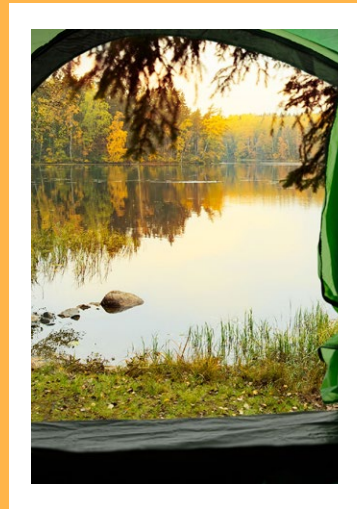
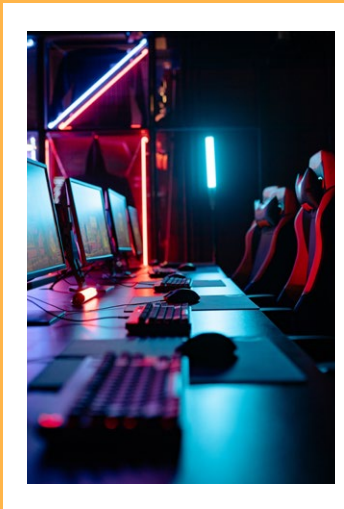
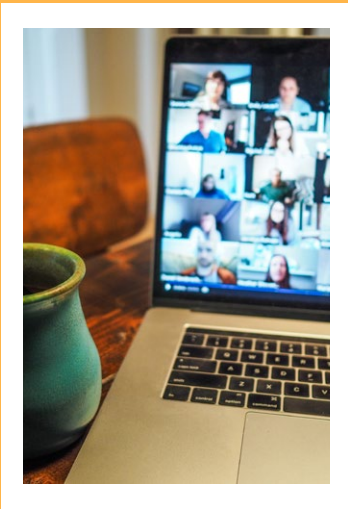

HUMAK[®]

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Väläyksiä Humakista VI

Emilia Karvonen & Mikko Äärynen (toim.)

www.humak.fi

Emilia Karvonen & Mikko Äärynen (toim.)
Väläyksiä Humakista VI

ISBN 978-952-456-430-4
ISSN 2343-0664 (painettu)
ISSN 2343-0672 (verkkojulkaisu)

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 151.
© Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2022, Helsinki

Taitto: Emilia Reponen

Oikoluku: Emilia Karvonen ja Kieliluotsi

Englanninkielisten artikkelien oikoluku: Noora Nurminen

Kansikuva: Vasemman alareunan kuvan tekijänä
Midjourney-tekoäly Oona Tikkaojan ohjeistamana.

Alkusanat

Viime vuodet ovat olleet hyvin poikkeuksellisia. Koronapandemia ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan ovat koetelleet meidän yhteisöllisyyttämme ja turvallisuudentunnettamme. Vallitseva yhteiskunnallinen tilanne on vaikuttanut myös Humakin toimintaan monella tavoin.

Väläyksiä Humakista VI -artikkelit antavat hyvän kuvan siitä, miten monimuotoista ammattikorkeakoulussa tehtävä työ on niin koulutuksessa kuin tutkimus- ja kehittämistoiminnassakin. Julkaisu koostuu neljästä kategoriasta: Kestävä kehitys, Digitalisaatio, Kansainvälisyys ja Osaamisen kehittäminen.

Humak täyttää ensi vuonna 25 vuotta, ja olemme tänä aikana löytäneet oman merkityksellisen paikkamme korkeakoulukentällä. Humak on tänäkin päivänä luomassa tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa kehittämällä ihmisiä yhdistävää osaamista.

Kun yhteiskunnassa eletään vaikeita aikoja, tarvitaan yhdessä tekemistä ja juuri sitä osaamista, jota Humak vaalii. Tarvitaan yhteisöllisyyden ja kulttuurin voimaa sekä vähempiosaisten huomioimista.

Jukka Määttä

Rehtori, Toimitusjohtaja

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Sisällys

Jukka Määttä	
Alkusanat	3

Kestävä kehitys

Anna-Maija Lahtinen	
Inhimillistä kestävyyttä rakentamassa: case Oppijana	10

Eeva Pekanheimo	
Beetles LIFE -hanke: Humak, koppakuoriaiset ja partio	13

Sikke Leinikki, Hanna-Kaisa Turja, Lena Segler-Heikkilä ja Pekka Vartiainen	
Pilottiopintojakso Ekososiaalinen sivistys ja saavutettavuus luotiin yhteisvoimin	16

Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki	
Takana kolme vuotta hiilijalanjäljen mittausta – mihin olemme menossa päästöjemme osalta?	18

Juha Iso-Aho	
Kestävän festivaalituotannon alkulähteillä	22

Hanna-Kaisa Turja	
Sosiaalinen kestävyys ja saavutettavuus	24

Hanna-Kaisa Turja	
Selkokieli, selkeä kieli ja saavutettava kieli – yhdenvertaisuutta rakentamassa	28

Sikke Leinikki	
Freelance-neuvolasta ja Freelancer osaa -hankkeesta kestävyyttä työurille?	31

Marcin Poprawski	
Cultural Management and Sustainability Values – Testing New Paths of Education for Professional Users of Imagination	32

Digitalisaatio

Hanna-Kaisa Turja	
Saavutettavuuden jäljillä Saako oppia -hankkeessa	38

Emilia Lehtonen ja Karoliina Miettinen	
Järjestelmistä järjestystä	41

Sanna Lukkarinen	
Digitaitojen oppimistehtävät kehittämisen kehällä	45

Niina Autiomäki	
Oppimispelit haastavat tekijänsä ja käyttäjänsä	47

Niina Autiomäki	
Humak kehittää nuorisoalan järjestökentän tiedontuotanto	50

Pekka Harjula, Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki	
Tieto johtamisen ja toiminnan välineenä	54

Pekka Harjula, Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki	
Kompassin koontinäytöt reaaliaikaisen tulostiedon kokoajana	57

Pekka Harjula, Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki Kompassi opintojen edistymisen seurannan tukena	59
Kristina Tilev Ikäihmiset, digitaalisuus ja kulttuurin harrastaminen – tuloksia Armas-hankkeesta	62
Tanja Gavrilov Ydinasia-hankeelta kielellisen saavutettavuuden työkaluja uusille hyvinvointialueille	64
Susanna Pitkänen ja Päivi Timonen Yhteisölliset ja osallistavat menetelmät verkossa – sanaston kokoaminen yhteisöllisesti	66
Susanna Pitkänen, Päivi Timonen ja Suvi Tuominen Yhdessä tehden – yhteisölliset ja osallistavat menetelmät verkossa	71
Päivi Timonen Digisti-hankkeessa sparrattiin digipedagogiikassa	74
Oona Tikkaaja Metaversumit kulttuurialan toimintaympäristönä	76
Jari Hoffrén Kuntien digiosaamista juurruttamassa	79
Paula Kostia Digivirtaa!-hankekoulutuksen osallistajat perehtyivät pelitapahtuman tuottamiseen	82
Hilla Mäkelä Digitaalisuudesta tukea jatkuvan oppimisen kasvuun – näkökulma Digivision jatkuvan oppimisen pilottiin	84
Paula Heikkilä ja Emmi Roos Humak siirtyi sähköisten tutkintotodistusten aikaan	86
Sirpa Ali-Melkkilä, Minna Hautio, Pia Lundbom, Juha Nikkilä, Niila Tamminen ja Päivi Timonen Humak on aktiivinen verkkotutkintotoimija	88
Marjo Kolehmainen ja Rosa-Maria Tuisku Motivoivien mallien kehittäminen työpajatoiminnassa yhteisölliseen digitaaliseen ohjaukseen ja digitaitojen oppimiseen	91

Kansainvälisyys

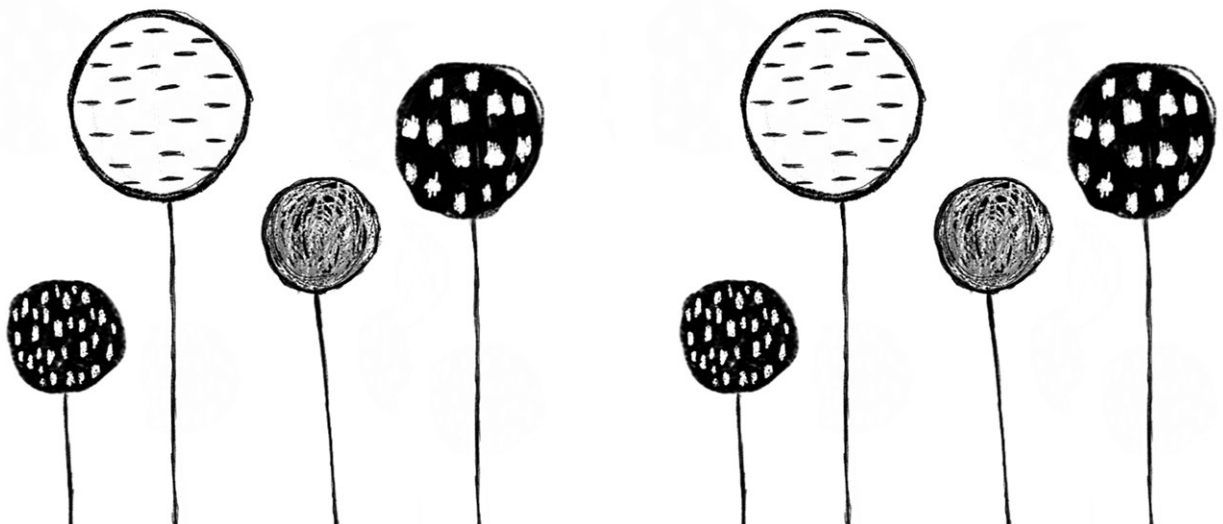
Lena Segler-Heikkilä The Utilization of Intercultural Communication Skills, Socioemotional Skills and Nonviolent Communication Skills in an International Working Environment – An Erasmus Exchange to Osnabrück University of Applied Sciences	96
Susanna Pitkänen ja Sanna Pekkinen Diggiloo kokoaa digitaalisen kulttuurisen nuorisotyön käytäntöjä	98
Maarit Honkonen-Seppälä Euroopan nuorison teemavuonna vaikuttajaviestintää	102
Juha Iso-Aho EDUCRO – Kansainvälisyys koetuksella	104
Laura Keihäs Suomen, Botswanan ja Namibian korkeakoulujen yhteistyötä kestävä kehityksen edistämiseksi	106
Pekka Vartiainen Kulttuuria, verkostoja ja politiikkaa	109

Anita Saarinen-Kauppinen Experiential and Adventure Education – A New International Study Module	110
Eeva Sinisalo-Juha ETS AG – eli???	112
Sari Höylä Nuorisoalan korkeakouluttajat yhteistyötä rakentamassa	114
Sari Höylä Erasmus+-ohjelma liikuttanut jo 35 vuotta!	117
Päivi Timonen ja Eeva Sinisalo-Juha Pariisin kevät – muutakin kuin romantiikkaa	120
Päivi Rainò Erasmus-vieraita Balkanilta	124
Eeva Sinisalo-Juha OUYE-hankkeessa vahva vuosi	126
Satu Riikonen Hanke pähkinänkuoreen – Nutshell kehittää kansainvälisten projektien hallintaa	128
Hoda Saastamoinen Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton edistämistä Humakissa	130
Milla Lähdeniemi, Miia Riihimäki ja Hoda Saastamoinen Yhteisöllisellä pedagogiikalla kohti kestäväää maailmaa -hankkeella tukea ukrainalaisille	132

Osaamisen kehittäminen

Merja Kylmäkoski, Erja Anttonen, Jarmo Röksä ja Christa Sairio Nuorisotyön Speakers' Corner 2022 pelikasvatuksen äärellä	135
Tiina Heimo Millaisia osaajia nuorisotyö tarvitsee 2030-luvulla? Nuorisotyön suuntautumisopinnot uudessa opetussuunnitelmassa	138
Aino Tormulainen Liikkuvan nuorisotyön määrittely ja kuvaaminen mahdollistavat nuorisoalalla osaamisen kehittämistä	142
Aino Tormulainen Tutkimushankkeen tuloksien raportointi videon muodossa – hyppy tuntemattomaan	145
Markus Suomi Yrittäjyysasenteen ja -osaamisen oppimistuloksissa vahvaa kehittymistä Humakin automatisoiduilla yrittäjyyden verkko-opintojaksoilla	147
Merja Kylmäkoski ja Katja Munter Nuorisotyön uudet YAMK-opinnot – kokemuksia	150
Merja Kylmäkoski ja Suvi Tuominen Uusinta uutta Humakin nuorisotyön koulutuksessa: pelikasvatusopinnot	152
Päivi Timonen Väikkäristä Väläyksiin – 18 käytännön periaatetta suunnitella ja toteuttaa reaaliaikaista yhteisöllistä verkko-opiskelua	155
Merja Kylmäkoski ja Minna Rajalin eMentorointi – uusi vanha avaus Nuori2022-päivillä	158

Maarit Honkonen-Seppälä Aktiivinen ja hyvinvoiva korkeakoulu	162
Tytti Luoma Ensimmäiset nelivuotisen korkeakoulututkinnon omaavat puhevammaisten tulkit ja kommunikaatio-ohjaajat valmistuivat Humakista	164
Tytti Luoma Korkeakoulututkinnon omaavia kommunikaation moniosaajia valmistuu Humakista	166
Tytti Luoma Kommunikaatioasiantuntijoiden työllistyminen eri sektoreille varmistaa lainsäädännön toteutumisen	168
Sanna Pekkinen Kulttuurituotannon opetus suunnitelmatyö toteutettiin dialogissa yhteistyökumppaneiden kanssa	170
Anniina Aunola ja Erja Anttonen Opitaan ottamaan puheeksi	172
Milla Lähdeniemi ja Anita Saaranen-Kauppinen Monimuotoisen työuran ja osaamisen malli sosiaali- ja terveysalalla	174
Emilia Lehtonen & Virpi Ruuska Vastaa ja vaikuta! Uudistutaan rohkeasti yhdessä	177
Tiina Toivola, Virpi Ruuska Kompetenssit yhteisöpedagogin osaamisen kehittämisessä	180
Johanna Muhonen Kulttuurituottajan luovat urapolut – kokemuksia Lookout-hankkeen monialaisesta yhteistyöstä	182
Hanna Putkonen Tukiviittomia Keski-Uudellamaalla	185
Päivi Rainò ja Seija Pekkala Puheen, kielen ja kommunikaation vaikeudet lisäävät nuorten oppimis- ja sosiaalisia vaikeuksia, ongelmakäyttäytymistä sekä riskiä tehdä ja uusia rikoksia	186
Outi Kuvaja Pajapäivät ja verstaasviikot	188
Tanja Miettinen Saavutettavampi Humak	190

Kestävä

kehitys

Inhimillistä kestävyyttä rakentamassa: Case Oppijana

Anna-Maija Lahtinen

Useat tutkimukset osoittavat, että vapaaehtoistoiminnalla on monenlaisia hyvinvointivaikutuksia niin yksilön, yhteisön kuin yhteiskunnankin tasolla. On tunnistettu, että vapaaehtoistoimintaan osallistuminen vahvistaa merkityksellisyyden kokemusta, ja sen kautta voi oppia mo-

nia taitoja ja kartuttaa osaamista. Humakin, Helsingin aikuislukion ja KSL-opintokeskuksen yhteishankkeessa kannustettiin nuoria maahanmuuttajia osallistumaan vapaaehtoistoimintaan ja kartuttamaan sitä kautta osaamista, jolla voi hyväksilukea myös opintoja. Mitä

matkan varrella opittiin kestävydestä ja hyvän tekemisestä – siitä lisää seuraavaksi.

”Mee ja tee hyvää!” on slogan, joka syntyi alun perin Oppijana-hankkeen somekampanjan yhteydessä. Kampanjan tarkoituksena oli tuoda näkyväksi nuorten ääntä, kokemuksia vapaaehtoistoiminnasta ja niistä taidoista, joita he ovat siellä oppineet. Lisäksi haluttiin tuoda esiin vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa ja sen arvoa yhteiskunnassa. Kampanjan nimien liittyä oivallus hyvän tekemisen tärkeydestä. Hyvän tekemisen arvoa ei voi mitata rahassa eikä myöskään opintosuorituksina.

Oppijanassa on ollut läsnä monta kestävän kehityksen näkökulmaa. Korona-ajan hankkeessa monet toiminnot sujuivat etänä, mistä jokainen yksilö ja organisaatio oppi varmasti paljon. Hanke tuotti verkkokurssin sen sijaan, että olisimme kokoontuneet kouluttautumaan paikan päälle muutamaksi päiväksi. Verkkokurssi on aikaa ja ympäristöä kestävämpi ratkaisu, mutta aitoa kohtaamista se ei voita millään mitarilla. Kohtaaminen oli kuitenkin Oppijana-hankkeessa vahvasti läsnä. Kohtasimme nuoria aikuislukiolla, Omniassa ja vapaaehtoistoiminnassa. Järjestimme toimintapäiviä, joiden tavoitteena oli innostaa ja valmentaa nuoria vapaaehtoistoimintaan, mutta myös vahvistaa

heidän vuorovaikutustaitojaan, itsetuntemustaan sekä oman osaamisen tunnistamista.

Kohtaamiseen panostamiseen liittyi ajatus siitä, että kun ihmiset kokevat tulevaisuutta nähdäkseen ja kuulluksi, se vaikuttaa myös itsetuntoon ja sen kautta kokemukseen kyvykkyydestä ja kuulumisesta. Ajatus siitä, että kohtaamisella voidaan parhaimmillaan saattaa osaamattomuudesta ja osattomuudesta pystyvyyteen ja kuulumiseen, on ohjannut vahvasti Oppijana-hankkeen toimintoja. Samalla on vahvistettu sosiaalista kestävyttä.

Opetushallituksen entinen pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen toteaa teoksessaan Eletään ihmisiksi, että ihmisenä oleminen on joukkueläjä. (Heinonen, O-P., 2021.) Se sopii myös Oppijana-hankkeeseen paremmin kuin hyvin. Oppijana on toiminut koulutuksen ja 3. sektorin molemmin puolin, ja ilman joukkuehenkeä suurien tavoitteiden täyttymisestä olisi saanut ainoastaan haaveilla. Oppijanaan on liittynyt myös kotoutumisen teema. Sanotaan, että koulutus on yksi parhaimmista tavoista kotoutua. Vapaaehtoistoiminnassa ja työelämässä tapahtuvan oppimisen mahdollistaminen on yksi keino edesauttaa koulutuksessa pysymistä. Erilaiset oppimisympäristöt auttavat erilaisia oppijoita.

Aiemmin kirjoitin, että Oppijanassa on ollut monia kestävän kehityksen näkökulmia. Vahvimpana hankkeessa on kuitenkin edistetty inhimillistä kestävyttä. Se on näkynyt siinä, että toimintaan osallistuneet nuoret ovat päässeet vaikuttamaan omaan opiskeluunsa, järjestöille on tarjottu koulutusta nuorten ja maahanmuuttaneiden mukaan ottamiseen, oppilaitokset ja opettajat ovat saaneet tukea oman työnsä tekemiseen ja joustavien opiskelupolkujen rakentamiseen. Samalla olemme oppineet rajojen asettamisesta. Osa inhimillisistä kestävyttä on rajallisuuden ymmärtäminen. Se, että tavoitteita kohden ei aina tarvitse puskea läpi harmaiden kivien, vaan voidaan pysähtyä ja selvittää, onko esimerkiksi toimintaan osallistuminen oikea-aikaista. Se tässä maailmassa ja ajassa on parasta, että jokaisella on mahdollisuus valita uudestaan, oppia uutta ja kehittyä. Pysähtyminen ja jopa taantumathan kuuluvat kaikenlaiseen kehitykseen. Oppijanassa se on ollut mahdollista.

Lähteet:

Heinonen, Olli-Pekka. 2021. Eletään ihmisiksi: yhteisöllistä viisautta etsimässä. Helsinki: Tammi

Kirjoittaja:

Anna-Maija Lahtinen, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kuvat: Videotiiviste oy.

Oppijana

HUMAK^o

Helsinki

Helsingin
aikuiskoulu

KSL OPINTO-
KESKUS

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Nuoria partiolaisia tekemässä koppakuoriaisiaihteisia meemejä ja tansseja Metsähallituksen someen.
Kuva: Eeva Pekanheimo

Beetles LIFE -hanke: Humak, koppakuoriaiset ja partio

Eeva Pekanheimo

Mitä yhteistä on Humakilla ja koppakuoriaisilla? Molemmat ovat pieniä, mutta vaikutuksiltaan suuria: siinä missä Humakilla on rohkeutta puolustaa inhimillisyyttä, kansalaisyhteiskuntaa ja kestävä elämäntapaa, Turussa koppakuoriainen siirsi taannoin junaradan. Turkulainen lehtori sen sijaan siirsi vuoren Turusta Evolle ja takaisin.

Humakin rooli Beetles LIFE -hankkeessa

Beetles LIFE on Metsähallituksen Luontopalveluiden johtama hanke, jossa suojellaan kahdeksaa uhanalaista koppakuoriaislajia ja niiden elinympäristöjä. Ensi kuulemalta voi olla

vaikea yhdistää Humakia koppakuoriaisten suojeluhankkeeseen. Yhteys on kuitenkin luonteva. Metsähallituksella on Beetles LIFE -hankkeessa kolme kumppania: Helsingin yliopiston maa- ja metsätaloustieteellinen tiedekunta, Hämeen ELY-keskus sekä Humak. Helsingin yliopiston maa- ja metsätaloustieteellinen tie-

dekunta kartoittaa laserkeilaamalla kuolleen puun eli koppakuoriaisten asuinsijojen osuutta maastossa. Metsähallituksen Metsätalous Oy kunnostaa ja ennallistaa koppakuoriaisten elinympäristöjä, ja Hämeen ELY-keskus taas ostaa uusia alueita luonnonsuojelualueiksi. Humakin tehtävä on viedä luonnonsuojeluviestiä suuren yleisön pariin taiteen, kasvatuksen, leikin ja median keinoin järjestämällä pieniä tapahtumia isojen tapahtumien sisällä.

Viiden vuoden aikana hankkeessa on saatu aikaan seikkailullisia luontokasvatuskonsepteja, teemapäiviä, koppisaiheinen laulunsanoituskilpailu, somekampanjoita, teatteriesityksiä, satukirja, virtuaalisia ja varsinaisia metsäseikkailuja, taidetyöpaja ja -näyttely sekä opinnäytetöitä. Työharjoitteluja hankkeessa ovat tehneet niin yhteisöpedagogi- kuin kulttuurituottajaopiskelijat.

Humakin ja partion yhteistyö

Kesällä 2022 Humak haali koppakuoriaisille ja lahopuille tuhatpäisiä yleisöjä: Kesäkuussa koppakuoriaiset vierailivat Lounais-Suomen Partiopiirin sudenpentujen suurleirillä sekä olivat järjestämässä maailman suurimman viestisuunnistustapahtuman, Jukolan Viestin, lastenmaailmaa. Heinäkuussa koppakuoriaiset suuntasivat Suomen Partiolaisten suurleirille, n. 13 500 leiriläisen finnjangboree Kajolle Evon retkeilyalueelle. Leirillä koppakuoriaisiin tutustuttiin luonto-, seikkailu- ja mediakasvatuksen keinoin. Koppakuoriaisrasti oli osa leirin Elämälaaksoa, jossa nuoret tutustuivat maapalloon ja sen elämään eri näkökulmista. Elämälaakso oli yksi leirin kuudesta laaksosta, ja laaksossa kävi 600–800 nuorta päivässä.

Humakin yhteisöpedagogikoulutuksen ja partion päämäärät menevät hyvin yksiin. Avainsanoja kummassakin ovat mm. kasvatusta, nuorisotyö, järjestötoiminta ja seikkailu. Aikuisikäisen partiolaisen partioharrastus on käytännössä vapaaehtoista kasvatusta ja nuorisotyötä, järjestötoimintaa ja tapahtumien tuottamista. Partiokasvatuksessa luonto on ensisijainen toiminta- ja oppimisympäristö ja seikkailun ja elämyksen rooli itsestäänselvyys. Humakilla ja Suomen Partiolaisilla onkin yhteistyösopimus, ja yhteisöpedagogiopiskelijat voivat hyväksilukea tiettyjä kursseja partiokoulutusten pohjalta.

Sudenpentuja siirtämässä alaköysiradalle eksynyttä koppakuoriaista turvaan Lounais-Suomen Partiopiirin Tammileirillä. Kuva: Eeva Pekanheimo.

Kesällä 2022 Humak, koppakuoriaiset ja partio elivät symbioosisa: koppakuoriaiset ja niiden elinympäristöt saivat näkyvyyttä, partio sai tapahtumiinsa mahdollistajia ja merkityksellistä ohjelmaa, ja Humakin opiskelijat saivat opintopisteitä ja uutta osaamista. Humakin Turun kampuksen toisen vuoden yhteisöpedagogiopiskelija Vili Varjonen suoritti vuonna 2022 yhteensä 10 opintopisteen harjoittelun Beetles LIFE -hankkeessa ja kertoo oppimiskokemuksestaan näin: ”Beetles LIFE -hankkeessa harjoittelijana toimiminen oli virkistävän monipuolista. Sain olla työstämässä projektia laajalla skaalalla, työpanostani ja mielipiteitäni arvostettiin ja sain aidosti vaikuttaa toimintaan. Sain myös runsaasti tukea ja ohjausta, joka paransi niin työni laatua kuin omaa ammatillista kehittymistäni.”

Kun Humakin koppakuoriaislehtori teki yhdeksän leiripäivän päätteeksi lähtöä kotiin Evon metsistä, tämän siirrettävänä oli vuori: teltta, neljä kookasta koppakuoriaispukua, kapsäkellinen koppakuoriaisasusteita, kassikauppalla köysiratojen kuormahihnoja ja köysiä, koppakuoriaiskortteja ja -tauluja sekä parikymmenkiloinen rinkka täynnä likaisia rytkyjä. Kyllähän AMK-lehtori aina yhden vuoren siirtää Evolta Turkuun, mutta mihin pystyikään turkulainen koppakuoriainen? Turun päärautatieaseman ja Kupittaaan aseman välille rakennettavan kaksoisraiteen reittisuunnitelmat jouduttiin piirtämään uusiksi, kun havaittiin, että alueella sijaitseva laho tammi on uhanalaisen koppakuoriaisen koti (Yle Uutiset 30.8.2022). Koppakuoriaiset ovat korvaamaton osa ravintoketjua ja ekosysteemiä. Niitä ja niiden elinympäristöjä suojelemalla suojellaan samalla satoja tai jopa tuhansia muita lajeja.

Sokkomuistipeissä Kajolla opittiin tunnistamaan ja kuvailemaan hankkeen kohdelajit.

Kirjoittajat

Eeva Pekanheimo, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Pilottiopintojakso Ekososiaalinen sivistys ja saavutettavuus luotiin yhteisvoimin

Sikke Leinikki | Hanna-Kaisa Turja

Lena Segler-Heikkilä | Pekka Vartiainen

Uuden opetussuunnitelman myötä kestävän kehityksen opetus painottuu omaksi sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä maailma -kokonaisuudekseen.

Me – Hanna-Kaisa Turja, Pekka Vartiainen ja Sikke Leinikki – pääsimme suunnittelemaan moduulin ensimmäistä opintojaksoa keväällä 2022. Alkuun pohdimme melko pitkään, miten saisimme tästä opintojaksosta Humakin näköisen.

Kestävä kehitys on yksi ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista, joten vastaavankaltaisia kursseja on tarjolla ammattikorkeakouluopiskelijoille useampia.

Kartoituksen jälkeen saavutettavuus ja kulttuurituotannon osaaminen kirkastuivat omaleimaiseksi tavaksi lähestyä kestävää kehitystä.

Lisäksi ajattelimme, että yhteisöpedagogin näkökulmasta ekososiaalisen sivistyksen käsite tavoittaa jotakin oleellista Humakin arvopohjasta.

Teimme vertailun muuhun tarjontaan ja päädyimme nimeen Ekososiaalinen sivistys ja saavutettavuus. Nimi on kirvoittanut monenlaisia kommentteja, mutta päätimme silti pitäytyä valitussa nimessä.

Saimme yliopettaja Lena Segler-Heikkilän vahvistukseksi suunnittelutiimiin. Lenan osaaminen vahvisti erityisesti sivistyksen käsitettä ja kansainvälistä osaamista sekä monipuolista opiskelijoille laadittuja tehtäviä.

Suunnittelutiimissämme olivat edustettuina kaikki Humakin koulutukset. Tällainen koulutusten välinen yhteistyö ja osaamisen jakaminen lisäsivät suunnittelutyön mielekkyyttä. Toivomme, että jatkossakin tällainen hedelmällinen yhteistyö on mahdollista.

Banaaninkuoria ja saavutettavuuden testausta

Opintojakson nimi, tavoitteet ja keskeiset sisällöt ohjasivat suunnittelutyötämme, ja loimme mielestämme toimivan kokonaisuuden Hoodleen. Suunnittelun lähtökohtana olivat opintojakson keskeiset sisällöt: kestävä kehitys, sosiaalinen kestävyys, kulttuurinen kestävyys sekä kestävän maailman vastuulliset rakentajat.

Suunnittelun alusta saakka meillä oli ajatus, että halusimme luoda opintojakson, joka innostaisi opiskelijoita tarkastelemaan omaa toimintaansa. Pidämme tärkeänä laajaa näkemystä kestävästä elämäntavasta sekä toivon luomista.

Opintojaksossa on hyödynnetty ABC-oppimisen muotoilua. Siinä on otettu huomioon tiedon omaksuminen, tutkiva oppiminen, keskustelut, yhteistyö, tuottaminen sekä harjoittelu.

Hoodlen etusivu on luotu yhden rakennemallin mukaan. Siinä opintojakson sisällöt ja tehtävät on koottu temaattisesti. Jotta kokonaisuus olisi selkeä ja helposti hahmotettava, on jokaisen teeman otsikossa tieto sen sisältämisestä tehtävistä.

Koska kyse on uuden opetussuunnitelman mukaisesta opintojaksosta, on opintojaksolla käytetty oppimisen tasoa kuvaavaa nimeä ja symbolia.

Tehtävätyypeissä on pyritty monipuolisuuteen. Jotta opintojakson suorittaminen ja sukellus kestävään kehitykseen olisi mielekästä, teimme opintojakson alkuun orientoivan tehtävän. Tässä vapaaehtoisessa tehtävässä opiskelijat pääsevät jakamaan vinkkejä elokuvista, sarjakuvista ja kirjoista, jotka liittyvät opintojakson teemoihin.

Opintojakso on suoritettavissa varsin itsenäisesti, ja tehtäviä on mielestämme opintojakson viiden opintopisteen laajuuteen nähden sopivasti.

Opintojakson yhtenä sisältönä on saavutettavuus, jota tarkastellaan sosiaalisen kestävyiden kontekstissa. Opintojakson suunnittelun yhtenä ohjenuorana oli, että opintojaksolla huomioidaan viestinnän saavutettavuus, kognitiivinen saavutettavuus ja tekninen saavutettavuus. Kaikkien materiaalien tekninen saavutettavuus on testattu eri ruudunkuluohjelmilla. Lisäksi opintojakso on testattu Hoodlen saavutettavuustyökalu Allyllä.

Opintojakson tekstit on pyritty kirjoittamaan selkeästi. Sosiaalista saavutettavuutta pitkälle automatisoidulla opintojaksolla on vahvistettu lehtoreiden yhteisellä esittelyvideolla.

Haastattelu opintojakson sisältöjen avaajana

Saimme houkutelua kirjailija Risto Isomäen haastatteluun opintojakson teemoista. Haastattelu kattoi monia opintojakson teemoja ja lopussa Isomäki vielä kertoi, miten hän varmistaa hankkimiensa tietojen uskottavuuden.

Kun tiedon määrä erityisesti ajankohtaisista aiheista moninkertaistuu, on tärkeää, että ei anna omien ennako-oletustensa ohjata tiedonhakua. Siihen Isomäki antoi yksinkertaisen vinkin: käytä erilaisia hakuja ja eri selaimia / eri profiileja. Silloin Google ei tarjoa vain juuri sinulle räätälöimäänsä tietoa. Kestävyiden kannalta tietoperustan vahvistaminen ja keskustelun laajentaminen eri näkökantojen välille on yksi opintojakson tavoitteista.

Kun kirjoitamme tätä tekstiä, emme vielä tiedä, millaista palautetta saamme opintojaksosta. Jatkossa haluamme kehittää yksilöllistä oppimista opintojaksolla sekä kognitiivista saavutettavuutta.

Kirjoittajat:

Sikke Leinikki, lehtori
Hanna-Kaisa Turja, lehtori
Lena Segler-Heikkilä, yliopettaja
Pekka Vartiainen, yliopettaja

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Takana kolme vuotta hiilijalanjäljen mittausta

– Mihin olemme menossa päästöjemme osalta?

Johanna Henriksson | Titta Pohjanmäki

Humanistinen ammattikorkeakoulu on toteuttanut hiilijalanjälkilaskentaa vuodesta 2019 ammattikorkeakoulujen yhteisesti sopimilla periaatteilla. Korkeakoulujen tavoitteena on olla hiilineutraaleja viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Hiilijalanjäljen laskentatapa on kehittynyt vuosi vuodelta, joten tästä syystä Humakin hiilijalanjälkiä ei täysin voi verrata toisiinsa vuosina 2019–2021. Tulevaisuudessa laskenta laajenee entisestään, kun mukaan tulevat mahdollisesti myös esimerkiksi työ- ja kotimatkat, opiskelijavaihdot, lounasruokailut ja sijoitustoiminnan päästöt. Taulukossa 1 on kuvattu laskennan periaatteiden kehittymistä ja tulevia laskennan periaatteita.

Hiilijalanjäljen kehitys poikkeusajoista kohti uutta normaalia

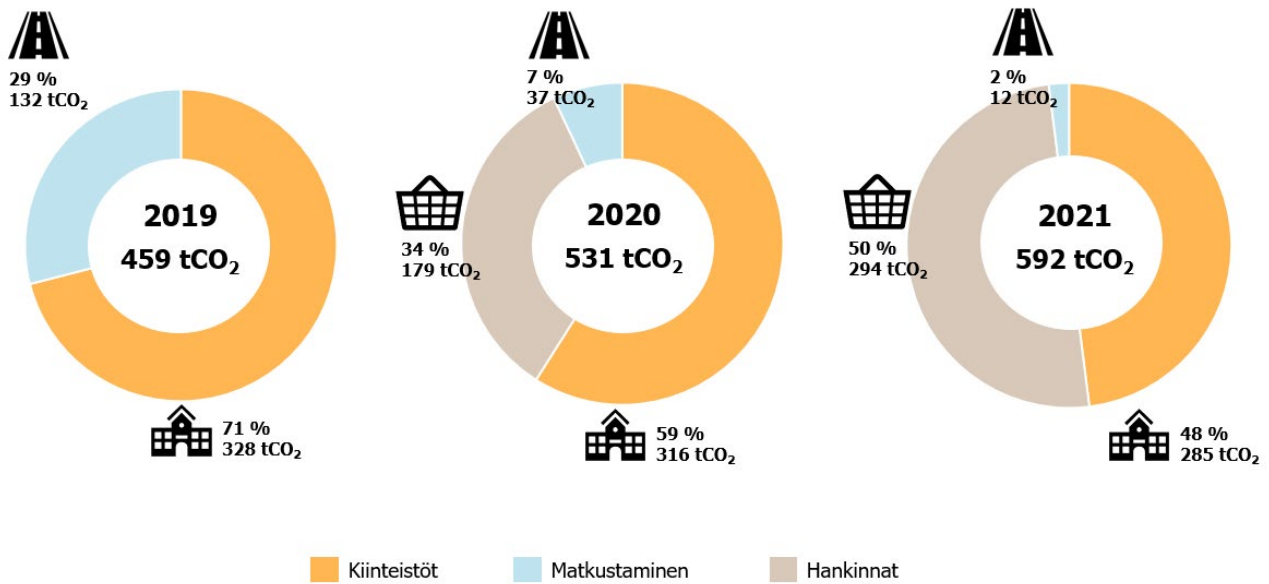
Vaikka Humakin vuosien 2019–2021 hiilijalanjäljet eivät ole täysin vertailukelpoisia erilaisesta laskentatavasta johtuen, on jalanjäljessä kuitenkin tapahtunut lähes 30 prosentin kasvu vuodesta 2019 vuoteen 2021 verrattuna (ks. kuvio 1). Tämä siitä huolimatta, että matkustamisen päästöt vähentyivät vuodesta 2019 vuoteen 2021 jopa 91 prosenttia.

Merkittävin syy päästövähennyksiin olivat koronan aiheuttamat poikkeusolot, joiden myö-

Taulukko 1. Hiilijalanjäljen laskentaperiaatteet ovat laajentuneet vuosi vuodelta.

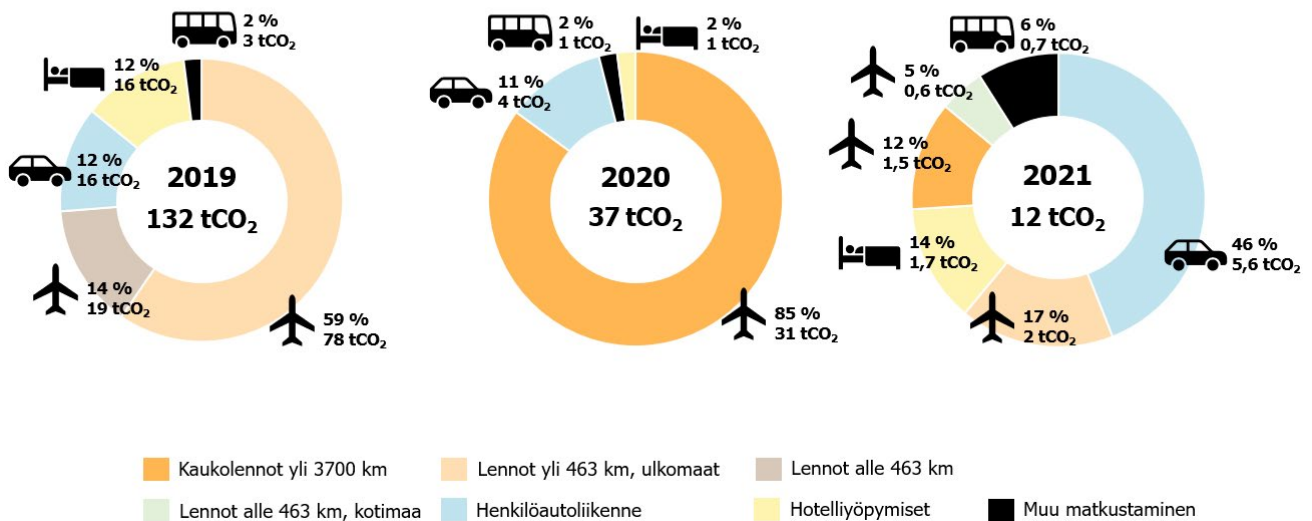
2019	2020	2021	2022–
Kiinteistöt¹⁾ <ul style="list-style-type: none">Energian- ja vedenkulutusJätehuolto (€)Uudisrakentaminen, ylläpito, kiinteistöhuolto (€) <p>¹⁾ Kiinteistöjen laskenta perustuu Humakissa Suomen Yliopistokiinteistöjen (SYK) tausta-aineistoihin.</p> Matkustaminen <ul style="list-style-type: none">Henkilökunnan tekemät lennotMatkalaskuilla dokumentoitu henkilöautoliikenneVuokrabussitLaivaliikenneHotelliyöpymisetJunamatkatHotelliyöpymisetHumakin organisoimat opintomatkat	Kiinteistöt¹⁾ <ul style="list-style-type: none">Energian- ja vedenkulutusJätehuolto (€)Uudisrakentaminen, ylläpito, kiinteistöhuolto (€)Peruskorjaus/tilanmuutos, ulkoilualueiden hoito, siivous (€) Matkustaminen <ul style="list-style-type: none">Henkilökunnan tekemät lennotMatkalaskuilla dokumentoitu henkilöautoliikenneVuokrabussitLaivaliikenneHotelliyöpymisetHumakin organisoimat opintomatkat Hankinnat <ul style="list-style-type: none">Mm. IT-laitteet ja -asiantuntijapalvelutTelepalvelutKalusteetMarkkinointimateriaalitKirjaston materiaalitRuoka- ja kahvitarjoilutMuut hankinnat	Kiinteistöt¹⁾ <ul style="list-style-type: none">Energian- ja vedenkulutusJätehuolto (€)Uudisrakentaminen, ylläpito, kiinteistöhuolto (€)Peruskorjaus/tilanmuutos, ulkoilualueiden hoito, siivous (€) Matkustaminen <ul style="list-style-type: none">Henkilökunnan tekemät lennotMatkalaskuilla dokumentoitu henkilöautoliikenneVuokrabussitLaivaliikenneHotelliyöpymisetHumakin organisoimat opintomatkat Hankinnat <ul style="list-style-type: none">Mm. IT-laitteet ja -asiantuntijapalvelutTelepalvelutKalusteetMarkkinointimateriaalitKirjaston materiaalitRuoka- ja kahvitarjoilutMuut hankinnatHuom. päästökompensoitujen hankintojen huomiointi	Suunnitelmissa huomioida laskennassa mm. työ/kotimatkat, opiskelijavaihdot, lounasruokailut, sijoitustoiminnan päästöt, päästöjen kompensointi

Humakin päästöjakaumat

Kuvio 1. Humakin hiilijalanjäljet ovat nousujohteisia vuodesta 2019 vuoteen 2020.

Matkustamisen päästöjakaumat 2019–2021

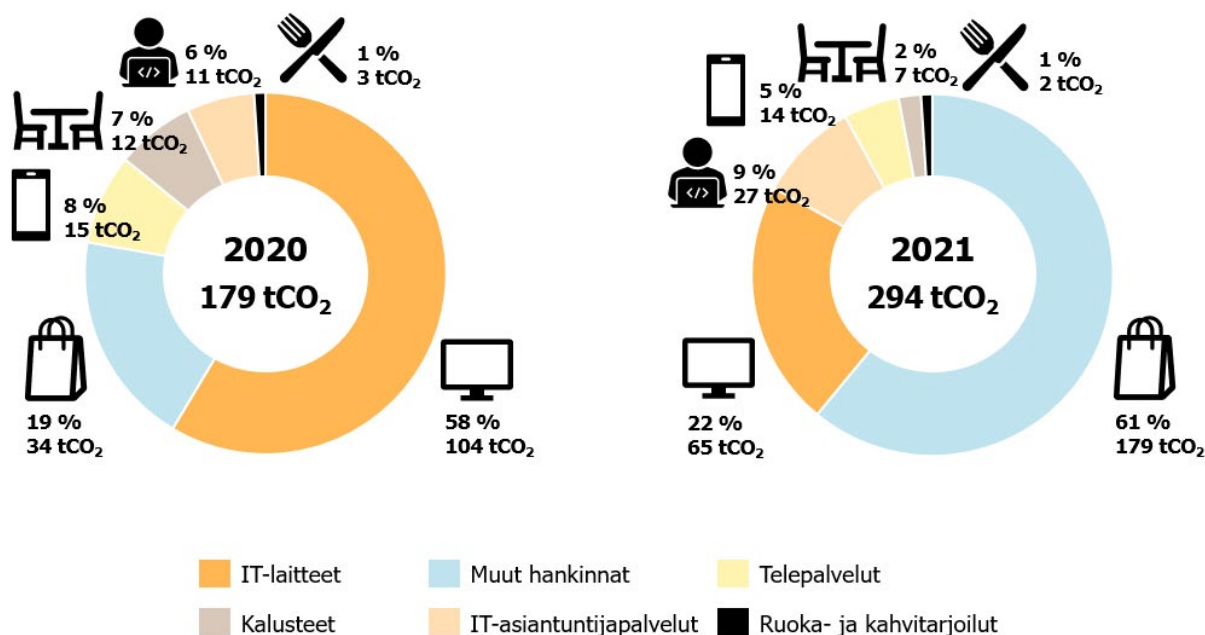

Kuvio 2. Koronan myötä vallinnut poikkeusaika vaikutti huomattavasti matkustamisen päästöihin.

tä saastuttavin matkustusmuoto – lentäminen – väheni huomattavasti (ks. kuvio 2). Tilanteen normalisoituminen on kuitenkin valitettavasti jo nähtävissä, sillä vuoden 2022 osalta lentojen päästömäärissä oltiin marraskuussa vuoden 2019 tasolla. Tosiasia on, ettemme voi palata entiseen matkustuskulttuuriin, jos haluamme saavuttaa hiilineutraaliuden. Jalanjäljen nousujohteisuus selittyy hankinnoil-

la, jotka tulivat mukaan laskentaan vasta vuonna 2020, minkä lisäksi laskentaperiaatteet laajentuivat vuoden 2021 osalta. Mainittakoon myös, ettei Humakin laskennassa toistaiseksi ole pystytty vähentämään hiilineutraaleja hankintoja tai palveluita, jotka osaltaan pienentäisivät hankintojen päästöjen suuruutta. Joka tapauksessa hankintojen päästöt ovat nousseet jopa 64 prosenttia vuodesta 2020 (ks. kuvio 3).

Hankintojen päästöjakaumat 2020–2021

Kuvio 3. Hankinnoilla on merkittävä osuus Humakin hiilijalanjäljessä.

Kasvua on erityisesti IT-asiantuntijapalveluissa ja muissa hankinnoissa, joissa huomioitiin mm. kalusto- ja tarvikehankinnat, viestinnän markkinoimateriaalit, kirjaston painetut materiaalihankinnat, asiantuntijapalvelut sekä muut henkilöstökulut.

Kiinteistöt ovat edelleen suuri päästölähde hankintojen rinnalla, vaikkakin vuokraneliöiden pienentymisellä on ollut suora vaikutus päästöihin (-13 %). Humakin kiinteistöjen päästöjen laskennassa vuosina 2019–2021 on käytetty vuokrakiinteistöille tarkoitettua SYKin keskimääräistä arvoa 44 kgCO₂ / brm².

Hiilijalanjälkitiekartat suuntaa antamassa

Arenen hiilijalanjälkilaskentatyöryhmän ja koko korkeakoulukenttää edustavan Finn-Arman kestävä kehitys ja vastuullisuus -ryhmän laatimien tiekarttojen pohjalta Humakiin on laadittu syksyn 2022 aikana luonnos hiilijalanjälkitiekartasta. Tiekartta sisältää kolme päämäärää tavoitteineen ja tarkempine päästövähennystoimenpiteineen hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä (ks. kuvio 3).

Tiekartassa jokainen toimenpide on aikataulutettu, ja niiden valmisteluvastuu organisaatiossa määriteltä.

Osa tiekartan toimenpiteistä on jo valmistelussa, kuten matkustusohjeen päivitys ja matkustamiseen liittyvien linjausten tarkistus sekä hankintaohjeen uudistus kestävä kehityksen periaatteiden näkökulmasta. Käytäntöön asti on ehtinyt linjaus Humakin sisäisiin ja ulkopuolisiin kotimaan tilaisuuksiin osallistumisesta matkustamisen päästöjen vähentämiseksi. Osa ehdotetuista toimenpiteistä vaatii kuitenkin perusteellisempaa keskustelua ja kipeitäkin linjauksia esimerkiksi lentomatkustamiseen, KV-liikkuvuuteen ja oman auton käyttöön.

Ennen tiekartan lopullista hyväksyntää on keskeistä osallistaa Humakin henkilökuntaa tärkeimpien tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelyssä. Hyödyntämällä

yhteisön asiantuntemusta ja ideoita sekä mahdollistamalla vaikuttamisen on henkilöstön sitouttaminen päästövähennystalkoisiin todennäköisempää. Tiekartta hyväksytään vuoden 2023 alussa muiden kestävä kehityksen osa-alueiden – koulutuksen, TKI-työn ja henki-

Hiilineutraali Humak 2030 -tiekartta

Matkustaminen

1 Liikumme ja matkustamme kestävästi

- Valitsimme päästöttömiä ja vähäpäästöisiä matkustamisen ja liikkumisen tapoja
- Arvioimme kriittisesti matkustamisen ja liikkumisen tarvetta
- Kannustamme henkilöstöämme ja opiskelijoitamme kestäväään liikkumiseen

Hankinnat

2 Vähennämme hankintojemme ja palveluidemme päästöjä sekä edistämme hankinnoissamme toimittajien oikeudenmukaista toimeentuloa

- Lisäämme hankintojen suunnitelmallisuutta ja kehitämme hallintaa kestäväen kehityksen näkökulmasta
- Sijoitamme kestävästi
- Järjestämme tapahtumia kestävästi

Kiinteistöt

3 Tehostamme tilankäyttöämme ja kiinnitämme huomiota niiden energiatehokkuuteen sekä tarkennamme kiinteistöjen hiilijalanjäljen laskentaa

- Tehostamme tilojemme käyttöä
- Kannustamme vuokrakiinteistöjämme energiatehokkuuteen

Kuvio 4. Luonnos Humakin tiekartan päämääristä ja tavoitteista.

löstöjohtamisen – tiekarttojen ja Humakin kestäväen kehityksen ohjelman yhteydessä.

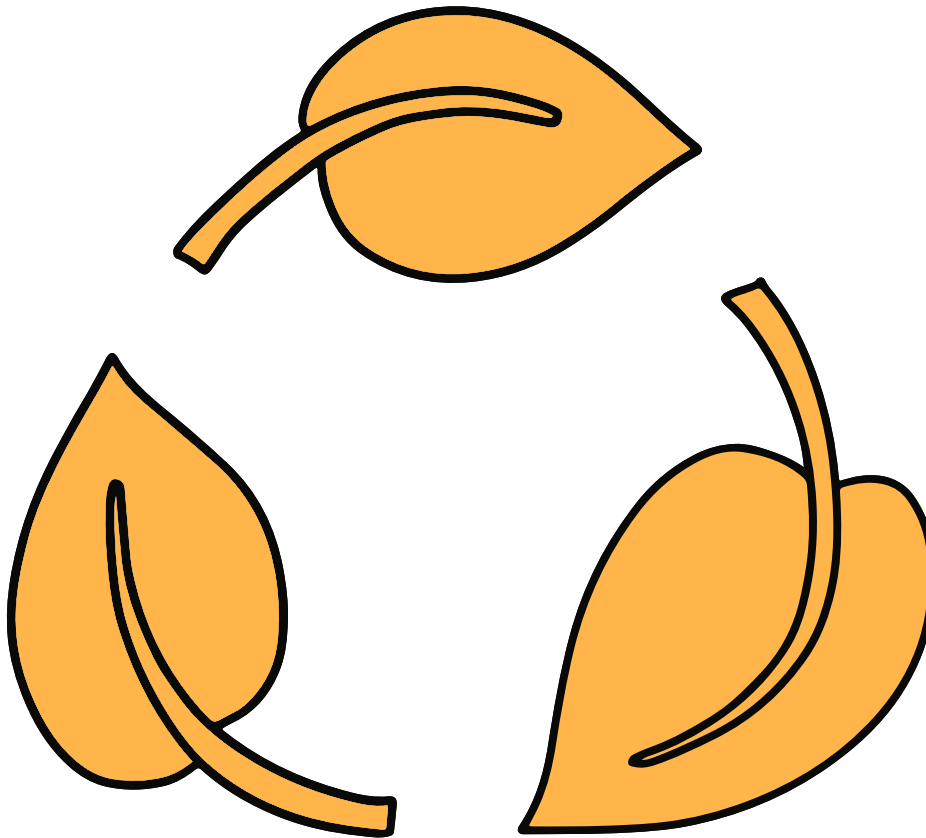
Korkeakoulut yhteisellä asialla

Korkeakoulukenttä on yhdistänyt kuluvan vuoden aikana voimiaan vastatakseen Opetus- ja kulttuuriministeriön pyyntöön koskien hiilineutraaliuuden etenemistä. Korkeakoulujen yhteistyön tavoitteena tulisi olla askelmerkit yhteisistä tutkittuun tietoon perustuvista laskentaperiaatteista, laskennan laajuudesta ja kattavuudesta, laskennan tilinpäätöskelpoisuudesta sekä laskentaprosessien arvioinnista ja mahdollisesti auditoinnista. Korkeakouluyhteisön kehittämissä korostetaan jokaisen korkeakoulun tehtävää asettaa hiilineutraaliudelle tavoitevuosi, mikä edellyttää vuosittaista hiilijalanjäljen laskentaa ja päästövähennystoimenpiteiden suunnittelua sekä niiden etenemisen seuranta. Korkeakouluilta on kuitenkin haastavaa vaatia täyttä vertailukelpoisuutta erilaisista tilikartoista johtuen. Tätä tärkeämpää on tiiviin yhteistyön jatkaminen hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ja sitä myötä ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

Kirjoittajat

Johanna Henriksson, hallinnon suunnittelija
Titta Pohjanmäki, hallintopäällikkö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kestävän festivaali- tuotannon alkulähteillä

Juha Iso-Aho

Festivaali- ja tapahtumatuotantojen kestävyteen on viime vuosina alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota. Tässä keskustelussa fokus on ollut erityisesti ekologisessa kestävydessä, mutta vähitellen myös sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset näkökulmat ovat tulleet pohdinnan kohteeksi. Miten festivaalit rakentavat yhteisöjä, miten ne tuottavat pitkäaikaista taloudellista hyötyä tapahtumapaikkakunnille, ja mikä osa niillä on kulttuurien omaleimaisuuden säilyttämisessä ja uusintamisessa? Näihin kysymyksiin voidaan hakea vastauksia festivaalien alkulähteiltä.

Festivaali-ilmiön historiallinen tausta on ihmis-yhteisöjen tarpeessa kokoontua yhteen juhlistamaan tärkeitä käännekohtia esimerkiksi vuodenkierrossa tai yhteisön jäsenten elämänvaiheissa. Vuoden valoisinta ja pimeintä aikaa on juhlittu, samoin kuin kevätpäivän ja syyspäivän tasauksia. Maatalousyhteisöissä kylvölle ja sadonkorjuulle on ollut omat juhlansa. Syntymä, nimenanto, aikuistuminen, naimisiinmeno ja kuolema ovat olleet vaiheita, joiden ympärille on rakentunut merkityksellisiä rituaaleja ja kuhunkin niistä liittyvää omanlaistaan juhlintaa.

Rituaalit ja kestävyys

Rituaalisissa kokoontumisissa tai sosiaalisissa draamoissa, kuten antropologi Victor Turner niitä kutsuu, on ollut pitkälti kyse nimenomaan kestävän kehityksen turvaamisesta. Antropologiassa puhutaan siirtymärituaaleista, joiden rakenteessa toistuvat erottaminen, liminaalivaiheeksi kutsuttava välivaihe ja lopuksi takaisin liittäminen. Tämän rakenteen tarkoitus on siirtää yhteisön jäsen uuteen, yleensä korkeamman statuksen vaiheeseen, vailla arjen normeja elettävän välivaiheen ja siinä koetun yhteisöllisyyden kautta.

Sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta tällaiset rituaalit lisäsivät yhteisön yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vahvistivat sitä kohtaamaan uhkia ja ristiriitoja. Ne myös varmistivat strukturoidun siirtymisen roolista tai tilasta toiseen ja vapauttavat yksilöiden luovia voimia liminaalivaiheen aikana.

Taloudellisen kestävyuden kannalta rituaalit ovat toimineet esimerkiksi menestyksellisen riistan metsästyksen tai onnistuneen sadon varmistamisen apuvälineinä. Ekologista kestävyttä rituaalinen juhlinta on pyrkinyt edistämään ylläpitämällä harmonista suhdetta luonnon voimien ja henkien kanssa. Arkaaisissa yhteisöissä nämä kestävän kehityksen ulottuvuudet kietoutuivat yhteen luultavasti tiedostamatta, ja niiden avulla tavoiteltiin yhteisöjen elinkaaren jatkuvuutta ja uudistumista.

Festivaalit – kestävyuden rakentajia?

On helppoa nähdä näiden ikivanhojen rituaalien rakenteita ja muotoja oman aikamme juhlintatavoissa. Turnerin kuvauksissa alkuperäisyhteisön rituaalin liminaalivaiheesta kohteena olevat henkilöt riisutaan sosiaaliseen rakenteeseen liittyvistä merkeistä. Heistä tulee samanarvoista massaa, tai heidät voidaan pukea hirviöiksi tai töhriä likaan. Toisaalta heitä saatetaan simputtaa ja jopa pahoinpidellä tavoilla, jotka nykynäkökulmasta eivät ole hyväksyttäviä. Kuvauksien voisi kuvitella kertovan juhannusjuhlista, festarireissusta tai armeijakokemuksista. Ja nämähän ovat, tosin lähinnä ulkoisilta muodoiltaan, nykypäivän versioita vuodenaika- ja siirtymärituaaleista.

Toisaalta varsin varhain yhteisön rituaaleista alkoi syntyä nykyaikaisten ammatillisesti toteutettujen festivaalien kaltaisia kulttuurituotteita, kuten tapahtui antiikin Kreikassa jo noin 2500 vuotta sitten. Dionysos-jumalan rituaaliseen, sadonkorjuuseen liittyvään juhlintaan kuuluvat lauluesitykset muotoutuivat vähitellen varsinaisiksi draamoiksi ja sen alalajeiksi tragediaksi, komediaksi ja satyyrinäytelmäksi. Näiden kirjoittajista tuli ammattikirjailijoita, joiden teoksia esitettiin ammattituottajien (choragi) järjestämällä teatterifestivaaleilla.

Ihmisten tarve kokoontua yhteen merkitykselliseksi kokemiensa asioiden äärelle ei ole kadonnut mihinkään, mutta kuinka hyvin nykyaikainen, kaupallinen perustein toteutettava, usein varsin geneerinen tapahtumatuotanto tavoittaa festivaalien syvemmät merkitykset ja toimii aidosti yhteisöjen rakentajana?

Kestävyuden näkökulmasta meillä voisi kenties olla opittavaa festivaalien alkuperästä. Tapahtumien hiilijalanjäljen ohella olisi syytä ymmärtää myös sitä, miten festivaalit voisivat olla kestävän kehityksen väline ja tuottaja. Tällöin kyse ei olisi vain haittojen minimoimisesta, vaan yhteisöjen sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyuden vahvistamisesta festivaalien avulla.

Artikkeli perustuu kirjoittajan Humakissa Culture, Organisation & Sustainability Management (COSM) -kurssilla pidettyihin luentoihin.

Lähteet:

Ikonen, Jari (2007). Rituaalit ja yhteisöllisyys. <https://kiiltomato.net/critic/victor-turner-rituaali-rakene-ja-communitas/> Viitattu 9.11.2022.

Turner, Victor (1982). From Ritual to Theatre. The Human Seriousness of Play. PAJ Publications.

Kirjoittaja:

Juha Iso-Aho, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Yksilön hyvinvointiin vaikuttaa esimerkiksi mahdollisuus osallistua päätöksentekoon.

Sosiaalinen kestävyys ja saavutettavuus

Hanna-Kaisa Turja

Tässä tekstissä kuvaan sosiaalisen kestävyys ja saavutettavuuden välistä suhdetta. Sosiaalinen kestävyys on yksi kestävä kehityksen osa-alue. Saavutettavat koulutuspolut ja oikeus oppia – Saako oppia (ESR) -hankkeessa tavoitteena on edistää koulutuksen tasa-arvoa ja digitaalisten ohjaus- ja oppimisympäristöjen saavutettavuutta (Saavutettavat koulutuspolut ja oikeus oppia 2021). Sosiaalinen kestävyys antaa tukea monien saavutettavuuteen liittyvien kysymysten laajemmalle tarkastelulle.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat sosiaalisen ja saavutettavuuden ytimessä.

Kestävässä kehityksessä ovat läsnä taloudellisen, ekologisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kestävyden ulottuvuudet (Aaltonen 2021).

Sosiaalisesti kestävä kehitys ytimessä ovat perusedellytysten täyttyminen, kaikkien ihmisten tasavertaiset mahdollisuudet osallistua ja voida hyvin. Sosiaalinen kestävyys sisältää esimerkiksi koulutuksen sekä sukupuolten välisen tasa-arvon (Kestävä kehitys 2022).

Sosiaalinen kestävyys voidaan määritellä eri tavoin. James Baines ja Bronwyn Morgan ovat eritelleet seitsemän sosiaaliseen kestävyteen sisältyvää osaa. Näitä ovat elämän perusedellytykset, vammaisuuden ja muun toimintakyvyn aiheuttamien esteiden poistaminen, sosiaalisen vastuullisen edistäminen, sosiaalisen pääoman ja koheesion kehittäminen, mahdollisuuksien tasapuolinen jakautuminen, kulttuuristen ja sosiaalisten eriarvoisuuksien hyväksyminen sekä osallistuminen yhteiskunnan päätöksentekoon.

Hyvinvointi on sosiaalista kestävyttä

Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa ennen kaikkea hyvinvointia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2022) mukaan hyvinvointia voidaan tarkastella kolmen ulottuvuuden – terveyden, materiaalsen hyvinvoinnin sekä elämänlaadun – avulla. Hyvinvoinnissa ovat läsnä yhteisön, yksilön ja elämänlaadun tasot. Yhteisön hyvinvointiin vaikuttavat esimerkiksi toimeentulo ja työllisyys. Yksilön hyvinvoinnin tekijöitä ovat muun muassa mahdollisuus itsensä toteuttamiseen ja sosiaaliset suhteet. Elämänlaatu tarkoittaa koettua hyvinvointia, ja siihen vaikuttavat terveyden lisäksi esimerkiksi oman tunnonarvo, mielekäs tekeminen sekä materiaallinen hyvinvointi.

Hyvinvoinnissa ovat läsnä fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Sosiaalisen kestävyden tavoitteena on luoda elämisen mahdollisuuksia myös tuleville sukupolville.

Jotta hyvinvointi ja sosiaalinen kestävyys ovat mahdollisia, ihminen tarvitsee riittävän toimeentuloa ja turvallisuutta. Huono-osaisuuden ennaltaehkäiseminen ja hyvinvoinnin edistäminen vahvistavat sosiaalista kestävyttä.

Yhdenvertaisuus on sosiaalisen kestävyuden ja saavutettavuuden ytimessä

Sosiaalinen kestävyys edellyttää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Nämä tavoitteet liittyvät sosiaalisen kestävyuden saavutettavuuteen. Yhdenvertaisuus tarkoittaa ihmisten samantasaista riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä (Oikeusministeriö 2022).

Saavutettavuus voidaan nähdä kokonaisvaltaisena lähestymistapana eri osa-alueilla ja erilaisissa konteksteissa. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat sosiaalisen kestävyuden ja saavutettavuuden ytimessä.

Ihmisen tilanne yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon suhteen voi muuttua eri elämänvaiheiden ja erilaisten ympäristöjen mukaan. On olemassa kuitenkin paljon erilaisia vammoja ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä, jotka ovat synnynäisiä. Sama henkilö voi myös kokea eriarvoista kohtelua enemmän jossakin toisessa ympäristössä tai jonkin tietyn piirteen vuoksi. Toisaalta

kenen tahansa ihmisen toimintakyky voi muuttua lyhyt- tai pitkäaikaisesti sairauden tai vammautumisen myötä.

Jotta erilaisten ympäristöt ja yhteisöt ovat saavutettavia, tarkoittaa se moninaisia käytännön tekoja ja toimia. Mitä enemmän saavutettavuudesta keskustellaan ja nostetaan esimerkiksi opiskelun saavutettavuuteen vaikuttavia tekijöitä esille, sitä enemmän meillä on mahdollisuus tehdä asioita toisin. Olennaista on, että esimerkiksi erilaiset vammais- ja vähemmistöryhmät kertovat itse saavutettavuuteen liittyvistä ongelmista ja hyvistä käytännteistä. Toisaalta: saavutettavuus tarkoittaa kaikille sopivampia ja yhdenvertaisempia tiloja ja ympäristöjä.

Usein jo pienet asiat voivat olla ratkaisevia. Kun opiskelija saa esimerkiksi ennen webinaaria tiedon sen sisällöstä ja työskentelytavoista, voi sillä olla ratkaiseva vaikutus vaikkapa tulkkausjärjestelyihin, keskittymiseen, vaihtoehtoiseen osallistumistapaan tai kokonaisuuden hahmottamiseen digitaalisessa ympäristössä. Kolme sanaa "Mitä sinulle kuuluu?" saattavat puolestaan vahvistaa opiskelijan tunnetta turvallisuudesta ja edistää opiskelijoiden välistä yhteenkuuluvuutta sekä yhteisöllisyyttä.

Saavutettavat koulutuspolut ja oikeus oppia – Saako oppia (ESR) -hankkeessa saavutettavuus nähdään kokonaisvaltaisena ja jatkuvasti muotoutuvana olevana tavoitteena.

Saavutettavuustyö ei tule loppumaan, mutta voimme hankkeessa vaikuttaa osaltamme siihen, että opinnot ovat sujuvia ja avoimia erilaisille opiskelijoille. Meistä jokainen voi tehdä arjessaan valintoja, jotka edistävät saavutettavuutta.

Hanke toimii ajalla: 1.9.2021-31.8.2023.
Hankkeen rahoitus: Hämeen ELY. React EU:n ESR Toimenpiteet. Toimintalinja 9: erityistavoite 12.3. Digitaalisten taitojen parantaminen. Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

Lähteet

Aaltonen, Elli 2021. Sosiaalinen kestävyys. Uusien professorien luennot. Tampere University : Research and Education. Viitattu 7.11.2022. <https://youtu.be/fRLc2x89EhU>

Baines, James & Morgan, Bronwyn. Sustainable Development: A Summary of Key Concepts. Viitattu 2.11.2022. <https://www.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/G02181.pdf>

Kestävä kehitys 2022. Kestävän kehityksen edistäminen. Sosiaalinen kestävä kehitys. <https://keke.bc.fi/Kestava-kehitys/suomi/sosiaalinen/>

Oikeusministeriö 2022. Yhdenvertaisuus. Viitattu 7.11.2022. <https://oikeusministerio.fi/yhdenvertaisuus>

Saavutettavat koulutuspolut ja oikeus oppia – Saako oppia (ESR) -hanke 2021. Meistä. Viitattu 2.11.2022. <https://saako-oppia.humak.fi/hankkeesta/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Hyvinvointi. Viitattu 7.11.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys/eriarvoisuus/hyvinvointi>

Kirjoittaja

Hanna-Kaisa Turja, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Selkokieliiset kirjat ovat tärkeä osa yhdenvertaisuutta.

Selkokieli, selkeä kieli ja saavutettava kieli

– yhdenvertaisuutta rakentamassa

Hanna-Kaisa Turja

Oikeusministeriö palkitsi 29.11.2022 Demokratiapalkinnolla ja kunniamaininnoilla suomalaisia toimijoita, jotka ovat toiminnallaan vahvistaneet osallistumisen mahdollisuuksia, lieventäneet eriarvoisuutta ja parantaneet luottamusta yhteiskuntaan. Demokratiapalkinto myönnettiin Kehitysvammaliiton Selkokeskuselle. (Oikeusministeriö 2022.)

Hyvinvointi muodostuu monenlaisista tekijöistä. Kaikkien ihmisten mahdollisuudet vaikuttaa itseään koskeviin asioihin tai päätöksentekoon eivät ole yhdenvertaisia. Yhdenvertaisuus edellyttää aina myös kielellisten oikeuksien ja mahdollisuuksien toteutumista.

Selkokieli edistää yhdenvertaisuutta

Kehitysvammaliiton Selkokeskus on tehnyt vuosia työtä selkokielisten sisältöjen tuottajana ja kehittäjänä. Esimerkiksi selkokieliiset uutiset, selkokirjallisuus ja selkokieliiset videot tuovat tiedon ja kulttuurin äärelle henkilöitä, joille suomen kielen ymmärtäminen on jostakin syystä vaikeampaa. Selkokieltä tarvitsevia henkilöitä yhdistävä tekijä on kielellisen syrjäytymisen riski (Leskelä & Uotila 2020, 229).

Selkokieliiset sisällöt ovat laajentuneet, ja monet organisaatiot tuottavat selkokieliisiä oppaita ja

Selkeä kieli ja hyvä navigaatio auttaa palveluiden mobiilikäytössä.

aineistoja. Satasairaalan sivut ovat kokonaan selkokielisiksi, ja Kelalla on erilliset selkokieliset verkkosivut. Hyvä yleiskieli ei ole riittävä tae selkokieltä tarvitseville ihmisille (Leskelä & Uotila 2020, 232). Arkipuheessa sana selkokieli menee kuitenkin usein sekaisin selkeän kielen kanssa.

Selkokieli on suomen kielimuoto, jonka sanasto, rakenteita ja sisältöä on muokattu yksinkertaisemmaksi. Selkokieli on yleiskieltä helpompaa. Selkokielisessä tekstissä muutoksia tapahtuu esimerkiksi virkejärjestyksessä ja asioiden esittämisjärjestyksessä. (Leskelä & Uotila 2020, 227–228.)

Selkokielisessä tekstissä informaation määrä supistuu. Selkokieli pakottaa kirjoittajan tarkastelemaan kriittisesti, mikä on lukijalle olennaista tietoa. Tämä on kaikenlaisten tekstien kirjoittajille mainio ohjenuora: muista lukijas!

Selkokielisen tekstin kirjoittaminen tai tekstin mukauttaminen selkokielisiksi vaatii hyvää kielitaitoa ja ymmärrystä kielen rakenteista. Suomessa selkokieli ei ole kielellisesti yhtä normitettua kuin joissakin muissa maissa (Leskelä & Uotila 2020, 228).

Silti selkokieli on melko tarkkaan säänneltyä (Österlund 2022). Tärkeä osa kirjoitettua selkokieltä on tekstin asettelu ja rivitys.

Laaja sanavarasto ja kyky rytmittää tekstiä ovat osa selkokielelle kirjoittajan työkalupakia. Selkokieli noudattaa suomen kielen kielioppia, joten kirjoittajan reppuun kuuluvat pilkut, pisteet sekä sivutaskusta löytyvät lauseenvastikkeiden leikkurit. Kirjoittajan tietokoneen selaimen kirjanmerkeissä ovat Kielitoimiston sanakirja sekä Kielitoimiston ohjepankki.

Saavutettavaa ja selkeää kieltä

Selkeä kieli tarkoittaa suomen kielenhuollon suositusten mukaista kieltä, jossa ei ole erikoisanalan termistöä. Hallintolain (434/2003) mukaan viranomaisia koskee hyvän kielenkäytön vaatimus. Viranomaisen tulee käyttää asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Viranomaisen pitää siis selittää asiat siten, että asiakas ymmärtää.

Suomessa hyvää virkakieltä edistää Kotimaisten kielten keskus. Virkakiellellä tarkoitetaan viranomaisten käyttämää kieltä. Virkakieltä on monenlaisissa puhutuissa ja kirjoitetuissa teksteissä: lomakkeissa, tiedotteissa ja verkkosivuilla. Erilaiset tekstit ovat olennainen osa palveluita. Hyvä virkakieli on yksi keino vahvistaa ihmisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia käyttää palveluita ja saada tietoa. (Kotimaisten kielten keskus 2022a.)

Sosiaaliturvassa ja hoitotyössä kielellä on keskeinen rooli. Niin mielenterveystyössä, lastensuojelussa kuin kotihoidossa kohtaaminen on tärkeää. (Kotimaisten kielten keskus 2022b.)

Saavutettavan kielen käsite on tullut selkeän ja ymmärrettävän kielen rinnalle. Saavutettavaa kieltä voidaan pitää myös kielellisen saavutettavuuden synonyyminä. (Saavutettavan kielen työkalupakki 2022.)

Kielitietoisuus avaa ymmärrystä kielenkäyttöön

Elämme monenlaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien ympäröimänä. Teemme toimintaamme näkyväksi kielellisin keinoin. Koska ympäristöt ja tekstit ovat moninaisia, tarvitsemme erilaista kieltä ja kielenkäyttöä eri tilanteisiin ja tavoitteisiin. Tarvetta ja tilaa on monenlaiselle kielelle.

Monet palveluiden käyttämiseen ja käytettävyyteen liittyvät ongelmat ja ilmiöt ovat perimiltään kielellisiä, vaikkei sanaa ”kieli” käytetä (Tiililä 2017, 55). Yhteiskunnallisessa ja yhteisöllisessä kontekstissa kielitietoisuus tarkoittaa, että kielen merkitys kaikessa inhimillisessä toiminnassa tunnustetaan. Kielenkäyttäjä on toimija, joka oivaltaa tai syventää tietoa. (Dufva 2018.)

Kielitietoisuuteen voidaan mielestäni lisätä ymmärrys vuorovaikutuksen multimodaalisuudesta. Miten ja millaista kieltä sinä käytät tänään?

Lähteet

Dufva, Hannele 2018. Outoa kieltä ymmärtämässä. Näkökulmia monikieliseen kielitietoisuuteen. Teoksessa Lea Nieminen & Anneli Yliherva & Jasmin Alian & Suvi Stolt (toim.) Monimuotoinen monikielisyys. Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistyksen julkaisuja 50. Helsinki: Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys, 66–77.

Hallintolaki 434/2003.

Kotimaisten kielten keskus 2022a. Hyvä virkakieli – parempi hallinto. Viitattu 29.11.2022. https://www.kotus.fi/kielitieto/hyva_virkakieli

Kotimaisten kielten keskus 2022b. Sosiaaliturvan ja hoitotyön kieli. Viitattu 29.11.2022. https://www.kotus.fi/kielitieto/hyva_virkakieli/sosiaaliturvan_ja_hoitotyon_kieli

Leskelä, Leela & Uotila, Eliisa 2020. Selkokieli saavutettavan viestinnän välineenä. Teoksessa Maija Hirvonen & Tuija Kinnunen (toim.) Saavutettava viestintä. Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä. Helsinki: Gaudeamus, 227–248.

Oikeusministeriö 2022. Tieto kuuluu kaikille – Demokratiapalkinto yhdenvertaisen osallistumisen edistäjälle. Viitattu 30.11.2022. <https://oikeusministerio.fi/-/tieto-kuuluu-kaikille-demokratiapalkinto-yhdenvertaisen-osallistumisen-edistajalle>

Saavutettavan kielen työkalupakki 2022. Kieli ja saavutettavuus. Viitattu 30.11.2022. <https://www.saa-vutettavakieli.fi/kieli-ja-saavutettavuus/>

Tiililä, Ulla 2017. Sosiaali- ja terveystieteiden kielen ja kielikäsitteiden varassa. Teoksessa Sirkku Latomaa & Emilia Luukka & Niina Lilja (toim.) Kielitietoisuus eriarvoistuvassa yhteiskunnassa – Language awareness in an increasingly unequal society. AFinLan vuosikirja 2017. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja 75. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys, 54–71. <https://journal.fi/afin-lavk/article/view/60873>

Österlund, Marianna 2022. Selkokieli ei ole yleisnimitys kaikelle selkeälle tekstille. Viitattu 29.11.2022. <https://selkodigital.fi/blogi/selkokieli-ei-ole-yleisnimitys-kaikelle-selkealle-tekstille>

Kirjoittaja

Hanna-Kaisa Turja, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Freelance-neuvolasta ja Freelancer osaa -hankkeesta kestävyyttä työurille?

Sikke Leinikki

Kulttuurialojen työn tekemisen ja teettämisen tavat ovat moninaiset. Moninaisuus kuitenkin sopii huonosti suomalaisen yhteiskunnan työmarkkinoiden toimintaa ohjaavaan sääntelyyn, esimerkiksi tilastokeskuksen luokituksessa ansaintatyö on joko palkkatyötä tai yrittäjyyttä.

Työyhteisöjen kehittämiseen tämä liittyy siten, että yhä useammassa työyhteisössä on siihen kiinteästi kuuluvien yhteisön jäsenten sijaan tai lisäksi verkostossa toimivia henkilöitä, joihin tiimin tai projektin vetäjällä ei ole määräysvaltaa, mutta joiden työpanos on oleellinen asioiden etenemiseksi. Koulutuksessa pyrimme tuottamaan ymmärrystä siitä, miten nämä eri tavoin verkostoon kuuluvat jäsenet voidaan ottaa mukaan työyhteisöjen ja työn kehittämiseen.

Neuvola – konsepti rakenteilla

Yksi tapa tuottaa ymmärrystä monimuotoistuvista työyhteisöistä on hanketoiminta. Vuonna 2020 Humak aloitti Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liiton Teme ry:n vetämässä Freet2030-hankkeessa. Hanke on edennyt, ja hankkeessa järjestetyillä kinkereillä on tuotettu 31 ideaa kohentaa hankkeessa mukana olevien alojen työntekijöiden työhyvinvointia ja siten kohentaa alojen kestävyyttä.

Keskeiseksi ideaksi valikoitui Freelance-neuvola. Neuvolasta on tarkoitus luoda matalan kynnyksen digitaalinen neuvola, josta freelancer saa tietoa ja tukea ja joka tarjoaa mahdollisuuksia oman työtilanteen pohtimiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Neuvolan rakennetaan myös hinnoittelua helpottava laskuri ja kysely oman työmarkkinatilanteen tunnistamiseen.

Myös viranomaiset saavat neuvolasta tietoa, minkä avulla freelance-työn tekijöiden nyt satumanvaraista kohtelua eri virastoissa voidaan muuttaa yhdenmukaisemmaksi ja oikeudenmukaisemmaksi.

Syksyllä 2022 olemme Into-Digital-yrityksen kanssa rakentaneet toteutettavissa olevaa konseptia neuvolalle. Tätä kirjoitettaessa konsepti ei ole vielä valmis, mutta se valmistuu vuoden 2023 tammikuun loppuun mennessä. Sitten etsimme neuvolalle ylläpitäjät ja rahoittajat. Uskomme, että tällä tavalla yksi työmarkkinoiden kasvava ryhmä saa työuraansa kestävämmäksi.

Jatkuvuutta hanketyöhön

Freelance-työhön liittyviin osaamisen kehittämisen haasteisiin Humak on rakentanut myös toisen hankkeen. Freelancer osaa! -hankkeessa tarjotaan freelance-työtä tekeville mahdollisuutta työpajojen sarjaan. Työpajoissa he pohtivat omaan osaamistaan ja tulevaisuuttaan ohjautusti. Lisäksi hankkeeseen mukaan tulevat freelancerit voivat valita Humakin avoimen ammattikorkeakoulun opinnoista itseään kiinnostavia opintojaksvoja. Hanke vastaa omalta osaltaan Freet2030-hankkeessa tunnistettuihin haasteisiin ja tarjoaa freelancereille mahdollisuuksia systemaattiseen oman osaamisen kehittämiseen. Hanke myös tuo jatkuvuutta Humakin TKI-toimintaan ja syventää työmarkkinoiden eri asemasta toimisen ymmärrystä edelleen.

Kirjoittaja

Sikke Leinikki, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

**Cultural Management
& Sustainability
MA courses**

international view
framed in Finland

cosm.humak.fi

Cultural Management and Sustainability Values. Testing new paths of education for professional users of imagination.

Marcin Poprawski

There are many differences between humans and the rest of the species on earth, but one that has been expressed is that we alone are able to imagine the future.

- David Attenborough (A Life on our Planet, Altitude Film Ent. 2020)

In 2020, Humak University of Applied Sciences launched a new set of three Master's level courses aimed for Cultural and Creative fields

professionals. The theme of COSMs (Culture, Organisation and Sustainability Management, 2022) was sustainability values in cultural managers' practice. The goal of this text is to present a few elements of the online COSM formula after four editions of its circulation. It reached over 100 participants, citizens of over 40 countries, including places like Great Britain, Cambodia, Taiwan, Spain, USA, Italy, Kenya, South Korea, Estonia, and Germany. Students of 17 Finnish universities were part of the courses that were visited by 29 guest lecturers from

photo by Marcin Poprawski

18 countries, such as Brazil, Australia, Canada, and Jamaica.

There are two rationales for that initiative. The first one is to strengthen the role of cultural professionals - or let's rather call them in reference to Attenborough's call: professional users of imagination - in impacting people and organisations' pro-ecological behaviours. The second perspective is from the inside of cultural management ecosystems and includes the quality of organisational cultures and ethical and balanced, not over-scaled, synergetic, and participative cultural work environment. It includes the dimensions of dignity, equity, and diversity, as well as work-life balance.

Every course from the COSM trio was delivered as a set of four 4-hour long webinars with diverse activities and with some extra solutions created through Humak's Moodle online platform. The courses' aim was to activate different streams of students' activity regarding culture and sustainability: interaction, collaboration, reflection, discussion based on readings, argumentation, and dialogue in conversations. That is why a combination of three complementary final assignments was proposed in every course. The first was a group work and the second deliverable was an individual final conversation with a teacher. The latter contained answers to

three questions given and prepared in advance by the student. The last assignment was a final short essay on a topic closest to the participant's geographical or professional proximity that was related to the course content. There were different group exercises. In COSM 1, it was about detecting sustainability-oriented problems in cultural organisations and providing proposals for solutions. The COSM 2 course's final group assignment was about being a member of one of the two thematic teams that were discussing two texts every meeting. That process was prepared in advance with the scenario and roles given to group members, who would later share the outcomes of the discussions to the forum. In the third COSM, students were members of one of four groups that prepared a catalogue of recommendations regarding sustainability values in one of the four selected cultural management professional fields.

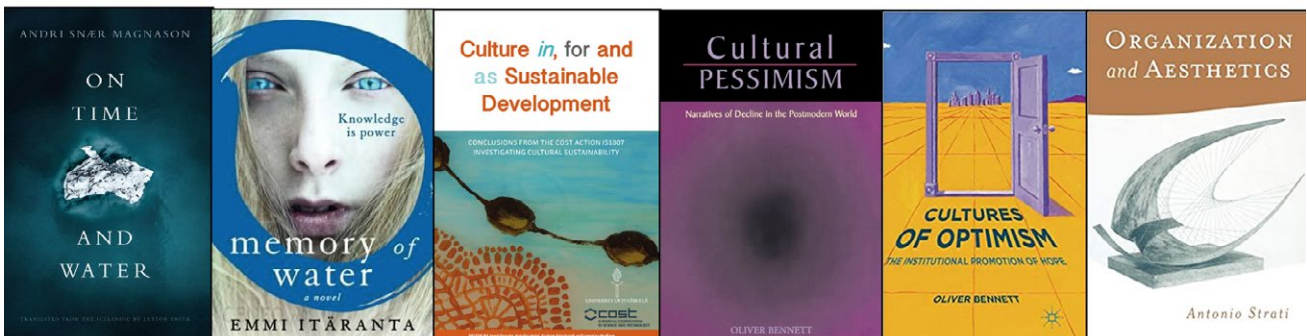
Some of the very first sources of inspiration for the COSM courses were two non-academic books. The first was a non-fiction writing by Icelandic author Andri Snaer Magnason. *On Time and Water* (2021) is a book on the role of storytelling, aesthetics, creative content, and intergenerational dialogue in our attitudes to the natural environment and climate crisis. The second spark came from the fiction storytelling example of *Memory of Water* by

the Finnish novelist Emmi Itäranta (2014). The rest came from several academic authors like Oliver Bennett, who wrote *Cultural Pessimism* (2001) and *Cultures of Optimism - the Institutional Promotion of Hope* (2015). Katriina Soini (2016a), Philippe Vandebroek (2016), Christian de Beukelaer (2017), and Sacha Kagan (2015) were authors who contributed to the project *Culture in, for and as Sustainable Development* (Soini, Dessein 2016b), that gave a third set of inspirations. The scholar who framed the 'organisational cultures and symbolism' perspective was Antonio Strati (1998, 1999).

Then, experts and contributors to COSMs brought to our students dozens of concepts, keywords, formats, and case studies, like the one on Existential Sustainability proposed by Birgitta Persson (figure 1).

COSM is a response to the need for an updated cultural management ethics, that addresses diverse sustainability values and integrates global North and South's views on current and future priorities in our field. It's crucial to see cultural professionals' territory as a constellation of local cultural ecosystems (Poprawski 2016) inhabited by different organisational cultures directed to audience engagement goals. The idea behind COSM is exploring the way we undo the unsustainable in cultural management, with all the respect to the creative processes and realities that continuously are unsustainable in their core. To achieve that we need to combine theory with practice, international experiences with local rooting, apply conclusions from research, inspiring meetings, and readings to specific situations and decisions that those of us involved in the practice of cultural and creative activities must make.

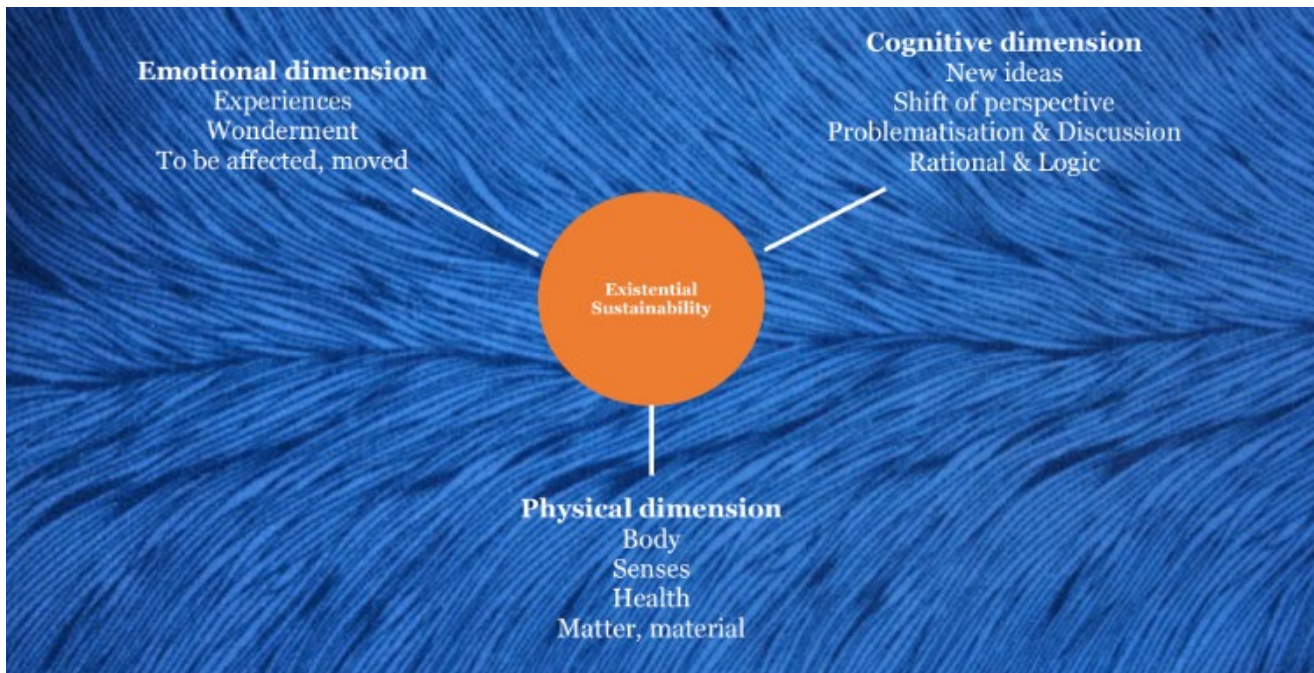

Fig. 1. Birgitta Persson, *Existential Sustainability*, 2021.

References:

- Bennett, Oliver 2001. *Cultural Pessimism. Narratives of Decline in the Postmodern World*, Edinburgh: University of Edinburgh Press.
- Bennett, Oliver 2015. *Cultures of Optimism. The Institutional Promotion of Hope*, London: Palgrave Macmillan.
- COSM (Culture, Organisation and Sustainability Management) Accessed 30.11.2022. Humak UAS, <https://cosm.humak.fi/>
- De Beukelaer, Christian, Duxbury, Nancy and Kangas Anita 2017. Cultural policies for sustainable development: four strategic paths, *International Journal of Cultural Policy*, 23:2, 214-230.
- Itäranta, Emmi 2014. *Memory of Water*, New York: Harper Collins.
- Kagan, Sacha 2015. Prefiguring Sustainability: Response-Ability & Spaces of Possibility, in: M. Le Sourd and H. Van den Bergh (eds.) *Art for the Planet's Sake: Arts and Environment*, Brussels: IETM.
- Magnason, Andri Snaer 2021. *On Time and Water*, Rochester, New York: Open Letter.
- Poprawski, Marcin 2016. Intergenerational transmission of values and cultural sustainability: the cultural participation of local, small-town communities in Poland. *Law, Social Justice & Global Development Journal*, vol. 20, University of Warwick.
- Soini, Katriina, Dessein, Joost 2016a. Culture in, culture for and culture as sustainable development, Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Soini, Katriina, Dessein, Joost 2016b. Culture-Sustainability Relation: Towards a Conceptual Framework, *Sustainability*, 8(2). <https://doi.org/10.3390/su8020167>
- Strati, Antonio 1998. Organizational Symbolism as a Social Construction: A Perspective from the Sociology of Knowledge, *Human Relations*, Vol. 51, No. 11, 1379-1402.
- Strati, Antonio 1999. *Organization and Aesthetics*. London: Sage.
- Vandenbroeck, Philippe 2016. Culture and the social learning process towards sustainability, in: S. Asikainen et al. (eds.) *Culture in Sustainability. Towards a Transdisciplinary Approach*, Jyväskylä: SoPhi.

Kirjoittaja

Marcin Poprawski, lecturer
Humak UAS

Digitalisaatio

Saavutettavuuden jäljillä Saako oppia -hankkeessa

Hanna-Kaisa Turja

Saako oppia -hankkeessa saavutettavuutta on lähestytty kokonaisvaltaisesta näkökulmasta. Hankkeessa saavutettavuutta edistetään suunnittele kaikille -periaatteen mukaan.

Verkkosisällön saavutettavuus-ohjeet ovat osa saavutettavuutta

Saavutettavuus on muutaman viimeisen vuoden aikana ollut esillä etenkin WCAG2.1. Web Content Accessibility Guidelinesin eli Verkkosisällön saavutettavuusohjeiden myötä.

Verkkosisällön saavutettavuusohjeiden piirissä ovat henkilöt, joilla on vammoja ja rajoitteita, esimerkiksi näkö- ja kuulorajoitteita. Fyysiset, kognitiiviset ja kielelliset rajoitteet sekä neurologiset sairaudet ja oppimisvaikeudet ovat tekijöitä, joilla on vaikutusta verkkosisällön saavutettavuuteen. (Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1 2019.)

Kyse ei ole pienestä joukosta. Suomessa on 100 000 henkilöllä aivovamma, kehitysvammaisia on 40 000, ja kuulon alenema on 750 000 henkilöllä. Näkövammaisia on Suomessa noin 50–60 000, ja heikkonäköisiä 70 000 henkilöä. Autismin kirjoon kuuluu noin yhdestä kahteen prosenttia väestöstä. (Kuntaliiton saavutettavuusopas 2021.)

Erilaisten oppijoiden liiton (2022) arvion mukaan noin 10–20 prosentilla väestöstä on jokin oppimisvaikeus. Vieraskielisiä Suomessa oli vuoden 2021 lopussa 458 000 henkilöä (Tilastokeskus 2022).

Ohjeissa korostuvat tekniset vaatimukset. Ohjeiden periaatteina ovat havaittavuus, hallittavuus, ymmärrettävyys ja toimintavarmuus. Havaittavuuteen kuuluvat muun muassa tekstivastineet. Hallittavuuteen sisältyvät verkkosisällön käyttäminen eri näppäimistöillä sekä navigoitavuus. Ymmärrettävyys ohjeissa tarkoittaa ymmärrettävää ja luettavaa tekstisisältöä. Toimintavarmuus tarkoittaa, että sisältöä on mahdollista tulkita avustavalla teknologialla ja erilaisilla asiakasohjelmilla. (Aluehallintovirasto 2022; Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1 2019.)

Tekninen saavutettavuus takaa, että verkkosisältöjä voidaan käyttää erilaisilla teknisillä apuvälineillä kuten ruudunlukijoilla (esimerkiksi Jaws, NVDA ja Read Aloud) ja erilaisilla näppäimistöillä.

Ohjeet eivät tarkoita pelkästään teknisiä vaatimuksia, vaan verkkosisällöistä tulee löytyä myös palautelomake ja saavutettavuusseloste.

Monikanavaista viestintää, kuvailua ja selkeä kielen oppeja

Saako oppia -hankkeessa tekninen saavutettavuus on otettu huomioon esimerkiksi somepostauksissa käyttämällä kuvien vaihtoehtoisten tekstien lisäksi kuvien kuvailua. Osassa

Monelle alt-tekstistä eli vaihtoehtoisesta tekstistä on tullut jo tuttu sana.

hankkeen tuottamia videoita on kokeiltu kuvien kuvailua.

Hankkeessa syntyy ohjausalan ammattilaisille ja oman polun etsijöille suunnattu ekosysteemi. Teknistä saavutettavuutta testataan itse, mutta on tärkeää saada erilaisten käyttäjien kokemuksia sisällöistä ja niiden käytettävyydestä.

Pelkästään tekninen saavutettavuus ei kuitenkaan tee mistään verkkosisällöstä yksin saavutettavaa. Viestinnän saavutettavuus ja kognitiivinen saavutettavuus kytkeytyvät tekniseen saavutettavuuteen.

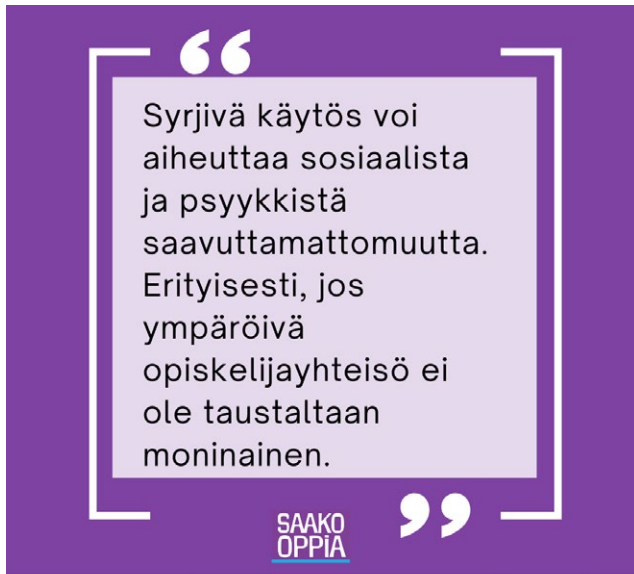
Viestinnän saavutettavuus tarkoittaa, että viestinnän voimavarat suunnitellaan kaikille sopiviksi (Hirvonen, Kinnunen ja Tiittula 2020, 18). Saavutettavan viestinnän rinnalla voidaan puhua myös kielellisestä saavutettavuudesta sekä saavutettavasta kielestä. Viestinnän saavutettavuus tarkoittaa hankkeessa esimerkiksi monikanavaista viestintää, ymmärrystä vuoro-

vaikutustilanteista ja pyrkimystä käyttää selkeää kieltä.

Kognitiivinen saavutettavuus verkkopalvelussa tarkoittaa esimerkiksi, että toiminnot löytää verkkopalvelusta helposti, linkit ovat selkeitä ja painikkeet ovat tuttuja.

Hankkeessa kognitiivista saavutettavuutta on kehitetty osallistujilta saadun palautteen mukaisesti hankkeen käyttämällä Howspace-alustalla. Taloudellinen saavutettavuus on hankkeessa tullut esille eri tavoin. Taloudellinen saavutettavuus tarkoittaa opiskelijalla mahdollisuutta hankkia opiskeluun tarvittava tietokone tai jokin sovellus sekä matkalippuja.

Esteettömyys eli fyysinen saavutettavuus tarkoittaa fyysisen ympäristön ja tilan saavutettavuutta. Opiskeluympäristöjen esteettömyyttä voidaan parantaa esimerkiksi opasteilla ja erilaisilla materiaaleilla.

Syrjivä käytös ei edistä psyykkistä ja sosiaalista saavuttamattomuutta.

Sosiaalinen ja psyykinen saavutettavuus luovat turvallisuutta

Psyykinen saavutettavuus tarkoittaa, että ihmisellä on kokemus hyväksytyksi tulemisesta omana itsenään. Kun opiskelun ilmapiiri on myönteinen ja turvallinen, edistyy psyykinen saavutettavuus. Myönteistä ilmapiiriä luovat hankkeeseen osallistujien mukaan esimerkiksi kuunteleminen, kannustaminen ja osallistujien huomiointi.

Sosiaalinen saavutettavuus liittyy olennaisesti yhdenvertaisuuteen, asenteisiin ja syrjimättömyyteen. Toisia arvostava käyttäytyminen edistää sosiaalista saavutettavuutta. Pedagogisessa saavutettavuudessa voidaan nähdä elementtejä monista saavutettavuuden osa-alueista.

Hanke toimii ajalla: 1.9.2021-31.8.2023.

Hankkeen rahoitus: Hämeen ELY. React EU:n ESR Toimenpiteet. Toimintalinja 9: erityistavoite 12.3. Digitaalisten taitojen parantaminen. Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

Lähteet

Aluehallintovirasto. Digipalvelulain vaatimukset. WCAG 2.1: lain vaatimukset. Viitattu 4.11.2022. WCAG 2.1: lain vaatimukset - Saavutettavuusvaatimukset

Erialaisten oppijoiden liitto 2022. Oppimisvaikeudet. Perustietoa oppimisvaikeuksista – Erialaisten oppijoiden liitto ry (eoliitto.fi)

Hirvonen, Maija & Kinnunen, Tuija & Tiittula, Liisa 2020. Viestinnän saavutettavuuden lähtökohtia. 17–18). Teoksessa Maija Hirvonen & Tuija Kinnunen (toim.) Saavutettava viestintä. Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä. Helsinki: Gaudeamus, 13-31.

Kuntaliitto 2021. Kuntien saavutettavuusopas. Viitattu 4.11.2022. Liite 1. Arvio vammaisten henkilöiden määrästä Suomessa ja heidän erityistarpeistaan | Kuntaliitto.fi

Tilastokeskus 2022. Vieraskieliset. Viitattu 7.11.2022. Vieraskieliset | Tilastokeskus (stat.fi)

Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1. 2019. Verkkosisällön saavutettavuusohjeet. Viitattu 2.11.2022. Verkkosisällön saavutettavuusohjeet (WCAG) 2.1 (w3.org)

Kirjoittaja

Hanna-Kaisa Turja, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Järjestelmistä järjestystä

Emilia Lehtonen

Karoliina Miettinen

Hoodle, Workseed, Spark, Wihi, Turnitin, Reportronic, Sympa, Teams, M2, Dynasty... Kun katsotaan taaksepäin, olemme ottaneet käyttöön useita uusia järjestelmiä. Päätä huijaa! Jos kuitenkin pysähdymme asian ääreen, huomaamme järjestelmien tuoneen mukanaan myös järjestystä.

Digi on tullut jäädäkseen

Suomi on digitalisaation mallimaa. Vuodesta 2014 lähtien tehdyssä, yhteiskunnan digitalisaation asetta mittaavassa Digibarometrin kansainvälisessä vertailussa Suomi on yltänyt joka vuosi palkintokorokkeelle – vuonna 2022 sijoituimme toiseksi heti Tanskan jälkeen (Etl.fi 2022, Valtioneuvosto.fi 2022). Digitalisaatio on sulautunut luontevaksi osaksi jokapäiväistä arkeamme – myös työtämme.

Digitalisaatio on tullut jäädäkseen, ja sen merkitys tulee kasvamaan entisestään. Tästä konkreettinen ilmentymä on 38 korkeakoulun kunnianhimoinen Digivisio2030-hanke (Digivisio2030.fi 2022), jonka tavoitteena on digitalisaation keinoin kehittää suomalaista korkeakoulutusta ja tehdä oppimisesta joustavaa. Hankkeessa luodaan muun muassa yhteiset digitaaliset palvelut sekä korkeakoulujen yhteinen opintotarjonta sekä kehitetään vuorovaikutusta yritysten ja yhteiskunnan välillä.

Jo pelkästään Digivision näkökulmasta olemme tilanteessa, jossa lisääntyvä digitalisaatio on otettava selviönä. Toimintatapojen digitalisoituminen helpottaa ja selkeyttää yhtäältä arkeamme, toisaalta se edellyttää asennoitumista jatkuvaan muutokseen ja jopa pakottaa oman osaamisen kehittämiseen. Tässä artikkelissa pohdimme keinoja digitalisaation myötä syntyneen järjestelmä-ähkyn selättämiseksi.

Järjestelmillä arjessa monta roolia

Erilaisilla tietoteknisillä järjestelmillä haetaan työelämässä apua tietomäärän hallintaan, käsittelyyn ja säilyttämiseen. Myös Humakin erilaiset järjestelmät on hankittu auttamaan työntekijää ja opiskelijaa.

Järjestelmien myötä yhteiset prosessit selkeytyvät entisestään. Muun muassa asianhallintajärjestelmä Dynasty tulee ajan kuluessa sujuvoittamaan ja selkeyttämään Humakin asianhallinnan prosesseja asian alullepanosta sen arkistointiin.

Tietojärjestelmät auttavat meitä muistamaan, jäsentelemään ja jakamaan tietoa. Mitä tekisimmekään ilman lukuisia Excel-tiedostojamme tai Intraa, joka pitää meidät yhteisen ajantasaisen tiedon äärellä!

Simo Löytömäen artikkelissa (HS 9.8.2022) eri aloilta tulevat suomalaiset kuvaavat kymmenien tietojärjestelmien tuomia etuja työnteolle. Kun tieto kulkee järjestelmästä toiseen, papereiden pyörittely vähenee. Lisäksi tieto on nopeasti ja reaaliaikaisesti henkilöiden saatavilla.

Tänä päivänä myös työyhteisö kohdataan erilaisten teknisten järjestelmien kautta, niin Humakissa kuin muuallakin. Oppilaitosten keskinäinen sekä työelämätahojen välinen yhteistyö helpottuu, kun maantieteelliset etäisyydet katoavat. On selvää, että etätapaamisilla säästetään aikaa. Samalla tulevat huomioiduksi kestävän kehityksen periaatteet.

Teknostressi ja kognitiivinen kuorma – mistä on kyse?

Jos järjestelmät tuovat järjestystä, miksi tutkimukset osoittavat teknostressin olevan nykytyöelämän vitsaus?

Asiantuntijatyössä on tyypillistä, että yksi henkilö tai järjestelmä ei hoida työtehtävää alusta loppuun. Työterveyslaitoksen tutkija Virpi Kalakoski (2019) kuvaa, että usein työtehtävä jakautuu monelle henkilölle. Myös tehtävään tarvittavat tiedot löytyvät eri järjestelmistä ja viestintäkanavista. Oikean tiedon löytäminen vie aikaa, mikä turhauttaa. Lisäksi järjestelmästä toiseen hyppiminen pätkii ajatustyötä, ja pikaviestit häiritsevät työskentelyä.

Arki haastaakin tiedonhallinnan kykymme. Työntekijöiden kyky käsitellä tietoa ja omaksumaa uusia järjestelmiä korostuu digitalisoituvasa maailmassa. Jyväskylän yliopiston (2021) Well@Digiwork-hankkeessa havaittiin, että pitkä työkokemus ei automaattisesti suojaa teknostressiltä. Tutkimuksen mukaan teknostressin kokemiseen voivat vaikuttaa myös työntekijän ikä ja teknologian rooli työnkuvassa.

Kalakosken (2019) vetämässä Työterveyslaitoksen SujuKE-hankkeessa tarkasteltiin työntekijöiden kokemaa kognitiivista kuormaa ja luotiin [huoneentaulu](#) tietotulvan hallitsemiseksi. Huoneentaulusta kannattaakin poimia konkreettisia vinkkejä digiähkyn selättämiseen!

Uuden oppimista ja itsemyötätuntoa

Digitalisaatio asettaa meidät jatkuvasti uuden eteen ja edellyttää meiltä oppimiskykyä. On kuitenkin hyvä muistaa, että järjestelmät pääosin helpottavat työtämme. Hyvällä järjestelmäosaamisella voidaan vaikuttaa myönteisesti paitsi työn sujuvuuteen ja tuottavuuteen, myös työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen (Työterveyslaitos, 2019). Järjestelmän käytölle voi olla myös lakisääteinen peruste, jota ei voida ohittaa. Laadun näkökulmasta järjestelmät takaavat toimiessaan sujuvan oppimisen ja työnteon ympäristön, tehokkaan tiedonkulun ja selkeyttä prosesseihin.

Digivisiassa avainasemassa ovat hankkeen mukaan digipedagogiikan kehittämiseksi tehtävät yhteiset pelisäännöt, joita kaikki korkeakoulut sitoutuvat noudattamaan. Yhteiset pelisäännöt ovat tärkeässä roolissa myös organisaation sisällä. Kun pelisäännöt ovat selvät, on järjestelmäviidakossa seikkaileminenkin helpompaa – ja mielekkäämpää. Tässä tärkeää on asianmukainen perehdytys.

Mitä jos järjestelmien käyttäjinä näkisimmekin itsemme ennen kaikkea aktiivisina toimijoina? Vaikka käytettävät järjestelmät saattavat tulla annettuna, voi niiden hyödyntämistä pohtia oman tehtävän tai esimerkiksi osaamisen kehittämisen näkökulmasta, toki tiettyjen rajojen sisällä. Järjestelmien käyttö yhdistää meitä kaikkia organisaation sisällä, ja se voidaan nähdä voimavarana; osaamista tai hyödyllisiä käytäntöjä voi ja kannattaa jakaa kollegalle.

Muistetaan myös olla armollisia itsellemme.

Lähteet:

Aivotyö sujuvaksi -oppimateriaali. Työterveyslaitos. Viitattu 12.10.2022. <https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/aivotyo-sjuvaksi>

Ala-Laurinaho, Arja, Tuomivaara, Seppo & Perttula, Pia. Järjestelmät hyötykäyttöön - opas osaamisen kehittämiseen järjestelmämuutoksessa. Työterveyslaitos 2019. Viitattu 12.10.2022. <https://urn.fi/URN:ISBN:9789522619020>

Digibarometri. Viitattu 12.10.2022. <https://www.etla.fi/digibarometri/>

Digivisio2030 2022. Perustietoa Digivisio2030-hankkeesta. Viitattu 12.10.2022. <https://digivisio2030.fi>

Kalakoski, Virpi. Kognitiivista kuormaa voi helpottaa työpaikan yhteisillä pelisäännöillä. Tiedote 55/2019. Työterveyslaitos. Viitattu 12.10.2022. <https://www.ttl.fi/ajankohtaista/tiedote/kognitiivista-kuormaa-voi-helpottaa-tyopaikan-yhteisilla-pelisannoilla>

Löytömäki, Simo. Moni käyttää työssään kymmeniä eri tietojärjestelmiä päivittäin - Tästä on kyse teknostressissä, josta kärsii entistä useampi. 9.8.2022. Helsingin sanomat. <https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000008951657.html>

Teknostressi on yleinen ilmiö suomalaisilla työpaikoilla. Tutkimusuutiset 23.5.2021. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 4.11.2022. <https://www.jyu.fi/fi/ajankohtaista/arkisto/2021/03/teknostressi-on-yleinen-ilmio-suomalaisilla-tyopaikoilla>

Valtioneuvosto.fi 2022. Digibarometri 2022: Suomi jälleen kakkosena kansainvälisessä vertailussa digitalisaation hyödyntämisessä. Viitattu 12.10.2022. <https://valtioneuvosto.fi/-/digibarometri-2022-suomi-jalleen-kakkosena-kansainvalisessa-vertailussa-digitalisaation-hyodyntamisessa>

Kirjoittajat

Emilia Lehtonen, koulutussuunnittelija
Karoliina Miettinen, koulutussuunnittelija

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Digitaitojen oppimistehtävät kehittämisen kehällä

Sanna Lukkarinen

Humakin opinnoissa käytettävien järjestelmien haltuun ottaminen sisältyy aloittavien AMK-tutkinto-opiskelijoiden ensimmäiseen opintojaksoon. Microsoft 365:n ja Google Workspacen yleisimpiin ohjelmistoihin perehtyminen toteutettiin lukuvuonna 2021–2022 ThingLink-sovelluksella. Oppimistehtävät koottiin virtuaaliseksi lentomatkaksi, jossa lennon eri vaiheisiin oli sijoitettu esimerkiksi tekstinkäsittelyn, taulukkolaskennan ja esitysgrafiikan harjoituksia. (Henriksson & Lukkarinen 2021, 143–145.) Toteutuksesta saadut palautteet olivat vaihtelevia, mutta toteutustapa ei näyttänyt tuovan erityistä lisäarvoa oppimistehtävien suorittamiseen. Lukuvuodeksi 2022–2023 oppimistehtävät irrotettiin jälleen visuaalisesta tarinasta tiiviimpään kirjalliseen ja videomuotoon.

Rikastamista vai rönsyilyä

Otimme kollegani Johanna Henrikssonin kanssa tietoisien riskien oppimistehtävien siirtämisessä aiemmin käytössä olleesta ”kirjallisen ohjeen lukeminen -> tehtävänpalautus” -formaattista interaktiivisempaan ja tarinallisempaan muotoon. Päätökseen vaikuttivat opiskelijoiden kahtiajakautuneet mielipiteet ohjeiden ja tehtävänantojen selkeydestä sekä oma mielenkiintomme kokeilla pelillisiä elementtejä sisältävää oppimismenetelmää (Henriksson & Lukkarinen 2021, 143). Kuten Kalmin, Jaskarin ja Erosen (2020, 8–9) Vaasan yliopiston opettajille tekemän kyselyn tuloksista ilmenee, usein pelillisyyden käytön tavoitteina on saada opiskelijat kiinnostumaan ja motivoitumaan oppimisesta vaihtelun, monipuolisuuden ja hauskuuden avulla. Meidänkin tavoitteenamme oli aktivoida opiskelijoita lisäämällä mielekkäitä ärsykeitä ja uudenlaista kiinnostavuutta opinnoissa tarvittavien ohjelmistojen omaksumiseen (Henriksson & Lukkarinen 2020, 140–141).

Kokemukset hajautuivat kuitenkin edellisten vuosien tavoin. Palaute kerättiin yleisesti kaikkiin Humakin järjestelmiin perehdyttävästä kokonaisuudesta, mutta avoimissa vastauksissa pelillisyyttä sisältävä ThingLink-kokonaisuus sai myös erillistä palautetta, jonka saattoi jakaa kolmeen eri kategoriaan:

1. Kommentoitiin ainoastaan oppimistehtäviä, ei ThingLink-toteutustapaa. ”Lennolla

olevat harjoitustehtävät olivat onnistuneita. Oli hienoa, että sai ensin lukea ohjeet ja videolta opetusta ja tämän jälkeen pääsi tekemään itse opetetut asiat.”

2. ThingLink-toteutus koettiin viihteellisenä, mutta oppimistehtävien hahmottaminen ympäristössä oli haasteellista. ”Toteutus oli hauska, mutta tehtävänantoa oli erittäin vaikea hahmottaa. Itse pidän enemmän selkeästä listauksesta, jossa tehtävät ovat. Nyt tehtävä tuntui suuremmalta ja haastavammalta kuin mitä loppujen lopuksi olikaan.”
3. Oppimistehtävät miellettiin mieluisiksi, mutta Thinglink-toteutus turhaksi, vaikka sen käyttöä ei mainittu vaikeaksi. ”Pidin toteutusta aika hölmönä ja kankeana. Ääniefektit ja kikkailu on vähän turhaa. Tehtävät sinällään hyviä.”

Tulkitsin vastauksista, että oppimistehtävistä helposti suoriutuville opiskelijoille toteutuksen tavalla ei ollut juuri merkitystä. Oppimistehtävät heikommin hahmottaville toteutustapa näytti tuovan lisähaasteita opiskeltavan asian omaksumiseen. Uuden digitaalisen työkalun sisäistäminen ei ole työkäisille eikä edes ns. diginatiiveille itsestään selvää, eivätkä kaikki opiskelijat pidä pelillisyyden käytöstä oppimisessa (Kylmäkoski & Järvensivu 2022, 5–7; Kalmi, Eronen & Jaskari 2020, 11). Opiskelijoiden heterogeenisyys näkyy myös oppimisvaikeuksina, jotka hankaloittavat ja hidastavat Korkeamäen ja Vuorenon (2021, 16–18) tutkimuksen mukaan opiskelua. Esimerkkinä opiskelijamme Noora Parkkonen (2020, 95) kertoo ADHD:n heikentävän keskittymistä ja ohjeiden ymmärtämistä, jos tehtäviä ei ole paloiteltu tarpeeksi pieniin osiin. Opintojaksosta vastaavien lehtoreiden kommentit pelillisen toteutuksen haasteista vahvistivat päätöstäni pyrkiä helpottamaan tehtävien hahmottamista irrottamalla ne ThingLinkistä jälleen perinteisempään muotoon.

Paluu perinteisempään

Pilkoin tehtävät pienempiin osiin, lisäsin kirjallisiin ohjeisiin kuvia ja tein uusia ohjevideoita. Vein tehtävät Hoodlen (Humakin Moodle)

opintojaksoille oppitunti-aktiviteetteina allekkain sijoitettuina, jotta opiskelija näkee yksittäiset oppimistehtävät ja niiden kokonaisuuden yhdessä näkymässä.

Oppimistehtävät ovat avoinna tulevaan vuodenvaihteeseen saakka. Tehtävät on palauttanut tähän mennessä kolmasosa 622 opiskelijasta, jotka ovat ilmoittautuneet syksyn opintojaksoille. Palautetta on annettu vasta vähän, joten vielä ei ole johtopäätösten aika. Tiedän kuitenkin jo muutaman yhteydenoton perusteella, ettei nykyinen toteutuskaan ole kaikille opiskelijoille toimivin ratkaisu, joten oppimistehtävien kehittäminen jatkuu.

Lähteet:

Henriksson, Johanna & Lukkarinen, Sanna 2020. Digiavain aukaisee Humakin järjestelmien salat. Teoksessa Äärynen, M. (toim.) Väläyksiä Humakista IV. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 117, 139–141. Viitattu 13.10.2022. <https://www.humak.fi/julkaisut/valayksia-humakista-v/>

Henriksson, Johanna & Lukkarinen, Sanna 2021. Lentomatka ThingLinkillä Microsoft Officeen ja Google G Suiten palveluihin. Teoksessa Timonen, P. & Dookie, G. (toim.) Kurkistuksia verkko-opetuksen ja -opetusteknologian mahdollisuuksiin. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 123, 143–145. Viitattu 13.10.2022. <https://www.humak.fi/julkaisut/kurkistuksia-verkko-opetuksen-ja-opetusteknologian-mahdollisuuksiin/>

Kalmi, Panu & Jaskari, Minna-Maarit & Eronen, Sanna 2020. Pelillisyyden innostamassa oppimaan. Tuloksia kyselystä Vaasan yliopiston henkilökunnalle. Vaasan yliopiston raportteja 16. Viitattu 14.10.2022. <https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/10654/978-952-476-911-2.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

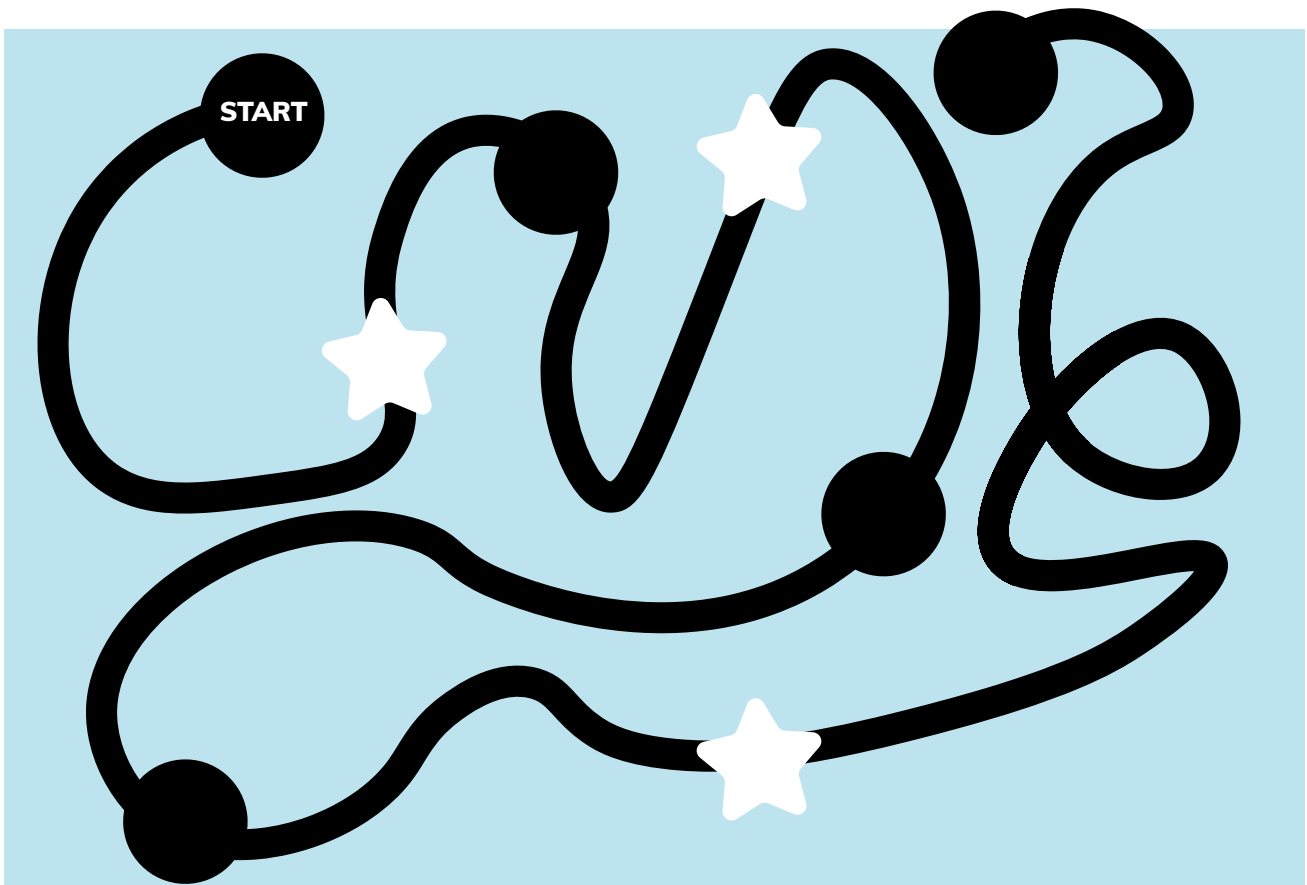
Korkeamäki, Johanna & Vuorento, Mirkka 2021. Ilmoitettujen terveys- ja toimintarajoitteiden vaikutus korkeakouluopiskeluun. Eurostudent VII -tutkimuksen artikkelisarja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:16. Viitattu 18.10.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163007>

Kylmäkoski, Merja & Järvensivu, Anu 2022. Digitalisaation aallonharjan ratsastajat ja haaksirikkoiset. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 140. Viitattu 14.10.2022. <https://www.humak.fi/julkaisut/digitalisaation-aallonharjan-ratsastajat-ja-haaksirikkoiset/>

Parkkonen, Noora & Ruutiainen, Päivi 2020. Ihan kuin pään sisällä olisi monta radiokanavaa päällä koko ajan. Vertaistukiryhmä opintojen apuna. Väläyksiä IV. Teoksessa Äärynen, M. (toim.) Väläyksiä IV. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 117, 94–95. Viitattu 14.10.2022. <https://www.humak.fi/julkaisut/valayksia-humakista-iv/>

Kirjoittaja

Sanna Lukkarinen, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Oppimispelit haastavat tekijänsä ja käyttäjänsä

Niina Autiomäki

Olen ollut kehittämässä ja pilotoimassa oppimispelisiä useammassa eri projektissa ja koonnut Pelikatalogin valmiista hyötypeleistä ammattilaiskäyttöön. Kerron artikkelissa pilotointipalautteista aiemmista projekteista ja Pelikasvatus nuorisotyössä 2 -opintojakson oppijoilta saadusta yksilöpalautteesta itse pelissä ja webinaarissa kerätystä ryhmäpalautteesta. Pohdin myös oppimispelien tulevaisuutta.

Oppimispelit – oppijoiden ilo ja inhokki

Eri oppimispelien pilotoinneissa olen huomannut samoja palautetyyppejä. Useimmiten pal-

jon pelaavat eivät näe oppimispelisiä varsinaisina peleinä vaan tuotteina, joissa on pelillisiä elementtejä. Oppimispelisiä onkin ehkä joskus oikeutetustikin kutsuttu suklaalla päällystetyksi parsakaaliksi, ja tämä ajatus välittyy palautteista.

Vähemmän pelaavat suhtautuvat oppimispelisiin oppimisen näkökulmasta ja kokevat niiden olevan virkistävä vaihtoehto muiden opiskelutekniikoiden rinnalla. He kiinnittävät tarinallistetussa oppimispelissä usein huomiota tarinan kulkuun sekä opittaviin sisältöihin. Pelaavammat henkilöt kommentoivat useammin vain pelin pelillisyyttä, viihdearvoa.

Pelikasvatus nuorisotyössä 2: Pelillistäminen - Pääluvut ^

Tekijä:	niina.autiomaki@humak.fi
Peli luotu:	15.06.2022
Avoimna / suljettu:	Peli on avoinna
Päivitetty:	27.09.2022
Tehtävien määrä:	5
Joukkueiden määrä:	33
Vastausten määrä:	143
Ensimmäinen vastaus:	2022-09-14 07:16:45 UTC
Viimeisin vastaus:	2022-10-25 10:28:23 UTC

Kuvankaappaus Seppo-pelialustasta otettu 27.10.22.

Pelikokemuksen lisäksi siihen, kuinka oppimispeleihin suhtaudutaan, vaikuttaa myös oma pelaajatyyppejä eli yksilön tapa pelata pelejä. Erilaisia pelaajatyyppejä on useita, ja näistä yhtä hyödynnettiin myös Pelikasvatus nuorisotyössä 2 -opintojakson pelissä.

PELIPELI-maan salaisuudet – huomioita pelialustalla tehdystä oppimispeleistä

Pelikasvatus nuorisotyössä 2 -opintojakson (5 op) verkkototeutuksessa hyödynnettiin Seppo-pelialustaa tehtäessä tarinallistettua PELIPELI-maan salaisuudet -oppimispeleimaista. Opintojaksolla on viisi teemaa, kehittämistehtävä ja kolme webinaaria. Tämä asetti omat reunaehdot pelin pituudelle ja pelin sisällölle. Pelialustalle tehty minipeli toimi pohjustuksena opintojakson webinaarille, jossa käsiteltiin pelissä esiinnoitettuja teemoja.

Peliä suunnitellessa pohdin opintojaksolle osallistuvien oppijoiden moninaista taustaa pelaamiseen, pelinkehitykseen ja pelillistämiseen liittyen. Kuinka voisin hyödyntää pelialustan

ominaisuuksia, ja mitä sisältöjä otetaan näin lyhyen muutaman tehtävän peliin mukaan? Seppo-pelialusta on helppokäyttöinen, ja se mahdollistaa automaattipalautteiden antamisen ja käyttäjäraportoinnin, mikä helpottaa pelin käytön automatisointia. Pelikasvatus nuorisotyössä 2 -opintojaksolla pelin tarkoitus oli olla alkuaskel oppimispeleiden avulla pelillistämisen ja pelinkehittämisen maailmaan.

Pelikasvatus nuorisotyössä 2:n oppijoilta kerättiin myös kehitysideoita ja palautetta itse pelissä ja webinaarissa jamboardille. Palautteen keruun tarkoituksena oli myös siirtää oppijoiden ajattelua kohti opintojakson kehittämistehtävää – mitä asioita he voisivat huomioda omassa työssään ja mitä tehdä toisin? Webinaarin ryhmäpalautteessa nousivat esiin oppimispeleiden pelillisten elementtien vähyys ja tarinallisen osion irrallisuus. Lisäksi toivottiin selkeämpiä ohjeistuksia pelin pedagogisesta sisällöstä. Positiiviseksi koettiin se, että peli soveltui eritasoisille oppijoille ja pelikartta miellytti. Pelissä kerätty yksilöpalautte oli moniäänisempää ja toi selkeämmin esiin oppijaryhmän moninaisuuden kaikinensa. Yksilöpalautteissa nousivat esiin tarinan mielenkiintoisuus ja

PELIMO-mobiilipeli. Kuvitus Tuuli Hypén.

vastaajalle uudenlaisen pelikokemuksen tuoma ilo, mutta toisaalta myös pelisten elementtien vähyyks ja päälleliimattuus. Yleisesti webinaarissa nousi esiin tarinallistettujen oppimispelien laaja kirjo – yksinkertaisimmillaan kyse on tarinasta ja monivalintakysymyksistä. Nämä eivät oikein napanneet oppijoita oppimispelin pyörteisiin.

Oppimispelien tulevaisuus

Jos oppimispelejä vertaillaan viihdepeleihin pelattavuuden näkökulmasta, ovat oppimispelit usein altavastaajina. Onko helpompaa kehittää digipeliä matematiikan tai kielten opiskeleluun kuin vaikkapa pelikasvatukseen tai moninaisuuden teemoihin, joissa ei välttämättä ole selkeitä oikein-väärin-vastauksia? Kielten ja matematiikan opiskelussa oppijat ovat usein samalla oppimistasolla. Monien muiden opittavien aineksien kohdalla asia on toisin. Mitä moninaisemmalle joukolle oppimispeliä kehitetään, sitä monitahoisempaa kehitystyö on sekä sisällöllisesti että rakenteellisesti.

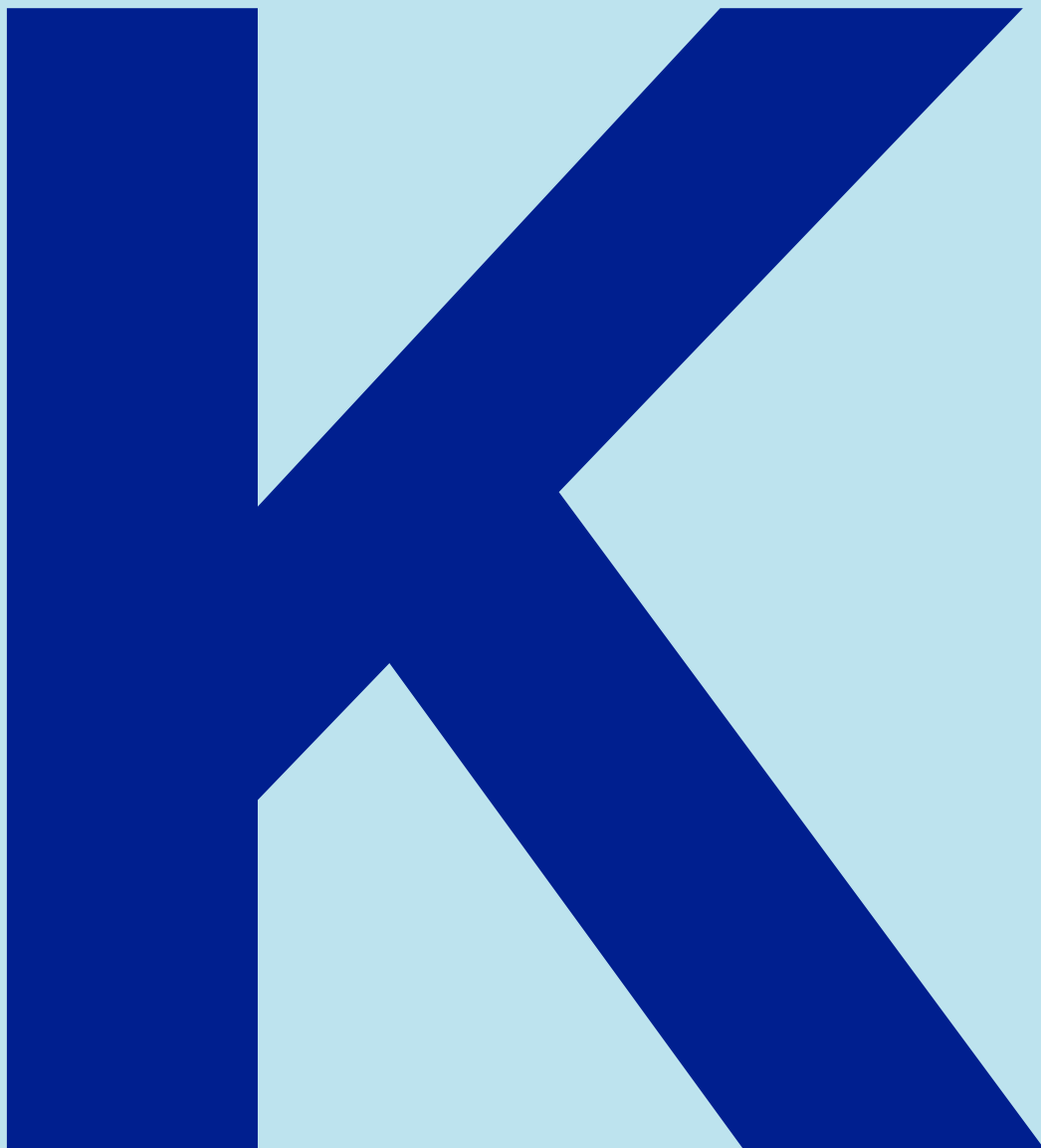
Pilotoinneissa saatava palaute keskittyykin usein oppimispelin pelattavuuteen, harvemmin sen sisältöihin ja oppimiskokemukseen yleisesti. Palautteen antajan identiteetti on jois-

sain tapauksissa enemmän kallellaan pelaajan kuin oppijan identiteettiin. Pelin uudelleen pelattavuutta helpottaa pelin poluttaminen eli adaptiivisuus ja moninaisten pelimekaniikkojen käyttäminen. Nämä keinot lisäävät pelin pelattavuutta ja lisäävät oppimisen näkökulmasta tärkeää toistoa.

Hiljalleen aletaan olla jo siinä murroskohdassa, että oppijat ovat tottuneet oppimispeleihin ja ovat käyttäneet niitä jo alakouluikäisistä lähtien. Muuttuuko oppijoiden odotusarvo jatkossa oppimispelejä kohtaan, ja osataan ko niitä ajatella ilman vertailua viihdepelien kanssa? Kehittyvätkö myös oppimispelien kehittäjien kehittämismahdollisuudet, jatkokehitetäänkö ja ylläpidetäänkö erilaisissa projekteissa kehitettyjä digituotteita jatkossa entistä pidempään? Näillä keinoilla lisättäisiin digitaalisten oppimispelien elinikää ja pelattavuutta.

Kirjoittaja

Niina Autiomäki, asiantuntija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humak kehittää nuorisoalan järjestökentän tiedontuotantoa

Niina Autiomäki

ETENEMINEN KOHTI DIGIJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISTÄ

Digijärjestelmän kehitystyön eteneminen. Kuva Niina Autiomäki.

[Osaamiskeskus Kentauri](#) on yksi kuudesta [nuorisoalan osaamiskeskuksesta](#), ns. järjestöoske. Humak on yksi Kentaurissa toimivista organisaatioista, ja olemme saaneet OKM:ltä, osaamiskeskusten rahoittajalta, tehtäväksemme kehittää, systematisoida ja digitalisoida nuorisoalan järjestökentän tiedontuotantoa. Muun nuorisoalan tiedontuotannon digitalisointiossa on tärkeää, että myös järjestökenttä on mukana tässä kehityksessä. Humak tunnustetaan korkeakoulukentällä yhdeksi merkittäväksi järjestöalan kouluttajaksi.

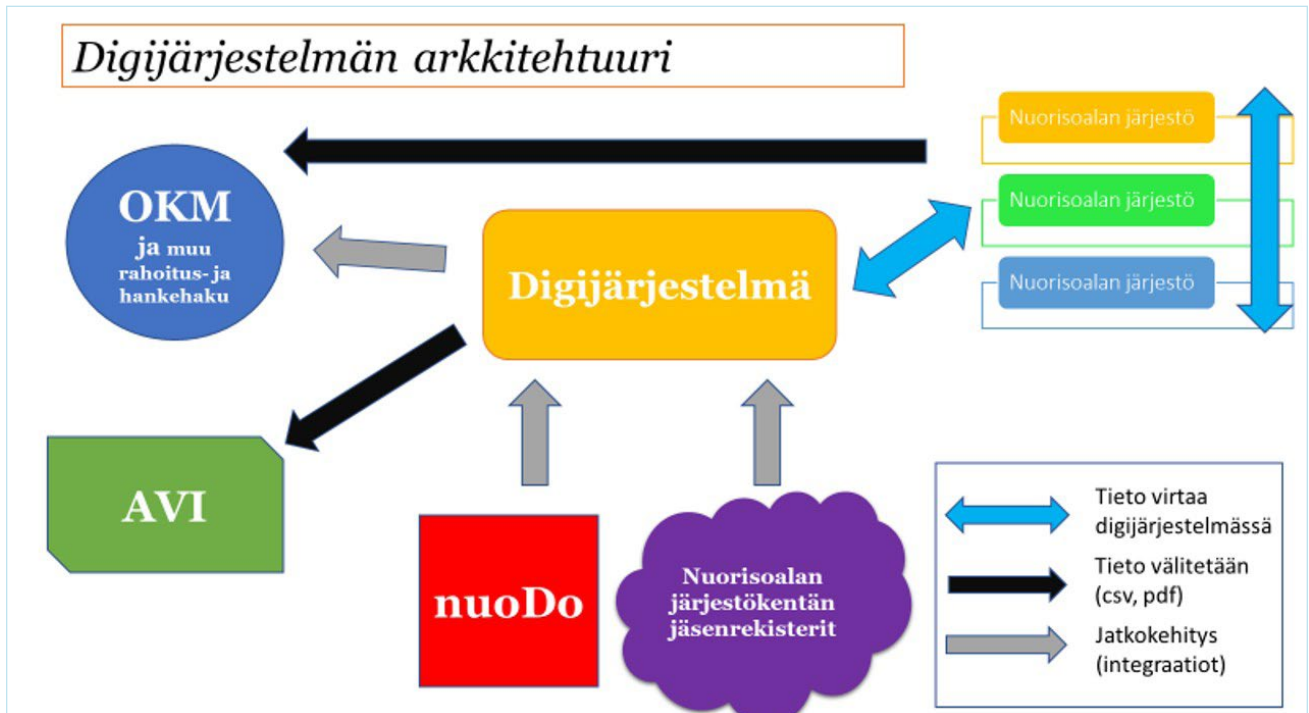
Kartoitus- ja selvitystyö syvensivät ymmärrystä tiedonkeruun nykytilasta

Käyttäjälähtöinen digikehittäminen on tärkeässä roolissa etenkin, kun kyseessä on moninainen ja autonominen käyttäjäkenttä nuorisoalan järjestökentän tapaan. [OKM määrittelee](#) valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt neljään eri ryhmään. Kartoitustyötä ei voida tehdä liian digikehitystyön näkökulmasta katsottuna, sillä se auttaa kehittämään käyttäjäystävällisemmän tuotteen.

Olemme tehneet selvitystyötä valtakunnallisen nuorisoalan järjestökentän tiedontuotannon nykytilasta ja sen kapeikoista. Olemme kuulleet nuorisoalan järjestöjä [turinatuokiossa](#), [Kentaurin Alkupertu-tapahtumassa](#) ja tekemällä kolme laajempaa kartoitusta niin ryhmähaastatteluun sidosryhmille kuin yksilöhaastatteluun nuorisoalan järjestöille. Olemme kartoittaneet tiedontuotannon nykytilan lisäksi myös mm. käytössä olevia digitaalisia ratkaisuja ja tiedonkeruun vuosikelloa.

Tiedonkeruuta tehdään valtakunnallisella nuorisoalan järjestökentällä hyvin monin eri keinoin ja erilaisin vuosikelloin. Yhteneviä vuosikelloon liittyviä piirteitä löytyi toimintakertomuksiin ja esim. OKM:n valtionavustuksen hakuun ja raportointiin liittyvissä toimissa. Rahoitukseen ja hankkeisiin liittyvät kysymykset vaikuttivat myös siihen, mitä tietoa nuorisoalan järjestöissä kerätään. Laadulliset tiedonkeruut tuottivat usein tietoa järjestön omiin tarpeisiin: mm. kehitystyöhön, tiedolla johtamiseen ja strategiseen työskentelyyn. Järjestöillä on käytössään omia käsitteitä, jotka ovat osa järjestön omaa identiteettiä. Sama käsite saattaa merkitä eri asiaa tai samaa asiaa eri laajuudessa.

Digijärjestelmän arkkitehtuuri

Digijärjestelmän arkkitehtuuri. Kuva Niina Autiomäki

Nuorisoolan järjestökentän lisäksi olemme kartoittaneet OKM:n ja AVIn nuorisotilastot.fi-palvelun tarpeita sekä kartoittaneet muun nuorisoolan kentän tiedonkeruun tilaa. Tiedontuotannon digitalisoituminen näkyy hyvin kunnallisen nuorisotyön dokumentointijärjestelmät- ja Olympiakomitean [SuomiSport](https://SuomiSport-digituotteissa)-digituotteissa.

Osallistuimme myös vuonna 2021 Allianssin [Nuorisoolan järjestöt NYT!](https://Nuorisoolan_jarjestot_NYT!) -Webropol-

kyselyn kehittämiseen. Humakin tutkija Aino Tormulainen muokkasi kyselyn peruskyselyä. Kyselyyn lisättiin teemakysymyksiä Kentaurissa muutoin työstettävistä aihealueista, mm. osamisen tunnistamiseen ja vaikuttavuuteen liittyviä kysymyksiä.

Tämän lisäksi vastaajakantaa laajennettiin Allianssin jäsenjärjestöistä alueellisiin ja paikallisiin nuorisoolan järjestöihin sekä Kulta ry:n jäsenistöön.

Tiedonkeruujärjestelmän käyttäjätarinoita

Tiedonkeruujärjestelmän käyttäjätarinoita. Kuva Konsulttiverkko.

Haluan nähdä **vertailtavaa ajantasaista tietoa omista ja muista järjestöistä, jotta voimme kehittää omaa toimintaamme.**

Valtakunnallisen nuorisjärjestön toimija, joka kehittää toimintaa

Haluan saada **tietoa omasta järjestöstä helposti ja visuaalisesti, jotta voin kertoa vaikuttavuudesta paremmin ulospäin.**

Valtakunnallisen nuorisjärjestön viestintäosaston toimija

Haluan **kerätä luotettavaa tietoa jäsenjärjestöiltä sellaisessa muodossa, jota voin hyödyntää avustushakemuksissa sekä muissa kyselyissä ja tutkimuksissa.**

Valtakunnallisen nuorisjärjestön toimija, joka täyttää avustushakemuksia

Valtakunnallisten nuorisovaltuustojen ajatuksia tiedonkeruujärjestelmästä keväällä 2022 tehdyn selvityksen perusteella. Kuva Frantic.

Digijärjestelmän kehitystyötä tehdään yhdessä nuorisovaltuustojen kanssa

Tekemämme kartoitus- ja kehittämistyön tuloksena sekä nuorisovaltuustojen järjestökentältä saamamme palautteen perusteella vuoden 2023 alussa aloitetaan digitaalisen tiedonkeruujärjestelmän kehittäminen kilpailutustoimien jälkeen. Järjestelmän teknisissä ratkaisuissa huomioidaan mm. [valtiovastuuuudistus](#), AVIn nuorisotilastot.fi-palvelun tarpeet ja mahdolliset jatkokehityksessä tulevat integraatiomahdollisuudet. Integraatiomahdollisuuksia ovat suurimpien nuorisovaltuustojen hallinnoimat jäsenrekisterit sekä Kuntaliiton kehittämä kunnallisen nuorisotyön dokumentointijärjestelmä [nuoDo](#).

Digijärjestelmän kehitystyössä keskiössä ovat alussa nuorisovaltuustojen järjestöt, ja järjestelmää kehitetäänkin yhteistyössä heidän kanssaan. Kartoitus- ja selvitysvaiheessa valtakunnallisilta nuorisovaltuustoilta kysyttiin myös heidän tietotarpeitaan sekä sitä, millainen järjestelmä heitä hyödyttäisi omassa arjessaan. Maksuttomuuden lisäksi nuorisovaltuustojen järjestöt toivoivat järjestelmän olevan helppokäyttöinen ja tuottavan raportoitavia sisältöjä mm. rahoitushakuja ja toimintakertomusta varten. Palautekyselyt mahdollistavat laadullisen tiedon keräämisen suoraan järjestöjen omilta jäseniltä. Tiedon vertailtavuutta toisiin järjestöihin pidettiin tärkeänä ominaisuutena. Tietoturvallisuuden kannalta on oleellista pohtia, mitkä ovat yhteisesti digijärjestelmäs-

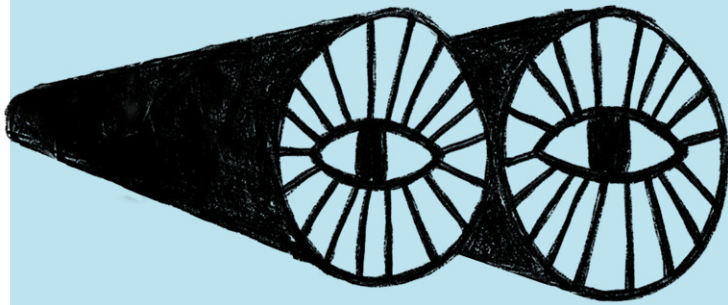
sä jaettavat tiedot. Tiedon jakamiseen kaikki haastateltavat tahot suhtautuivat myönteisesti, koska toimintaa tehdään julkisella rahoituksella. Nuorisovaltuustojen järjestöiltä kysyttiin heidän halukkuuttaan osallistua pilotointeihin – saimme myönteisiä vastauksia kaikilta tahoilta.

Kerättyä tietoa voidaan hyödyntää digijärjestelmän raportointimahdollisuuksien avulla

Se, mitä tietoa kerätään, on yhteydessä siihen, mitä tietoa digijärjestelmästä raportoidaan. Osa tiedosta jää siis järjestön omaan käyttöön, osa tiedosta on vertailtavaa järjestöjen kesken järjestelmän sisällä ja osa tiedosta välitetään AVIn nuorisotilastot.fi-palveluun. Tiedon tulee myös olla raportoitavissa rahoitushakuun sekä järjestön omaan toimintakertomukseen. Järjestelmässä huomioidaan myös tutkijoiden tietotarpeita, sillä järjestelmä tuottaa vuosien varrella aikasarjoja, joista myös alan tutkijat saavat tarpeellista tietoa. Digijärjestelmän sisältöjen parissa työskentelyä jatkaa tutkija Tormulainen. Digijärjestelmän alkuvaiheessa sisällöissä keskitytään yllä mainittuihin perustietoihin, jatkokehitysvaiheessa pohditaan sisältöjen laajentamisen tarvetta saadun palautteen perusteella.

Kirjoittaja

Niina Autiomäki, asiantuntija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Tieto johtamisen ja toiminnan välineenä

Pekka Harjula | Johanna Henriksson | Titta Pohjanmäki

Humakin talouden ja toiminnan suunnittelua ohjaa koulutusvastuiden ja strategian lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kanssa solmittava sopimus. Talous- ja toimintasuunnitelmassa luodaan kokonaiskuva strategian toimeenpanosta ja sopimuskauden keskeisimmistä tavoitteista. Tiedolla johtamisen kehittäminen on yksi näistä. Johtamisen, laadunhallinnan ja tuloksellisuuden seurannan tueksi tarvitaan välineet, jotka tuottavat välitöntä tulos- ja palautetietoa keskeisistä tulostavoitteista. Tämä vaatii kokonaisarkkitehtuurityötä, jossa järjestelmien yhteensopivuus varmistetaan ja jossa rakennetaan tarvittavat tiedonsiirron sillat lähdejärjestelmistä. Tiedolla johtamisen ja toimimisen kokonaisuuden tulee palvella strategisten tavoitteiden saavuttamista ja johtamisen tietotarpeita sekä koko henkilöstön arjen työtä.

Toiminnalle suuntaa Kompassista

Kompassi on Humakin tiedolla johtamisen väline, joka antaa niin johdolle kuin henkilöstöllekin reaaliaikaisen kuvan koko korkeakoulun, tulos-

yksiköiden ja vahvuusalojen tulos- ja palautetilanteesta. Kompassin avulla suunnittelemme, toteutamme, seuraamme ja arvioimme sekä kehitämme toimintaamme organisaation eri tasoilla jatkuvan kehittämisen syklin mukaisesti.

Humakin tiedolla johtamisen kehittämistyö aloitettiin jo lukuvuoden 2018–2019 aikana, minkä seurauksena käynnistettiin Humakin oman raportointipalvelutyökalun Kompassin rakentaminen. Ensimmäiset Microsoftin Power BI:tä hyödyntävät raportit ja datan visualisoinnit saatiin henkilökunnan käyttöön syksyllä 2020. Tällä hetkellä Kompassissa on keskeisiä koulutuksen tunnuslukuja ja osin jo palautetietojakin, kuten suoritettujen tutkintojen ja opintonsa keskeyttäneiden määrät, jatkuvan oppimisen opintopistekertymät, tutkinto-opiskelijoiden opintojen edistymisen seuranta, opintojaksojen toteutusten läpäisy tiedot, ammattikorkeakoulusta valmistuville opiskelijoille suunnatun AVOP-kyselyn sekä uraseurantakyselyn tulokset.

Tiedon saavutettavuuden näkökulmasta Kompassiin on tehty erilliset koontinäytöt, jotka koostavat reaaliaikaisen tilannekuvan sii-

Kuvio 1. Humakin tiedolla johtamisen osa-alueet.

tä, miten Humakilla kokonaisuutena ja eri tulosityksiköissä sekä vahvuusaloilla koulutus- toiminnan talous- ja toimintasuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen etenee. Koontinäytöistä löytyvät AMK- ja YAMK- tutkintojen sekä jatkuvan oppimisen tuloksellisuutta kuvaavat visuaalit, esimerkiksi asetetut tutkinto- ja opintopistetavoitteet, kuluvan vuoden tutkinto- ja opintopistekertymät tavoite- käyrineen sekä keskeyttäneiden tutkinto- opiskelijoiden määrät.

Koontinäyttöjä tullaan jatkossa hyödyntämään myös Humakin palautejärjestelmän tuottaman tiedon esittämisessä. Tavoitteena on koota ja visualisoida palautetietoa vastaavalla tavalla kuin koulutuksen tunnuslukuja Humak-, tulosityksikkö- ja vahvuusaloittain laatu- ja toiminnanohjauksen tueksi. Viimeisimpänä uudistuksena Kompassista löytyy BI-raportteina valmistuvien AVOP-kyselyn ja uraseurantakyselyn vuosikohtaiset tulokset, joiden visualisointia on kehitetty yhteistyössä Humakin laatu- ja toiminnanohjausryhmässä. Kompassin palautetietojen osalta tavoitellaan tilannetta, jossa koontinäytöiltä löytyy kaikki keskeinen Humakin opiskelijoilta kerättävä palautetieto. Koontinäyttöihin koottua tietoa on analysoitu, jalostettu ja kohdennettu valmiiksi, jolloin analysointityöhön varattu resurssitarve vähenee tulevaisuudessa merkittävästi. Kompassi ei siis pelkästään paranna Humakin laadunhallintaa ja toiminnanohjausta, vaan saa myös aikaan merkittäviä säästöjä työaikaresursoinnissa.

Alkuvaiheessa on keskitytty lähinnä koulutus- ja opiskelijatiedon kehittämiseen, mutta jatkossa projektin tavoitteena on laajentaa Kompassi- raportointijärjestelmää tukemaan entistä paremmin ja käyttäjäystävällisemmin Humakin ydinprosessien johtamista, laatu- ja toiminnanohjausta sekä kehittämistyötä. Tätä varten Humakissa on määritelty tiedolla johtamisen osa-alueet ja niille vastuuhenkilöt (ks. kuvio 1). Projektin tuloksena syntyy käyttäjälähtöinen tiedolla johtamisen malli, jonka avulla voidaan tukea tuloksellisuuden seuranta, johtamista ja yhteistä Humakin tilannekuvaa.

Kokemuksia Kompassista

Kompassin toimivuutta tiedolla johtamisen välineenä tutkittiin keväällä 2022 valmistuneessa opinnäytetyössä. Tutkimuksen tavoitteena oli kuvata, miten Humakissa käytetään Kompassin raportteja, ja löytää ne tekijät, jotka mahdollistavat Kompassin raporttien paremman hyödynnettävyyden arjessa (Mihari 2022).

Tutkimus osoitti, että Kompassin raportteja hyödynnetään Humakissa, mutta käyttäjät kokevat epävarmuutta raportointijärjestelmän toiminnasta. Epävarmuus liittyy osittain

järjestelmän toimintojen tuntemukseen, mutta myös käyttäjien omaan rooliin Kompassin tuottaman tiedon hyödyntäjänä – ei riittävästi tiedetä, miten tietoa voidaan soveltaa omassa työssä. (Mihari 2022, 44–47.) Tiedolla johta-

misen projektissa onkin tiedostettu Kompassin jalkauttamisen merkitys keskeisenä tavoitteena. Järjestelmän ohjeiden saavutettavuuteen tullaan kiinnittämään huomioita esimerkiksi laatimalla ohjevideoita, järjestämällä henkilöstökoulutusta ja tiedottamalla säännöllisesti projektin etenemisestä ja uusista toiminnoista Kurkista Kompassiin keskiviikkoisin -vinkkien myötä. Myös käyttäjien kokemuksia hyödynnetään jatkossakin Kompassin kehittämisessä keräämällä säännöllisesti palautetta ja seuraamalla järjestelmän käyttäjämääriä.

Vuoden 2022 aikana Kompassin raporttien käyttöä osana toiminnanohjausta on tehostettu. Tiimit raportoivat opiskelijoiden opintojen edistymisestä säännöllisesti tiimin tulokortteilla. Johdonmukaiset tilannekatsaukset, tietojen kokoaminen tulokortteihin ja tulosten seurannan systemaattisuus ovat osoituksia konkreettisista keinoista ja tilanteista, joissa Kompassin raporttien tietoa Humakin tulosyksiköissä hyödynnetään.

Tiedolla johtaminen osaksi toimintakulttuuria

Tiedolla johtaminen on jatkossa entistä tärkeämmässä osassa Humakin päätöksentekoa ja laatu- ja toiminnanohjausta. Tämä edellyttää panostamista tiedon hyödyntämisen mahdollistavaan toimintakulttuuriin. Onnistunut tiedolla johtamisen kulttuuri mahdollistetaan selkeillä johtamisprosesseilla ja vastuilla, avoimella ja oikea-aikaisella viestinnällä sekä kohdennetulla palautteenannolla. Humakin tiedolla johtamisen kulttuuri on muotoutumassa – millaiseksi, se jää nähtäväksi.

Lähde:

Mihari, Marja 2022. Tiedolla johtamisen kehittäminen korkeakoulussa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Dataperustaisten hyvinvointipalvelujen kehittämisen koulutus. Opinnäytetyö (YAMK). https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/751686/Marja_Mihari.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kirjoittajat

Pekka Harjula, asiantuntija
Johanna Henriksson, hallinnon suunnittelija
Titta Pohjanmäki, hallintopäällikkö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kompassin koontinäytöt reaaliaikaisen tulostiedon kokoajina

Pekka Harjula | Johanna Henriksson | Titta Pohjanmäki

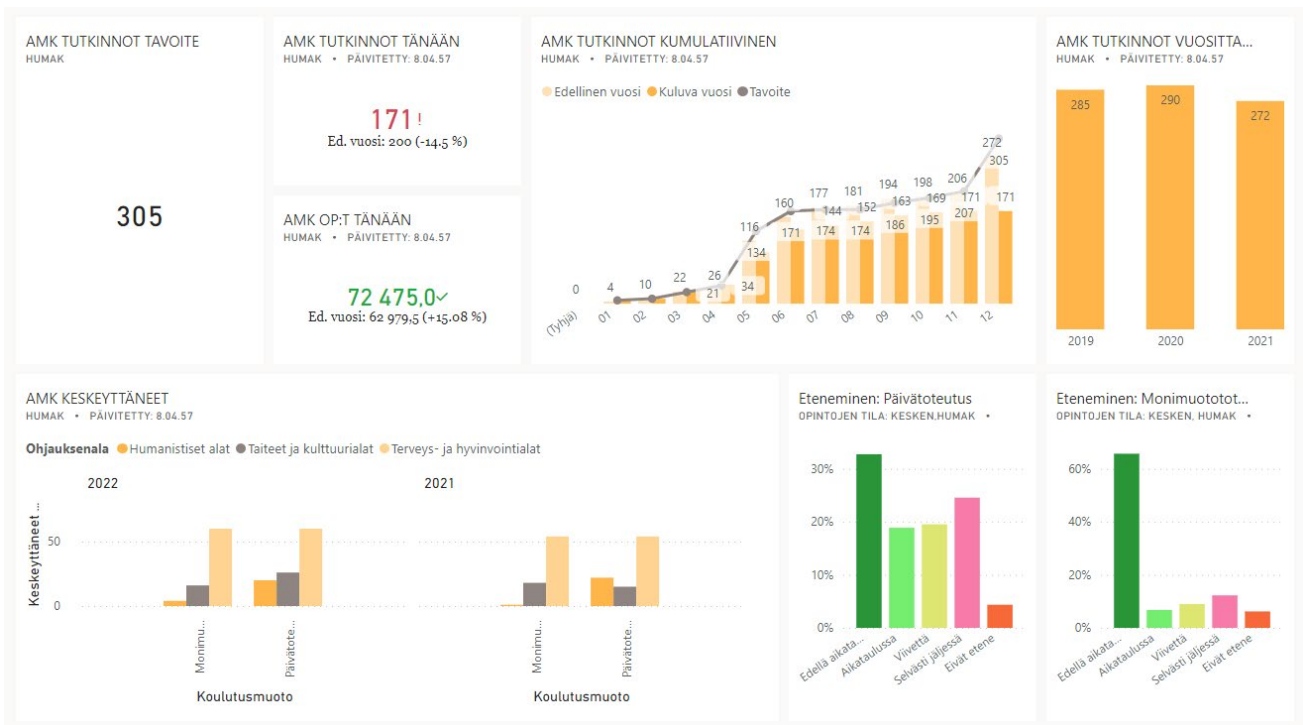
Humakin talous- ja toimintasuunnitelmassa asetettuja tulosityksiköiden tavoitteita seurataan kolme kertaa vuodessa hallituksessa, johdoryhmässä ja tulosityksiköissä. Yksi keskeisimmistä työkaluista tuloksellisuusseurannassa ja toiminnanohjauksessa on Humakin raportointipalvelu Kompassi. Kompassi on tiedolla johtamisen ja toimimisen väline, joka antaa niin johdolle kuin henkilöstöllekin reaaliaikaisen kuvan koko korkeakoulun, tulosityksiköiden ja vahvuusalojen tulostilanteesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Kompassiin on luotu Microsoftin eri Power BI -raporteista valmiita koontinäyttöjä, joihin on kiinnitetty tärkeimpiä Humakin tuloksellisuutta kuvaavia visualisointeja. Visualisoinnit ovat peräisin yhdestä tai useammasta BI-raportista, joiden muuttuessa tiedot päivittyvät automaattisesti myös koontinäyttöille antaen näin reaaliaikaisen tulostiedon käyttäjälle. Raporttien pääasiallisena lähdejärjestelmänä toimii Humakin oppilaitosjärjestelmä Peppi. Koontinäyttöillä on pyritty helppokäyttöisyyteen siten, ettei käyttäjän tarvitse etsiä haluamaansa tietoa porautamalla tai suodattamalla raporttien tietoja, vaan hän näkee tärkeimmät tiedot ja kokonaiskuvan tilanteesta yhdellä silmäyksellä. Halutessaan käyttäjä kuitenkin pääsee visuaalia klikkaamalla alkuperäiseen raporttiin. (Ks. myös Mihari 2022.)

Koontinäytöillä keskeinen koulutuksen tulostieto

Koulutuksen tulostietoja kokoavia koontinäyttöjä on yhteensä kuusi. Ne on jaoteltu Humak-tason sekä tulosityksikkö- ja vahvuusaloilta tulos- ja tavoitetietojen mukaan. Niihin on koottu pääasiassa AMK- ja YAMK-tutkintojen sekä jatkuvan oppimisen tuloksellisuutta kuvaavia tunnuslukuja (ks. kuvio 1). Tällä hetkellä koontinäytöistä löytyvät seuraavat koulutusta koskevat tiedot ja visuaalit:

- kuluvan vuoden kumulatiiviset tutkinto- ja opintopistekertymät reaaliaikaisesti verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan
- kuluvalla vuodelle asetetut tutkintotavoitteet, tutkintojen määrän kumulatiivinen kertyminen reaaliaikaisesti ja tutkintojen tavoitekäyrä, joka näyttää ennustemaisesti tulevien kuukausien valmistuvien määrää
- jatkuvan oppimisen opintopistetavoitteet, suoritettujen opintopisteiden kumulatiivinen kertyminen edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ja tavoitekäyrät, jotka näyttävät ennustemaisesti tulevien kuukausien opintopistekertymiä (avoin AMK ja korkeakoulujen väliset yhteistyöopinnot)
- keskeyttäneiden tutkinto-opiskelijoiden määrät ja edistymisen seurannan tiedot.

Kuvio 1: Esimerkkejä Humak-tason koontinäytöllä olevista keskeisistä tunnusluvuista.

Kompassin tulokoontinäytöt on rakennettu käyttäjälähtöisesti ajatellen erityisesti johtajien, päälliköiden ja esihenkilöiden sekä tiimivastavien tiedon tarpeita. Jatkossa on tarkoitus lisätä tulokoontinäytöille lukuvuosikohtaiset opintojaksototeutusten läpäisy tiedot sekä luoda kokonaan uusia koontinäyttöjä esimerkiksi palvelujärjestelmän tuottaman tiedon esittämiseen.

Koontinäytöt käyttäjien silmin

Marja Miharin (2022, 42–43) opinnäytetyön pohjalta voidaan todeta, että humakilaiset pitävät Kompassin koontinäyttöä sekä niiden valmiiksi jalostettua, kohdennettua tietoa hyödynnettävyyden kannalta toimivana ratkaisuna. Tutkimuksessa haastateltavat korostivat raporttien tuottamaa reaaliaikaista, relevanttia ja luotettavaa tilannekuvaa, joka vaikuttaa selvästi niiden käytettävyyteen oman työn ja päätöksenteon tukena. Visualisoinneilla on hyödynnettävyyden näkökulmasta suuri merkitys realistisen tilannekuvan hahmottamiseen. Erityisesti edistymisen seuranta varten luotujen raporttien väriluokituksia ja koontinäyttöjen tavoitekäyriä pidettiin toimivina, sillä ne auttavat tulostilanteen hahmottamista.

Tarkasteltaessa Kompassin käyttöraportteja voidaan todeta, että kaikki kuusi tulokoonti-

näyttöä ovat kymmenen suosituimman raportin joukossa. Arki on kuitenkin osoittanut, että Kompassin käyttö voisi olla Humakin henkilöstön keskuudessa aktiivisempaa, vaikkakaan käyttöastetta ei ole systemaattisesti selvitetty. Kompassin mieltäminen osaksi omaa työarkea edellyttäisi jatkuvaa perehdyttämisen- ja jalkauttamistyötä. Tulevaisuudessa Kompassin merkitys kasvaa entisestään, kun se laajenee koskemaan kaikkia Humakin tiedolla johtamisen osa-alueita. Sen myötä syntyy mahdollisesti uusia koontinäyttöjä.

Lähde:

Mihari, Marja 2022. Tiedolla johtamisen kehittäminen korkeakoulussa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Dataperustaisten hyvinvointipalvelujen kehittämisen koulutus. Opinnäytetyö (YAMK). https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/751686/Marja_Mihari.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kirjoittajat

Pekka Harjula, asiantuntija
Johanna Henriksson, hallinnon suunnittelija
Titta Pohjanmäki, hallintopäällikkö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kompassi opintojen edistymisen seurannan tukena

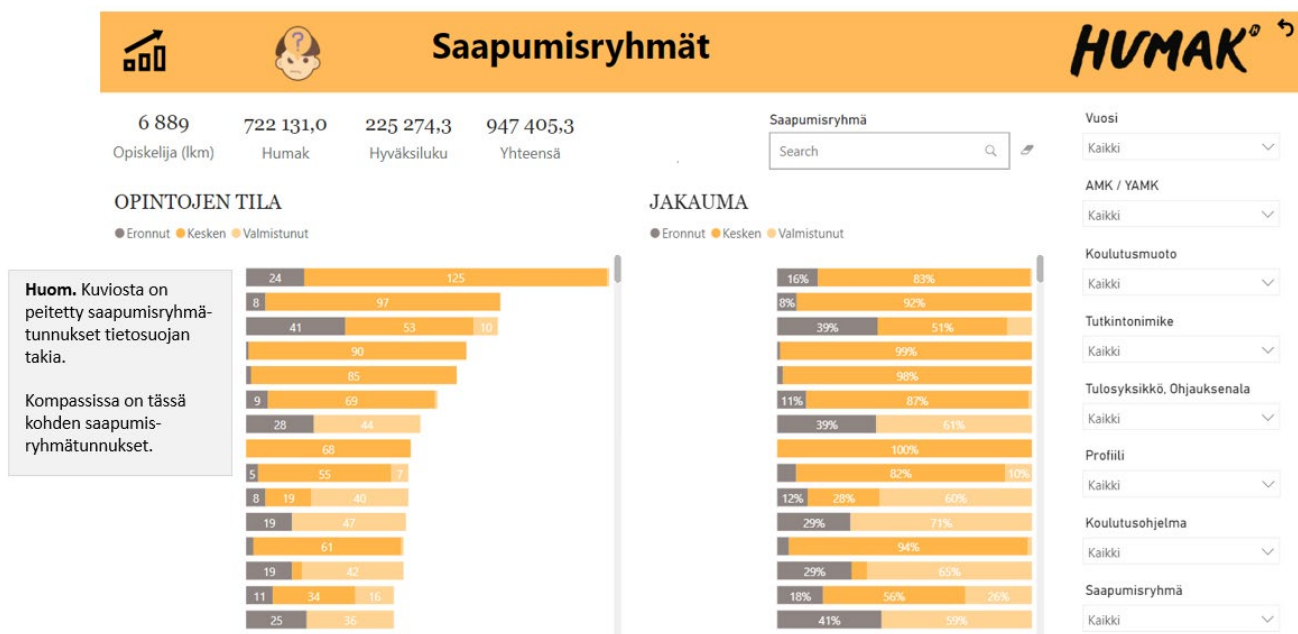
Pekka Harjula | Johanna Henriksson | Titta Pohjanmäki

Opiskelijoiden edistymisen seuranta on keskeinen osa korkeakoulujen arkea. Humanistisessa ammattikorkeakoulussa edistymisen seuranta varten on luotu liikennevalot, joilla tarkkaillaan tutkinto-opiskelijoiden opintojen edistymistä. Tämä mahdollistaa varhaisen puuttumisen opintojen viivästymistapauksissa. Tutkinto-opintojen valmistuminen tavoiteajassa korostuu ammattikorkeakoulujen nykyisessä rahoitusmallissa, joten opintopolkujen sujuvoittamiseen kannustetaan vahvasti myös valtion taholta.

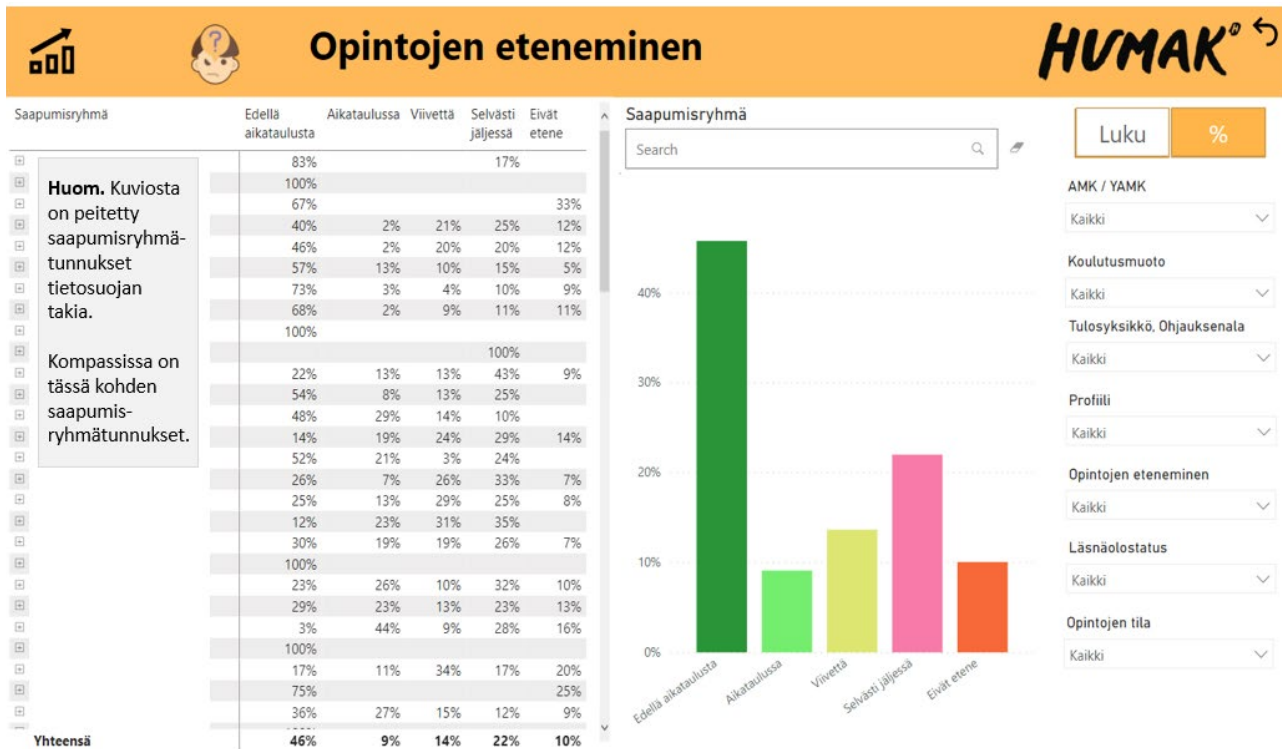
Liikennevalot näyttävät opintojen suunnan

Humakissa HOPS-valmentaja seuraa opiskelijoidensa opintojen edistymistä kolme ker-

taa lukuvuoden aikana: syys-, tammi- ja toukokuun lopussa. Näistä syyskuun seuranta tehdään yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa, ja siinä tarkastellaan opiskelijan opintopisteiden kokonaiskertymää siihenastista opinnoista. Tammikuu ja toukokuu ovat HOPS-valmentajan seurantapisteitä opiskelijan kuluvan lukuvuoden aikana tekemistä opinnoista. Seurannan perusteella HOPS-valmentaja antaa myönteistä palautetta opinnoissaan aikataulussa edistyville tai kannustusta sekä ehdotuksen ohjauksesta opintojen suunnittelemiseksi ja edistämiseksi opinnoissaan viivästyneille. Hän voi myös ohjata opiskelijan opinto-ohjaajan ohjaukseen, mikäli opinnot eivät etene tai ovat selvästi jäljessä.

Kuvio 1. Kompassi mahdollistaa saapumisryhmien reaaliaikaisen tarkastelun opiskeluoikeuksien lukumäärinä ja prosentuaalisina osuuksina.

Kuvio 2. Eteneminen (graafi) -sivulla valmentaja voi tarkastella opintojen etenemisen tilaa saapumisryhmittäin viiden eri luokan avulla.

Opintojen edistymisen seuranta tehdään Kompassin BI-raporttien avulla. Ne mahdollistavat opintojen edistymisen tarkastelun eri tasoilla edeten saapumisryhmäkohtaisesta tarkastelusta yksittäisen opiskelijan opintoihin. Esimerkiksi saapumisryhmäkohtainen tarkastelu voidaan aloittaa tutkimalla valmistuneiden, keskeneräisten ja eronneiden määriä (ks. kuvio 1). Tietoja on mahdollista suodattaa erilaisten osittajien avulla, jolloin tuloksena saadaan rajatumpi näkymä.

Tarkempaa tarkastelua varten Kompassin opintojen etenemisestä kertovaan raporttiin on luotu Eteneminen (graafi)- ja Eteneminen (taulukko) -sivut, joista pääsee porautumaan haluamalleen tasolle opiskelijakohtaisesti. Esimerkiksi Eteneminen (graafi) -sivulla valmentaja voi seurata saapumisryhmän opiskelijoiden opintojen edistymisen tilannetta viiden eri luokan avulla: edellä aikataulusta – tummanvihreä, aikataulussa – vaaleanvihreä, viivettä – keltainen, selvästi jäljessä – vaaleanpunainen ja eivät etene – tummanpunainen (ks. kuvio 2). Yltääkseen parhaimpaan luokkaan (opinnot edellä aikataulusta) opiskelijalla tulee olla kasassa käytettyä läsnäololukukautta kohden vähintään 30 opintopistettä. Heikoimpaan

luokkaan (opinnot eivät etene) sijoittuvat opiskelijat, joilla on käytettyä läsnäololukukautta kohden kasassa alle 5 opintopistettä.

Eteneminen (graafi) -sivulla opintojen etenemistä tarkastellaan opintopisteiden kautta suhteessa käytettyihin läsnäololukukausiin ja aina edellisen lukukauden tiedon perusteella. Toisin sanoen opintopisteiden määrässä ei ole mukana kuluvia lukukausia. Halutessaan valmentaja saa opiskelijoiden nimet näkyviin plus-ikonista saapumisryhmäkohtaisesti. Yksittäisestä opiskelijasta voi porautua myös opiskeluoikeus- tai saapumisryhmäkortille. Esimerkiksi opiskeluoikeuskortin avulla on mahdollista katsoa eri lukukausina suoritettuja opintopisteitä, hyväksiluettujen opintopisteiden määriä, arvosanajakaumaa tai suoritettuja opintopisteitä opintojaksoittain. Eteneminen (graafi) -sivu ei kuitenkaan mahdollista parhaalla mahdollisella tavalla opiskelijakohtaisten tilanteiden yksityiskohtaisempaa tarkastelua, vaan siinä palvelee paremmin Eteneminen (taulukko) -sivu.

Eteneminen (taulukko) -sivulla valmentaja pystyy tarkastelemaan opintojen tilaa liikennevalojen avulla niin saapumisryhmän kuin yksittäisen opiskelijankin osalta (ks. kuvio 3).

Saapumisryhmä	Opintojen eteneminen	Opiskelijamäärä	Valmistuneet (lkm)	Keskeyttäneet (lkm)	Läsnäolokaudet	Opintopisteet	Opintopisteet (humak)	Opintopisteet (hyväksiluku)
Huom.	Edellä aikataulusta	6	3	1	26	1 269	365	904
	Edellä aikataulusta	3		1	9	427	140	287
Kuviossa on peitetty saapumisryhmätunnukset tietosuojan takia.	Edellä aikataulusta	3			3	180	33	147
	Aikataulussa	52	23	23	325	8 944	5 401	3 543
Kompasissa on tässä kohden saapumisryhmätunnukset.	Aikataulussa	50	15	15	287	8 156	3 849	4 307
	Edellä aikataulusta	61	16	11	318	10 549	5 391	5 158
Yhteensä	Edellä aikataulusta	67	6	4	256	9 643	4 965	4 678
	Edellä aikataulusta	65	1	3	129	5 527	2 305	3 222
Yhteensä	Edellä aikataulusta	1			3	133	15	118
	Selvästi jäljessä	1			4	69	27	42
Yhteensä	Viivettä	23	12	7	185	4 158	3 391	767
	Aikataulussa	24	19	4	194	5 305	4 730	576
Yhteensä	Aikataulussa	21	18	2	174	4 661	4 456	205
	Viivettä	21	10	6	169	3 649	3 287	362
Yhteensä	Aikataulussa	29	19	4	230	6 121	5 618	503
	Viivettä	27	7	4	197	4 624	4 022	602
Yhteensä	Viivettä	24	6	3	177	4 015	3 810	205
	Viivettä	26	3	3	145	3 403	2 801	602
Yhteensä	Viivettä	27	2	5	152	3 710	3 248	462
	Edellä aikataulusta	2			8	325	177	148
Yhteensä	Viivettä	31		3	121	2 706	2 254	452
	Viivettä	31		7	121	3 016	2 738	278
Yhteensä	Selvästi jäljessä	32		8	59	1 259	1 101	158
	Edellä aikataulusta	1			2	208	70	138
Yhteensä	Viivettä	35		3	68	1 474	1 211	263
	Edellä aikataulusta	8	3	2	32	1 472	850	622
Yhteensä	Aikataulussa	33		1	64	1 910	1 594	316
	Yhteensä	Aikataulussa	3182	909	622	13498	382 424	278 664

Kuvio 3. Eteneminen (taulukko) -sivulla valmentaja pystyy tarkastelemaan opintojen tilaa liikennevalojen avulla niin saapumisryhmän kuin yksittäisen opiskelijankin osalta.

Porautuminen yksittäisen opiskelijan tietoihin antaa valmentajalle reaaliaikaisen tiedon opiskelijan opintopisteiden laadusta ja kertymisestä lukukausittain. Opintojen edistymistä kuvataan liikennevaloilla. Vihreään kuuluvat opinnoissaan edellä aikataulusta ja aikataulussa olevat opiskelijat, keltaiseen opiskelijat, joilla on viivettä opinnoissaan, ja punaiseen opiskelijat, jotka ovat selvästi jäljessä opinnoissaan tai joiden opinnot eivät etene. Tarkempi tarkastelu on paikallaan erityisesti monimuotototeutuksissa ja verkkotutkinnoissa opiskelevien opiskelijoiden suhteen, joilla on usein taustalla aikaisemman osaamisen perusteella myönnettyjä hyväksilukuja. Opiskelijan tila voi olla liikennevalojen mukaan vihreä tarkasteltaessa sekä Humakiin tehtyjen että hyväksiluetujen opintopisteiden yhteismäärää, vaikka se olisikin punaisella tarkasteltaessa opintopisteitä pelkästään Humakiin tehtyjen opintojen osalta. Toisin sanoen vihreä tila voi selittyä hyväksiluvuilla, vaikka todellisuudessa opinnot eivät olekaan edenneet suunnitellun mukaisesti Humakiin opintojen aikana tehtyjen suoritusten myötä.

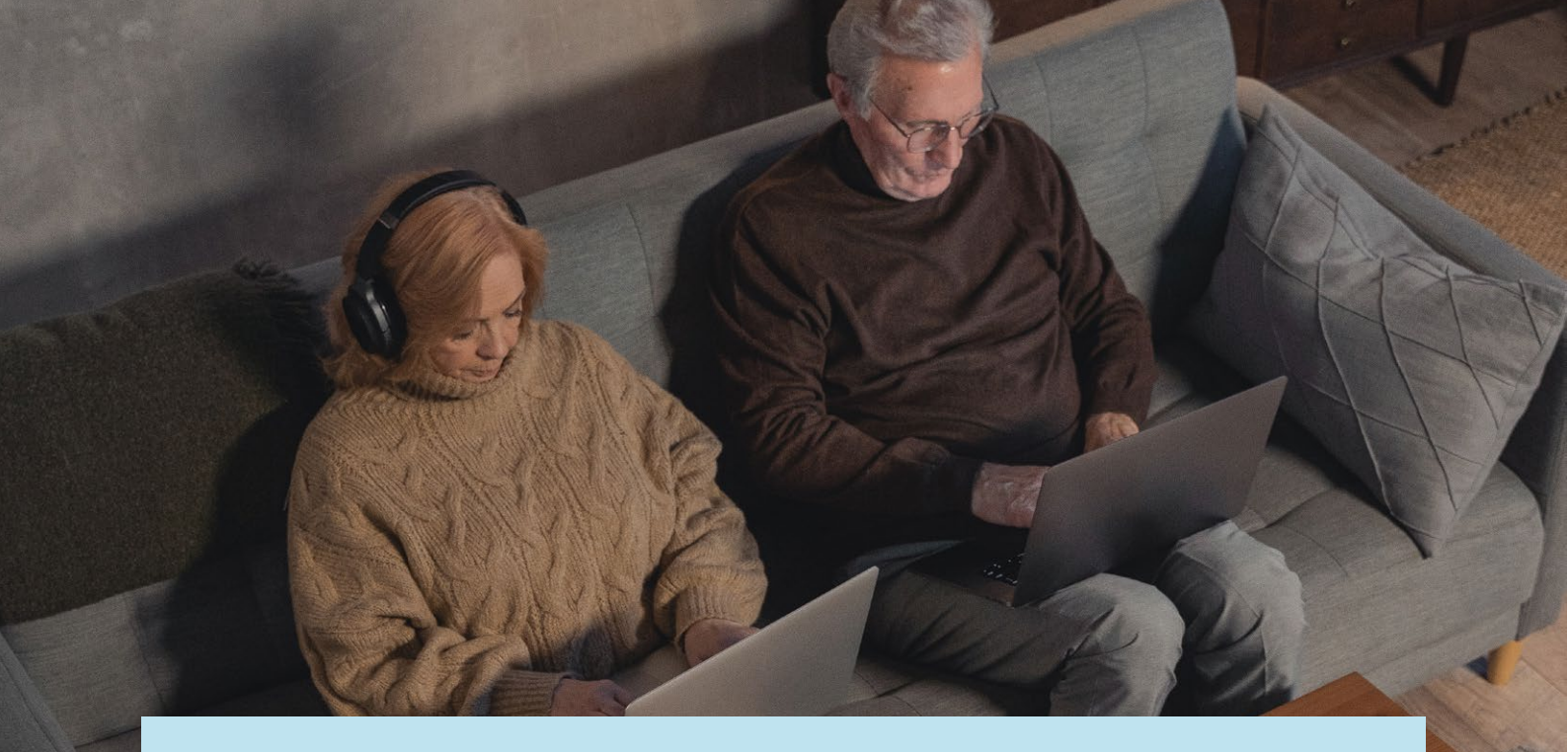
Myös edistymisen seurannan toteutuminen vaatii seurantaa

Opiskelijoiden opintojen edistymisen seurannan toteutumista seurataan Humakin vahvuusalaryhmien kokouksissa loka-, helmi- ja kesäkuussa. Tämän lisäksi koulutus- ja TKI-ryhmä tarkastelee tilannetta vuosittain loka-kuun kokouksessaan. Edistymisen seurannan tilanteesta ja siitä aiheutuvista toimenpiteistä raportoidaan kolme kertaa vuodessa myös tiimien tuloskorteilla. Näin toimimalla varmistamme prosessin toteutumisen ja pystymme tekemään korjaavia liikkeitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille lisäohjausta ja opinto-ohjaajan palveluita. Laatu- ja toiminnanohjausjärjestelmämme keskiössä oleva jatkuvan kehittämisen sykli toteutuu tässäkin: opintojen edistymisen ja sen toteutumisen seurannassa on kyse laadunhallinnasta ja ennen kaikkea toiminnasta opiskelijan parhaaksi.

Kirjoittajat

Pekka Harjula, asiantuntija
Johanna Henriksson, hallinnon suunnittelija
Titta Pohjanmäki, hallintopäällikkö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Ikäihmiset, digitaalisuus ja kulttuurin harrastaminen – tuloksia Armas-hankkeesta

Kristina Tilev

Digitalisaatio etenee yhteiskunnassamme kiihtyvällä vauhdilla. Monille digitaalisten palveluiden hyödyntäminen on kuitenkin haasteellista tai jopa mahdotonta. Yksi tällainen ryhmä ovat ikäihmiset, joiden määrä kasvaa jatkuvasti.

Väestön ikääntymisen vuoksi myös kysymykset kulttuurin ja taiteen myönteisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen ovat tulleet yhä tärkeämmiksi. Samalla hyvä terveys voi olla edellytys rikkaalle kulttuurielämälle: kulttuuriaktiviteetit eivät välttämättä aina määritä terveystilannetta, vaan aktiviteetit sopeutetaan terveystilanteen mukaan (Liikanen 2011, 24). Ikäihmiset ovat muita ikäryhmiä aktiivisempia kulttuurin harrastajia (Lindholm 2015, 27), ja palveluiden tuottamisen ja kohdentamisen näkökulmasta kasvava, kulttuurista laajasti kiinnostunut ikääntyneiden joukko on tärkeä.

Merkittäväällä osalla heistä on kuitenkin vaikeuksia päästä tarjonnan äärelle erilaisten rajoitteiden vuoksi. Digitaaliset palvelut ja toteutukset ovatkin yksi keino parantaa kulttuurin saavutettavuutta. Ongelmana kuitenkin on, että läheskään kaikki ikääntyneet eivät koe digitaalisuutta myönteisenä asiana – on jopa puhuttu ikääntyneiden teknofobiasta (Kulttuuria kaikille 2022).

Näistä lähtökohdista Humak toteutti syksyllä 2021 yhteistyössä Koy Kaapelitalon kanssa tutkimuksen osana Armas – ikääntymistä juhlistamassa -hanketta. Tavoitteena oli tuottaa tietoa ikääntyneistä helsinkiläisistä kulttuurin harrastajina sekä heidän kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluihin liittyvistä toiveistaan ja tarpeistaan. Sitä kautta tavoitteena oli paikantaa keinoja ja käytäntöjä, joilla ikääntyneitä voitaisiin palvella entistä paremmin, madaltaa kulttuuriin osallis-

tumisen kynnystä ja sitä kautta parantaa heidän hyvinvointiaan ja osallisuuttaan.

Mitä iäkkäät toivovat kulttuuripalveluilta?

Tutkimusaineistoina hyödynnettiin 75-90-vuotiaiden helsinkiläisten parissa toteutettua kyselyä ja Armas-festivaalin tapahtumissa tehtyjä teemahaastatteluja. Tulosten valossa ikäihmisillä on melko hyvät valmiudet käyttää digitaalisia välineitä ja palveluita, mutta niiden laajempaan hyödyntämiseen esimerkiksi kulttuuriin osallistumisessa suhtauduttiin suurella varauksella. Vaikuttaisi siltä, etteivät digitaaliset toteutukset ole vaihtoehto fyysisille tapahtumille. Digitaalisiin toteutuksiin suhtautuivat myönteisimmin sellaiset, jotka käyvät paljon myös paikan päällä tapahtumissa. Ne, jotka kokivat terveydentilansa estävän fyysisiin tapahtumiin osallistumisen, suhtautuivat kielteisesti myös digitaalisiin toteutuksiin. Kulttuurin harrastaminen siis kasautuu – jos käy aktiivisesti fyysisissä tapahtumissa, hyödyntää todennäköisemmin myös digitaalisuutta ja sen tuomia mahdollisuuksia.

Kulttuuri- ja vapaa-ajantapahtumien toteuttaminen digitaalisessa muodossa on kasvava trendi, ja palveluita tulisikin kehittää siten, että ne kiinnostaisivat myös iäkkäitä. Digitaalisille ratkaisuille on annettu merkittävä rooli tulevaisuuden vanhuspalveluissa yhtenä keinona edistää ikäihmisten kulttuurista osallisuutta ja yhdenvertaista oikeutta päästä palveluiden piiriin (Liikanen 2011, 33; Helsingin kaupunki 2017). Armas-tutkimuksen mukaan helsinkiläiset ikäihmiset kuitenkin toivovat kaupungin sa kulttuuri- ja vapaa-ajan tarjonnalta ennen kaikkea ”perinteisiä” kulttuurin muotoja, kuten teatteria, oopperaa, elokuvia ja konsertteja. Kulttuurin harrastaminen nivoutuu vahvasti toiveeseen sosiaalisesta kanssakäymisestä ja siitä, että ”tulee lähdettyä kotoa”. Tutkimukseen osallistuneet ikäihmiset kokivat digitalisoitumisen uhkana, vaikka varsin moni kertoi käyttävänsä tietokonetta tai älypuhelinla lähes päivittäin.

Digitaalista ja perinteistä kulttuuritarjontaa tulee kehittää rinta rinnan

Digitalisaatiokehityksessä kulttuuriala toimii innovatiivisena suunnannäyttäjänä ja avartaa tilaa uusille avauksille. Digitaaliset palvelut ovat alalle merkittävä keino, kun pyritään edistämään ihmisten osallistumista ja osallisuutta sekä alueellisia kulttuuri- ja taidepalveluja. Helsingin kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan digitalisaatio-ohjelma lähtee siitä, että digitalisaatio on tämän ajan tehokkain väline reilumman, kukoistavamman ja helpomman Helsingin rakentamiseen (Helsingin kaupunki 2018, 6). Armas-tutkimuksen tulokset antavat näkökulmia ja eväitä kehittää kulttuuri- ja vapaa-ajan tarjontaa kasvavan ikäihmisten joukon toiveita ja tarpeita entistä paremmin vastaavaksi ja sitä kautta heidän hyvinvointiaan ja toimintakykyään mahdollisimman hyvin tukevaksi. Digitaalisten toteutusten lisääminen luo uusia osallistumisen mahdollisuuksia, mutta ikäihmistien näkökulmasta on tärkeää edelleen kehittää fyysisiä kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluja niin, että ne ovat mahdollisimman saavutettavia.

Lähteet

Helsingin kaupunki 2017. Tänään kotona – läkkäiden lähikulttuuripalveluiden sekä digitaalisen kulttuurin vanhustyön kehittämishanke (2018–2019). Viitattu 28.10.2022. <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/6e/6ea13c8a027c1c4eebd54822109b9d5f-841d1b98.pdf>.

Kulttuuria kaikille 2022. Saavutettavuus. Viitattu 28.10.2022. <https://www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus>

Liikanen, Hanna-Liisa 2011. Ikäntyminen ja kulttuuri. Kohti seniorikulttuuria. Ikäinstituutti 1/2011. Viitattu 28.10.2022. <https://docplayer.fi/16127864-lkaantyminen-ja-kulttuuri-kohti-seniorikulttuuria.html>

Lindholm, Arto 2015. Johdanto. Teoksessa Eikävijästä osalliseksi – osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 14-30.

Kirjoittaja

Kristina Tilev, asiantuntija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Puhelinasioinnissa tarvitaan myös etävuoro-
vaikutuksen taitoja. Etävuorovaikutus oli yksi
hankekoulutusten teemoista.

Ydinasia-hankkeelta kielellisen saavutettavuuden työkaluja uusille hyvinvointialueille

Tanja Gavrilov

Ydinasia-hankkeen tavoitteena on ollut kehittää sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kielellisen saavutettavuuden osaamista. Monet yhteiskunnalliset ilmiöt edellyttävät uusien taitojen oppimista. Tällaisia ilmiöitä ovat muun muassa globalisaatio, digitalisaatio, vanheneva väestö ja koronapandemia. Kun kielellinen saavutettavuus toteutuu, erilaiset kielenkäyttäjät voivat asioida tulevien hyvinvointialueiden palvelupoluilla tasavertaisemmin. Kielellisen saavutettavuuden toteutuminen on siis ihmis-oikeuskysymys.

Olemme pyrkineet kielellisen saavutettavuuden osaamisen kehittämiseen koulutuksen keinoin. Kuulimme myös erilaisten kielenkäyttäjien kokemuksia sote-palveluista. Välitimme heidän

terveisensä edelleen ammattilaisille koulutuksissa ja seminaarissa. Lisäksi hankkeessa on syntynyt työkaluja, joiden avulla kuka tahansa voi tarkastella ja kehittää kielellisen saavutettavuuden ydinasoiden hallintaa. Kielelliseen saavutettavuuteen keskittyvää hanketta ei tietojemme mukaan ollut aiemmin toteutettu tässä mittakaavassa.

Poikkeuksellinen hankeaika

Ydinasia-hankkeen koulutuksissa käsiteltiin monia kielellisen saavutettavuuden teemoja: vuorovaikutus, erilaiset kielenkäyttäjät, etävuorovaikutus, selkokieli, kuvakommunikointi ja tulkatut tilanteet. Kun koulutukset alkoivat vuonna 2020,

elimme jo koronapandemian aikaa. Pandemia siirsi koulutukset ja koko hanketoiminnan pääosin verkkoon. Verkkokoulutuksiin osallistui noin 120 ammattilaista ympäri Pohjois-Savoa. Lähikoulutuksia järjestimme Kuopiossa ja Siilinjärvellä.

Monelle ammattilaiselle koulutuksiin osallistuminen on ollut haastavaa. Tähän on monia syitä, kuten koronapandemia, alan resurssipula, lakot ja siirtymisvaihe hyvinvointialueelle. Perustyöstä on ollut vaikea irrottautua, sillä siinä tarvitaan kaikkien ammattilaisten työpanosta. Osallistumista on haastanut myös se, että kaikilla ammattilaisilla tai edes kaikilla työyksiköillä ei ole ollut valmiina välineitä, joilla voisi osallistua verkkovälitteiseen koulutukseen. Älypuhelimet ja tietokoneet eivät ole vielä kaikkien sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden saatavilla. Lähikoulutuksille on siis edelleen tilausta. Lähikoulutukset ovat perusteltuja myös koulutusaiheiden näkökulmasta. Samassa tilassa oleminen on tärkeää esimerkiksi silloin, kun tehdään käytännön harjoituksia.

Vaikka hankekoulutuksiin olisi mahtunut vieläkin enemmän osallistujia, voimme olla tyytyväisiä osallistujamääriin ja koulutuspalautteeseen, jota olemme saaneet. Yhteiskunnallinen tilanne kun on ollut hankeaikana poikkeuksellinen.

Uusia työkaluja hyvinvointialueille

Hankkeen pääkohderyhmä eli hankkeen aikana vaihetta, jossa valmisteltiin siirtymistä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Hankeaika oli haasteista huolimatta merkityksellinen ja erinomainen. Saimme tässä taitekohdassa välittää erilaisten kielenkäyttäjien palautteita palvelujen suunnittelijoille ja toteuttajille. Tarjosimme koulutuksia tulevan hyvinvointialueen työntekijöille, ja pääsimme kertomaan valmistelijoille kielellisen saavutettavuuden teemoista ja aiheen merkityksestä. Aiheesta on tultu tietoisiksi, ja siihen on alettu kiinnittää huomiota. Hankkeemme viesti kielellisestä saavutettavuudesta ja sen merkityksestä on osunut saumaan, josta se toivottavasti leviää uuden hyvinvointialueen organisaation käyttöön mahdollisimman monesta suunnasta.

Hanke päättyy vuoden 2022 lopussa eli hyvinvointialueelle siirtymisen aattona. Kokoamme hankkeessa koulutusten ja hanketoiminnan ydinasiat verkkosivulle materiaalipankiksi. Ydinasiat ovat niitä kielellisen saavutettavuuden aiheita, jotka sosiaali- ja terveysalalla olisi hyvä ottaa haltuun. Ydinasioiden oppimisesta on hyötyä kaikenlaisissa työtehtävissä, kuten vastaanottotyöskentelyssä, verkkosivustojen suunnittelussa, lomakkeiden ja ohjeiden laatimisessa sekä tilojen suunnittelussa. Kielelliset kohtaamiset ovat läsnä kaikkialla.

Ydinasioiden läpikäymisen voi aloittaa vaikka taitomittarista, joka viedään verkkosivulle ennen vuodenvaihdetta. Mittarin avulla kuka tahansa ihmisten parissa työtään tekevä voi kartoittaa kielellisen saavutettavuuden osaamistaan.

Kielellisen saavutettavuuden tärkeitä osa-alueita eli ydinasioita sosiaali- ja terveysalalla ovat esimerkiksi

- vuorovaikutus
- etävuorovaikutus
- erilaiset kielenkäyttäjät
- selkokieli
- kuvakommunikointi
- tulkattut tilanteet
- tilat vuorovaikutuksessa
- asiakasryhmät palveluja kehittämässä
- digitaalinen saavutettavuus
- kielelliseen saavutettavuuteen liittyvä lainsäädäntö.

Löydät hankkeen materiaalin ja lisätietoja osoitteesta <https://ydinasia.humak.fi/>.

Ydinasia-hanketta rahoittavat Euroopan unioni, Euroopan sosiaalirahasto, Kestävä kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma sekä Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Kirjoittaja

Tanja Gavrilov, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Teema 3a: "Työkalupakki" teknisten sovellusten esittelyyn

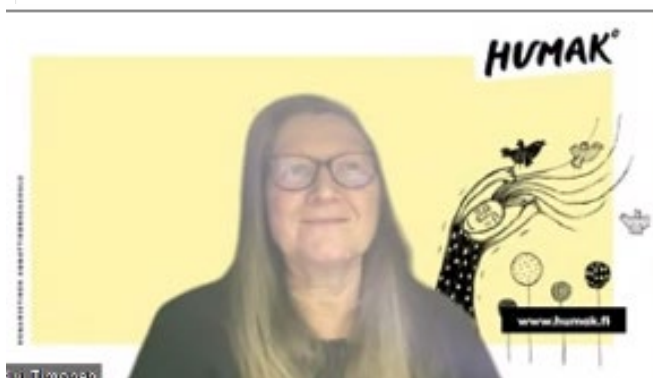

Esittele hyviä sovelluksia ja tekniikoita muille!

Esittelyjä voi kommentoida, ja olisikin hienoa, jos saisimme tänne omakohtaisia käyttäjäkokemuksia – risuja ja ruusuja.

Sovelluksen esittely tapahtuu kohdasta lisää uusi hakusana => otsikko aakkostuu. Lisää kuvaus, linkki, asiasanat ja mahdollinen kategoria. Lisää nimesi, niin tiedämme, kuka on vinkkauksen takana. Voit kommentoida muiden jakamia vinkkejä ja linkkejä.

Täältä löydät myös opintojaksolla käytettyjen sovellusten ohjeita, joita lehtorit lisäävät. Tässä tehtävässä käytetään Hoodlen sanasto-aktiviteettia. [Ohje](#)

Yhteisölliset ja osallistavat menetelmät verkossa

– sanaston kokoaminen yhteisöllisesti

Susanna Pitkänen | Päivi Timonen

Opiskelijat ja opettajat ovat Yhteisölliset ja osallistavat menetelmät verkossa -vapaa- valintaisella verkko-opintojaksolla kerryttäneet yhteistä tietopakkaa eli "Työkalupakkaa". Kerromme tästä opiskelijoita osallistavasta toi-

mintatavasta ja esittelemme yhden tavan käyttää Hoodlen eli Moodlen sanastoaktiviteettia. Kokemusta meille on kertynyt kolmelta eri toteutukselta vuosina 2021–2022.

Sanasto on työkalu, jolla myös opintojakson opiskelijat voivat tuottaa sisältöä. Otimme sanaston käyttöön, koska vetämällemme opintojaksolla on tarkoitus myös käytännössä osallistaa opiskelijoita ja saada käytännön kokemusta yhteistoiminnasta. Yhteistä tietopakkaa kootaan koko opintojakson ajan lisäämällä siihen tietoa ja linkkejä. Samalla voi kertoa omakohtaista käyttökokemuksista erilaisista hyödyllisistä yhteisöllisistä ja osallistavista sovelluksista tai toimintatavoista. Näitä sanastoon päätyviä tietoja tulee esille opintojakson keskusteluissa, opiskelijoiden oppimistehtävän toteutuksissa, yhteisissä webinaareissa ja tekemässämme ennakkomateriaalissa. Työkalupakiksi nimeämämme tietopankin kokoamiseen motivoi myös sen hyödyllisyys, eli koko sanasto on mahdollista tulostaa tai tallentaa mukaan itselleen kurssilta.

Jokainen voi lisätä sanastoon uuden hakusanan, jolloin lisätyt kentät aakkostuvat auto-

maattisesti. Jokaiseen hakusanaan voi liittää kategorian ja asiasanoja. Sisältöä voi hakea kaikilla näillä kriteereillä. Sisällön muokkauksessa editorissa toimivat esim. linkkien ja kuvien lisääminen, joten lisättävä tiedon voi esittää monipuolisesti. Mikä parasta, niin jokaista hakusanaa voi kommentoida, eli lukijat voivat lisätä vielä kokemuksiaan tai täydentää tietoa aiheesta yhdessä. Opettaja voi laittaa sanastossakin suorituksen seurannan päälle ja edellyttää sen kartuttamista ja kommentointia.

Opettaja voi uudelleen käyttää sanastoa, eli seuraavilla toteutuksilla olemme voineet käyttää ja päivittää hakusanoja, joita itse olemme lisänneet kurssilla käyttämistämme sovelluksista.

Asetuksissa oli päällä kommentointien ja tulostusnäkyvän salliminen. Sen sijaan sanaston automaattista linkitystä ei käytetty.

Selaa sanastoa tässä hakemistossa.

Erikoismerkit | A | B | C | D | E | F | G | H | I | J | K | L | M | N | O | P | Q | R | S | T | U | V | W | X | Y | Z | Å | Ä | Ö | Kaikki

M

Miro

Miro on monipuolinen white board sovellus, jota käytetään selaimen kautta. Mirossa on vahva visuaalisen yhteistyön painotus. Laaja valikoima visuaalisia ja tekstityökaluja käytössä mm. pohjakuvat (templates), esitysdiasarjat, kommentointityökalut ja piirroket.

Mirossa on pienissä ryhmissä (alle 4 henk.) käytettynä ilmainen harjoitusversio, jossa käyttäjällä voi olla kolme (?) boardia.

Linkki introkurssin esittelyvideoon <https://academy.miro.com/courses/getting-started-with-miro>

Avainsana(t): visuaalisuus, white board, ilmainen kokeilu ↕

► Kommentit (1)

Teppo Tolvanen - ke, 17 marras 2021, 11:58

Mirosta olen kuullut paljon kehuja ja muutamissa työryhmissä päässyt sitä käyttämään. Paljon Jambordia ja Whitebordia, Microsoftin, muistuttaa. Ja varmasti kun menee ohjelmaan sisälle, oppi käyttämään sitä enemmän niin eroja löytyy vastaaviin.

Kuva 1: Esimerkki hakusanasta ja siihen liitetystä kommentista.

voi ehkä jakaa edelleen linkkinä tai näkymät voi tulostaa pdf- tai kuvamuotoon. Jokainen löytää varmasti omiin käyttötarkoituksiinsa sopivia sovelluksia ja niiden käyttötapoja tästä runsaudensarvesta.

Miksi yhteisöllisyyttä kannattaa tukea verkkotyöskentelyssä?

Työssä, harjoitteluissa ja opetuksessa käytetään yhä enemmän monia eri verkkotyöskentelyn ympäristöjä. On hyvä tutustua niihin ja saada sovelluksista osaamista jo opiskeluaikana. Ammattikorkeakoulututkinnosta valmistuneelta saatetaan työelämässä odottaa laaja-alaista sosiaalisen median hyötykäytön osaamista ja jopa organisaatiossa uusien sovellutusten käyttöönottoa, rationalisointia ja kehittämistyötä. Opiskeluaikana näiden eri ympäristöissä ja eri tavoin toimivien yhteisöllisten sovellusten testaaminen on luontaista.

Humakin valmennuspedagogiikka (2021) pohjautuu oppimisenäkemykseltään sosiokulttuuriseen oppimiseen. Mikrotasolta katsottuna tämä yhteisöllinen sanastotehtävä on esimerkki sosiokulttuurisesti toteutusta oppimistehtävästä. Sanasto-ympäristö toimii sosiokulttuurisena artefaktina, eli se tarvitaan oppimisympäristössä, että opiskelijat yhdessä luovat tietoa kohden samaa päämäärää. Lisäksi opintojaksolla palataan tehtävään yhteisöllisissä ja toiminnallisissa webinaareissa.

Yhteinen työskentely netin välityksellä luultavasti jatkuu myös koronapandemian jälkeen. Organisaation kokoukset voidaan suunnitella yhteisöllisiksi ja osallistaviksi, kun on tietoa ja taitoa eri mahdollisuuksista ja intoa ottaa niitä käyttöön.

Tervetuloa opintojaksolle vuonna 2023.

Lähteet

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak 2021. Valmennuspedagoginen strategia 2021, 4. Humak.

Kirjoittajat

Susanna Pitkänen, lehtori
Päivi Timonen, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Yhdessä tehden

– yhteisölliset ja osallistavat menetelmät verkossa

Susanna Pitkänen | Päivi Timonen | Suvi Tuominen

Koko syksyn pieni mutta päättäväinen oppiva ryhmämme on harjoitellut ja kehittänyt omaa yhteisöllisen tekemisen tapaansa vapaavalintaisella Yhteisölliset ja osallistavat menetelmät verkossa -verkko-opintojaksolla. Opiskelijoita informoitiin jo ennakkoon, että tällä opintojaksolla käärivät hihat ja että suunnitellun yhteisöllisen tekemisen mahdollistamiseksi kaikkien aktiivinen panos on tärkeä.

Aluksi tuotimme yhdessä toimimisen pelisäännöt ja kertosimme Humakin turvallisemman tilan säännöt verkkokursseilla. Käytimme aikaa myös ryhmäytymiseen, tutustumiseen ja luottamuksellisen, avoimen ilmapiirin luomiseen erilaisin harjoittein. Opiskelijat jaettiin kolmeen pienryhmään, joista kullakin on ollut vuorollaan valmisteluvastuuta opintojaksoon kuuluvien webinaarien ohjelmassa.

Webinaareissa on käytetty opintojakson toisen ohjaajan, Humakin verkkopedagogi Päivi Timosen, luoma webinaaripedagogiikan mallia onnistuneesti. Lehtori Susanna Pitkänen on varmistanut, että webinaarit ovat mahdollisimman interaktiivisia ja osallistavia. Opintojakso etenee webinaarien välillä käänteiseen oppimateriaaliin perustuen verkko-oppimisympäristö Hoodlessa.

Heti alkuun lehtori Suvi Tuominen tuotti kurssilaisille materiaalia ja harjoitteita käyttökelpoisesta brittiläisestä, Deepr-organisaation kehittämästä viitekehystä ihmisten välisen yhteyden (human connection) parantamiseksi verkkoympäristöissä (kuva 1). Mallin mukaan ihmisten välinen yhteys edellyttää viiden eri osa-alueen toteutumista samanaikaisesti: pre-

sence ('läsnäolo'), equality ('yhtenvertaisuus'), accountability ('vastuullisuus'), whole self ('kokonainen minä') ja autonomy ('osallisuus' ehkä kuvaa tätä parhaiten, vaikka se ei olekaan suora suomennos).

Yhtenä verkko-opintojakson tehtävistä opiskelijoilla oli laatia yhteisesti artikkeli kurssin aiheesta prosessikirjoittamisen menetelmällä.

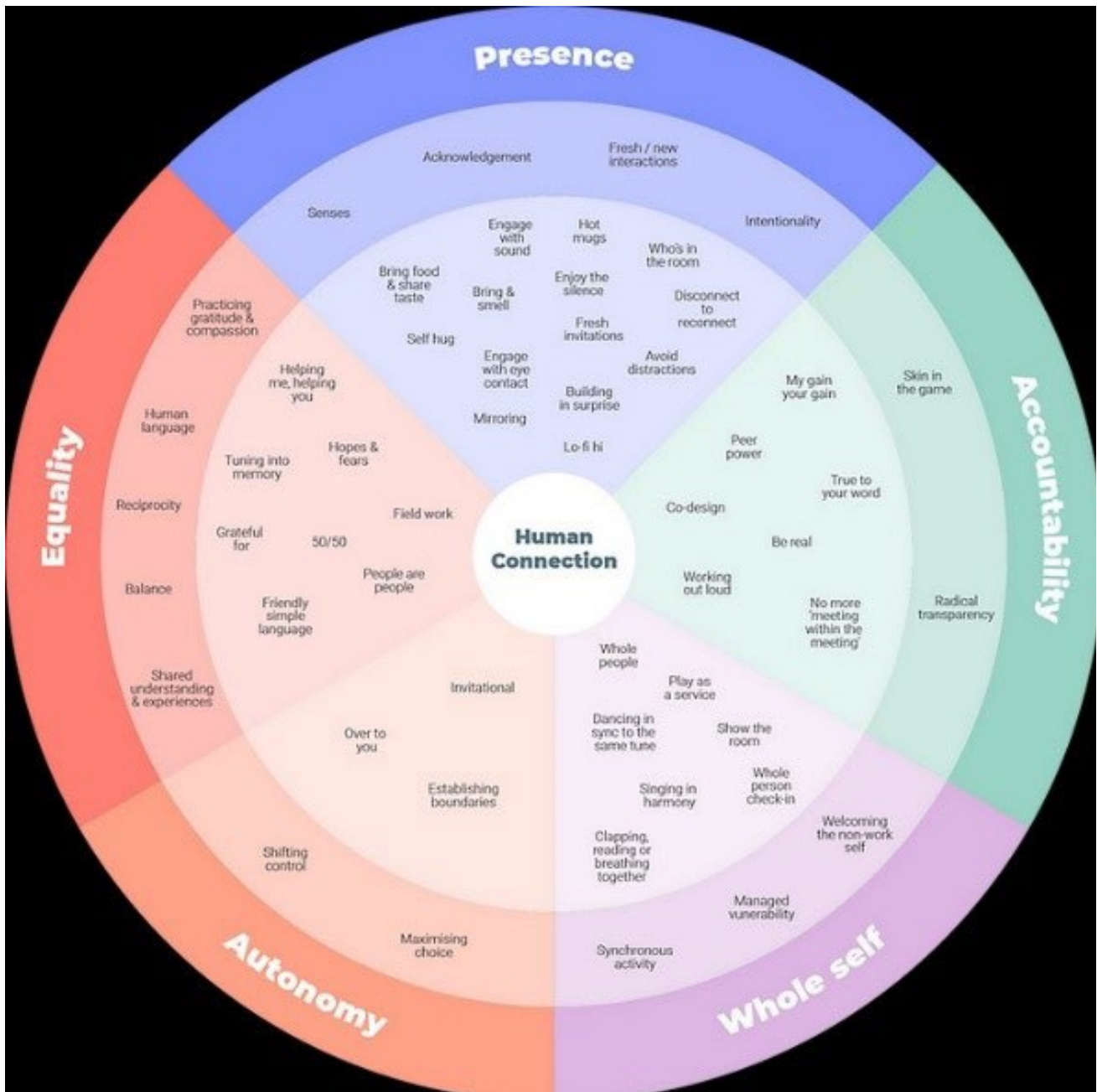
Miten verkkotapaamisissa vahvistetaan yhteisöllisyyden kokemusta?

Yhteisölliset ja osallistavat menetelmät verkossa -opintojakson opiskelijat: Senja Asikainen, Mari Peltomäki, Salla Rundgren, Heli Talja-Salo, Jonne Tommila.

Humakin valmennuspedagogiikassa korostuu yhteisöllinen oppiminen ja vuorovaikutus. Live-tapaamisissa nämä tulevat monilta luonnostaan. Verkkotapaamisissa puolestaan joskus voi tuntua raskaalta ja vaikealta saada aikaan aitoa yhteyttä ja vuorovaikutusta. Verkon yli tapahtuvassa yhteistyössä on mahdollista päästä täysin samanlaiseen tulokseen kuin fyysisesti samassa tilassa toimien.

Kirjoittajat, joilla on yhteensä monipuolista kokemusta yhteisöllisistä verkkotapaamisista jatkavat tässä artikkelissa kokemuksiaan niistä.

Senja Asikainen kertoo, miten SPR:n kaveritaitoja-verkkoryhmästä saa harjoitusta ja rohkeaa vuorovaikutustaitoihin. "Verkkoryhmät ovat 13–17 ja 18–29-vuotiaille. Tapaamiset

Tätä Deep-organisaation viitekehystä ihmisten välisen yhteyden (human connection) parantamiseksi verkkoympäristöissä opiskelijat voivat käyttää suunnitellessaan omaa toiminnallista, yhteisöllistä ja osallistavaa tehtäväänsä, jonka he sitten raportoivat loppuwebinaarissa. (Lupa kuvan käyttöön: Deep.cc 2020.)

tapahtuvat Zoomissa viikoittain ja tapaamisten välissä Discordissa. Ryhmissä on tärkeää luottamus ja siellä saa osallistua omalla tavalla, kukin haluamallaan tavalla. Yhteisöllisyyttä lisätään pienryhmäkeskusteluilla ja erilaisilla tehtävillä. Yhdessä käydään läpi kaveritaidot-materiaaleja ja videoita. Esimerkiksi nettipelien kautta on saatu ryhmässä keskustelua aikaiseksi ja ujoimmatkin osallistumaan. Tarvetta kaveritaitojen opettelulle on ollut ja SPR on halunnutkin tämän kautta tarjota apua ja koetta vähentää nuorten yksinäisyyttä.”

Opiskelijoille on tarjolla tietoa, tukea ja toimintaa Nyyti ry:ssä mielen hyvinvointiin ja opiskeluissa jaksamiseen. Heli Talja-Salo kertoi tutustuneensa Nyyti ry:n toimintaan Tuudon kautta. ”Nyyti ry tarjosi mahdollisuuden osallistua Mielipiirin-vertaistukiryhmien ohjaajakoulutukseen verkkovälitteisesti keväällä 2022. Ohjaajakoulutus toteutettiin etämuotoisena ja se käsitti kuusi tapaamista. Koulutus painotui tekemällä oppimiseen, joten osallistujat kävivät omakohtaisesti läpi konseptiin kuuluvat harjoitukset ja työmuodot. Lisäksi jokainen val-

misteli ja ohjasi yhden harjoituksen koko ryhmälle sekä havainnoi muiden ohjaamista. Ryhmätapaamisten tavoitteena oli lisätä osallistujien tietoisuutta, itsetuntemusta, taitoja huolehtia itsestään ja olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Ryhmissä painottui turvallisen ilmapiirin luominen ja sen ylläpito, sekä kaikkien kuuleminen ja kunnioittaminen.”

Kouluttajana toimivan Jonne Tommilan mukaan verkossa toimiminen ei aina sisällä pidempää jatkumoa. Joskus on tarve luoda yhteisöllinen ja osallistava ympäristö vain päivän mittaista koulutusta varten. Kuinka tässä sitten onnistutaan, kun luottamuksen rakentaminenkin ottaa aikansa? ”Opiskelijoille tärkeää on päästä heti alkuun kartalle järjestelmistä ja päivän agendasta.

Mikäli etukäteen ei ole valmisteltu selkeää ohjepakettia esimerkiksi verkkoalustan käytöstä, saattaa oppilas pudota jo alussa pois käytössä olevista ominaisuuksista.

Tällöin on suurempi kynnys lähteä myöhemmin kyselemään, että mitenkä tämä nyt onnistuikaan.” Toteaa Tommila.

”Toinen tärkeä seikka on kouluttajan ulosanti; tässä korostuu hyväntuulisuus ja vaikutelma siitä, kuinka helposti lähestyttävä olet. Lähiopetuksessa näitä on helpompi tulkita, kun taas verkossa nyanssit, kuten hymyily, jäävät yleensä piiloon. Anna siis palaa! Vitsaile, naura, keskustele ja osallista”, Tommila vinkkaa.

Mari Peltomäki summaa kirjoittajien kokemuksesta opittuna: ”Yhteisöllisyys ylläpitää kokemuksiamme yhteenkuuluvuudesta ja kantaa myös verkon yli. Yhteinen keskustelu tavoitteista synnyttää yhteistä ymmärrystä, joka helpottaa ihmisten välistä vuorovaikutusta työyhteisöissä, joissa on erilaisia ihmisiä ja tapoja kommunikoida. Myönteinen ja riittävän pitkäaikainen kontakti edesauttavat yhteisöllisyyden syntymistä. Yhteisöllisyys on edellytys sille, että työpaikoilla syntyy Me-henki, henkilökunta on sitoutunut, motivoitunut ja osallisuudesta on vahva kokemus. Siten yhteisöllisyys on ikään kuin näkymätön liima, joka yhdistää meitä.”

Tämä artikkeli on yhteiskirjoitettu verkon yli Humakin ”Yhteisölliset ja osallistavat menetelmät verkossa” -verkko-opintojaksolla. Opintojaksolla kirjoittajat olivat fyysisesti Kuopiossa, Alanyassa, Järvenpäässä, Helsingissä, Lahdessa ja homma saatiin toimimaan.

Itsearviointia: ”Onnistuimme mielestäni hyvin, Salla kutsui meidät kokoon, kiitos Salla! Alustalle kirjoittaminen oli paljon helpompaa, kuin luulin. Meillä oli noin viisi päivää aikaa käydä tuottamassa tekstiä. Työstimme ja hioimme vielä yhdessä otsikkoa ja tekstiä sunnuntaina. Mitä havaintoja teit prosessista? Yhteiskirjoittaminen ja tuottaminen oli helppo, nopea ja mukava tapa tuottaa tekstiä.”

”Kiitos hyvästä prosessista ja erityisesti Sallalle aktiivisesta otteesta. Saimme tehtävän maaliin ja pääsimme kokemaan uutta eli miten tehdään tekstiä yhdessä.”

Kirjoittajat

Susanna Pitkänen, lehtori
Päivi Timonen, lehtori
Suvi Tuominen, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Digitaidot haltuun toisella asteella

Haaga-Helia

HUMAK^o

Vipuvoimaa

EU:lta
2014–2020

iVAMOS!
Diakonissalaitos

Digisti-hankkeessa sparrattiin digipedagogiikassa

Päivi Timonen

Vuoden 2021 syyskuusta lähtien DIGISTI – Digitaidot haltuun toisella asteella -hankkeessa on edistetty ja kehitetty niin opiskelijoiden kuin opettajienkin digitaitoja (Humak 2022). Olin Haaga-Helian yliopettaja Henna Hennilän työparina Digisti-hankkeen toisen asteen opettajien pedagogisessa sparrauksessa. Keskityimme verkkopedagogiikkaan ja digiosaamisen kehittämiseen.

Toteutimme pedagogisen sparrauksen seuraavasti: Kokoonnuimme toukokuusta 2022 alkaen ryhmän kanssa yhteensä neljä kertaa noin puoleksitoista tunniksi. Keskustelimme alkuun tarpeista, joita osallistujilla oli verkko-opintojen toteutuksesta. Toiveet liittyivät verkko-opintojakson rakentamiseen Moodleen, oppimateriaalivideoiden tuottamiseen ja niiden editoinnin oppimiseen sekä virtuaaliseen oppimisympäristöön tuotettavan opintojakson toteuttamisen pohtimiseen.

Ensimmäiset sparraustilaisuudet käyimme Moodle-verkko-oppimisympäristön tuetuksi tekemiseen. Kannustimme osallistujia hankkimaan pääsyn oman organisaationsa verkko-oppimisympäristöön, niin että heillä olisi siellä käytössään oma kurssi, johon voisi lähteä työstämään sisältöä. Käyimme sparrauksessa aikaa siihen, että etsimme organisaatiosta henkilöitä, jotka voisivat olla vertaistukena pedagogisen työstön edessä. Videoiden editointiympäristönä käyimme toisen asteen oppilaitoksissa käytössä olevaa Clipchamp-editointiohjelmaa. Yhden session aikana ehdimme käydä läpi ohjelman perusteet. Kannustimme opettajia osallistumaan myös muiden järjestämiin koulutuksiin ja välitimme heille tietoa niistä.

Ainakin meidän sparrausryhmässämme ollut lehtori oli saanut laajoja kokonaisuuksia yksin toteutettavakseen. Keskustelimme mahdollisuudesta saada pedagogista kumppanuutta oman organisaation sisältä saman aineen opettajilta. Pohdimme, mitä osa-alueita verkkokurssilla voisi opinnollistaa niin, että opiskelijoilla olisi aktiivinen rooli oppimistehtävissä oppimateriaalikoosten tuottamiseksi esimerkiksi videomuotoon.

Oppimateriaalin toteuttaminen videona -pedasparraussessiossa pohdimme myös, miten asiakaspalvelun tilanteiden videoita voitaisiin toteuttaa niin, että opettajalla käytettävissä oleva aika riittäisi verkko-opintojakson tekemiseen. Autenttisten asiakaspalvelutilanteiden kuvaaminen videolle on jo oma prosessinsa. Se sisältää esimerkiksi videon käsikirjoituksen – koko videon käsikirjoituksen ja keskustelukäsikirjoituksen näyttelemiseen –, kuvaustarvikkeet – kamerat, valot, mikrofonit jne. –, autenttisen tilan – kaupan, milloin käytettävissä? –, roolihenkilöt – asiakkaat, asiakaspalvelijan tai -neuvojan –, lavastuksen ja rekvisiitan – lavasteet, puvustus – sekä kaikkien tarvikkeiden ja ihmisten kuljetukset edestakaisin.

Viimeisessä sessiossa keskustelimme VR-ympäristöön tuotetuista verkko-opintojaksoista ja VR-sisällöistä sekä vertailukehitimme niitä. Toisen asteen ammatillisella oppilaitoksella on käytössään virtuaalimaailman ympäristö, jonne se tuottaa sisältöä. Työntekijöiden on tärkeää varmistaa itselleen pääsy noihin käytettävissä oleviin VR-ympäristöihin ja tekniikkaan.

Kaiken kaikkiaan tuntuu siltä, että sparrausker-toihin mahtui yllättävän paljon sisältöä. Lujaa edetään digiopiskelun kehittämisessä toisella asteella! Siellä arkea tuntuvat olevan myös VR-ympäristöt oppimisessa.

*Euroopan sosiaalirahaston rahoittama hanke parantaa toisen asteen opiskelijoiden vuorovai-
kutus- ja digitaalisia taitoja. Lisäksi hankkeessa tuetaan oppilaitosten ohjaus- ja pedagogista henkilöstöä tilanteessa, jossa koronapandemia on vaikuttanut toisella asteella opiskelemiseen, opiskelijoiden työllistymiseen ja hyvinvointiin. Hanke rahoitetaan osana Euroopan unionin covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.*

Hankkeen osatoteuttajat ovat Humak, Haaga-Helian Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö ja Wenhe Oy. Kohdeoppilaitoksina on seitsemän toisen asteen oppilaitosta pääkaupunkiseudulta. Lue lisää: <https://digisti.humak.fi>.

Lähteet:

Humak, 2022. DIGISTI – Digitaidot haltuun toisella asteella -hankkeen uutiskirje 5/2022.

Kirjoittaja

Päivi Timonen, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kuvan tekijänä Midjourney-tekoöly Oona Tikkaon ohjeistamana.

Metaversumit kulttuurialan toimintaympäristönä

Oona Tikkaaja

Toimin tutkijana ESR-hankkeessa nimeltä Luovat Metaversumeissa (LUME), jonka tehtävänä on selvittää, voivatko metaversumit ja NFT:t laajentaa taiteilijoiden, erityisesti nuorten freelancerien, ansaintamahdollisuuksia. Tässä artikkelissa pohdin metaversumeja kulttuurialan toimintaympäristönä.

Mikä metaversumi?

Metaversumi-sana nousi laajempaan keskusteluun vuoden 2021 aikana. Termillä on useita määritelmiä. Samaa mieltä ollaan siitä, että metaversumi on kolmiulotteinen, vuorovaikutuksen mahdollistava tila, johon osallistutaan avatarien välityksellä ja jossa on mahdollista tehdä ostoja krypto- tai muulla valuutalla (Ravenscraft 2022). Jotkut käyttävät termiä yksikössä, toiset monikossa. Tällä hetkellä monet yritykset rakentavat ja kehittävät omia metaversumejaan, jotka voidaan joko pitää yrityksen itsensä hallinnoimina tai avata hajautetuiksi organisaatioiksi (decentralized autonomous organization, DAO). DAOt ovat organisaatioita, joiden toimintaan kyseisen yhteisön kryptovaluuttaa omistavat käyttäjät voivat vaikuttaa äänestämällä. Monissa yhteyksissä niistä puhutaan osallistumisen riemuvoittona, mutta käytännössä ne ovat lähempänä perinteisen osakeyhtiön osakkeenomistamista tai yhtiökumppanuutta (Levine 2022).

Kryptovaluutat ja NFT:t liittyvät metaversumeihin siten, että monet metaversumit on rakennettu lohkoketjuihin, joissa sijaitsevat myös niiden oma valuutta ja uniikit objektit (NFT:t), jotka voivat olla vaikkapa tontteja, äänestysoikeuksia tai taideteoksia. Eri metaversumeissa on eri tavat avatarien ja ympäristöjen rakentamiselle sekä omat valuutat. Monien toimijoiden tavoit-

teena on, että tulevaisuudessa olisi yksi metaversumi, kolmiulotteinen internet, jossa voisi liikkua paikasta toiseen saman avatarien muodossa, kuten nykyään voi sujuvasti siirtyä yhdeltä nettisivulta toiselle.

Osa metaversumi- ja NFT-liikehännästä on ylioptimistista intoilua ja suoranaista huijausta. Tämä on tunnusomaista uusien ilmiöiden alkuvaiheille, joten liika skeptisyys ei ole rakentavaa. Sen sijaan on tutkittava tarkemmin ilmiön mahdollisuuksia. LUME-hankkeessa selvitetään, millaisia ansaintamahdollisuuksia metaversumit voisivat tarjota nuorille taiteilijoille. Miten NFT:n tekeminen hyödyttäisi taiteilijaa? Miten kuvanveistäjä voisi ansaita 3D-skannaamalla veistoksiaan myyntiin 3D-malleina tai tulostettaviksi on-demand-3D-printtauspalveluisa? Millaista ansaintaa taiteilijalle voisi tuoda vaikkapa toiminnallisten virtuaalokokoushuoneiden suunnittelu, joita hän tai jokin muu taho vuokraisi elämyksellisten etä tapahtumien järjestämiseen? On tärkeää selvittää myös, millaisia eettisiä kysymyksiä toimintaan liittyy (esim. ympäristö- ja saavutettavuuskysymykset), jotta taiteilijat voivat tehdä informoituja valintoja.

Internet muuttaa muotoaan

Varsinkin lohkoketjupohjaisiin ratkaisuihin liittyy paljon innostusta avoimuudesta, hajautetusta vallasta ja laajasta osallisuudesta. Taustalla on ajatus, että portinvartijoita ja välittäjiä ei tarvita, vaan jokainen voi ansaita suoraan omalla työllään. Toisaalta jo NFT:n tekeminen ("minttaaminen") on maksullista, joten täysin tyhjätaskuna ei voi lähteä liikkeelle. Monet etsivät vaihtoehtoa pikku hiljaa liioitteluksi pullistuneelle Web2-vaiheen toimintalogikalle, jossa ihmiset maksavat suuryritysten tarjoamien alustojen käytöstä (tiedostamattaan tai tiedostaen) antamalla omaa dataansa hyödynnettäväksi markkinoinnin kohdentamiseen. Tämä korjaantuu teknologiaintoilijoiden mukaan internetin seuraavassa, Web3:ksi kutsutussa vaiheessa, joka hajautetun rakenteensa ansiosta estää vallan kasaantumisen (Storås 2022).

Digitaalinen antropologi Giles Crouch (2022b) painottaa, että vaikka metaversumin avoimuutta suitsutetaankin, se ei ole (ainakaan vielä) todellisuutta, sillä päästäkseen mukaan osallistujat tarvitsee nopean internetyhteyden ja laitteiston. Crouch painottaa sitä, että on tärkeää puhua asioista niiden oikeilla nimillä: nykyiset metaversumit eivät ole yhteiskunnallisia palveluja (vaikka sellaisiakin voidaan lohkoketjuteknologiaa hyödyntäen rakentaa) vaan markkinapaikkoja. (Crouch 2022b.) Tämä ei ole välttämättä ongelma – riippuen kunkin toimijan arvoista. Se on kuitenkin fakta, joka taiteilijoiden on erittäin tärkeää ymmärtää. Kyse ei viime kädessä ole teknologiasta vaan siitä, millaisia toimintasääntöjä yhteisöt kirjoittavat. Crouch (2022a) korostaakin, että nämä uudet teknologiat saattavat muuttaa poliittisia ja taloudellisia systeemejä pysyvästi. Lohkoketjuteknologiat mahdollistavat monenlaisia toimintaa, jolle osallistujat luovat säännöt, politiikat ja käyttötavat. Siksi myös taide- ja kulttuurialan on erittäin tärkeää olla mukana vaikuttamassa ja luomassa uutta.

Lähteet

Crouch, Giles 2022a. Digital Technology & The Crisis of Capitalism. Medium 3.10.2022. Viitattu 27.10.2022. <https://gilescrouch.medium.com/digital-technology-the-crisis-of-capitalism-e0b1cad83895>

Crouch, Giles 2022b. The Metaverse: Brutal Realities. Medium 5.10.2022. Viitattu 27.10.2022. <https://gilescrouch.medium.com/the-metaverse-brutal-realities-7efa125177ee>

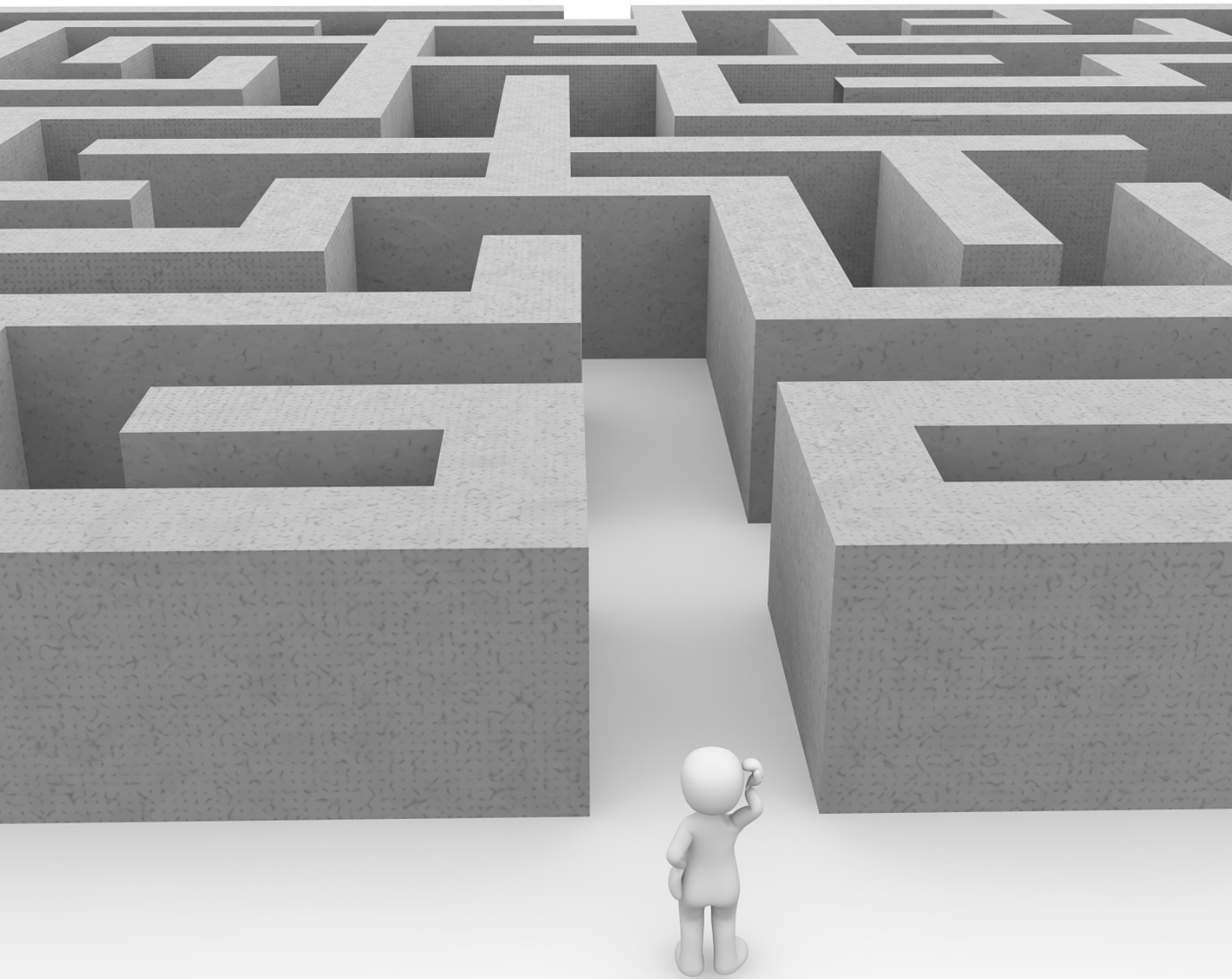
Levine, Matt 2022. The Crypto Story. Bloomberg Businessweek 25.10.2022. <https://www.bloomberg.com/features/2022-the-crypto-story/>

Ravenscraft, Eric 2022. What Is the Metaverse, Exactly? Wired 25.4.2022. Viitattu 24.10.2022. <https://www.wired.com/story/what-is-the-metaverse/>

Storås, Niclas 2022. Uusi uljas internet. Helsingin Sanomat Visio 12.11.2022.

Kirjoittaja

Oona Tikkaaja, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kuntien digiosaamista juurruttamassa

Jari Hoffrén

Kuinka digiosaaminen – videokuvaaminen, suoratoisto ja erilaiset lisätyn todellisuuden hyödyntämisen mahdollisuudet – voitaisiin juurruttaa osaksi kuntien toimintaa sen jälkeen, kun koulutushanke päättyy? Humakin kulttuurituotannon kuntien digiosaamista vahvistavaan Ajuri-hankkeeseen sisältyvä digistrategia pyrkii vastaamaan tähän haasteeseen.

Hankkeen tavoitteena on Keski-Suomen kunnissa toimivien kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluita tarjoavien tahojen digitaalisen tuotanto-osaamisen vahvistaminen. Hankkeeseen lähti mukaan 11 keskisuomalaista kuntaa: Hankasalmi, Jyväskylä, Karstula, Keuruu, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen, Viitasaari ja Äänekoski. Hankkeen kohderyhmää ovat kuntapuolen toimijoiden lisäksi kolmannen sektorin toimijat, vapaat toimijat ja itsensä työllistäjät.

Hankkeeseen sisältyy koulutuksen lisäksi strategiatyöpajatoiminta, jolla pyritään vastaamaan hanketoiminnasta tuttuun ongelmaan: kuinka varmistaa hankkeen aikana hankitun osaamisen mahdollisimman tehokas hyödyntäminen hankkeen päättymisen jälkeen?

Lähtökohdissa on eroja

Hankkeessa mukana olevat kunnat muodostavat edustavan otannan maakunnasta, ja niiden tilanne saattaa heijastella maaseutukuntien tilannetta laajemminkin. Keskuskunnissa ollaan pidemmällä, mutta myös pienistä kunnista löytyy luovia ratkaisuja. Digitalisaation hyödyntämiseen vaikuttavat kunnan omat strategiat, niin yleisellä tasolla mahdollisina kulttuuri-, vapaa-aika- tai sivistystoimen strategisina linjauksina kuin erityisesti digitalisaatiota koskevin linjauksina.

Joissakin kunnissa jopa kunnan yleisen strategian merkitys koettiin epäselväksi niin oman palvelutoiminnan kuin digitalisaation edistämiseksi. Joissakin taas omaa palvelutuotantoa ohjasivat suhteellisen tuoreet strategiset linjaukset ja ohjelmat. Itse digitalisaatio näkyi kuntakoosta riippumatta laajasti: koululaisille suunnatuista mediahankkeista kunnan erilaisten viestintä- ja tapahtumatoimintojen digitalisointien kautta seniorikansalaisten palveluiden digitalisointiin mm. tabletti- ja puhelinpalveluissa. Kulttuuriperinnön järjestelmällinen

digitalisointi oli nostettu keskeiseksi tavoitteeksi yhdessä kunnassa.

Osaamisen konkreettisemmän jalkauttamisen ja pysyvyyden ratkaisevat käytössä olevat resurssit alkaen siitä, ketkä kunnan henkilöstöstä ovat koulutukseen osallistuneet. Kirjastoväen osuus oli suurin, mutta mukana oli myös vapaa-aikapalveluiden edustajia. Kaikissa kunnissa pohdittiin resurssien vähäisyyttä ja usein myös digitalisaatio-oppien hyödyntämisen jäämistä jopa yksittäisten henkilöiden innostumisen varaan.

Mahdollisuuksia ja ratkaisuja

Pohdittaessa digiosaamisen jalkauttamista mahdollisuudet jaetaan karkeasti kahteen pääluokkaan. Ensisijainen kysymys kunnissa kuuluu, kuinka osaaminen saadaan vakiinnutettua ja hyödynnettyä osaksi kunnan oman henkilöstön toimintaa ja keskeisiä palveluja. Toinen kysymys on, kuinka digiosaamista voitaisiin hyödyntää yhdessä sellaisten järjestö- ja yrittäjätoimijoiden kanssa, jotka osallistuvat joka tapauksessa yhteisiin palvelutuotantoihin.

Omassa palvelutuotannossa ratkaistavina ovat mm. kysymykset osaajista ja heidän työnkuviin sekä toimintamallit teknisen kaluston, esimerkiksi suoratoistolaitteiden, hyödyntämiseksi. Jos joku osaa muita paremmin, kuinka hänen osaamistaan voidaan ja pystytään parhaiten hyödyntämään? Kouluttaako hän osana työtään myös muita, vai sisältyvätkö esimerkiksi tapahtumien suoratoiston tai videotallentointien edellyttämät toimenpiteet kuvauksesta jälkikäsitteilyyn hänen työnkuvaansa?

Vastaavasti käytössä olevaa kalustoa – jota kunnissa on hyvin vaihtelevasti eikä välttämättä suorassa suhteessa kunnan kokoon – tulisi

käyttää mahdollisimman paljon. Lainataanko laitteistoa oman käytön lisäksi esimerkiksi kirjastosta, ja jos lainataan, miten käytön opastus toteutetaan? Avaako tämä mahdollisuuksia yhteistuotantoihin? Kysymyksiä riittää.

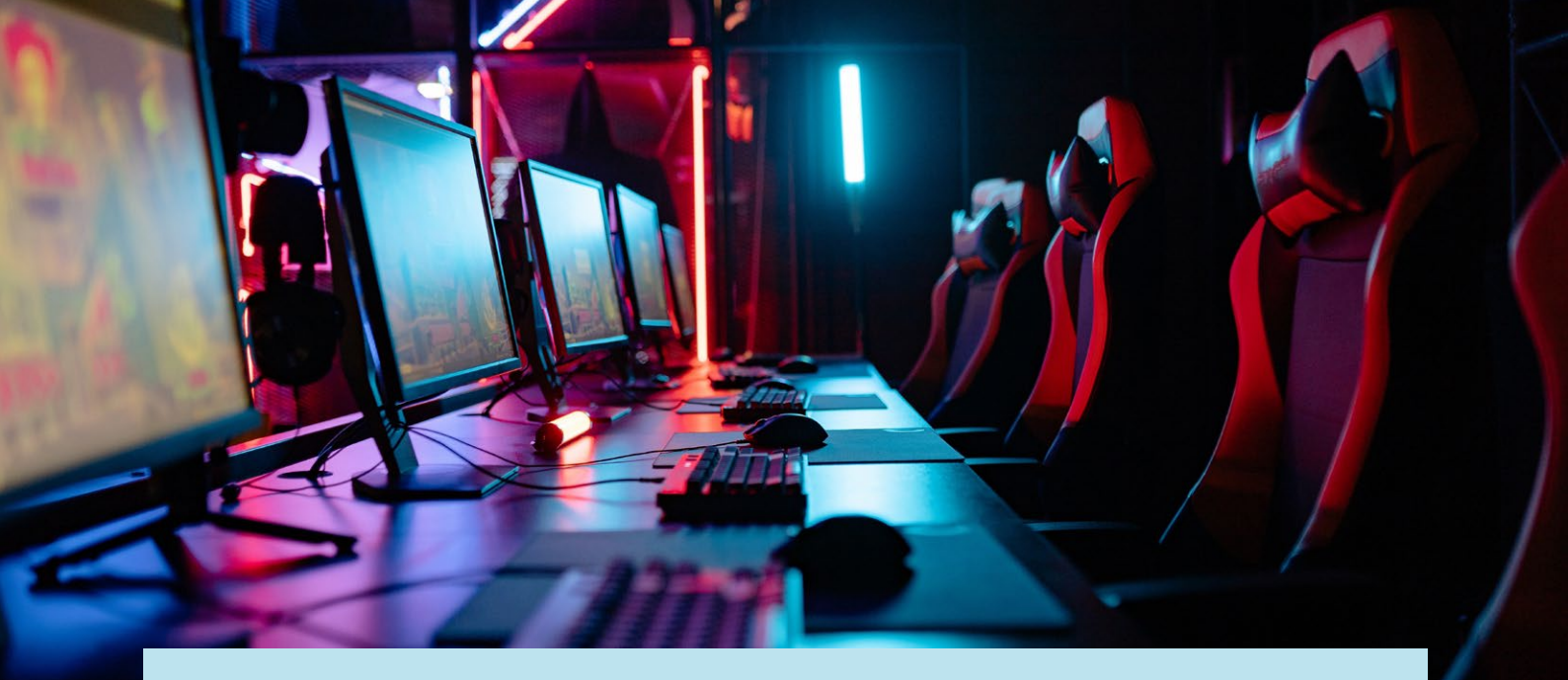
Mahdollisuuksia on myös paljon. Erilaiset e-aineistot kirjastoissa ovat arkipäivää, vierailuja ja tapahtumia striimataan kevyemmällä kalustolla satunnaisesti jo nyt, ja opasvideoita sekä näyttelyiden digiopastuksia laaditaan. Teknologiset mahdollisuudet läpäisevät kunnan palvelutoimintaa viestinnän digitalisoimisesta yksittäisten palveluiden räätälöintiin, kuten seniorikansalaisten tablettiosaamiseen.

Hanke jatkuu keväälle 2023, jolloin osallistujakunnissa ollaan entistä enemmän selvillä ensisijaisista digiaskeleista. Yksi periaate läpäisee kaikkea toimintaa: digitaaliset palvelut täydentävät ja monipuolistavat palvelutarjoomaa, jonka ydin on aina kuntalaisten aidoissa kohtaamisissa.

Kirjoittaja

Jari Hoffrén, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Digivirtaa! -hanke- koulutuksen osallistujat perehtyivät pelitapahtuman tuottamiseen

Paula Kostia

Keväällä 2021 alkanut Nuorten virtalähde (eli tuttavallisemmin Digi-
virtaa!) -hankkeen tavoitteena on tarjota tapahtumatuotannosta kiin-
nostuneille nuorille koulutusta digitaalisten tapahtumatuotantojen
tekemiseen. Hankkeen aikana he pääsevät kurkistamaan tapahtuma-
tuotannon perusteisiin ja tutustumaan digitaalisuuden mahdollisuuksiin
tapahtuma-alalla sekä webinaarien että oman tuotannon tekemisen
avulla. Keväällä 2022 osallistujat pääsivät tuottamaan pelitapahtuman
Imatralla, josta muotoutui trendikkäästi hybriditapahtuma.

Tapahtumia verkossa osallistujien ehdoilla

Syksyllä 2021 ensimmäinen koulutusjak-
so huipentui kolmeen erilaiseen digitaali-
seen tapahtumaan, joista kirjoitin edellisessä
Väläyksiä-julkaisussa. Keväällä 2022 alkoi uusi
koulutusjakso, jolloin osallistujat saivat jälleen
ideoita oman tapahtuman, jota alkavat tiiminä

tuottamaan. Kiinnostuksen kohteiksi nousivat
pelaaminen ja musiikkitapahtuma, ja näistä ai-
heista muotoutui Funky Game Night -pelitapaht-
tuma. Koska pelitapahtuman järjestäminen oli
myös meille hankkeen vetäjille uutta, etsimme
yhteistyökumppaniksemme jonkun kokoneem-
man järjestäjän. Saimme mukaamme Kipinä-
hankkeen tiimin sekä Etelä-Karjalan E-urheilijat
ja yhdistimme osaamistamme, vaikkakin mo-

lemmat hankkeet tuottivat tapahtumaan oman tavoitteidensa mukaista sisältöä.

Funky Game Night oli pääsymaksuton nuorille aikuisille suunnattu tapahtuma, joka toteutettiin sekä livenä että verkossa. Imatran kulttuuritalon Virtaan rakennettiin tapahtumaa varten pelisali. Laitteet paikalle toimitti Etelä-Karjalan E-urheilijat, joka oli vastuussa myös tapahtuman tekniikasta ja peleistä. Hankkeen tuottajatiimi rakensi tapahtuman sisältöä tiiviissä yhteistyössä E-urheilijoiden tuotantotiimin kanssa. Livetapahtuman lisäksi samaan aikaan oli käynnissä striimitapahtuma, jota veti nuori pelistriimaaja Jere Leinonen alias leiskagg. Koska mukana oli toive järjestää musiikkitapahtuma, yhdistettiin peli-iltaan DJ-keikka, joka toteutettiin Helsingistä ja yhdistettiin striimiin. Varsinaista multitaskaamista siis!

Uutta oppia ja onnistumisen kokemuksia

Vaikka tavallisilta digitapahtumien sudenkuopilta ei täysin vältyttykään (nettiyhteydet aluksi poikki, muutama piuha puuttui, ulko-oven sähkölukon kanssa ongelmia), ilta sujui lopulta leppoisasti. Salissa oli pelaajia, ja myös striimiä seurattiin salissa valkokankaalta. DJ:n musiikiset rytmittivät iltaa, ja livetapahtuman tunnelmaa välitettiin striimiin verkkotapahtuman osallistujille. Hybriditapahtuman tuottamisen monipolvisuus tuli tuotannon aikana esille. Kun tapahtuman elementit ja ohjelma piti saada toimimaan sekä livenä että verkossa, käytännössä tuotettiin kaksi tapahtumaa samaan aikaan. Erilaisia suunnitelmia live- ja verkkoyhteisön yhteisestä tekemisestä ja ohjelmasta piti karsia matkan varrella, jotta saatiin oikeasti toimivaa sisältöä molemmille kohderyhmille.

Kaiken kaikkiaan tapahtuma oli huikea kokemus, joka paitsi kasvatti kaikkien tuotantotiimin osallistujien osaamista, oli myös tapahtuman osallistujille mukavan rento tapahtuma. Digivirtaa!-hankkeen osallistujat saivat tapahtumasta onnistumisen kokemuksia, ja palaut-

Pelitapahtuma rakennettiin Imatralle Kaleva-saliin.

Kuva: Paula Kostia

teessa he totesivatkin, kuinka luottamus omaan osaamiseen on noussut tapahtuman tuottamisen myötä. Olipa yhdelle osallistujalle tullut jo kutsu toistakin pelitapahtumaa tuottamaan!

Illoitsin siitä, että pääsin tutustumaan pelitapahtuman ihmeelliseen maailmaan, ja siitä jäikin kytemään jo seuraava hankeidea. Kaiken kaikkiaan voin todeta, että hankkeen aikana pääsin osallistujien toteuttamien tuotantojen mukana tutustumaan uusiin maailmoihin, joihin en olisi ilman hankkeen osallistujien tuotantoja törmännyt.

Kirjoittaja

Paula Kostia, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

DIGIVISIO

Digitaalisuudesta tukea jatkuvan oppimisen kasvuun

– Näkökulma Digivision jatkuvan oppimisen pilottiin

Hilla Mäkelä

Humakissa tavoitteena on kasvattaa jatkuvan oppimisen painoarvoa ammattikorkeakoulun toiminnassa valtakunnallisten tavoitteiden suuntaisesti. Tämä tarkoittaa muun kuin tutkintokoulutuksen koulutusmuotojen tarjonnan ja näissä koulutusmuodoissa tuotettujen opintopisteiden lisäämistä. Tavoitteet tarvitsevat tuekseen toimivia digitaalisia ratkaisuja, jotka mahdollistava jatkuvan oppimisen kysynnän ja markkinoiden kasvattamisen sekä korkeakoulun prosessien automatisoinnin. Humak onkin mukana pilottikorkeakouluna Digivisio 2030 -hankkeen jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjottimen kehittämisessä. Tavoitteena on, että Digivisiossa kehitettäviä digitaalisia palveluita hyödyntämällä voimme edistää jatkuvan oppimisen tavoitteiden saavuttamista.

Jatkuva oppiminen haastaa korkeakoulun digitaaliset palvelut

Korkeakoulujen digitaaliset järjestelmät ja palvelut on rakennettu pitkälti tutkintokoulutuksen

tarpeisiin, eivätkä ne siksi tue parhaalla mahdollisella tavalla jatkuvan oppimisen prosesseja. Digitaalisia palveluita tarvitaan jatkuvan oppimisen kasvun tueksi ainakin kolmella tavalla. Ensiksi vähentämään jatkuvan oppimisen prosesseihin liittyvää käsityötä. Jatkuvan oppimisen koulutusmuotojen tarjonnan julkaisemisen, ilmoittautumisten käsittelyn ja osittain myös tilastoinnin prosesseja hoidetaan Humakissa edelleen pitkälti käsityönä. Humakissa on pyritty automatisoimaan prosesseja, mutta kaikkiin tarpeisiimme vastaavia ratkaisuja ei ole ollut tarjolla. Prosessien automatisointia tarvitaan, jotta volyymin kasvu mahdollistuu.

Toiseksi digitaalisten palveluiden kehittämistä tarvitaan tukemaan jatkuvan oppimisen koulutusten myyntiä. Markkinoinnilla saadaan liikennettä sivuille, jossa jatkuvan oppimisen opintotarjonta on esillä, mutta liikenteen pitäisi konvertoitua ilmoittautumisiksi opintoihin. Maksullisessa jatkuvan oppimisen koulutuksessa asiakaskokemus vaikuttaa ostopäätöksen tekemiseen. Opintoihin ilmoittautumisen ja maksamisen tulee olla helppoa ja käyttäjäs-

tävällistä. Jokainen korkeakoulu on rakentanut tähän omat ratkaisunsa. Humakissa on pyritty kehittämään jatkuvan oppimisen tarjonnan esittämisen ja ilmoittautumisprosessin asiakaskokemusta kehittämällä verkkokauppaa.

Kolmanneksi tarvitaan valtakunnallisia digitaalisia palveluita tukemaan jatkuvan oppimisen markkinoiden ja kysynnän kasvua. Valtakunnallisesti korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta on hajallaan korkeakoulujen omissa palveluissa, eikä koulutusta etsivällä ole yhtenäistä näkymää korkeakoulujen tarjontaan. Myös tietoa kysynnästä, tarpeista ja asiakkaiden käyttäytymisestä tarvittaisiin, jotta koulutustarjontaa voidaan kehittää tiedon pohjalta vastaamaan tarpeita.

Digivisio 2030 -hankkeesta digitaalisia ratkaisuja jatkuvaan oppimiseen

Näihin käytännön haasteisiin odotetaan ratkaisuja valtakunnallisesta korkeakoulujen Digivisio 2030 -hankkeesta. Hankkeessa kehitetään jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjotinta, jonka tavoitteena on yhdistää korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta saataville yhteen paikkaan. Tarjottimella oppija voi mm. tarkastella ja vertailla koulutustarjontaa, löytää tarpeisiinsa sopivaa koulutusta ja ilmoittautua ja maksaa opinnot. Korkeakouluille tarjotin mahdollistaa mm. laajemman asiakaskunnan saavuttamisen, oman toiminnan tehostamisen ja tarjonnan kehittämisen tarjottimelle kertyvän datan avulla. (Digivisio 2030 -hanke 2022b.)

Humak on pilottikorkeakouluna mukana kehittämässä jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjottimen ensimmäistä osajulkaisua, jossa tarjottimelle tuodaan informaalia ja nonformaalia jatkuvan oppimisen tarjontaa. Pilotissa tunnistetaan informaalia ja nonformaalia jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa ja paketoidaan sitä jatkuvan oppimisen palvelumuodoksi tarjottimelle. Tavoitteena on kuvata tarjonta osaamisperusteisesti ja määritellä pilotin aikana yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa koulutusta koskevat tiedot, jotka oppija näkee tarjottimella. (Digivisio 2030 -hanke 2022a.)

Pilotointi tukee palveluiden käyttöönottoa

Pilotointiin osallistuminen antaa Humakille mahdollisuuden olla mukana vaikuttamassa tarjottimen kehittämiseen. Samalla edistetään valmiutta hyödyntää tarjotinta ja muita siihen kytkeytyviä palveluita ja siten luodaan osaltaan edellytyksiä jatkuvan oppimisen kasvulle. Pilotti mahdollistaa myös uusien tarjonnan konseptien testaamisen, kuten esimerkiksi informaalin ja nonformaalin tarjonnan hyödyntämisen formaalin ja maksullisen jatkuvan oppimisen markkinoinnissa sisäänheittotuotteena.

Käytännön arjessa kehitettävillä palveluilla on mahdollisuus vähentää käsityötä, kun tietojen on suunniteltu liikkuvan rajapintoja pitkin tarjottimen ja korkeakoulujen järjestelmien välillä. Myös tarjottimen tuomat mahdollisuudet löytää laajempaa kysyntää ja markkinoita jatkuvan oppimisen koulutuksille ovat houkuttelevat. Koulutustarjonnan kehittämisessä myös tieto koulutustarpeista ja tarjonnan katvealueista olisi arvokasta, jotta pystymme kehittämään tarpeisiin vastaavaa koulutusta.

Lähteet

Digivisio 2030 -hanke 2022a. Digivisio etenee kohti toteutuksia, ensimmäiset pilottikorkeakoulut valittu. Viitattu 7.11.2022. <https://digivisio2030.fi/digivisio-etenee-kohti-toteutuksia-ensimmaiset-pilottikorkeakoulut-valittu/>

Digivisio 2030 -hanke 2022b. Uudet palvelut. Viitattu 7.11.2022. <https://digivisio2030.fi/uudet-palvelut/>

Kirjoittaja

Hilla Mäkelä,
jatkuvan oppimisen suunnittelija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humak siirtyi sähköisten tutkintotodistusten aikaan

Paula Heikkilä | Emmi Roos

Humanistisen ammattikorkeakoulun virallinen tutkintotodistus on kulu-
van vuoden syyskuusta lähtien ollut sähköisessä muodossa. Digivisio
2023 -hankkeen digitalisoinnin tavoitteiden mukainen sähköinen tut-
kintotodistus lisää ketteryyttä todistuksen käsittelyssä opiskelijahallin-
nossa ja oppijan käytössä. Ensimmäiset ammattikorkeakoulut siirtyi-
vät sähköisten tutkintotodistusten käyttöön viime vuonna, josta lähtien
digitaaliseen malliin siirtymisen tahti on korkeakouluissa kiihtynyt yli-
opistojenkin aktivoituttua muutostyössä (Stigell 2022). Todistusudis-
tuksen myötä paperisten tutkintotodistusten tulostaminen ja luovutta-
minen valmistuneelle jäi korkeakoulussamme menneisyyteen.

Ensimmäinen sähköinen tutkintotodistus Humakissa luotiin 12.9. valmistuneelle opiske-
lijalle. Syksyn aikana jatkuvan valmistumisen mallin mukaisesti valmistuville tehdään kym-
meniä sähköisiä todistuksia. Valmistajat saa-
vat ohjeen hakea sähköisen tutkintotodistuksen Peppi-opintotietojärjestelmästä ja tehdä siitä
useita kopiota tallennettavaksi eri paikkoihin.

Sähköisen tutkintotodistus luodaan ja allekir-
joitetaan Atomi-palvelussa. Atomin on tuot-
tanut Studyo Oy, jonka kanssa Humak asioi
ensimmäistä kertaa ottaessaan käyttöön
Atomi-palvelun sähköiset opiskelutodistuk-
set ja opintosuoritusotteet noin vuosi sitten.
Sähköisen tutkintotodistuksen valmistami-
nen pitää sisällään sähköisesti suoritettavia
osaprosesseja, joista yksi on rehtorin sähköi-
nen allekirjoitus. Rehtori tai vararehtori allekir-
joittavat sähköisillä työkaluilla jokaisen opiske-
lijapalveluiden heille toimittaman todistuksen.
Sähköinen tutkintotodistus on virallinen todis-
tus, eikä se vaadi erillistä oikeaksi todistamista.
Tarvittaessa sähköisen tutkintotodistuksen ai-
touden voi tarkistaa Digi- ja väestötietoviras-
ton ylläpitämällä PDF-asiakirjapalvelulla sekä

Humakin verkkosivuilta löytyvällä Studyon va-
lidointipalvelulla.

Studyon ja Humakin yhteinen sähköisen tut-
kintotodistuksen suunnittelutyö piti sisällään
muutamia kokouksia, todistus pohjien määrit-
telyä sekä järjestelmien käyttäjäkoulutuksen.
Todistusmallien ja palvelun toimintojen hal-
tuunoton jälkeen opiskelijapalveluissa suunni-
teltiin uusi tutkintotodistushakemus, hakemuk-
sen käsittelyn käytännöt ja opiskelijan ohjeet.

Digivisio 2030 ja sähköinen tutkintotodistus

Digivisio 2030 -hanke on korkeakoulujen yh-
teinen kansallinen hanke, jonka päätavoitteen-
a on edesauttaa oppijoita, korkeakouluja ja
yhteiskuntaa hyödyttävää oppimisen tulevai-
suutta. Digivisio 2030 -hankkeessa kansalai-
nen on oppija, jonka oppimista ja työelämään
sijoittumista pyritään helpottamaan laaduk-
kailla digitaalisilla palveluilla ja digipedagogii-
kalla. (Digivisio 2030 2022.) Digitalisoidessaan
oppijan osaamisen todentamista ja opiskelija-

hallinnon prosesseja sähköisten tutkintotodistusten käyttöönotto on kehitysmuutoksena Digivisio 2030 -hankkeen ajatusmaailman mukainen.

Opiskelijoiden ja valmistuneiden kokemukset sähköisestä tutkintotodistuksesta

Siirtymistä korkeakoulujen sähköisiin tutkintotodistuksiin on opiskelijoiden näkökulmasta seurattu mediauutisoinnissa. Korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa tärkeinä perinteinä pidetään fyysisen todistuksen saamista ja esittelemistä valmistujaisjuhlassa sekä todistuskansien sisältämien valmistujaiskuvien jakamista sosiaalisessa mediassa. Paperisella tutkintotodistuksella nähdään olevan symbolista arvoa sen edustaessa palkintoa ja vuosien opiskelutyötä korkeakoulussa. Toisaalta opiskelijat ovat myös tyytyväisiä saadessaan todistuksen nykyisiä käyttötärpeitä vastaavassa muodossa. (Ks. Laakkonen 2022; Jääri 2022.)

Humakissa opiskelijat ovat tähän mennessä antaneet varsin vähän palautetta tutkintotodistusuudistuksesta. Jo viime vuosina valmistuneiden tutkintotodistukset on kampeuksilla tapahtuvan luovuttamisen sijaan toimitettu kirjepostina, sillä välttämättömien etätyöskentelyjärjestelyjen vuoksi valmistujaisjuhlat on pidetty verkossa. Paperisen tutkintotodistuksen aikaan valmistuneet puolestaan tiedustelivat aika ajoin opiskelijapalveluista tutkintotodistustaan sähköisessä muodossa. Tällöin opiskelijoille tarjottiin mahdollisuutta skannattuun tutkintotodistukseen sekä omien tietojen jakamiseen Oma Opintopolun Koski-palvelun kautta. Kuitenkaan mikään palvelu ei aiemmin tuottanut valmistuneille virallista tutkintotodistusta digitaalisessa muodossa. Myöhemmin virallisen sähköiset tutkintotodistukset siirtyvät myös Koski-palvelun piiriin.

Valmistumisen prosessi opiskelijapalveluiden arjessa

Paperisten tutkintotodistusten valmistamisesta luopuminen herätti opintotoimistossa innostuksen ja uudistusmielisyyden lisäksi myös

haikeutta. Paperisen tutkintotodistuksen tulostamisen prosessi oli tekijöiden keskuudessa pidetty osa arkea. Todistuksen valmistamiseen liittyi miellyttävää konkreettista käsillä tekemistä, jolla oli vuosikymmenien perinne opiskelijapalveluissa.

Kaiken kaikkiaan tutkintotodistusuudistus on kuitenkin sujuvoittanut opiskelijapalveluissa tutkintotodistuksen luomisen ja lähettämisen, allekirjoittamisen ja arkistoinnin prosesseja. Aiemmin opiskelijapalveluiden koordinaattori muun muassa käsin allekirjoitti ja leimasi todistuksen mukana nyt myös digitalisoituneet kolme liitettä. Myöhemmin sähköiset tutkintotodistukset ja paperisten tutkintotodistusten kopiot tullaan arkistoimaan Dynasty-asianhallintajärjestelmään. Paperisten tutkintotodistusten arkiston digitalisointityö on käynnissä parhaimmillaan.

Lähteet

Digivisio 2030 n.d. Perustietoa Digivisio 2030 -hankkeesta. Viitattu 7.11.2022. <https://digivisio2030.fi/perustietoa-digivisio-2030-hankkeesta/>

Jääri, Clarissa 2022. Todistusten aitoutta selvitetään kuukausittain – Tampereen ammattikorkeakoulukin luopuu paperisista todistuksista. Viitattu 7.11.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12318409>

Laakkonen, Johanna 2022. Tutkintotodistusten värentäminen vaikeutuu, kun yliopistot luopuvat paperitodistuksista – osaa opiskelijoista uudistus harmittaa jo nyt. Viitattu 7.11.2022. <https://yle.fi/uutiset/74-20000862>

Stigell, Lauri 2022. Sähköisten tutkintotodistusten käyttö laajenee vauhdilla! Viitattu 7.11.2022. <https://www.study.fi/blog/study-tutkintotodistuksen-kaytto-laajenee>

Kirjoittajat

Paula Heikkilä, suunnittelija,
Emmi Roos, suunnittelija,
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humak on aktiivinen verkkotutkinto toimija

Sirpa Ali-Melkkilä | Minna Hautio | Pia Lundbom

Juha Nikkilä | Niila Tamminen | Päivi Timonen

Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak on mukana viiden ammattikorkeakoulun toimijan muodostamasta kansallisesta verkkotutkinto- verkostohankkeesta, jota koordinoi Turun ammattikorkeakoulu. Kansallinen verkkotutkinto- verkostohanke (FONE) on vuoden 2022 aikana jatkanut tavoitteidensa äärellä.

Syyskuussa 2022 päästiin viimein hankkeessa mukana olevien kesken kohtaamaan kasvokkain Turussa Turun ammattikorkeakoulun

EduCity-tiloissa. Aiemmat kasvokkaisiksi kohtaamisiksi suunnitellut palaverit siirrettiin kaikki koronasyistä verkkoon.

Kansallinen verkkotutkintoverkoston työ alkoi perusteista: mitä ja minkälaisia verkostoja ammattikorkeakoulut kaipaavat ja tarvitsevat? Pohdinnoissa oli myös mukana se, mitä erilaiset verkostot käytännön työn tueksi tuottavat sekä miten ne toimivat tässä korkeakoulujärjestelmän päärahoittajan, Opetus- ja kulttuuri-

Vasemmallalla on kuva sisältä EduCitystä. Kuvaaja: Pia Lundbom. Oikealla kuvassa on EduCity-tilan itsenäisen työskentelyn aluetta. Kuvaaja: Turku amk.

ministeriön (OKM), ohjaamassa toimintaympäristössä. Keskusteluissa nousivat esille yhteiset tutkinnot, yhteiset tutkintojen osat ja osamiskokonaisuudet sekä yhteistyö- ja yhteiskäyttämisen verkostot (Joshi, Konni, Mäenpää, Mäkinen, Pilli-Sihvola, Rautiainen, Timonen & Valkki, 2020). Myös linkitys valtakunnalliseen Digivisio2030-hankkeeseen herätti keskustelua. Selvää oli, että hanketyö keskittyisi ennen kaikkea tutkimaan mahdollisuuksia joustaviin verkko-opiskelu- ja -oppimismahdollisuuksiin. Tämä olikin luonteva suunta koronapandemian jälkeen yhä globalisoituvissa digitaalisissa ympäristöissä eri toimialoilla.

Kansallisen verkkotutkintoverkoston kautta tietoisuus tavoista toteuttaa opetusta, ja kokonaisia tutkintoja, digitaalisissa ympäristöissä on laajentunut. Humakin tutkinnoista Kulttuurituottaja AMK -tutkinto on mahdollista opiskella kokonaan verkossa, ja Yhteisöpedagogi AMK -monimuotoiseen verkkotutkintoon (MOVE) ei siihenkään sisälly kuin kaksi lähiopetuksena toteutettavaa orientoi-

vaan päivää opintojen alussa. Yhteisöpedagogi ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK) on kokonaan verkossa opiskeltava tutkinto. Kokoonsa suhteutettuna Humak on osoittautunut melko tasavertaiseksi toimijaksi näiden neljän muun toimijan kanssa verkkotutkintojen osalta.

Palataanpa hetkeksi syyskuuhun 2022 ja Turun AMK:hon, FIT-Turku-labraan (Futuristic Interactive Technologies) ja EduCity-tiloihin. FIT-labrassa tutustuimme TurunAMK:n virtuaalitodellisuuden VR-mallinnuksiin ja -hankkeisiin. Turun AMK:lla on virtuaalimaailmamallinnuksen yhteistyö B2B eli business to business kumppaneiden kanssa. Yhteistyökumppaneina on isoja toimijoita, esimerkiksi Turun sataman kanssa on kehitetty koulutusta virtuaalitodellisuudessa. Mika Luimula ja Timo Haavisto esittelivät metaverseä ja käynnissä olevia hankkeita. Osa hanketoimijoista sai myös kokeilla laitteita ja muun muassa harjoitella operointia virtuaalisessa satamassa VR-lasien ja peliohjaimen avulla.

Hankkeen kuvaus

Hankkeessa luodaan kansallinen verkkotutkintoverkosto, joka tarjoaa puitteet ja toimintamallit koulutusratkaisuille.

Ratkaisuja etsitään korkeakoulujen ja työelämän yhteistyöllä. Yhteistyötä tehdään vastaamalla yhteiskunnan muutoksiin ja tarpeisiin uudistaa korkeakoulutusta kestävästi kehityksen ja jatkuvan oppimisen teemojen mukaisesti.

Verkoston kautta saavutetaan uudenlaisia, laajempia mahdollisuuksia tarjota joustavia opiskelumahdollisuuksia ja -polkuja uusilla aloilla digitaalisissa ympäristöissä yhteistyössä korkeakoulu- ja ammattitoimijoiden kanssa.

FLEXIBLE ONLINE EDUCATION

Hankkeen tavoitteet

1. Verkkotutkintoverkoston luominen ja yhteistyön vahvistaminen kansallisen verkkotutkintokoulutustarjontaa ja tutkimusta varten.
2. Kansallisten verkkotutkintojen toimintamallien luominen yhteistyössä verkoston jäsenten kanssa, mm. digipedagogisen toiminnan kehittäminen ja opiskelijoiden osallisuuden ja hyvinvoinnin tukeminen uusien teknologioiden ja innovaatioiden avulla.
3. Uusien, olemassa olevien tai vielä hahmottomattomien verkkotutkintojen kartoittaminen ja ennakointi kansalliseen tarjontaan YAMK ja AMK-tasolla esimerkiksi ilmastonmuutoksen ja kansainvälisyysosaamisen tukemiseen.

KANSALLINEN VERKKOTUTKINTOVERKOSTO

Kansallisessa verkkotutkintohankkeessa käynnistettiin syyskuussa 2022 webinaarien ideointi, ja nyt syksyn mittaan onkin suunniteltu webinaareja alkuvuoteen 2023 Digivisio2030-webinaarisarjan osaksi. Alustavia aiheita webinaareihin ovat seuraavat: verkkotutkintoverkoston luominen ja yhteistyön vahvistaminen; kansallisten verkkotutkintojen toimintamallit ja hyvät käytänteet; uusien verkkotutkintojen kartoittaminen ja ennakointi kansalliseen tarjontaan. Toiveena alkuvuoden 2023 webinaareissa on saada vaihdettua ajatuksia verkko-opiskeluun ja opettamiseen sekä verkkotutkintojen hyviin käytäntöihin liittyen hanketoimijoita laajemman korkeakoulu- ja ammattitoimijoiden joukon kanssa. Tervetuloa mukaan.

LinkedIn ryhmä:
Verkkotutkinnot – Online Degrees

Lähdeluettelo

Joshi, Marjo; Könni, Pirjo; Mäenpää, Kati; Mäkinen, Leena; Pilli-Sihvola, Mirva; Rautiainen, Tanja; Timonen, Päivi; Valkki, Outi 2020. Verkkotutkinnot. Turun ammattikorkeakoulu.

Tulevaisuuden interaktiiviset teknologiat. Turun amk:n verkkosivu. Viitattu 4.11.2022. <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/tutkimusryhmat/tulevaisuuden-interaktiiviset-teknologiat/>

Kirjoittajat

Sirpa Ali-Melkkilä, lehtori
Minna Hautio, lehtori
Pia Lundbom, yliopettaja
Juha Nikkilä, lehtori
Niila Tamminen, lehtori
Päivi Timonen, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

DigiGymin toiminnassa retkeiltiin Leivonmäen kansallispuistossa. Digitaitojen oppimiseen voi käyttää erilaisia ympäristöjä, vaikkapa luontoa. Mukaan otetaan älypuhelin tai älykello sekä eväät digitaitojen oppimiseen. Digitaitojen harjoittelu ei vaadi aina edes laitetta. Monet taidot ovat tiedollisia, asenteellisia ja minäpystyvyyteen liittyviä. Metsän huikeudessa voi keskustella kokemuksistaan ja asioistaan.

Motivoivien mallien kehittäminen työpaja- toiminnassa digitaaliseen yhteisölliseen ohjaukseen ja digitaitojen oppimiseen

Marjo Kolehmainen | Rosa-Maria Tuisku

DigiGym on Humakin ja Valo-Valmennusyhdistys ry:n kehittämishanke, jonka toiminta kohdistuu digitaalisen yhteisöllisen ohjauksen ja digitaalisten valmennuksen mallien kehittämiseen työllisyyttä edistävässä työpajatoiminnassa. Olemme selvittämässä seuraavia kysymyksiä: Millainen on kohderyhmää motivoiva digitaalisen yhteisöllisen ohjauksen malli? Miten innostaa kohderyhmää oppimaan digitaalisia taitoja? Kehittämiseen osallistuu työttömiä ja työvoiman ulkopuolella olevia 18–35-vuotiaita kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalihuoltolain työtoiminnan osallistujia Valo-Valmennusyhdistyksen Jyväskylän työpajoista.

Toiminta on tavoittanut reilun vuoden aikana 60 osallistujaa. Sitä järjestetään ja kehitetään yhdessä osallistujien kanssa yhteiskehittämisen DigiBrunsseilla ja kehittämistiimitoiminnalla. Lisäksi viikoittaisissa workshoppeissa harjoitellaan digitaalisia taitoja. Tällä vahvistetaan osaamista, jota tarvitaan työelämässä, opiskelussa ja digitaalisen yhteiskunnan osallisuudessa. Digitaalisten valmennusten tueksi tarjotaan yksilövalmennusta varmistamaan riittävät digitaaliset taidot toimintaan osallistumiseksi.

Digikuiluja ylittämään

Motivoivaa yhteisöllistä ohjausmallia ja digitaalisten oppimista kehitettäessä on havaittu digikuiluja niin työpajatoiminnan osallistujilla kuin heidän ohjaajillaan. Kuilut luovat esteitä yhteisöllisten digitaalisten mallien toteuttamiseen. Digikuiluja ovat a) käyttökuilu (välineiden käyttö, kaikilla ei ole pääsyä digilaitteisiin), b) käytötapakuilu (erot digiosaamisessa, välineiden käytön turvallisuus ja luotettavuus), c) heikko minäpystyvyys -kuilu (uskomukset tai arviot omista kyvyistä suoritua erilaisista tehtävistä) ja d) digitaalisuuden hyödyntäminen -kuilu (kuinka ihmiset kykenevät saamaan digivälineistä ja niiden välittämistä palveluista hyötyä työhönsä ja elämäänsä).

Motivoivan digitaalisen yhteisöllisen ohjauksen ja digitaalisten valmennuksen mallien edellytyksenä on digikuilujen tunnistamisen jälkeen keinojen löytäminen kuilujen muodostamien esteiden ylittämiseen. On tarpeen tehdä kokeiluja ja saada lisää tietoa digikuilujen ylittämisen keinoista ja mahdollisuuksista. Hankkeessa on

Eksoottinen lintu Keski-Suomen luonnossa! Sehän on DigiGym osallistuja lintuna! Retkellä Leivonmäen kansallispuistossa kuvattiin luontoa. Lisäksi tutkittiin oman puhelimen asetuksia, joista löytyi AR-kuvien sovellus. Samalla keskusteltiin lisätyn todellisuuden mahdollisuuksista.

erityisesti noussut esiin tarve tukea ja analysoida digitaalisuuden hyödyntämistä ja heikkoa minäpystyvyyttä, jotka ovat merkittäviä tekijöitä digitaaliseen toimintaan osallistumiseen ja taitojen oppimiseen kohdistuvan motivaation kokemisessa.

Kuilut digitaalisuuden hyödyntäminen sekä heikko minäpystyvyys tulevat erityisesti esiin siirryttäessä yhteisölliseen työskentelyyn osallistujille uusille alustoille. Olemme käyttäneet toiminnassamme esimerkiksi Howspacea, ja nyt olemme kehittämässä omaa VR-ympäristöä. Alustoilla pärjää perusdigitaidoilla, mutta ne vaativat alustan vuorovaikutuksen suunnittelua ja mahdollisuuksien omaksumista. Vuorovaikutuksen rakentuminen alustoilla edellyttää yhteisöllistä työskentelyä ja taitoa muotoilla yhteisöllistä toimintaa. Tällaiset yhteisölliset alustat ovat yleistyneet työelämässä etätöiden ja verkko-opintojen lisääntyttyä.

Alustavien tulosten pohjalta tarpeeksi nousee myös kehittää yhteiskehittämistä edelleen kohderyhmälähtöisenä kehittämisen menetelmänä ja jatkaa vertaisuuden merkityksen selvittämistä. Toiminnassa on suunniteltu esimerkiksi vertaisohjaajan kokeilua. Vertaisohjaaja on kohderyhmään kuuluva, joka tuottaa toimintaa samassa haavoittuvassa asemassa oleville. Kohderyhmän vertaisohjaaja edistäisi kohderyhmän näkökulman huomioimista koko prosessin ajan syventäen yhteiskehittämisen otetta ja mahdollistaen pitkäjänteisemmän kehittämisen kohderyhmän kanssa. Digikulujen näkökulmasta vertaisohjaaja voisi omalla esimerkillään ja toiminnallaan digitaalisessa ympäristössä kaventaa kuilua ammattilaisten ja kohderyhmän välissä erityisesti minäpystyvyyttä tukemalla.

Edellytyksiä

Olemme hahmottaneet motivaatiota lisääviä edellytyksiä, jotka tulisi huomioida työpa-jatoiminnassa digitaalisen yhteisöllisen ohjauksen ja digitaitojen oppimisen malleissa. Motivaatiota lisää riittävä ja monipuolinen digitaitojen tukeminen. Toiminnan tulee olla matalla kynnyksellä järjestettyä, helposti saatavuttavaa ja avointa kaikille. Toiminta on motivoivaa, kun siinä hyödynnetään digitaalisuutta erilaisten oppimisympäristöjen ulottuvuuksissa (Tuisku 2022). Lisäksi on merkityksellistä tunnistaa kertyvää osaamista ja arvioida toimintaa. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden toteutuminen edellyttää, että tehdystä toiminnasta keskustellaan ja sitä arvioidaan. Osallistujille tulee mahdollista osallistuminen toiminnan suunnitteluun sekä pyrkiä tuottamaan yhdessä tekemällä myönteisiä tunteita, yhteistä oppimista ja jaettuja näkemyksiä. (Kiilakoski 2022.)

Lähteet:

Kiilakoski, Tomi 2022. Osallisuus on koko koulun asia. Viitattu 17.11.2022. <https://oppivaverkosto.fi/osallisuus-on-koko-koulun-asia/>

TIEKE 2022. Digitaitotasot. Viitattu 17.11.2022. <https://tieke.fi/digitaitotasot/>

Tuisku, Rosa-Maria 2022. Missä digi luuraa? Digitaitoja opitaan monenlaisissa ympäristöissä. Viitattu 17.11.2022. <https://digigym.humak.fi/blogit/missa-digi-luuraa-digitaitoja-opitaan-monenlaisissa-ymparistoissa/>

Kirjoittajat

Marjo Kolehmainen, lehtori
Rosa-Maria Tuisku, asiantuntija

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kansainvälisyys

The Utilization of Intercultural Communication Skills, Socioemotional Skills and Nonviolent Communication Skills in an International Working Environment

An Erasmus Exchange to Osnabrück University of Applied Sciences

Lena Segler-Heikkilä

In the end of October 2022, I travelled to Humak's Erasmus partner university Osnabrück UAS in order to participate in a so-called Block Week that is offered by the Faculty of Business Management and Social Service of Osnabrück UAS twice a year (Osnabrück UAS 2022). The week serves to broaden the students' horizons and extend beyond the courses offered in their specific study programmes. The coordinating

team asked us to offer courses that somehow refer to our home country or compare the situation of our country to Germany.

Between 22nd and 28th of October 2022, the students were encouraged to attend one of the several special classes offered (30 hours of teaching in five days, 2,5 ECTS credits). This year, professors and lecturers from Argentina,

Finland, Indonesia, Israel and South Africa gave lectures with a broad variety of topics around business management, social work and intercultural skills.

18 students participated in my course with the topic The Utilization of Intercultural Communication Skills, Socioemotional Skills and Nonviolent Communication Skills in an International Working Environment. The teaching language was English and the students were from Germany (13), Italy (4) and Israel (1). Three of the German students had parents or grandparents that had immigrated to Germany from Poland, Russia or Thailand. The students participated very actively in the discussions and workshops around our intercultural topic.

During day 1, the focus was on intercultural communication skills in order to give the students a basis for the week's other topics. The stress was on diversity, linguistic accessibility and wellbeing.

In order to communicate successfully, each of us can develop certain areas on an individual level. According to the Casel model, these areas are self-awareness, self-management, social awareness, relationship skills and responsible decision making. On day 2, we took a look at these skills and reflected on how the different areas can be utilized in an international working environment.

In order to communicate successfully, it is crucial to learn how to communicate and negotiate in a friendly way and without using violence. During day 3, we worked on the theory of nonviolent communication. Topics of day 3 were the process of nonviolent communication (perception, feeling, need, request), typical mistakes, listening skills, the power of empathy and conflict management. We reflected on how these skills can be used in an international context.

During day 4, we solved concrete cases of intercultural conflict situations by utilizing the theories the students had heard of during days 1-3.

All students were divided into small groups in which they solved six tasks. The outcomes were presented on day 5. During the week, the focus

was on discussions and workshops (Segler-Heikkilä 2022).

I can warmly recommend Erasmus staff exchanges. They deeply broaden the horizon, give opportunities for new international contacts and offer fruitful discussions with highly motivated students.

Osnabrück UAS 2022. Retrieved 4/11/2022. https://www.hs-osnabrueck.de/fileadmin/HSOS/Wir/Fakultaeten/Wirtschafts-_und_Sozialwissenschaften/Internationales/Incoming/Special_seminars.pdf

Segler-Heikkilä 2022. Retrieved 4/11/2022. <https://prezi.com/p/nbvptiq1x3c/?present=1>

Kirjoittaja

Lena Segler-Heikkilä, Principal lecturer
Humak UAS

Diggiloo kokoaa digitaalisen kulttuurisen nuorisotyön käytäntöjä

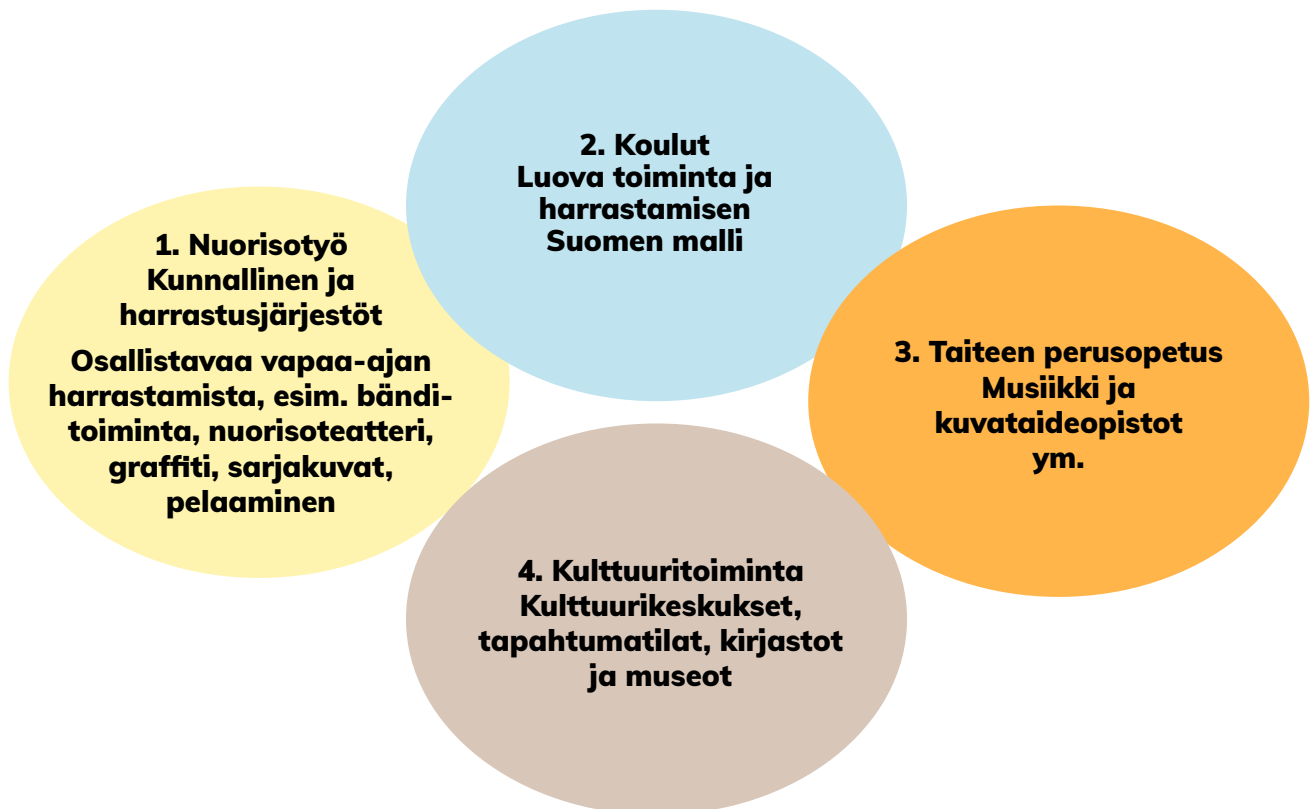
Susanna Pitkänen | Sanna Pekkinen

Diggiloo on kansainvälinen EU:n Erasmus+ Youth in Action Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelman rahoittama kaksivuotien hanke (2021–2023), jonka tavoitteen on lisätä nuorten kulttuurista ja sosiaalista pääomaa. Hankkeessa kehitetään kulttuurista nuorisotyötä ”digitwistillä”.

Hankkeen ajatuksena on kokeilla ja esitellä nuorten tapoja käyttää digitaalisia välineitä ja toimintatapoja kulttuuritoiminnassaan. Mukana yhteistyössä ovat Humakin lisäksi

mm. Nuorisotalot ja Suomen-Viron Instituutti Tartosta (Eesti) sekä nuorten mediapaja, kulttuurikeskus P60 sekä Amstelveen kunta (Alankomaat).

Käytännön tavoitteena on mahdollistaa kulttuurikokemusten välittäminen nuorilta nuorille erilaisilla digitaalisilla alustoilla. Hankkeessa ollaan siis kiinnostuneita osallistavasta ja digitaalisesta kulttuuri- ja taidetoiminnasta. Kansainvälisessä yhteistyössä olemme selvittämässä nuorten paikallisia mahdollisuuksia ja

Kuva 1. Nuorten kulttuuritoiminnan Suomen malli – hajautettua vastuuta. Toiminnoissa ovat mukana niin valtakunnalliset hankkeet ja järjestöt kuin toiminnan paikalliset toteuttajat.

1. Digitaalisuuden määrä

Pieni.....Suuri

2. Osallisuuden määrä

Pieni.....Suuri

3. Yhteisöllisyyden määrä

Pieni.....Suuri

Kuva 2. Nuorten kulttuuritoiminnan digitaalisia ulottuvuuksia, luokittelun väline.

tuen muotoja kulttuuriharrastuksiin sekä digitalisaation mahdollistamiin uusiin toimintatapoihin ja tuotoksiin. Näitä esimerkkejä kokoamme hakkeessa julkaistavaan verkkojulkaisuun eManuaaliin yhdessä partnereiden kanssa. Suomessa teemme yhteistyötä mm. Nuori Kulttuuri -verkoston ja Verken kanssa.

Kulttuurisen nuorisotyön hyvistä käytännöistä ja hankkeessa opituista kokemuksista kootaan eManual kaikille kulttuurisesta nuorisotyöstä kiinnostuneiden käyttöön.

Etsimme siis myös vastauksia ja esimerkkejä aiheesta: miten digitaalisuutta voidaan toteuttaa kulttuurisessa nuorisotyössä?

Kulttuuriharrastamisen ja kulttuurisen nuorisotyön kenttä on laaja, ja etsimme luovia ja innostavia esimerkkejä kolmesta maasta.

Luokittelua soveltaen esimerkiksi Tarton yhteistyökumppaneidemme toteuttamassa katutaideprojektissa, jossa osallistamisen määrä oli suuri, yhteisöllisyyden toteutuminen onnistui ja digitaalisuus toteutettiin lisäämällä teokseen QR-koodien kautta muita taidelajeja, kuten musiikkia.

Helsingissä toteutettu Matka Helsingin ytimeen nuorten kanssa – [opastettu kaupunkikierros](#) puolestaan yhdisti paljon osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja digitaalisuutta esitykseensä.

Jokainen hankepartneri on toteuttanut hanketta hieman eri tavalla. Tarton nuorisotyökeskus ja Suomen Viron-instituutti ovat järjestäneet erilaisia taidelähtöisiä työpajoja nuorille. Em. katutaideprojektin lisäksi he osallistuivat mm. Read Hour -tapahtumaan, ja nuorisotalo toteutti myös ActionBound-sovelluksella mobiilopastetun kaupunkisuunnistuksen Tarton keskustassa. Tartossa myös koulutetaan nuoria tapahtumatuottajiksi 2024 kulttuuripääkaupunkivuoden hankkeessa. Tartolaiset jakavat väläyksiä hankkeistaan Instagram-tilillä: @digiloo youth.

Hollannissa nuorten mediapaja OurFutureFace aktivoi nuoria organisoimaan itse kulttuuritapahtumia ja -tilaisuuksia. Nuoret vastaavat lähes kaikista tapahtumatuotannon osa-alueista. Toiminnasta editoiduista making of -videoista heijastuu hienosti nuorten innostus ja tekemisen meininki. Jaksot 1–3 YouTubessa: <https://youtube.com/playlist?list=PLN7IG-silj-IPCGaS806Dk6oz65jieQ5dz>

Humakin Jyväskylän kampuksella Diggiloo-hankkeeseen osallistutaan yhteisöpedagogi- ja kulttuurituottajaopiskelijoiden viestinnän opintojaksolla. Opiskelijoiden tehtävänä on tallentaa keski-suomalaisista nuorten elämää, taidelharrastuksia ja kiinnostuksen kohteita videoiksi. Ensimmäiset videot valmistuivat keväällä 2022.

Humakin opiskelijoita on myös ollut Diggiloo-hanketyössä keväällä ja syksyllä 2022. He ovat saaneet monipuolista kokemusta kansainvälisestä hanketyöstä mm. suunnittelemalla ja toteuttamalla hankkeen tiedotusta ja verkkosivuja, järjestämällä hankkeen kansainvälisiä webinaareja ja selvittämällä kulttuurisen nuorisotyön verkostoja Suomessa. Parhaillaan valikoidaan tulevaan verkkojulkaisuun hyviä esimerkkejä, joissa toteutuu nuorten kulttuuriharrastamisen lisäksi digitaalisuus ja osallisuus. Opiskelijat haastattelevat nuorisotyöntekijöitä ja kulttuurituottajia sekä toimintaan osallistuneita nuoria.

Hankkeen tuloksia esitellään Kuopiossa 25.–27.5.2023 osana Suomen Nuorisoseurat ry:n järjestämää Nuori kulttuuri -tapahtumaa. Diggiloo näkyy Kuopiossa nuoria osallistavalla pop up -pisteellä, kulttuurista nuorisotyötä esittelevillä videoilla sekä striimatulla ohjelmalla Virossa ja Hollannista.

Kirjoittajat:

Susanna Pitkänen, lehtori

Sanna Pekkinen, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

DIGGILOO

Digital Cultural Production from Youth to Youth

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

HUMAK[®]

P60

TARTU
NOORSOOTÖÖ
KESKUS

FINNISH INSTITUTE
IN ESTONIA

Gemeente Amstelveen

diggiloo.humak.fi

Porin Puuvillan kauppakeskuksen SuomiAreenan runsas yleisö sai kuulla tilaisuuden juontajalta Fanny Saarelaiselta myös hänen omaan biisinsä. Jyväskyläläinen nuori yrittäjä ja artisti Fannzu saa rentouttavaa päähierontaa ennen tilaisuuden alkua OsaajaKS-palveluketjun Maarit Viljakaiselta Puuvillan nuorisotilassa. ”Järjestimme verkostotilaisuuden Porin kaupungin nuorisotyön kanssa heidän nuorisotilallaan. Saimme vieraksi reilut 40 päättäjää ja nuorisoalan ammattilaista. Etkoista jäi oikein hyvä tunnelma, joka jatkui itse keskusteluosuuteen”, muistelee Eeva Mäntylä ja kiittää vielä kerran hyvästä yhteistyöstä Porin nuorisotoimea.

Euroopan nuorison teemavuonna vaikuttajaviestintää

Maarit Honkonen-Seppälä

Humak ja Jyväskylän seudun työllisyyden kuntakokeilua tukeva OsaajaKS-palveluketju olivat heinäkuun helteillä SuomiAreenalla. Tavoitteena oli nostaa tikun nokkaan nuoret, koulutus ja työllisyys. Samalla juhlistettiin myös Euroopan nuorison teemavuotta.

Porissa järjestetyn SuomiAreena-tapahtuman toteuttivat yli 220 erilaista organisaatiota ja toimijaa. ”Me olimme mukana ensimmäistä

kertaa järjestäen keskustelutilaisuuden otsikolla ”Koulutuksella nuori töihin – totta vai turha toive?”. Olen ollut aikaisempien työpaikkojeni kautta järjestämässä SuomiAreenalla ohjelmaa kolme kertaa, ja aina keskiössä ovat olleet nuorten asiat ja nuorten äänen kuuluminen yhteiskunnallisessa keskustelussa”, kertoo Humakin lehtori ja osallistumisidean äiti Eeva Mäntylä.

SuomiAreenan 45 minuutin mittaisen keskusteluohjelman ja siihen liittyvän verkostotilaisuuden käytännön järjestelyt ajoittuivat kevättalveen ja kesään. Humakin Eeva Mäntylä (edessä vasemmalla), Maarit Honkonen-Seppälä, OsaajaKS-palveluketjun Maarit Viljakainen ja Susanna Mäkinen suunnittelemassa ohjelman käsikirjoitusta, kutsulista ja mediapalvelua hiukan erilaisessa kokoussympäristössä. ”Humakin Maaritin koti toimi innostavana ja luovana ympäristönä”, pohtii OsaajaKS-palveluketjun Maarit.

Kuvaaja: Anna-Liisa Honkonen

Yhdessä tekemistä

”Oli hienoa päästä mukaan tällä tärkeällä teemalla. SuomiAreena vilisi vaikuttajia, ja saimme virallisen paneelikeskustelumme lisäksi luotua arvokkaita verkostoja päättäjiin ja näin edistettyä koulutuksen sekä työllistymisen teemaa. Arvokkainta oli kuitenkin ehdottomasti saada nuorten äänet kuuluviin ja samalla kuulla heidän ajatuksiaan koulutuksen ja työllistymisen haasteista”, kiteyttää tunnelmat OsaajaKS-palveluketjun projektipäällikkö Maarit Viljakainen Jyväskylän yliopiston avoimesta yliopistosta ja kiittää Humakia kutsusta mukaan tapahtumatuottamiseen.

Kokemuksen jakamista

Humakin idea osallistua SuomiAreenaan on peräisin tammikuulta 2020. Tuolloin Jyväskylässä vietettiin yhteisöpedagogikouluttajien kehittämispäiviä. Edellisenä syksynä Humakissa aloittanut uusi kollega Eeva Mäntylä kertoi tauolla edellisten työpaikkojensa osallistumisesta SuomiAreenaan. Olimme kuuntelijoina yliopettaja Merja Kylmäkosken kanssa. Nopeasti Eeva sai kertoa kokemuksensa uudestaan meidän säestyksellämme koulutuspäällikkö Reijo Viitaselle. ”Tuosta otamme koppia ja lähdemme kesällä 20 Poriin”, sanoi Reijo. Covid19 -pandemian takia kesä ei ollut 2020, vaan 2022.

Panelistit opiskelija ja artisti Juho Kurjonen (vas), yrittäjä ja ex-nyrkkeilijä Elina Gustafsson (kesellä), etsivä nuorisotyöntekijä Tiia Laine (oik) sekä Jyväskylän yliopiston kehitysjohtaja Jarkko Pirkkalainen ja kansanedustaja Bella Forsgrén saivat aikaan monipuolisen ja raikkaan keskustelun. Juontaja Fanny Saarelaisen rooli tilaisuuden onnistumisessa oli keskeinen.

Nuoret ytimessä

”Tämä uusi avaus liittyy vahvasti ammattikorkeakoulumme tehtäviin työelämän kehittämiseksi, aluekehityksen tukemiseksi sekä nuorisotyöllisesti tärkeän yhteiskunnallisen keskustelun herättämiseksi”, tiivistää yliopettaja Merja Kylmäkoski ja jatkaa: ”Valtakunnallisena ammattikorkeakouluna Humak on vahvasti verkostoitunut työelämätoimijoiden kanssa eri puolilla Suomea. Laajat työelämäyhteydet yhdessä nuorten omien näkemysten kuulemisen kanssa tuottavat kumuloituvaa kehittämistietoa, mikä mahdollistaa tietoon perustuvan yhteiskunnallisen vaikuttamisen nuorisotyöllisissä teemoissa. Myös SuomiAreenassa tehty, ja edelleen jatkuva, vaikuttamistyö nousi tällaisesta kehittämistiedosta.”

Lisää kuvia ja tarinaa SuomiAreenan ohjelmaosuudesta sekä työllisyyden kuntakokeilun toiminnoista löydät Osaajaks-nettisivuilta: <https://osaajaks.fi/fi>.

SuomiAreenan keskustelun voi katsoa vielä tallenteena ja käyttää vaikka vaikuttamistyössä, kokouksissa ja opetuksissa: <https://www.mtv.fi/sarja/suomiareena-10003191/koulutuksella-nuori-toihin-totta-vai-turha-toive-1624144>.

Kirjoittaja

Maarit Honkonen-Seppälä, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

EDUCRO – Kansainvälisyys koetuksella

Juha Iso-Aho

EDUCRO on vuosina 2019–2022 toteutettu LAB-ammattikorkeakoulun vetämä suomalais-venäläinen kulttuuri- ja matkailualan kehittämishanke, jossa Humak on ollut toisena toteutuskumppanina. Hankkeella oli kumppani myös Pietarista, mutta 24.2.2022 alkanut Venäjän hyökkäys Ukrainaan merkitsi kaikkien yhteystien katkaisemista venäläiseen kumppaniin sekä hankkeen sikäläisiin osallistujiin. Yhteistyötä oli jo aiemmin vaikeuttanut koronapandemia. Vaikeuksista huolimatta hankkeen tavoitteet täytettiin ja toimenpiteet tulivat tehdyiksi, joskin toteutussuunnitelmat B, C ja D jouduttiin matkan varrella kehittämään.

Kaakkois-Suomi–Venäjä CBC 2014–2020 on Euroopan Unionin, Venäjän ja Suomen yhdessä rahoittama rajat ylittävä kehittämisohjelma. EDUCRO sai rahoituksen ohjelman opetuksen, tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja innovaatioiden tukemiseen tähtäävästä toimintalinjasta 2. Hankkeen tarkoituksena oli saada aikaan konkreettista yhteistyötä suomalaisten ja venäläisten kulttuuri- ja matkailuorganisaatioiden välillä ja tarjota toimijoiden osaamista kehittävää koulutusta yhteistyön tueksi.

Yhteistyölle ja kehittämiselle oli koettua tarvetta molemmin puolin rajaa. Muun muassa kulttuurielämän digitalisaatio, yleisön uudenlaiset kulutustottumukset ja globalisoituvat markkinat edellyttivät uutta osaamista ja kykyä ennakoida muutoksia sekä reagoida niihin. Hanketta suunniteltaessa oli näköpiirissä myös yhä vilkastuva matkailijaliikenne Suomen kaakkoisrajan yli molempiin suuntiin. Kulttuuritarjonnan yhteiskehittämiselle ja uusien yleisöjen tavoittamiselle oli vahvoja perusteita.

Vaihtoehtoisia toteutustapoja

Hankkeen lupaavan ja innostuneen alun jälkeen sen toteuttamisen tiellä on ollut poikkeuksellisen paljon esteitä. Ensin koronapandemia sulki rajat lähes kahdeksi vuodeksi hankkeen juuri päästyä vauhtiin, ja tautitilanteen alkaessa helpottaa syttyi sota, joka vaikutti toteutukseen vielä koronaa paljon dramaattisemmin.

EDUCRO-hankkeessa oli alun perin mukana yli kaksikymmentä kulttuurialan organisaatiota Pietarin alueelta ja Kaakkois-Suomesta, kaksi myös pääkaupunkiseudulta. Suunnitelmissa olleiden kasvokkaisten työpajojen, koulutusten ja tutustumiskäyntien sijaan hankkeen toimenpiteet toteutettiin maaliskuusta 2020 alkaen verkossa.

Verkkototeutukseen siirtyminen oli tuki pettymys, mutta myös mahdollisuus. Webinaarimuotoiset tapahtumat voitiin osittain avata laajemmille yleisöille, ja kaiken kaikkiaan hankkeen tilaisuuksiin osallistui yli 600 henkilöä useista eri maista.

Koska varsinaisten ylijäräisten yhteistyötuotosten ja -tuotteiden aikaansaaminen osoittautui mahdottomaksi, keskityttiin osallistujien osaamisen kehittämiseen ja tulevien osaamistarpeiden ennakkointiin. Hankkeessa 2020–2021 toteutettu ja osallistujille tarjottu valmennusohjelma rakennettiin osaamistarvekartoituksen pohjalta ja toteutuksesta saadun palautteen perusteella kehiteltiin hankkeen yhtenä tuloksena synnyttävän koulutuspaketin pilottiversio.

Pilottiversiota testattiin kesäkuussa 2022 hankkeen kansainvälisellä Summer Campilla, joka toteutettiin rajoitusten tultua voimaan ilman venäläisen hankepartnerin (St. Petersburg Institute for Cultural Programmes) edustajia. Summer Campin LABin ja Humakin opiskelijoista koostunut 16 osanottajan ryhmä edusti kymmentä eri kansallisuutta. Pilotin pohjalta tuotetaan sekä LABissa että Humakissa vuodesta 2023 alkaen tarjottava online-kurssikonaisuus, jonka materiaalina ovat hankkeen aikana tallennetut asiantuntijaluennot.

Päätösseminaari ja hankejulkaisu

Keväällä 2022 jouduttiin odottelemaan hankkeen rahoittajan päätöksiä toimintojen jatkamisesta tilanteessa, jossa rahoitusohjelman perusidea "cross-border cooperation" eli rajat ylittävä yhteistyö oli käynyt mahdottomaksi. Kun lupa toteutuksen loppuun saattamiseen ilman venäläistä osapuolta lopulta saatiin, päästiin toteuttamaan Summer Campin ohella myös syyskuussa Imatralla järjestetty päätösseminaari. Päätösseminaarissa teemoina olivat asiakaskokemuksen kehittäminen sekä verkostojen hyödyntäminen tapahtumatuotannossa. Seminaarissa esiteltiin lisäksi hankkeen tuloksia sekä suomalaisten osallistujien projekteja.

Minna Ikävälkön ja Pekka Vartiainen toimittama hankkeen päätösjulkaisu Lessons Learnt: Experiences and Good Practices in EDUCRO-project julkistettiin seminaarissa. Teos summaa kattavasti poikkeuksellisen hankalissa olosuhteissa toteutetun kansainvälisen hankkeen vaiheet ja tulokset.

Lähteet:

Asiakaskokemus, verkostot ja kumppanuudet. EDUCRO-hankkeen päätösseminaari Imatralla 28.9.2022. <https://sefrcbc.fi/asiakaskokemus-verkostot-ja-kumppanuudet-educro-hankkeen-paatossseminaari-imatralla-28-9-2022/> Viitattu 8.11.2022.

Ikävälkö, Minna & Vartiainen, Pekka (2022). Lessons Learnt: Experiences and Good Practices in EDUCRO-project. The Publication Series of LAB University of Applied Sciences, part 50.

Kirjoittaja:

Juha Iso-Aho, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Suomen, Botswanan ja Namibian korkeakoulujen yhteistyötä kestävä kehityksen edistämiseksi

Laura Keihäs

Turun yliopisto, Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak), Botswana University of Agriculture and Natural Resources (BUAN) sekä University of Namibia (UNAM) käynnistivät syksyllä 2022 monialaisen yhteistyöhankkeen, jonka tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja kestävä kehityksen edistäminen. Hankeyhteistyötä vuosina 2022–2024 rahoittaa Opetushallituksen Team Finland Knowledge -ohjelma.

Yhteistyöhankkeen nimi Pedagogics of Biodiversity and Environmental Sustainability, lyhyesti PEBES, kertoo hankkeen tavoitteista ja teemoista. Hankekumppanien yhteisenä tavoitteena on, että tulevat opettajat, kasvattajat ja ympäristöasiantuntijat saavat monialaista tietoa ja ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta (biodiversity) ja kestävyteen (sustainability) liittyvistä teemoista sekä hyödyntävät saamaansa tietoa yhteiskunnassa pedagogisia menetelmiä käyttäen.

Yhdessä oppimista verkossa ja kentällä

”Luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja muut globaalit kestävä kehityksen haasteet

voidaan ratkaista vain tiiviillä, eri alojen ammattilaisten kansainvälisellä yhteistyöllä, jossa paikalliset yhteisöt ovat mukana aktiivisesti”, sanoo hankkeen pääkoordinaattori, dosentti Annika Saarto Turun yliopiston biodiversiteettiyksiköstä.

Hankkeeseen osallistuvat korkeakoulut järjestävät kukin vuorollaan projektityyppisen opintojakson, johon sisältyy sekä verkkotaapaamisia että eri maissa toteutettavia lyhyitä kenttäjaksoja. Yhteensä kahdeksan opiskelijaa, kaksi opiskelijaa per korkeakoulu, pääsee osallistumaan kuhunkin projektityyppiseen opintojaksoon. Hankkeen aikana siis 32 opiskelijaa pääsee työskentelemään kansainvälisessä yhteistyöprojektissa. Lisäksi kaikki PEBES-yhteistyökorkeakoulujen opiskelijat voivat halutessaan suorittaa useita hankkeen teemoihin liittyviä verkkokursseja ja sisällyttää niitä tutkintoonsa. Näin he saavat uusia, kansainvälisiä näkökulmia kestäväan kehitykseen, luonnonsuojeluun ja ympäristökasvatukseen.

Ensimmäisen PEBES-yhteistyöprojektin vetää Turun yliopisto kevätlukukaudella 2023. Sen teemana on Sustainable Seas (’kestävät meret’). Ensimmäinen yhteistyöprojekti huipentuu 22.–26.5. Turussa ja Seilin saarella toteutetta-

Thotayamarulan luonnonsuojelualue Botswanassa. Kuva: Joyce Lepetu.

vaan ympäristökasvatustehtävään. Näillä näkymin BUAN järjestää seuraavan yhteistyöprojektin Botswanassa elokuussa 2023. Vuonna 2024 järjestäjinä puolestaan ovat Humak Suomessa ja UNAM Namibiassa.

Tavoitteina pitkäkestoinen yhteistyö ja kestävämpi kehitys

Kansainvälisen PEBES-yhteistyöhankkeen tavoitteet luonnon monimuotoisuuteen ja kestävyteen liittyvän osaamisen kehittämisestä ovat erittäin ajankohtaisia. Kuten YK:n pääsihteerin Guterresin korosti puheessaan COP27-ilmastokonferenssissa Egyptissä marraskuussa 2022: ”Ihmiskunnalla on edessään valinta: tehdä yhteistyötä tai tuhoutua.” (UN 2022.)

Kestävä kehitys kuuluu jatkossa kaikkien ammattikorkeakouluopiskelijoiden kompetensseihin sekä alemmissa että ylemmissä tutkinnoissa (Arene 2022). Humak työstää uusia opetussuunnitelmia, joissa kestävä kehitys on esillä nykyistä selvemmin. Parhaillaan

Humakissa pilotoidaan Kestävän maailman kehittäjä -moduulia, joka koostuu Ekososiaalinen sivistys ja saavutettavuus (5 opintopistettä)- sekä Kohti kestävä maailmaa (5 opintopistettä) -opintojaksosta.

Verkkokurssien ja liikkuvuusjaksojen lisäksi PEBES-yhteistyökorkeakoulut kehittävät yhdessä virtuaalista opetusta ja tuottavat verkkoluentoja hankkeen teemoihin liittyen. Tavoitteena on luoda neljän yhteistyökorkeakoulun välille pitkäkestoista yhteistyötä ja toimintamalleja.

Yhteistyökorkeakoulujen mielestä kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on koko ihmiskunnan yhteinen haaste, joka edellyttää kansainvälistä yhteistyötä ja innovaatioita. Onhan planeettamme Maa meidän kaikkien yhteinen koti, jonka kantokyky riippuu niistä päätöksistä, joita tällä hetkellä teemme kestävä kehityksen hyväksi. Kuten namibialainen sanonta kuuluu: ”The earth is not ours, it is a treasure we hold in trust for future generations.” (’Maapallo ei ole meidän; se on aarre, jonka säilyttämisestä olemme vastuussa tuleville sukupolville.’)

Lähteet:

Arene 2022. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta 2022. <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>

UN 2022. Secretary-General’s remarks to High-Level opening of COP27. <https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2022-11-07/secretary-generals-remarks-high-level-opening-of-cop27-delivered-scroll-down-for-all-english-version>

Kirjoittaja:

Laura Keihäs, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kulttuuria, verkostoja ja politiikkaa

Pekka Vartiainen

Kulttuurituotannon tärkein eurooppalainen verkosto, Encatc (The European Network on cultural management and policy) perustettiin 30 vuotta sitten, jolloin kulttuurituotannon koulutus oli moniaalla vielä alkutekijöissä. Noista ajoista tähän päivää alalle on syntynyt syvä ja toimiva asiantuntijaverkosto, jonka sisällä edistetään alalla tarvittavia käytännön taitoja ja tehdään kehittävä tutkimustyötä. Tämän myötä kulttuurin- ja taiteentuotannon tunnetuus on parantunut, ja tänään kulttuurituottajilla on jo näkyvä paikka taiteen ja kulttuurin ammatillisessa kentässä.

Brysselissä ja Antwerpenissä 17.–19.10. pidetty Encatcin konferenssi (Encatc 2022) loi muu-

tamia katseita verkoston menneisyyteen, mutta päähuomio oli kuitenkin nykyhetkessä ja tulevaisuudessa. Lähemmäs 150 osallistujaa eri puolilta maailmaa kokoontui kolmen vuoden tauon jälkeen yhteen keskustelemaan kansainvälistymisen mahdollisuuksista maailmassa, jossa rajoja rakennetaan ja revitään rikki.

Kolmipäiväinen tapahtuma antoi osallistujille mahdollisuuden käydä avointa keskustelua meneillään olevista kansallisen ja kansainvälisen tason haasteista. Tutkimustyötä ja projekteja esittelevissä osioissa luotiin katsauksia ruohonjuuritason työhön, joka antaa usein mahdollisuuksia myös toimintamallien soveltamiseen laajemmissa yhteyksissä. Aihepiirit

liikkuivat niin kestävästä kehityksestä luovien alojen yritystoimintaan kuin kulttuuripolitiikalla vaikuttamisesta virtuaalitekniikan pedagogiseen hyödyntämiseen. Konferenssin ohjelmaan sisältyi niin ikään opastettuja ja keskusteluun virittäviä vierailukäyntejä museoissa ja taidealan organisaatioissa.

Humakin puolelta konferenssissa esiteltiin 2019 käynnistynyt suomalaisvenäläinen yhteistyöhanke EDUCRO (Educro Project 2022), josta muodostui eräänlainen arkistoihin jäävä muistomerkki siitä, miten pandemia ja maailmanpolitiikka voivat viedä yksittäisen projektin kokonaan uusille urille. Hieman rauhanomaisempi ja projektinhallinnan kannalta helpompi tapaus oli kulttuuriturismia ja tarinankerrontaa yhdistänyt Rural Explorer (2017–20), josta kuultiin niin ikään esitys. Kaakkois-Suomeen sijoituvassa ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tukemassa hankkeessa hyödynnettiin paikkatietoteknologiaa matkailuyritysten käyttöön. (Rural Explorer 2022.)

Kolonialismista dekolonialismiin

Yksi paljon puhuttanut konferenssin teema liittyi kolonialismiin. Isäntämaalla Belgiassa on oma siirtomaahistoriansa, josta muutama vuosi sitten uudelleen avattu Keski-Afrikan kuninkaallinen museo kävijöitä kriittisellä otteella muistuttaa. Museo oli myös yksi konferenssin vierailukohteista. Museon kuraattorin ja Unescon asiantuntijoiden johdolla käyty keskustelu Eurooppa-keskeisestä maailmankuvasta, eurosentristä ja sen vaikutuksesta historiaan, nykypäivän ajatteluun sekä kysymykseen esineiden tai tiedollisen kulttuuriperinnön palauttamisesta alkuperämaihin (repatriaatio; Vainonen 2022) herätti paljon ajatuksia.

Myös konferenssin eräissä paneelikeskustelussa haettiin yhtymäkohtia menneisyyden ja nykyhetken välille käsittelemällä sitä, miten historiaan jo jääneet ajattelumallit hallitsevat – halusimme me sitä tai emme – edelleen näkemyksiämme ja toimintaamme. Keskustelijat Aasiasta, Amerikasta, Afrikasta ja Euroopasta käsittelevät niin kulttuurista moninaisuutta, moniarvoisuutta kuin kolonialistisen perinnön purkamista, dekolonialisaatiota.

Kansainvälistymisen ja globalisaation teemoilla on kulttuurialalla jo pitkä, vuosikymmenten takainen historiansa. Mutta Encatcin konferenssi osoitti hyvin sen, miten aihe on edelleen ajankohtainen, tai miten se muokkaantuu osaksi käynnissä olevia yhteiskunnallisia debatteja. Kun tänään puhutaan kansainvälistymisestä, ei tietenkään sivuuteta sen mahdollisia taloudellisia kytköksiä – kuten oli usein laita keskusteltaessa globalisaatiosta – mutta entistä vahvemmin se tunnutaan liittävän osaksi poliittista ja sitä myöten sosiaalista ja myös kulttuurista agenda.

Politiikka on kulttuuria, ja sillä tehdään kulttuuripolitiikkaa. Kun Encatcin konferenssi järjestetään ensi vuonna (2023) Helsingissä, on mielenkiintoista nähdä, minkä muodon kulttuurin politisoituminen tällöin saa.

Lähteet:

Educro Project (2022). <https://educro.org/>. Viitattu 6.11.2022.

Encatc (2022). <https://www.encatc.org/>. Viitattu 7.11.2022.

Rural Explorer (2022). <https://ruralexplorer.humak.fi/>. Viitattu 8.11.2022.

Vainonen, Pilvi (2022). Kysymyksiä kulttuuriperinnön repatriaatiosta. Museovirasto. <https://www.kulttuuriperinnoksi.fi/2019/kysymyksiä-kulttuuriperinnon-repatriaatiosta>. Viitattu 5.11.2022.

Kirjoittaja:

Pekka Vartiainen, yliopettaja
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Experiential and Adventure Education

– a new international
study module

Anita Saaranen-Kauppinen

In 2022, a new Master's level study module to complement Humak's course selection has been designed. Experiential learning and adventure education (15 ECTS) will be offered as part of Humak's Master's level degree studies in Community Education and also as open UAS studies. The studies, consisting of three 5 ECTS courses, will be launched in January 2023. Students can enroll for the whole module or take courses separately. The courses will be

organized in English, enabling an international and multicultural learning environment.

Developing expertise in experiential learning and adventure education

The study module addresses the theories, methodologies, and implementation of experiential

learning and adventure education. Students learn to develop, reflect on and evaluate experiential learning and adventure education in the context of working life.

The studies are suitable for students and professionals in youth work, NGO work, education and schooling, rehabilitation, social work and sports and physical education who wish to strengthen their theoretical, research and development competence in experiential learning and adventure education. The module also suits students and professionals within the fields of business, tourism and sports, leisure and recreation. The studies do not require a community educator or adventure education degree or study modules; however, these might prove useful. A Bachelor's degree or previous Bachelor's level studies are recommended but not mandatory.

The courses within the study module have been designed and will be implemented in cooperation with Finnish and international partners and networks. One of the key partners is Outward Bound Finland (OBF) which is part of Outward Bound International and one of more than 80 OB schools around the world.

Experiential learning and society

The course aims to increase the understanding of the theoretical framework of experiential learning and experiential and adventure education as well as their practical starting points and principles. The course focuses on current discussions and research, and the relevance, meaning and opportunities of experiential learning and adventure education. The participants of the course explore the relevance of experiential learning and adventure education in contemporary societies.

Experiential learning and adventure education in pedagogical development

The course provides the learners with the opportunity to deepen their knowledge of the possibilities of using experiential learning and adventure education in different professional and

working life environments. During the course, the participants will develop their competence in pedagogical development work and reflection, and they will learn about current research and discussions on learning, competence, development and growth.

Experience design and experiential learning

The course sheds light on experience design and experiential learning in the fields of wellness, experience- and nature-based services and tourism. The participants of the course learn about human behavior from the perspectives of experiencing and meaningful experiences. Special attention will be given to development work applying the knowledge base and methods of experiential learning and adventure education.

Read more about Adventure and Outdoor Education at Humak from the new international publication:

Saaranen-Kauppinen, Anita 2022. Adventure and Outdoor Education. In Katri Kaalikoski & Hanna Kiuru (eds.) Humak: towards a more humane world. Humak University of Applied Sciences Publications 145. Helsinki: Humak University of Applied Sciences. Referred 4 November 2022. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2022/09/2022-Humak-Towards-a-more-humane-world.pdf>

Kirjoittaja:

Anita Saaranen-Kauppinen,
Principal lecturer

Humak UAS

ETS AG – eli???

Eeva Sinisalo-Juha

Kiinnostus nuorisotyöhön Euroopan tasolla on viime vuosina noussut. Sen merkitys sekä nuorten kansalaisyhteiskuntaan kasvamisessa että nonformaalissa ja informaalissa oppimisessa on korostunut. Nuorisotyö Euroopan tasolla on kuitenkin hyvin erilaista riippuen toimintaympäristöstä.

Nuorisotyön vahvistunut asema Euroopassa

Euroopan tasolla on useita nuorisotyötä edistäviä asiakirjoja. Vuonna 2017 Euroopan neuvosto hyväksyi suositukset nuorisotyöstä (Recommendations for Youth Work). Euroopan Unionin nuorisostrategia puolestaan on voimassa vuodesta 2019 vuoteen 2027. Lisäksi EU:n neuvostossa hyväksyttiin vuonna 2020 voimaan tullut nuorisotyö toimintaohjelma (European Youth Work Agenda, EYWA). Viimeksi mainittu on ollut merkittävä asiakirja eurooppalaisen nuorisotyön näkökulmasta.

Nuorisotyö on yritetty määritellä monin tavoin, ja Euroopan tasolla se onkin haastavaa, koska nuorisotyö on kontekstisidonnaista. EYWA tunnistaa nuorisotyön määrittämisen vaikeu-

den. Nuorisotyöksi voidaan kutsua nuorten vapaaehtoistoimintaa tai nuorille tarkoitettua joko järjestöjen aikuisten vapaaehtoisuuteen tai ammatilliseen toimintaan perustuvaa työs-kentelyä. Nuorisotyö voi olla myös julkishallinnon toimijoiden, esimerkiksi kuntien palkkaamien koulutettujen ammattilaisten tekemää, kuten Suomessa, jossa nuorisolain mukaan nuorisotyön järjestäminen on annettu kunnan tehtäväksi. Moninaisen nuorisotyön jäsentäminen on haastavaa, ja vielä haastavampaa on pohtia edellytyksiä laadukkaalle nuorisotyölle. Nuorisotyöntekijöiden kouluttaminen on nähty yhdeksi ratkaisuksi tähän. Nuorisotyön koulutus olikin Suomen Euroopan neuvoston puheenjohtajuuskauden nostama teema, jota käsiteltiin Humakin järjestämässä eurooppalaisessa nuorisotyötä ja sen koulutusta käsitellessä kokouksessa tammikuussa 2019.

Eurooppalainen koulutusstrategia nuorisotyölle

Eurooppalaisten nuoriso-ohjelmien, kuten Erasmus+-ohjelman ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen tueksi tarvitaan vahvempaa nuorisotyön osaamista. Ohjelmia koordinoivien kansallisten toimistojen ja SALTO-resurssikeskusten yhteistyössä on valmisteltu koulutusstrategia eurooppalaiselle nuorisotyölle (European Training Strategy, ETS). Sen tarkoituksena on yhtä lailla tukea sekä EYWAN, nuorisostrategian että eurooppalaisten nuoriso-ohjelmien toteuttamista. Kunnianhimoisesti tavoitteena on edistää kaikkien nuorisotyöntekijöiden, niin vapaaehtoisten kuin ammattilaistenkin, nuorisotyön osaamista sekä eurooppalaisella että paikallisella tasolla. Nuorisotyöntekijöiden osaamisen ja koulutuksen vahvistamisella halutaan mahdollistaa nuorisotyön käsitteiden ja toimintaympäristöjen parempi ymmärtäminen Euroopan tasolla. Luonnollisesti päätaavoitteena on laadukkaampi nuorisotyö kaikille nuorille Euroopassa. SALTO vastaa strategian mukaisen toiminnan edistämisestä yhdessä EU-nuoriso-ohjelmien Saksan kansallisen toimiston kanssa.

ETS:n vahvistamiseksi ja suunnan varmistamiseksi Euroopan Komissio on nimennyt neuvoo-antavan ryhmän (tuttavallisemmin ETS AG) meneillään olevalle ohjelmakaudelle, vuosille 2022–2028. Vastaava ryhmä on nimetty myös nuorten nonformaalia oppimista tunnistavan nuorisopassin (Youth Pass) edistämiseen. Huomionarvoista on, että kumpaankin ryhmään on nimetty humakilainen jäsen: ETS AG:hen allekirjoittanut ja Youth Pass AG:hen Sari Höylä. Toki mandaatteihin ei ole nimetty Humakin edustajia, vaan nuorisotyön kovan luokan ammattilaisia. Nämä nimitykset ovat kuitenkin merkittävä meriitti myös Humakille ja toisaalta suora yhteys eurooppalaiseen nuorisotyöhön, nuoriso-ohjelmiin ja niiden kehittämiseen.

Kirjoittaja:

Eeva Sinisalo-Juha, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Täältä voit lukea lisää:

European Youth Work Agenda : https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=uriserv:OJ.C_.2020.415.01.0001.01.ENG

European training strategy: https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-4265/European_Training_Strategy_2021-2027_singlepage.pdf

Recommendations for youth work
<https://rm.coe.int/1680717e78>

European youth strategy 2030
<https://www.coe.int/en/web/youth/youth-strategy-2030>

Nuorisoalan korkea- kouluttajat yhteistyötä rakentamassa

Sari Höylä

Kansainvälisiin nuorisoalan seminaareihin on yleensä kutsuttu osallistujiksi nuorisotyöntekijöitä, poliittisia vaikuttajia, hallinnon edustajia, nuorisotutkijoita ja välillä myös nuoria – vaan usein nuorisotyön kouluttajat on unohdettu delegaatioiden kokoonpanoista.

Suomi on korostanut nuorisotyön koulutuksen tärkeyttä eri eurooppalaisissa yhteistyökonteksteissa. Suomi otti vahvasti kantaa Euroopan neuvoston nuorisotyön suositukseen huomioida nuorisotyön koulutus (Euroopan neuvosto 2017). Myös Suomen Euroopan unionin puheenjohtajuuskauden 2019 loppupäätelmissä korostettiin nuorisotyön koulutuksen merkitystä ja tarvetta. Niiden pohjalta luotiin Euroopan unionin neuvoston (2019) päätöslauselma nuorisotyöntekijöiden koulutuksesta.

Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin kumppanuussopimukseen perustuva EU-CoE youth partnership on lanseerannut vertaisoppimishankkeen nuorisotyön saralla – ja Suomi halusi toimia aloitteellisesti nimenomaan nuorisotyön korkeakouluttajien vertaisoppimisen ja yhteistyön käynnistämisessä. Siispä Humak anoi rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä tavoitteenaan toteuttaa tapaaminen, johon ei unohdeta kutsua nuorisotyön korkeakouluttajia!

Osallistujat

Expert meeting on higher education in youth work -seminaari toteutettiin Helsingissä 20.–23.9.2022. Osallistujina oli 50 henkilöä, jot-

ka edustivat 26:ta korkeakoulua 16 maasta. Kaikkia yhdisti nuorisovaltuusto-opintojen tarjoaminen korkea-asteella. Osallistujissa oli sekä pedagogista henkilöstöä, joka on toiminut pitkään nuorisotyön koulutuksessa, että myös niitä, joiden korkeakoulussa alan opinnot on aloitettu vasta hiljattain. Osallistujien joukossa oli myös muutama edustaja korkeakoulusta, jossa vasta suunniteltiin nuorisotyön korkeakoulutuksen aloittamista. Lisäksi neljästä maasta oli nuorisotyön kehittämistä vastaavan ministeriön edustus. Seminaaria tukivat myös Erasmus+ ohjelman Suomen ja Saksan kansalliset toimistot.

Osallistujien valintavaiheessa kaikkien tuli kertoa motivaationsa osallistumiseen. Lähes kaikki ilmoittivat olevansa tyytyväisiä jo siihen, että edes tapaavat kollegoitaan ja pääsevät keskustelemaan kaikkia yhdistävästä asiasta: nuorisotyön koulutuksesta korkea-asteella. Myös halu jakaa omaa osaamistaan sekä kuulla muiden kokemuksia ja vinkkejä oli merkittävä motivaatiotekijä. Lisäksi kiinnostivat opettavien asioiden opetussuunnitelmat ja teoriapohjat. Verkostoituminen ja jatkuva yhteistyö mainittiin useissa hakemuksissa – ja halu päästä yhteistyössä syvemmälle jatkossa.

Seminaarin sisältö

Seminaarin avauspuheessaan valtiosihteeri Tuomo Puumala totesi Expert meeting on higher education in youth work -seminaarin sekä sen tavoitteiden olevan hyvin linjassa hallitusohjelman toimeenpano-ohjelman päivitetyn vision kanssa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyydestä. Puumalan mukaan eurooppalaista nuorisotyötä tulee vahvistaa investoimalla nuorisotyöntekijöiden koulutukseen. Tähän yhdistyvät verkostoituminen sekä eri toimijoiden taitojen ja kompetenssien hyödyntäminen yhteistyössä. Rehtori Jukka Määttä muistutti omassa avauspuheessaan, että digitalisaatio luo uusia väyliä rakentaa tätä yhteistyötä – yhteistyötä, joka vahvistaa nuorisovaltuusto-opintojen osaamista ja nuorisotyön laadun varmistamista.

Seminaarin ohjelmassa haluttiin huomioida osallistuvien korkeakoulujen eri tilanteet. Niinpä siinä oli esimerkiksi osio motivaatiosta ja innostuksesta aloittaa nuorisotyön korkeakoulutus sekä osio siitä, kuinka eri korkeakouluissa opetetaan nuorisotyötä. Näihin jokaiseen oli pyydetty eri osallistujilta lyhyitä johdantoesityksiä inspiroimaan keskustelua. Lisäksi huomiota kohdistettiin nuorisotyön ja sen korkea-asteella tapahtuvan koulutuksen ajankohtaisiin haasteisiin.

Osallistujien motivaatio tiedon vaihtoon ja toinen toisiltaan oppimiseen näkyi päivien aikana ihailtavan selvästi: tauot ja yhteiset illalliset hyödynnettiin tematiikkaan liittyvillä kiinnostavilla, inspiroivilla keskusteluilla. Keskusteluissa nousi esiin tarve pohtia nuorisotyön teoriapohjaa ja vertailla eri teorioiden käytettävyyttä nuorisotyön korkeakoulutuksessa. Lisäksi keskusteltiin opetussuunnitelmiin sisällytettävistä ajankohtaisista, reagoitavista teemoista.

Yhteistyön jatkosta kaikki olivat yhtä mieltä: tämä seminaari on luonut hyvän pohjan jatkaa ja tiivistää nuorisoalan korkeakouluttajien yhteistyötä. Seminaarin nettisivuja kehitetään tukemaan tätä yhteistyön vahvistamista. Tavoitteena on laajentaa nuorisotyön korkeakouluttajien yhteistyötä verkostomaiseksi. Tämä mahdollistaisi vertaisoppimisen, hyvien käytäntöjen vaihdon ja nuorisotyön kehittymisen seuraamisen – sekä nuorisotyön laadun kehittämisen koulutuksen ja tutkimuksen avulla. Ja kuten rehtori Määttä avauspuheensa päätteeksi sanoi: ”Humak haluaa olla tässä työssä aktiivisesti mukana.”

Lisätietoja:

Euroopan neuvosto 2017. Recommendation CM/Rec(2017)4 of the Committee of Ministers to member States on youth work. Viitattu 15.11.2022. <https://rm.coe.int/1680717e78>

Euroopan unionin neuvosto 2019. Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on education and training of youth workers (2019/C 412/03). Viitattu 15.11.2022. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/>

Kirjoittaja:

Sari Höylä, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Erasmus+-ohjelma liikuttanut jo 35 vuotta

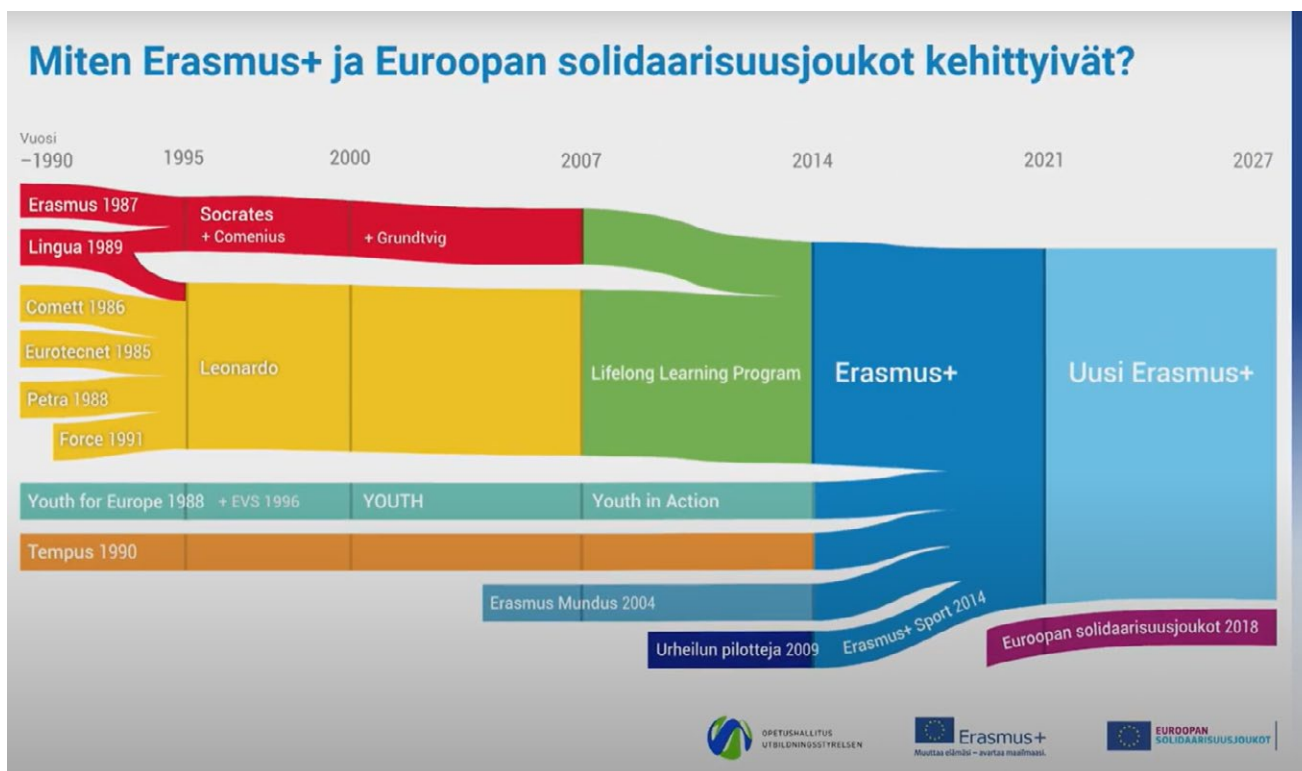
Sari Höylä

Eurooppa vietti vuonna 2022 nuorison teemavuotta. Lisäksi vuosi oli virallisesti Erasmus+ -ohjelman 35-vuotisjuhlavuosi. Suomi juhli mukana, vaikka Suomessa Erasmus-ohjelmaan liittyttiin vasta vuonna 1992 muiden ETA-maiden mukana. Suomessa juhlitaan varsinaisesti siis ohjelman 30. vuotta.

Ohjelman nimen olen aina luullut yhdistyvän Erasmus Rotterdamilaiseen, mutta tieto osoittautui vääräksi. Opetushallitus järjesti

Erasmus+-ohjelman sidosryhmille juhlavuoden kunniaksi juhlan, jossa Erasmus+-ohjelman kansallisen toimiston johtaja Mika Saarinen Opetushallituksesta paljasti avauspuheenvuorossaan Erasmus-nimen taustalla olleen ohjelmaa kuvaavan akronyymin: European Community Action Scheme for the Mobility of University Students.

Erasmus-ohjelma olikin aluksi selvästi pelkätään korkeakoulujen ohjelma. Vuosien saa-

tossa siihen on liitetty useita Euroopan unionin eri ohjelmakausien rahoitusohjelmia. Nykymuodossaan Erasmus+-ohjelma on Euroopan unionin koulutus-, nuoriso- ja urheilualan rahoitusohjelma, jolla tuetaan näiden alojen kansainvälistä yhteistyötä Euroopassa sekä joiltakin osin globaalisti.

EU:n nuoriso-ohjelma ja korkeakoulujen ohjelma saman nimen alle

Oma tutustumiseni nykyisen Erasmus+-ohjelman kattaviin tukimuotoihin alkoi EU:n Youth for Europe -ohjelman myötä. Youth for Europe -ohjelman nuorisovaihto-osio pilotoitiin Suomessa vuonna 1994. Seuraavana vuonna eli 1995 ohjelma aukesi kokonaisuudessaan sekä nuorille että nuorisotyöntekijöille Suomen liittyessä Euroopan unioniin. Ohjelma oli räätälöity nuorisotyössä käytettäväksi välineeksi, jossa korostuivat nuorten oma osuus, osallistuminen ja aktiivisuus. Suomessa ohjelma nousikin vauhdilla koko nuorisotyökentän tuntemaksi ja resurssit hyödynnettiin tervetulleena lisätukena kuntien ja järjestöjen nuorisotyössä. Itse olin tekemässä ohjelmaa tutuksi päättäjille, kuntatoimijoille, valtakunnallisille järjestöille ja nuorisotyön kentälle ohjelman silloisessa

kansallisessa toimistossa CIMOssa (Centre for International Mobility) vuosina 1995–1996.

Euroopan unionin rahoitusohjelma nuorisotyön, nuorten parissa toimivien sekä nuorten osallisuuden tukemiseen vaihtoi nimeään eri ohjelmakausina. Vuonna 2014 myös nuorten ohjelma liitettiin Erasmus-ohjelmaan. Nimeksi tuli tuo lähes kaikkien tuntema Erasmus, mutta siihen lisättiin plussa.

Vuonna 2018 aloitettiin uusi EU:n ohjelma, Euroopan solidaarisuusjoukot, jota edelsi nuoriso-ohjelmassa aiemmin ollut European Voluntary Service. Vuonna 2022 siis juhliittiin Erasmus-taipaleen myötä myös solidaarisuusjoukkojen viittä toimintavuotta.

Positiivista kasvua ja resurssien lisäystä

Erasmus-ohjelma on laajentunut sekä ohjelmallaan että maantieteellisesti ja resursseiltaan. Jo viime ohjelmakaudella (2014–2020) tapahtui rahoituksen reilu lisäys – rahaa oli 14,7 miljardia euroa. Tämän ohjelmakauden (2021–2027) rahoitus kasvaa 80 prosenttia, eli Euroopan unioni investoi huomattavasti koulutukseen ja nuorisoon. Tosin myös ohjelman uudet osiot

ovat jakamassa resursseja. Suomalaisten kannalta ohjelma on tuottoisa: Suomi maksaa osallistumisestaan huomattavasti vähemmän kuin Suomeen kotiutetaan rahaa ohjelman puitteissa.

Erasmus+:n Youth-ohjelmaosiota tukemaan on perustettu SALTO Youth -resurssikeskuksia, joista jokaisella seitsemällä on oma osaamisalueensa. Vuoden 2023 alussa lanseerataan ensimmäinen koko Erasmus+-ohjelman tukemiseen keskittyvä resurssikeskus: Suomessa Opetushallituksen yhteydessä aloittaa SALTO Digital. Resurssikeskus tukee kaikkien koulutussektoreiden ja nuoriso-ohjelman toimintaa. Sen erityisinä painopisteinä ovat muun muassa digiosaaminen, digitaalinen pedagogiikka ja välineet, opettajien ja henkilöstön digiosaaminen, digitaalinen ja virtuaalinen yhteistyö sekä virtuaalivaihdot EU-ohjelmissa.

Korkeakouluopiskelijoille uutena mahdollisuutena kansainvälistymiseen on Blended Intensive Programme (BIP), jossa osa opinnoista tapahtuu virtuaalivaihtona, osa vähintään kolmesta maasta olevien korkeakoulujen yhteisenä liikkuvuusosiona. Humak on osallistunut jo usean BIP:n toteuttamiseen – ensimmäiset toteutettiin SocNet98-verkoston kansainvälisten viikkojen myötä keväällä 2022.

Mistä uutta buustia pitempiaikaiseen liikkumiseen?

Opetushallituksen selvityksen mukaan varsinkin ammattikorkeakoulujen liikkuvuusmäärät ovat laskeneet jo ennen koronaa. Nyt koronan rauhoituttua innostus pitkäaikaisiin vaihtoihin ei ole ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskuudessa kasvanut – päinvastoin kuin yliopisto-opiskelijoiden. Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat valinneet mieluisammaksi lyhytaikaisen liikkumisen. Lyhytaikainen kansainvälinen opintojakso on raikas tuulahdus omien opintojen keskellä, mutta opiskelijoiden valmistautuessa tulevaisuuden työelämään heidän kannattaisi hyödyntää Erasmus+-ohjelman tarjoamat loistavat mahdollisuudet pitempiaikaiseen vaihtoon tai harjoitteluun toisessa maassa.

Lähteet:

Opetushallitus 2022a. Erasmus+-ohjelma täyttää 35 vuotta. Viitattu 9.11.2022. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/erasmus-ohjelma-tayttaa-35-vuotta>

Opetushallitus 2022b. Eurooppalainen SALTO Digital -resurssikeskus. Viitattu 9.11.2022. <https://www.oph.fi/fi/ohjelmat/eurooppalainen-salto-digital-resurssikeskus>

Opetushallitus 2022c. Korkeakoulujen opiskelijaliikkuvuus on elpynyt koronan jäljiltä – yhä harvempi vaihtoon lähtijä opiskelee ammattikorkeakoulussa. Viitattu 9.11.2022. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/korkeakoulujen-opiskelijaliikkuvuus-elpynyt-koronan-jaljilta-yha-harvempi-vaihtoon>

Saarinen, Mika 2022. Avauspuheenvuoro. Plussaa EU-ohjelmista -tilaisuus, 4.11.2022.

Kirjoittaja:

Sari Höylä, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Pariisin kevät – muutakin kuin romantiikkaa

Eeva Sinisalo-Juha

Päivi Timonen

Keväällä 2022 teimme Erasmus+-opintomatkan Pariisiin. Ohjelmassamme oli laaja kirjo meidän kummankin työtehtäviin liittyviä kiinnostavia kohteita. Olemme nostaneet tähän erityisen mielenkiintoiset kohteemme, jotka liittyvät verkkopedagogiikan hyödyntämiseen yliopistopedagogiikassa ja nuorten mielenterveyden häiriöihin puuttumiseen. Totesimme Père Lachaise -hautausmaalla sosiologi ja kulttuuriantropologi Pierre Bourdieun hautamuistomerkin äärellä opintomatkamme sisällön laajentavan niin sosiaalista kuin kulttuuristakin pääomaamme.

Ajatuksia verkkopedagogiikan kehittamisestä

Yksi kohteistamme oli Sorbonnen yliopisto, Faculté de Sciences Humaines et Sociales – Sorbonne. Se tarjoaa erilaajuisia koulutuskokonaisuuksia kasvatustieteistä. Vierailumme keskittyi yliopiston verkkopedagogiikkaan.

Kasvatustieteen opintoja voi suorittaa siellä myös etäopiskeluna, jolloin lähiopetuksessa on kolmena lauantaina lukukaudessa. Hakuinfossa yliopiston verkkosivulla on siitä

huomautus: "Tärkeää: Suunnittele keskimäärin 10–15 tuntia henkilökohtaista työtä viikossa." Opiskelijoilla on jo jokin tutkinto, tai he hakevat lisäkoulutusta nykyiseen ammattiosaamiseensa.

Opiskelu on itsenäistä verkko-opiskelua. Lisäksi siihen kuuluu lähipäiviä ja joskus opetusta Zoomissa. Koska opiskelijat ovat tunteet itsensä yksinäisiksi etäoppijoina, tapaukset Zoomissa ja lähipäivinä ovat tärkeitä. Vuorovaikutuksen ylläpitäminen verkko-opinnoissa näyttää olevan iso kysymys kaikkialla.

On kiinnostavaa, että yliopisto on satsannut etäopiskelijoiden tutorointiin. Opiskelijatutor Michaela esitteli meille palkallista tutortyötään. Aikaisemmasta kotimaastaan hänellä on opettajan tutkinto, ja nyt hän tekee master-tutkinnon opinnäytetyötään matematiikan opetuksen alalta kasvatustieteiden tiedekunnassa. Tutorina hänen roolinsa on muun muassa pe-

rehdyttää opiskelijoita oppimisympäristöjen käyttöön. Michaela tukee opiskelijaa, ettei tämä jää yksin tekniikan eikä opiskelunsa kanssa.

Yksi osa tutortyöstä on opiskelijoiden kysymyksiin vastaaminen. Kysymyksiä voi tulla esimerkiksi Moodlen käyttämisestä, foorumeille liittymisestä tai yliopiston sähköpostin saamisesta käyttöönsä. Michaelalla on myös erityisen mielenkiintoisena työtehtävänä seurata Moodlessa opiskelijoiden etenemistä opintojaksoilla ja ottaa yhteyttä niihin opiskelijoihin, jotka ovat vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan. Hänelle on tärkeää vastata opiskelijoiden kysymyksiin nopeasti ja myös linkittää niitä aiheesta tietäville lehtoreille.

Herääkin kysymys, voisiko myös Humakissa hyödyntää tekniikkaa vastaavissa yhteydenotoissa. Verkko-oppimisympäristössähän on jo yhtenä toimintona PLD (henkilökohtaistettu viestintä ja ohjaus), jonka avulla voidaan etukäteen ohjelmoida lehtoreiden kirjoittamia viestejä opiskelijoille, myös opintojakson aktiivisuuteen liittyen.

Apua nuorten itsetuhoisuuteen

Saimme myös mahdollisuuden tutustua nuorten mielenterveyshäiriöiden hoitoon erikoistuneeseen Nuorten taloon. Toimintamallin kehittämisen taustalla on ranskalaisen toimittajan tyttären menehtyminen syömishäiriöön ja siitä seurannut tarve auttaa muita ajoissa. Nykyisin toimintaa on 59 paikkakunnalla, ja se kohdistuu nuorten syömishäiriöiden ja muiden mielenterveyden häiriöiden hoitoon ja kuntoutukseen.

Pariisissa sijaitseva yksikkö, jossa vierailimme, on resursseiltaan suurin. Lähtökohtaisesti sinne voi tulla ilman lähetettä, ja ensimmäinen arviointi tehdään epämuodollisessa ympäristössä saman tien. Työskentely perustuu sekä yksilötapaamisiin että ryhmätapaamisiin. Lisäksi työskennellään kiinteästi yhdessä perheiden kanssa. Nuorisopsykiatrian piiriin kuuluva toiminta perustuu käytännössä monialaiseen tiimimalliin. Erityisen hyviä tuloksia on saavutettu osa-aikaisella osastohoidolla, jossa on hyödynnetty vahvasti taidelähtöisiä menetelmiä.

Toimintaan on kiinnitetty paljon opiskelijoita, jotka saavat ohjausta yksikön johtajalta ja toiminnan kehittäjältä professori Marie Rose Morolta. Hän on myös kehittänyt erityisen tutkimallin, Baabelin, maahanmuuttajataustaisten perheiden tukemiseen ja konsultointiin kunnioittaen heidän omaa kieltään. Nuorten talo tuottaa myös huomattavan määrän tieteellisiä tutkimusartikkeleita, valitettavasti lähinnä ranskaksi.

Eurooppalainen liikkuvuusohjelma Erasmus+ mahdollistaa kokemuksellisen oppimisen

Hakiessamme Erasmus+-ohjelmaan tavoitteenamme oli selvittää, mitä lisäarvoa voisi saada kahdesta eri näkökulmasta koottavasta opinto-ohjelmasta. Toisaalta kiinnostuksemme kohteena oli verkkopedagogiikka: miten sitä hyödynnetään eri konteksteissa ja miten voisimme hyödyntää näitä havaintoja kehittämistyössä Humakissa. Toisaalta korona-ajan haasteeksi nousut nuorten lisääntynyt ahdistuneisuus on jaettu kokemus, ja tavoitteenamme oli saada ranskalaisten malleista uutta ymmärrystä suomalaiseseen kehittämistyöhön. Ohjelmamme rakentuikin sujuvasti kumpaakin teemaa vuorottelevista mutta myös yhdistävistä kohteista. Kiitokset kaikille ohjelman mahdollistaneille!

Kirjoittajat:

Päivi Timonen, lehtori
Eeva Sinisalo-Juha, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Erasmus-vieraita Balkanilta

Päivi Rainò

Suomen globaali maine vammaisten tulkkauspalvelujen järjestämisen mallimaana sekä kansainvälinen koulutusohjelmamme European Master in Sign Language Interpreting (EUMASLI) tuovat meille jatkuvasti niin kansainvälisiä benchmarking-vierailijoita kuin erilaisia koulutus- ja yhteishankkeita. Vuonna 2022 saimme ensimmäistä kertaa näihin liittyviä vieraita sekä Turkista että Kroatista.

Projektikumppaneita Turkista

Vuoden 2022 keväällä alkoi Erasmus+ ohjelmaan kuuluva, korkeakoulutuksen kansainvälistymistä ja laatua kehittävä strateginen kumppanuushankkeemme EduSign & SignEdu. Koronan takia pääsimme kuitenkin

vasta elokuussa tapaamaan hankepartneriämme. Istanbulista ja Ankarasta meille matkasi kahdeksanhenkinen delegaatio, johon kuului Istinje-yliopiston sekä Turkin kuurojen ja viittomakielen tulkkien liittojen edustajia. Projektissa on mukana myös pitkäaikainen hanke- ja yhteistyökumppanimme Tukholman yliopisto.

Tässä kolmivuotisessa hankkeessa kehitämme Ruotsin ja Suomen tarjoamien mallien pohjalta viittomakielen tulkkien korkeakoulutusta Turkkiin ja pyrimme luomaan pysyvän yhteistyöfoorumin maittemme välille. Lisäksi tutkimme, voisimmeko Suomessakin soveltaa ja hyödyntää turkkilaisten kehittämää teknologiaa, joka tuottaa viittomakielistä konekäännöstä automaattisen tekstintunnistuksen pohjalta.

Varjostajia Kroatiasta

Kroatiassa ei ole tarjolla lainkaan formaalia koulutusta kuuroja, kuuroutuneita tai huonokuuloisia asiakkaita palveleville tulkeille. Kroatian kuurosokeiden liiton (Hrvatski savez gluhoslijepih osoba Dodir) tavoitteena onkin kehittää nykyistä järjestelmällisempää koulutusta kroatialaisessa viittomakielessä ja kuurosokeille tulkkauksessa. Dodirin kuurosokea johtaja Sanja Tarczay sekä liiton hanketyöntekijät Tajana Uzun ja Katarina Jurilj vierailivat syyskuussa 2022 Humakissa. He halusivat tehdä esikuva-analyysiä ja varjostaa opetustyötä (job shadowing) tulkkipäiväohjelmassamme. Heillä oli mukanaan kolme Dodirin lyhytkurssien kautta alaan perehtynyttä tulkkiä.

Ryhmän vierailuohjelma oli intensiivinen. Se sisälsi tulkkipäiväohjelmien suomalaisen viittomakielen opetuksen seuraamista ja tutustumista juuri tuolloin Helsinkiin kokoontuneen EUMASLI-koulutuksen sisältöihin. Vierailijat hämmästelivät muun muassa sitä, miksei viittomakielen tunneillamme puhuta ääneen. Meillä puheäänä ei kuitenkaan pidetä viittomakieliseen ilmaisuun kuuluvana, ellei vastaanottaja itse ole viittomaa puhetta käyttävä tai (osaksi) kuuleva henkilö. Kysymys johdattikin meidät keskustelemaan laajemmin kieltenvälisen ja kielensäisen kääntämisen eroista sekä näiden erojen tunnistamisesta ja tunnustamisesta (!) viittomakielten tulkkauksessa. Kielifilosofisten keskustelujen ohella kävimme läpi nykyisen, kohta uudistettavan opetussuunnitelmamme sisältöjä, kuurojenopetuksen historiaa sekä vammaisten tulkkauspalvelujen nykytilaa ja historiallisia taustoja maassamme.

Lisäksi vieraamme tutustuivat Kuurojen kansanopiston, Suomen Kuurosokeat ry:n sekä kuurosokeille henkilöille tulkkausta tarjoavan Viparon toimintaan. Viparo – Viittomakieliset Palvelut Aro Oy on ensimmäinen kuuron henkilön perustama ja kuuroja tulkkeja työllistävä tulkkauspalveluyritys Suomessa. Humak on puolestaan Suomen ainoa korkeakoulu, joka kouluttaa kuuroja henkilöitä viittomakielen tulkeiksi.

Kirjoittaja:

Päivi Rainò, tutkija

Humanistinen ammattikorkeakoulu

OUYE-projektin väki tapasi ensimmäistä kertaa kesäkuussa Kiljavalla, jossa hankkeen transnational meeting järjestettiin. Kuva: Jaana Härkönen

OUYE- hankkeessa vahva vuosi

Eeva Sinisalo-Juha

Erasmus+-rahoitteisen Opening Universities for Youth in Europa (OUYE) -hankkeen jatkuttua jo reilun vuoden verran päästiin siinä vihdoin työskentelemään aidosti kansainvälisesti. Se, että nyt vihdoin tunnemme hankekumppanimme, on luonnollisesti muuttanut projektin luonnetta. Olemme hankkeessa oppineet paljon hyvin erilaisissa tilanteissa olevilta nuorilta. Olemme myös päässeet näkemään eri maiden tapoja työskennellä nuorten ja korkeakoulutuksen parissa.

Vuoden 2022 aikana hankkeen paikallisessa työskentelyssä pääpaino on ollut osallistavassa toimintatutkimuksessa. Sen tavoitteena on ollut yhdessä nuorten kanssa löytää ja tunnistaa esteitä korkeakoulutukseen osallistumiseen sekä pyrkiä näiden esteiden purkamiseen. Työskentely on tapahtunut Helsingin Myllypurossa Valo-Valmennusyhdistyksen Nuorisotakuutalolla. Aiheen käsittelyyn on käytetty toiminnallisia ja taidepainotteisia menetelmiä sekä pienryhmäkeskusteluja.

Touko- kesäkuun vaihteessa pääsimme vihdoin kaikkien hankkeessa työskentelevien tiimien kanssa tapaamaan samaan aikaan samas-

sa paikassa. Erityistä on, että tämä tapahtui nimenomaan Suomessa ja Humakin tiloissa Kiljavalla. Lähes puolentoista vuoden Teams-tapailun jälkeen tuntui uskomattoman hienolta kohdata ja tutustua toisiimme kauniissa suomalaisessa järvimaisemassa.

Suomen kokousviikon ohjelmaan kuuluivat eri maiden työskentelyjen esittelyt. Kiinnostavasti hankemaiden historiat näkyivät myös kohderyhmissä. Ranskalaiset kumppanit olivat tuottaneet muun muassa rap-kurssin yliopistoon, johon hankkeen nuoret osallistuivat. Teemoina olivat ulkopuolisuus ja syrjintä. Ne kumpusivat nuorilta, joiden taustat olivat Ranskan entisissä siirtomaissa. Vastaavasti englantilaiset kumppanit työskentelevät paperittomien nuorten kanssa, jotka olivat tulleet maahan etsimään itselleen edes jotain edellytyksiä oman tulevaisuuden rakentamiseen. Turkkiilaisten kohderyhmänä ovat puolestaan romaninuoret ja erityisesti romanitytöt, joille koulutukseen pääseminen on ollut lähes mahdotonta. Meidän suomalaisten työskentelyn kohderyhmään kuului nuoria, joilla oli kyllä hakukelpoisuus korkeakoulutukseen, mutta joiden jaksaminen ja mielenterveyden häiriöt loivat epävarmuutta ja epäuskoa omaan tulevaisuuteen. Keskeistä olivat paikallisten projektien esittely ja niistä oppiminen. Tulokulmiemme moninaisuus herättikin erinäisiä pohdintoja.

Kesäkuun lopulla tapasimme vielä kaikki yhdessä Ranskan Rennesissä. Nyt jo tuttujen ihmisten kanssa pääsimme suoraan kiinni töihin. Viikon tavoitteena oli tutustua vuorostaan ranskalaiseen koulutukseen ja tietysti nuoriin. Pehdyimme myös toistemme edistymiseen projektissa. Välituloksia esiteltiin muun muassa nuorten toimesta seminaarissa. Saimme olla ylpeitä suomalaisesta nuoresta, joka esiteli hienosti omaa kokemustaan hankkeessa. Samalla monelle ulkopuoliselle oli vaikea ymmärtää, että nuori voi esiintyä vakuuttavasti yleisön edessä englannin kielellä mutta samalla epäillä omaa jaksamistaan esimerkiksi korkeakouluopinnoissa. Kun epävarmuus ei näy ulospäin, siihen on vaikeaa suhtautua.

Nyt OUYE-hankkeessa kerätään eri aineistoja yhteen. Yhtenä tuloksena tulee olemaan yhteinen taidelähtöinen nuorten prosessien ja kokeilujen tulosten esittely. Hankkeen ko-

keiluista myös tuotetaan yhteistä arviointia. Osallistavasta toimintatutkimuksesta koostetaan myös yhteinen tutkimusraportti. Tämä vaihe mahdollistaa myös erilaisten julkaisujen kirjoittamisen kevään aikana, myös Humakin julkaisuihin. Kannattaa seurata!

Hanketta johtaa Rennesin yliopisto Ranskasta. Muiden tiimien kotikaupungit ovat Manchester, Istanbul ja Helsinki. Jokaisesta kaupungista tiiminä toimivat korkeakoulu ja järjestö. Suomalaiset kumppanit ovat Valo-Valmennusyhdistys ja Humak.

Valo-Valmennusyhdistyksestä hankkeessa ovat työskennelleet Jaana Härkönen ja Lubica Vysná. Humakista puolestaan projektipäällikkönä on toiminut Eeva Sinisalo-Juha ja asiantuntijana aina syyslukukauden 2022 alkuun asti Kim Lindblad. Aino Tormulainen aloitti hankkeen asiantuntijana syyskuun 2022 alusta.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kirjoittaja:

Eeva Sinisalo-Juha, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Hanke pähkinänkuoreen

– Nutshell kehittää kansainvälisten projektien hallintaa

Satu Riikonen

Prahan yliopiston koordinoima Nutshell-hanke oli jäädä pandemian jalkoihin. Itä-Euroopan partnerit eivät harpanneet kovin nopeasti verkkoympäristöön, ja käynnistyminen tapahtui vähitellen. Kummallisen alun jälkeen hanke on te-rävöittänyt päämääränsä ja sen suurin anti on ollut vertaistyöskentely.

Ensimmäinen hankekokous oli Ljubljanassa syksyllä 2021. Siellä vahvistettiin hankkeen tavoite ja aikataulu. Nutshellissä tuodaan esiin niitä vaikeuksia ja epäjohtonmukaisuuksia, joita korkeakouluissa esiintyy liittyen eurooppalaisten projektien hallinnoinnin prosesseihin ja mekanismeihin. Kuulostaa paperiselta, mutta on kaikkea muuta!

Ensimmäinen mahdollisti luovien menetelmien käytön Prahassa keväällä 2021. Kuvassa Nina Luostarinen

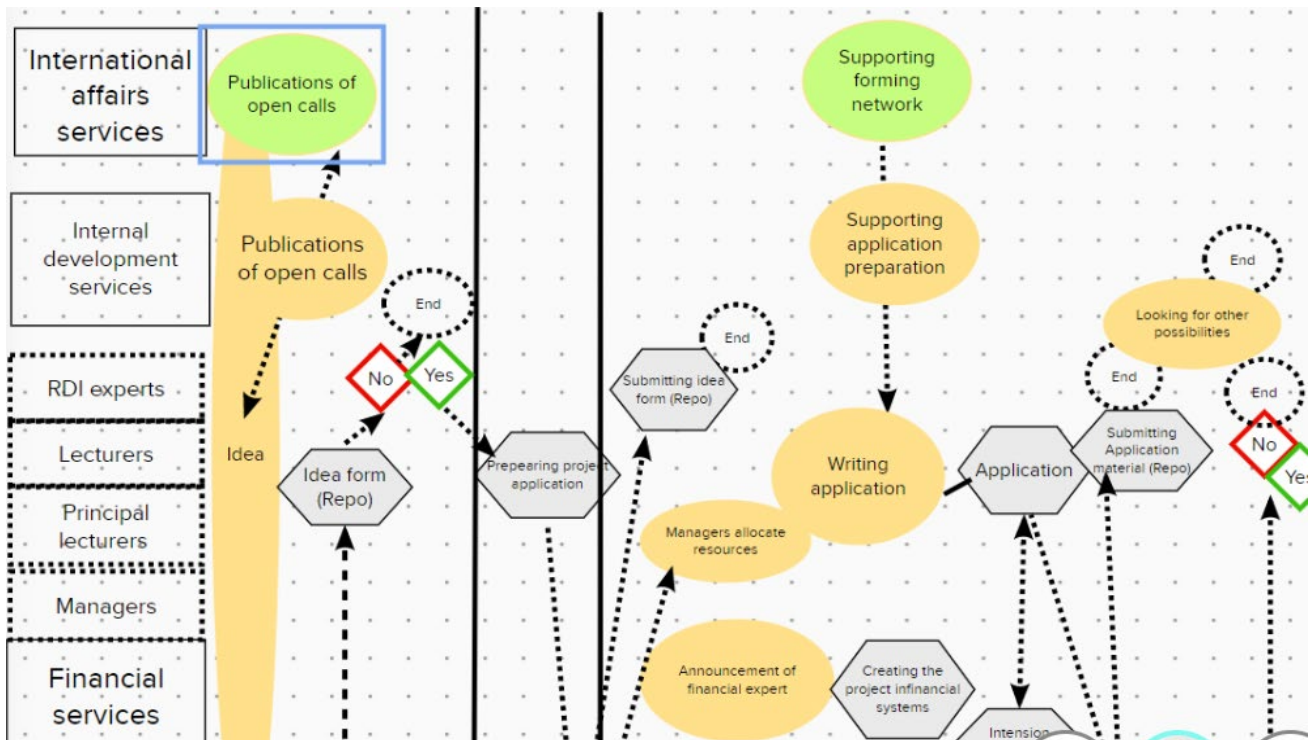
Kansainvälinen vertaistyöskentely

Aloituskokouksen jälkeen hankkeessa on järjestetty muutamia kokouksia ja kaksi koulutusta. Niistä toinen oli keväällä 2022 Prahassa ja toinen saman vuoden lokakuussa Ljubljanassa. Molempiin koulutuksiin osallistui hankehenkilöstön lisäksi hankkeiden kanssa työskentelevää henkilöstöä. Humakista mukana oli kehittämispalveluiden väkeä. Koulutuksissa tarkasteltiin yhteistyöorganisaatioiden toimintatapoja kansainvälisten hankkeiden hallinnomisessa.

Avainasemassa on ollut vertaisoppiminen, ja oppijoina ja vertaisina ovat henkilöstön ohessa olleet prosessit. Kielteisen päätöksen saaneiden hankehakemusten hyödyntämistä ja hankeviestinnän saavutettavuutta kehitetään samanaikaisesti kaikissa kumppaniorganisaatioissa, samoilta kysymyksille etsitään vastauksia ympäri Eurooppaa. Miten avartavaa onkaan hahmottaa hankeprosessia yhdessä!

Miltä näyttää Humakin prosessikaavio Italiasta, Sloveniasta ja Tšekistä katsottuna?

Koulutuksiin valmistauduttiin piirtämällä yksityiskohtainen oman organisaation prosessikaavio, joka alkaa hankeideasta ja päättyy hankkeen loppuraportin arkistointiin. Kun eri kumppaneiden käppyräkuviota verrataan keskenään, uusia näkökulmia ja kysymyksiä satelee kuin italialaisessa elokuvassa. Miksi te kier-

Prosessikaavion luonnos.

rätätte ideaa näillä kaikilla tasoilla? Tarvitaanko allekirjoitus joka kohdassa? Miten projektitoimisto voi kirjoittaa hakemuksen sisällön? Oma toiminta saa uusia ulottuvuuksia, kun sitä tarkastelee slovenialainen professori tai tšekkiläinen hankepäällikkö.

Tässä Erasmus-hankeessa on neljä kumppaniorganisaatioita: Prahan yliopisto, Humak, Ljubljanan yliopisto ja CESIE. Kaikissa hankkeeseen osallistuvissa oppilaitoksissa on kovan luokan osaamista, mutta rahoitushakemusten erityistaitajat löytyvät Sisiliasta.

CESIE on italialainen organisaatio, jonka päätehtävänä on hankerahoitusten hakeminen. Se on Nutshell-kumppaneista ainoa, joka ei ole korkeakoulu. CESIE on yhdistys, joka tekee tiivistä hankeyhteistyötä korkeakoulujen kanssa sekä kansallisesti Italiassa että kansainvälisesti. Se ottaa mielellään sekä harjoittelijoita että henkilökuntaa seuraamaan työskentelyään. Vaikka CESIE:n kokoushuoneessa on katto korkealla ja avoimista ikkunoista virtaa sisään kuuman ilman lisäksi liikenteen melua, heidän tapansa työskennellä on viileän systemaattinen. Asiat tiivistetään vilkkaan keskustelun jälkeen nättiin pähkinänkuoreen.

Hanke lisää korkeakoulujen kansainvälisen hanketoiminnan tietotaitoa ja edistää pääsyä osalliseksi eurooppalaisten ohjelmien tarjoamista mahdollisuuksista. Siinä vahvistetaan hankehallinnon tukiyksiköjä ja niiden uudistumista sekä toteutetaan laadunvarmistuksen ja -arvioinnin prosesseja. Hankkeen aikana kehitettävä kansainvälisen hanketoiminnan työkalu on testivaiheessa, ja se tulee olemaan kaikkien korkeakoulujen saatavilla. Myös hankkeen jokaisen partnerin toimintatavoista riittää opittavaa vielä hankkeen jälkeenkin.

Kirjoittaja:

Satu Riikonen, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

PROJECT
NUTSHELL

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton edistämistä Humakissa

Hoda Saastamoinen

Työperäinen maahanmuutto on viime aikoina herättänyt paljon uutisointia ja keskustelua Suomessa. Syntyvyys on romahtanut, toteaa EK:n toimitusjohtaja Jyri Häkämies (STTK 2022a). Suomen huoltosuhde on heikkenemässä ja työvoimapula kiihtyy. Näihin haasteisiin on esitetty ratkaisuksi laajamittaista työperusteista maahanmuuttoa. (Lehtonen 2022.) On myös todettu, että vaikka työperäinen maahanmuutto ei ole mikään ihmelääke, se on silti jonkinlainen rohto tilanteeseen, jossa olemme (Helsingin Sanomat 2022).

Työperäisen maahanmuuton vauhdittamista rajoittavat erilaiset tekijät. Maahanmuuttopolitiikkamme perustuu rajoittamisen mentaliteettiin. (Helsingin Sanomat 2022.) Lisäksi suomalaiset hallinnon prosessit ja asenteet muuttuvat hyvin hitaasti. Tarvitaankin täysin toisenlaista lähestymistapaa, jossa rajoittamisen sijaan tulee houkuttaa työvoimaa ulkomailta. Meillä ei ole aikaa odottaa, vaan Suomen tulee aktiivisesti hakea ja tarjota räätälöityjä etuja ja kotoutumisen ratkaisuja. On myös muistettava, että Suomi ei ole tässä yksin, vaan muut ikääntyvät maat kilpailevat samoista osaajista. Ja lopulta numeroiden läpi on nähtävä yksilö. Ihmiset tulevat ulkomailta Suomeen paremman elintason ja hyvän elämän perässä, eivät paikkaamaan meidän huoltosuhdettamme. Ihmisiä ei tulisi nähdä resursseina ja numeroina, vaan heidät pitää ottaa lämpimästi vastaan ja toivottaa tervetulleiksi niin hallinnon, työnantajien kuin työntekijöidenkin osalta. (Mt.)

Yhteiskunnallisia tai koulutusrakenteitamme ei ole alun alkaen suunniteltu monikulttuuriselle yhteiskunnalle. Näin ollen tarvitaan lainsäädännön rakenteellinen kokonaisuudistus, jossa näkökulmana on työperäisen maahanmuuttajan palvelupolku. Tämä tulisi toteuttaa valtiotaoston toimijoiden yhteistyönä. (STTK 2022b.)

”Suomen pitää olla houkutteleva, maahantulon ja rekrytoinnin pitää toimia samoin kuin viranomaispalveluiden, tulijan puolisolle pitää löytää töitä ja lapset saada päiväkotiin”, toteaa Business Finlandin Work in Finland -yksikön johtaja Laura Lindeman (Lehtonen 2022).

Humak yhdessä monien korkeakoulujen kanssa on vuonna 2022 saanut työ- ja elinkeinoministeriön Talent Boost -rahoitusta (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022) koulutus- ja työperäisen maahanmuuton kehittämiseksi. Kansallisessa Talent Boost -hankkeessa niin korkeakoulut kuin muut sektorit pyritään saamaan tekemään laajaa yhteistyötä ja edistämään yhdessä koulutus- ja työperäisen maahanmuuton veto- ja pitovoimaa Suomessa.

Humakin kansainväliseen yksikköön palkattiin tähän tehtävään keväällä asiantuntija, Hoda Saastamoinen. Hänen tehtäviinsä kuuluu muun muassa Humakin kv-strategian eri osa-alueiden kehittämistä, kansainvälisen tutkinnon ja kv-opiskelijoiden integrointia, suomenkielisisä tutkinnoissa suomi toisena kielenä -opiskelijoiden tuen rakenteiden kehittämistä sekä TKI-toiminnan edistämistä koulutusperäisen maahanmuuton saralla. Lisäksi hän on mukana edustamassa Humakia Talent Boost -verkostoissa eri korkeakouluissa ja kaupungeissa.

Keväällä kartoitettiin Humakin suomi toisena kielenä -opiskelijoiden tuen tarpeita.

Haastatteluissa tuli esille muun muassa opiskelijoiden tarve saada tukea akateemiseen kirjoittamiseen opintojensa ja erityisesti lopputyönsä aikana. Humakissa ei ole vielä tarjolla sellaista tukea, ja näin ollen sitä lähdetään ensin kehittämään ja pilotoimaan TKI-toiminnan ja erilaisten hankkeiden kautta.

Kesän aikana haimme ja saimme OKM-rahoitusta kaksikielisen opetuksen tarjoamiseen ukrainalaisille opetus- ja koulutusalan henkilöille (kaksikielinen opintokokonaisuus Supporting Communities through Experiential Learning). Se käynnistyy vuoden 2023 alussa. Hanke on osa koulutus- ja työperäisen maahanmuuton edistämistä Humakissa. Sen kautta haluamme oppia muun muassa kielitietoisesta ja monikielisen opetuksen toimintatavoista, joista on hyötyä laajemminkin koulutusohjelmiemme yhä kansainvälistyessä.

Ajankohtainen kehittämisen kohde on tällä hetkellä maahanmuuttajien polkujen rakentaminen toiselta asteelta korkeakouluun sekä siihen liittyvien tuen tarpeiden ja ratkaisujen kehittäminen. Useita tähän liittyviä yhteistyökuvioita ja hankemahdollisuuksia on parhaillaan vireillä. Tässä piilee tulevaisuudessa laajempaa potentiaalia ja tarvetta, johon pyrimme osaltamme vastaamaan.

Talent Boost pähkinäkuoressa

Maahanmuutolla ja kansainvälisten osaajien liikkuvuudella on entistä suurempi merkitys Suomen hyvinvoinnille ja kilpailukyvyllä.

Osaajien saatavuus on eri selvityksissä tunnistettu yhdeksi suurimmista yritysten ja muiden organisaatioiden kasvun ja kansainvälistymisen haasteista.

Kansainvälisten osaajien houkuttelu, asettautuminen, integroituminen ja osaamisen hyödyntäminen vaativat valtion, kaupunkien, oppilaitosten, yritysten ja muiden toimijoiden saumatonta, pitkäjänteistä yhteistyötä. Jos eri toimijoiden palvelut eivät toimi saumattomasti yhteen, osaajat eivät joko tule tai jää maahan. Talent Boost -toimenpideohjelma tarjoaa viitekehyksen tälle toimijoiden väliselle yhteistyölle.

Ohjelman koordinoinnista vastaavat työ- ja elinkeinoministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö.

Työelämän kansainvälisyys edistää Suomessa tutkinnon suorittaneiden kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden asettautumista Suomeen ja ehkäisee aivovuotoa.

Ohjelman tavoitteet

- Suomi on kansainvälisesti houkutteleva paikka työskennellä, opiskella, tutkia ja investoida.
- Työnantajat osaavat ja haluavat rekrytoida kansainvälisiä osaajia.
- Kansainvälisten osaajien asiantuntemus vahvistaa suomalaisten yritysten ja organisaatioiden kansainvälistymistä ja uudistumista.

Ohjelman toimenpiteet koulutuksen saralla

- Kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden Suomeen työllistymisen edistäminen.

Lähteet:

Helsingin Sanomat 2022. Työperäinen maahanmuutto ei ole ihmelääke, mutta lääke se on silti. Pääkirjoitus. Helsingin Sanomat 15.11.2022. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009199533.html>

Lehtonen, Veli-Pekka 2022. Suomi haluaa osaajia erityisesti neljästä maasta, mutta vain yhden eteen on tehty töitä. Helsingin Sanomat 25.11.2022. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009209391.html?sha-re=42a7d2081d5e775b7f0eb9d49c3a6fc7>

STTK 2022a. Keskustelua työperusteisen maahanmuuton edistämisestä. Häkämies, Jyri. Helsingin yliopiston Tiedekulma 11.11.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=4DKeiBWz7Jg>

STTK 2022b. Keskustelua työperusteisen maahanmuuton edistämisestä. Olkkola, Juhana. Helsingin yliopiston Tiedekulma 11.11.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=4DKeiBWz7Jg>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2022. Talent Boost -toimenpideohjelma. <https://tem.fi/talent-boost>

Kirjoittaja:

Hoda Saastamoinen, asiantuntija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Yhteisöllisellä pedagogiikalla kohti kestäväää maailmaa -hankkeella tukea ukrainalaisille

Milla Lähdeniemi | Miia Riihimäki | Hoda Saastamoinen

Humanistinen ammattikorkeakoulu on saanut rahoituksen Yhteisöllisellä pedagogiikalla kohti kestäväää maailmaa -hankkeelle. Hankkeessa kehitetään tilapäistä suojelua saaville ukrainalaisille kasvatus-, opetus- ja sosiaalialan ammattilaisille ja opiskelijoille kaksikielinen koulutus, joka kohdentuu vahvistamaan osallistujien tietoja ja taitoja kokemuksellisten ja toiminnallisten menetelmien käytöstä.

Humanitaarisesta kriisistä selviäminen vaatii aikaa ja yhteisön tukea. Kokemuksellinen ja toiminnallinen oppiminen sisältää ymmärryksen yhteisön merkityksestä yksilön kasvun ja kehityksen tukijana. Kokemuksellinen oppiminen toteutetaan hankkeessa ulkoilma- ja luontotoimintoja hyödyntäen. Se sisältää universaaleja piirteitä ja on siten kieli- ja kulttuurirajoja ylittävää, yhdistävää toimintaa. Seikkailukasvatuksen lehtori Miia Riihimäki kuvaa: ”Siirtyessämme pois luokkahuoneesta luomme yhteisen tilan, jossa voimme päästää irti sosiaalistetuista valtarakenteista ja asettua yhteisen oppimisen äärelle. Luonnossa toteutetut elämykset koskettavat ja kasvattavat. Ne voivat parhaimmillaan luoda tilan, jossa voimme oppia nykymaailmassa globaalisti tarvittavia taitoja – kuten itsereflektiotaitoja ja ongelmanratkaisukykyä –, kasvattaa resilienssiä sekä vahvistaa yhteisöä.”

Humakilla on erinomaiset valmiudet lähteä toteuttamaan kokemukselliseen oppimiseen perustuvaa opintokokonaisuutta, joka perustuu suosittuun Adventure Education -tutkinto-ohjelman osiin. Toiminnallisessa opintokokonaisuudessa opinnot liittyvät ennen kaikkea yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin vahvistamiseen. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden toiminnallisia menetelmiä resilienssin ja yhteisöllisen kasvun edistämiseen. Opintokokonaisuuteen sisältyy leirijakso, joka toteutetaan yhteistyössä Suomen nuorisokeskusten (SNK) kanssa.

Kaksikielisyys auttaa Suomeen kotiutumisen

Opintokokonaisuus vastaa erityisesti Ukrainasta tulleiden kasvatus- ja sosiaalialan osaajien tarpeeseen kouluttautua, oppia suomea ja saada tuetusti kokemusta ja kontaktia

työelämään. Tämän vuoksi opintokokonaisuus sisältää tuetun työharjoittelun. Harjoittelujakso on erinomainen tapa integroitua uuteen maahan ja saada kokemusta suomalaisesta työelämästä. Palatessaan kotimaahansa, maansa jälleenrakentamisen keskelle, kokemuksellisen ja toiminnallisen pedagogiikan osaaminen antaa opiskelijoille eheyttävän lähestymistavan esimerkiksi sodan kokeneiden lasten ja nuorten kasvun tukemiselle.

Humanistisen ammattikorkeakoulun koulutus- ja työperäisen maahanmuuton asiantuntija Hoda Saastamoinen toteaa: ”Suomeen jääville koulutus tarjoaa mahdollisuuden oppia suomea, täydentää osaamistaan ja saada tukea työllistymiseen. Hanke on siinä mielessä erilainen, että sillä on aidosti humanitäärinen tarkoitus: tarjota koulutusta väliaikaista suojelua saaville henkilöille. Emme tiedä, ovatko koulutukseen osallistuvat jäämässä Suomeen vai jossakin kohtaa palaamassa kotimaahansa. Siksi haluamme tarjota heille koulutusta, josta on heille hyötyä sekä Suomessa että heidän kotimaassaan.”

Koulutus herättää kiinnostusta

Opintokokonaisuuden suunnittelun tueksi toteutimme tarveselvityksen Suomeen paenneista ukrainalaisista (n = 65). Vastaajista 40 prosenttia oli koulutukseen soveltuvilla aloilla. Heistä 90 prosenttia koki kehittämämme koulutuksen kiinnostavaksi ja 60 prosenttia hyödylliseksi myös kotimaassaan. Kotimaahansa palaavat saavat mukaansa uuden toiminnallisen työkalupakin opetukseen. Opinnot on suunniteltu sivuainetta vastaavaksi kokonaisuudeksi. Ne ovat mahdollisuuksien mukaan hyväksiluetavissa kotikorkeakoulussa niillä opiskelijoilla, jotka ovat sodan vuoksi joutuneet jättämään korkeakouluopintonsa kesken. Koulutuksen suorittaminen edesauttaa myös hakemista erillishaun kautta Humakin yhteisöpedagogitutkinto-opiskelijaksi.

Hanke saa rahoituksensa opetus- ja kulttuuriministeriöltä (erityisavustus). Se toteutetaan 1.9.2022–29.2.2024.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee korkeakouluja opintotarjonnan lisäämisessä ja kehittämässä tilapäistä suojelua saaville. Avustuksilla rahoitetaan englanninkielistä koulutustarjontaa sekä ammattikorkeakoulujen maahanmuuttajien korkeakoulutukseen valmistavan koulutuksen lisäämistä. Lue lisää: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/tilapais-ta-suojelua-saavien-korkeakoulutusta-tuetaan-5-5-miljoonalla-eurolla>.

Kirjoittajat:

Milla Lähdeniemi, asiantuntija
Miia Riihimäki, lehtori
Hoda Saastamoinen, asiantuntija

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Osaamisen

kehittäminen

Nuorisotyön Speakers' Corner 2022 pelikasvatuksen äärellä

Merja Kylmäkoski | Erja Anttonen

Jarmo Röksä | Christa Sairio

Humakin järjestämä puhujatapahtuma Speakers' Corner järjestettiin kolmatta kertaa. Nuorisotyön viikkoon liittyvän tapahtuman tuotti tällä kertaa Kuopion kampuksen nuorisotyön tiimi.

Nuorisotyön viikon kattavana teemana oli nuoret ja nuorisotyö koronan jälkeen, ja Humakin tapahtuman näkökulmaksi valikoitui ”nuorisotyö pelikasvattajana”. Syy aihevalintaan oli, että korona-ajan rajoitusten keskellä tietokonepelaaminen antoi monelle nuorelle mahdollisuuden unohtaa hetkeksi arjen ankeuden ja rajoitteet.

Rajoitusten poistuttua nuorten suosimaa harrastusta on voinut jatkaa myös verkon ulkopuo-

lella: monet nuorisotoimet tarjoavat ohjattua pelitoimintaa nuorille. Karla Malm toteaa nuorisotyöntekijöiden tulevaisuutta pohtivassa tutkimuksessaan, että nuorisotyöntekijät arvioivat pelaamisen ja pelitoiminnan merkityksen kasvavan tulevaisuuden nuorisotyössä.

Yhteisöpedagogikouluttajien yhteinen tapahtuma

Speakers' Corner kokosi yhteen Suomen yhteisöpedagogikouluttajien edustajia ja opiskelijoita sekä alan ammattilaisia. Humakin asiantuntijoiden lisäksi tilaisuudessa vieraili puhujina Xamkin ja Centrian edustajia. Humakissa tapahtuma oli lisätty opiskelijoiden lukujärjestyk-

seen, ja siihen osallistui opiskelijoita kaikista Humakin toimipisteistä. Tietoa tapahtumasta oli välitetty myös muiden korkeakoulujen edustajille. Tämän lisäksi tilaisuutta oli markkinoitu Humakin viestintäkanavissa ja sosiaalisessa mediassa.

Opiskelijoiden aktivoiminen oli tapahtumassa keskeistä. Opiskelijat saivat esittää kommenttinsa pelaamisesta, ja heidän näkökulmansa sai kiitosta tilaisuuden jälkeen tehdyssä palautekyselyssä.

Pelikasvatuksesta monipuolisesti

Eri organisaatioiden edustajista koostuvan puhujatilaisuuden järjestämisessä korostuvat toimivat ja aktiiviset verkostot alan toimijoihin. Humak on keskeinen nuorisotyön ammattilaisten kouluttaja ja kehittäjä, joten verkostoista löytyy monenlaista osaamista nuorisotyön ajankohtaisiin keskusteluaiheisiin. Tilaisuuteen osallistui kaikkiaan 13 puhujaa, jotka pitivät noin 5–10 minuutin puheenvuoron valitsemastaan pelitoiminnan tai pelikasvatuksen teemasta.

Puhujien valinnassa haluttiin nuorten pelaamista eri näkökulmista tarkastelevia asiantuntijoita ja käytännön pelitoimijoita. Puhujakaarti koostui pelitutkijasta, pelikasvatuksen ammattilaisista, pelaamisen kanssa toimivien järjestöjen edustajista, oppilaitosten opetushenkilöstöstä ja opiskelijoista sekä nuorisualan virkamiehestä. Monipuolisen sisällön kiinnostavuus nousi esiin myös palautekyselyssä: kehuja tuli tasaisesti kaikille puheenvuoroille.

Vaikka puheenvuoroissa korostui digitaalinen pelaaminen, tapahtuman chat-keskusteluissa muistutettiin, että pelaaminen on paljon muutaakin, kuten esimerkiksi roolipelaamista tai pallon kokoamista.

Tapahtuman keskeinen viesti oli, että pelaaminen kuuluu kaikille. Konkreettinen esimerkki tästä annettiin puheenvuorossa, jossa käsiteltiin digitaalisen sairaalanuorisotyön tarjoamaa merkityksellistä toimintaa potilaina oleville lapsille ja nuorille.

Suurin osa tapahtumaa seuranneesta yleisöstä pysyi linjoilla koko kaksituntisen tapahtuman

ajan, vaikka ohjelma oli suunniteltu niin, että se olisi mahdollistanut valikoitujen puheenvuorojen seuraamisen tietystä teemasta. Nuorten pelaaminen ja peliharrastus ovat selvästi aiheita, jotka ovat ajankohtaisia ja joista halutaan kuulla ja keskustella. Palautekyselyssä kiitettiin tapahtuman monipuolista sisältöä sekä napakkaa, asiasta toiseen etenevää formaattia. Lyhyet, ytimekkäät puheenvuorot pitivät kiinnostuksen yllä koko tapahtuman ajan.

Yhteisöllinen tuotanto

Nuorisotyön Speakers' Corner -tapahtuma tuotettiin Humakin sisäisenä yhteistyönä. Opetushenkilöstön ja TKI-asiantuntijan lisäksi tapahtumaa olivat tekemässä IT-asiantuntija ja Humakin viestintäpäällikkö. Tapahtuman tuotantoon tarvitaan monipuolista osaamista.

Opetushenkilöstö vastaa ohjelman suunnittelusta ja kokoamisesta, mutta verkkotapahtuman teknisessä hallinnoinnissa on hyvä olla mukana IT-alan osaaja mahdollisten teknisten ongelmien ratkaisemisessa. Kaikille avoin verkkotapahtuma vaatii mahdollisten ongelmien ratkaisemisessa vahvempaa osaamista kuin mitä opintojakson tavallisessa webinaarissa on tarpeen.

Onnistunut tapahtuma edellyttää onnistunutta viestintää. Tapahtumaa täytyy markkinoida ennakkoon ja tapahtuma-aikainen someviestintä vaatii resursseja, joita tapahtuman sisällöstä tai tekniikasta vastaavilla ei välttämättä ole. Speakers' Cornerissa tapahtumasomena toimivat live-twiittaukset, joissa tiivistettiin puhujien kertoma muutamaan lauseeseen. Twiitit keräsivät lyhyessä ajassa reilusti yli 500 näytökertaa ja useita tykkäyksiä ja jakoja.

Pintapuolisesti ajatellen verkkotapahtuman järjestäminen ei tunnu isolta tehtävältä, mutta todellisuudessa se vaatii paljon aikaa ja työtä. Osallistujat näkevät tästä työstä vain jäävuoren huipun. Suurin osa työstä on heille näkymättömiä, vaikka ilman sitä tapahtuma ei voi onnistua.

Humakissa tehdään paljon moniammatillista yhteistyötä, jossa eri alojen ammattilaiset tuovat projekteihin mukaan omaa substanssiosa-

mistaan ja oppivat toisiltaan. Ammatillinen kohtaaminen yhteisten projektien kautta auttaa löytämään uusia yhteistyön paikkoja ja ennen pitkää kasvattamaan Humakin vaikutavuutta korkeakoulu yhteisön ulkopuolisissa verkostoissa.

Lähteet

Malm, Karla 2021. "Parempi kuin 80-luvun Suomi?" Nuorisotyön tekijät, paikat ja ympäristöt vuonna 2030. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 119. Viitattu 14.10.2022. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2021/04/Parempi-vaihtoehto-kuin-80-luvun-Suomi.pdf>

Kirjoittajat:

Merja Kylmäkoski, yliopettaja
Erja Anttonen, lehtori
Christa Sairio, asiantuntija

Humanistinen ammattikorkeakoulu

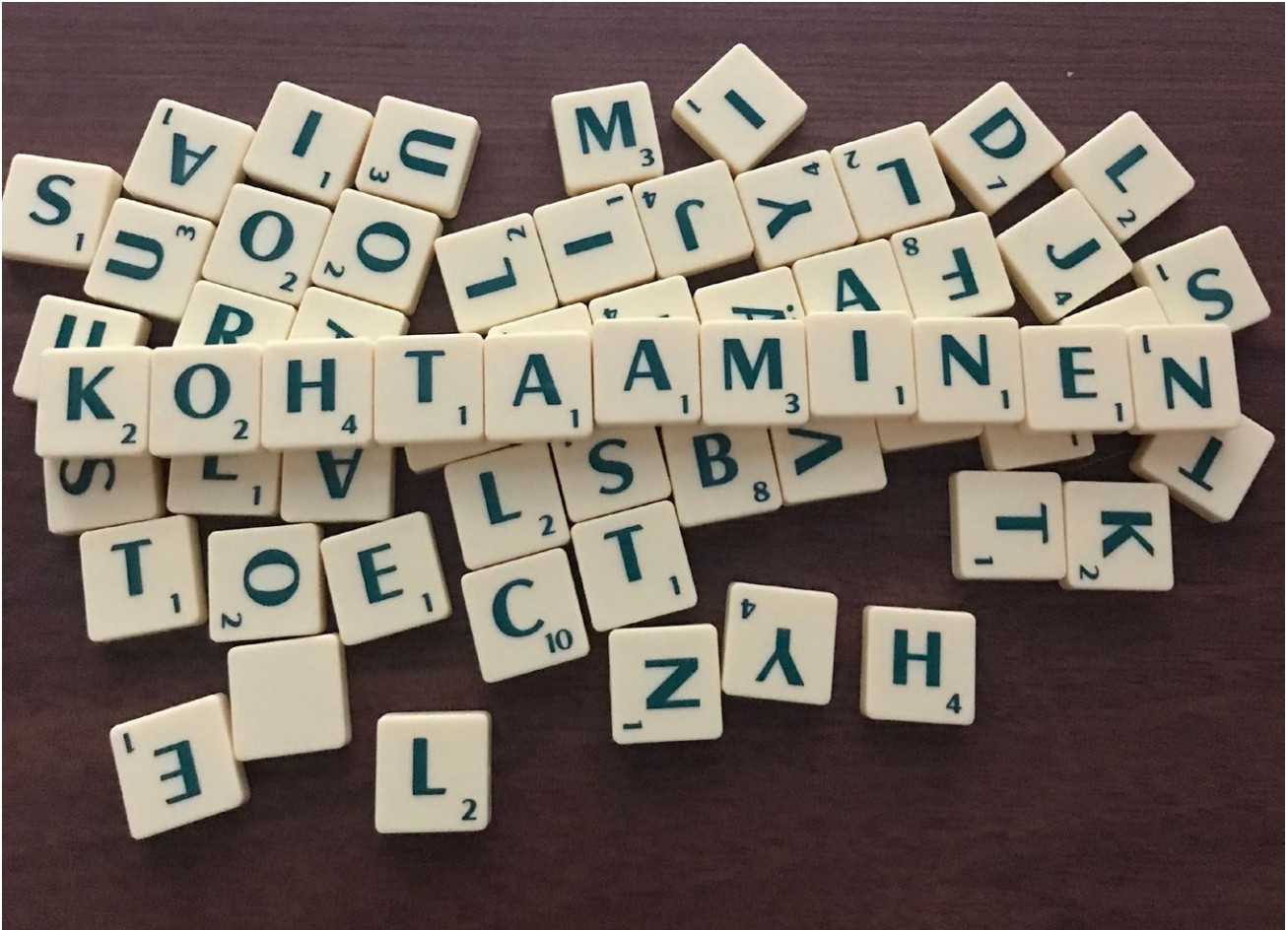

2030

Millaisia osaajia nuorisotyö tarvitsee 2030-luvulla?

Nuorisotyön suuntautumis-
opinnot uudessa
opetussuunnitelmassa

Tiina Heimo

Kuva 1. Kohtaaminen on nuorisotyön ytimessä nyt ja tulevaisuudessa.

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa on käynnissä ammattikorkeakoulututkintojen opetussuunnitelmien uudistus. Uudet opetussuunnitelmat tulevat voimaan syksyllä 2023. Uudistus nostaa vahvemmin esiin nuorisotyötä yhteinä yhteisöpedagogien keskeisenä työkenttänä. Jatkossa yhteisöpedagogiopiskelijat voivat valita osaksi tutkintoaan 65 opintopisteen laajuiset nuorisotyön suuntautumisopinnot.

Nuorisotyön osaamistarpeet tulevaisuudessa

Uuden opetussuunnitelman nuorisotyön suuntautumisopintojen taustalla on laaja selvitystyö ja työelämän, opiskelijoiden ja henkilöstön kuuleminen. Tilevin (2022, 71) selvityksen mukaan ymmärrys yhteiskunnan isoista rakenteista sekä monimuotoisuus-, osallisuus-, hyvinvointi- ja eriarvoisuuskysymyksistä on tulevaisuudessa yhä tärkeämpi taito yhteisöpedagogeille. Myös ennakointiosaamista tulisi yhteisöpedagogien opinnoissa vahvistaa. Lisäksi nuoris-

työn kentille työllistyvien yhteisöpedagogien tulisi erityisesti hahmottaa nuorisotyön yhteiskunnallinen viitekehys ja se, mitä nuoruus on ollut ja tulee olemaan laajempina ilmiönä.

Nuorisotyössä monikenttäisyys ja moniammatillinen yhteistyö ovat yleistymässä (Malm 2020, 71). Tulevaisuuden nuorisotyön ydinasioita ovat nuorten kohtaaminen, nuorten oman äänen kuuluvaksi saaminen muuttuvassa yhteiskunnassa, erilaisten nuorten ja heidän tarpeidensa tunnistamisen sekä hyvinvoinnin, kasvun ja osallisuuden tukeminen. (Tilev 2021, 71.)

Nuorisotyö digitalisoituu, ja digitaalinen nuorisotyö ei ole enää vain verkkovälitteistä toimintaa, vaan se kuuluu jokaisen nuorisotyöntekijän jokapäiväiseen työhön. Digitaalista nuorisotyötä voidaan tehdä kaikilla nuorisotyön sektoreilla ja kaikissa työmuodoissa (Malm 2020, 25). Digitaalisen nuorisotyön osaaminen tulee olemaan yksi keskeisimmistä nuorisotyön kentillä toimivien yhteisöpedagogien taidoista.

Ammattilaiseksi nuorisotyöhön	20
Nuorisotyön tietoperusta ja toimintaympäristöt	5
Nuoruus elämänvaiheena	5
Ammatillinen harjoittelu 2: Kasvatuksen kentät nuorisotyössä Tai Pelikasvatus nuorisotyössä 1 ja 2	10
Kohtaaminen nuorisotyössä	20
Ihmisoikeuskasvatus nuorisotyössä	5
Nuoren hyvinvoinnin vahvistaminen ja kohdennettu tuki	5
Ammatillinen harjoittelu 3: kohdennetun nuorisotyön kentät	10
Kehittyvä nuorisotyö	25
Ajankohtaiset ilmiöt ja tutkimustieto nuorisotyössä	5
Nuorisopolitiikka ja nuorisotyön vaikuttavuus	5
Ammatillinen harjoittelu 4: Nuorisotyötä kehittävä harjoittelu	5

Kuva 2. Nuorisotyö suuntautumisopinnot.

Pelitoiminta saattaa olla yksi tulevaisuudessa eniten kasvavista toiminnoista nuorisotyössä (Malm 2020,31), ja nuorisotyön asiantuntijat arvioivat digi- ja pelialalla toimivat tärkeiksi tuleviksi kumppaneiksi (Tilev 2021, 71). Humak on tarjonnut pelikasvatuksen opintoja 10 opintopisteen edestä vuonna 2022, ja jatkossa nuorisotyöhön suuntautuvat opiskelijat voivat valita nämä opinnot osaksi suuntautumisopintojaan.

Nuorisotyön suuntautumisopinnot

Nuorisotyön suuntautumisopintojen osaamistavoitteita ja sisältöjä rakennettaessa on pi-

detty koko ajan mielessä kysymys siitä, millaisia osaajia ja osaamista nuorisotyö tarvitsee 2030-luvulla. Tulevaisuuden nuorisotyöntekijöiden osaamisen ytimessä ovat kohtaamiseen, moniammatillisuuteen, digitaalisuuteen, yhteiskunnalliseen viitekehykseen ja moninaisuuden liittyvät taidot.

Nuorisotyön suuntautumisopinnot (ks. kuva 1) rakentuvat kolmesta toiseen tosiaan täydentävästä moduulista. Jokaiseen moduuliin sisältyy kaksi teoriapainotteisempaa opintojaksoa ja niiden jälkeen harjoittelu moduulin teemoihin liittyvässä nuorisotyön toimintaympäristössä. Ammattilaiseksi nuorisotyöhön -moduulissa perehdytään nuorisotyön tietoperustaan, nuo-

risotyön erilaisiin toimintaympäristöihin, monitoimijuuteen ja -paikkaisuuteen, tarkastellaan nuoruuden elämänvaihetta sekä syvennetään kohtaamisen, ohjaamisen ja nuorisotyön menetelmien osaamista. Moduuli vahvistaa opiskelijan näkemystä itsestään kasvattajana ja kasvua nuorisotyön ammattilaiseksi.

Kohtaaminen nuorisotyössä -moduulissa keskiössä ovat ihmisoikeuskasvatuksen periaatteet ja menetelmät sekä nuorten osallisuuden, toimijuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen yhteiskunnassa. Opiskelija syventää edelleen osaamistaan nuorten kohtaamisessa ja tukemisessa.

Kehittyvä nuorisotyö -moduulissa keskitytään tunnistamaan ja ennakoimaan nuoriin ja nuorisotyöhön liittyviä ajankohtaisia ilmiöitä tutkimustiedon avulla. Lisäksi perehdytään nuorisopolitiikkaan ja nuorisotyön vaikuttavuuden arviointiin sekä syvennetään kehittämisosaamista.

Suuntautumisopintojen tarkoituksena on tuottaa kentälle nuorisotyön ammattilaisia, joilla on tulevaisuuden työelämän ja tulevaisuuden nuorisotyön vaatimaa osaamista. Ensi luvulla vuonna 2023–2024 pilotoimme kaksi opintopaksoa nuorisotyön suuntautumisopinnoista, Nuorisotyön tietoperusta ja toimintaympäristöt sekä Nuoruus elämänvaiheena. Syksystä 2024 alkaen kaikki nuorisotyön suuntautumisopinnot ovat tarjonnassa. Ensimmäiset uudet suuntautumisopinnot suorittaneet opiskelijat valmistunevat vuonna 2026.

Lähteet:

Tilev, Kristina (toim.) 2022. Yhteisöpedagogien työmarkkinat, muuttuvat toimintaympäristöt ja tulevaisuuden osaamistarpeet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 137. Viitattu 9.11.2022. <https://www.humak.fi/julkaisut/yhteisopedagogien-tyomarkkinat-muuttuvat-toimintaymparistot-ja-tulevaisuuden-osaamistarpeet/>

Malm, Karla 2021. "Parempi vaihtoehto kuin 80-luvun Suomi"? Nuorisotyön tekijät, paikat ja ympäristöt vuonna 2030. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 119. Viitattu 9.11.2022. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2021/04/Parempi-vaihtoehto-kuin-80-luvun-Suomi.pdf>

Kirjoittaja:

Tiina Heimo, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Liikkuva nuorisotyö voi viedä palveluja taajamien ulkopuolelle ja tavoittaa niitäkin nuoria, jotka eivät välimatkojen vuoksi pääsisi osallistumaan. Kuva: Aino Tormulainen.

Liikkuvan nuorisotyön määrittely ja kuvaaminen

Aino Tormulainen

Osaaminen kehittyy paitsi erilaisia asioita tekemällä, myös niistä ymmärrystä lisäämällä. Liikkuvaa nuorisotyötä on tehty Suomessa lisääntyvässä määrin viime vuosina, ja etenkin covid-pandemian ja tilojen sulkemisten myötä yhä enemmän. Liikkuva nuorisotyö on yksi tapa toteuttaa ja kehittää nuorisotyötä nuorisotyön muuttuvissa toimintaympäristöissä. Työtavan kuvaus sekä liikkuvan nuorisotyön käsitteen määrittelemisen mahdollistavat osaamisen kehittämistä niin laajemmin nuorisoalalla, kuntien nuorisopalveluissa kuin yksittäisen työntekijän tasollakin.

Liikkuvan nuorisotyön määrittely ja kuvaaminen mahdollistavat osaamisen kehittämistä nuorisoalalla

Jalkautuva työ, liikkuva työ, löytävä työ, etsivä työ... Nuorisotyötä tehdään monella tavalla ja

erilaisin määrittein. Työn määrittelemisen on tärkeää niin työntekijän oman ammatti-identiteetin kuin työhyvinvoinnin kannalta. Samoin määrittelemisen liittyy myös valtakunnalliseen alan kehittämiseen ja toisaalta paikallisella tavalla sovellettavaan työtoteeseen sekä ammattilaisten oman osaamisen kehittämiseen.

Liikkuvan nuorisotyön tutkimushankkeessa (Humak & Nuorisotutkimusverkosto 2021–2022) yhtenä keskeisenä tavoitteena oli määrittellä liikkuvan nuorisotyön käsite sekä lisätä ymmärrystä työmuodosta niin työntekijöiden, hallinnon, yhteistyökumppanien kuin nuortenkin kokemuksiin kuunnellen. Hankkeen tutkimusraportissa (Tormulainen & Kauppinen 2022) sekä tuloksia tiivistävässä videossa käsitellään muun muassa liikkuvan nuorisotyön käytäntöjä sekä sen tuomaa lisäarvoa, haasteita ja tulevaisuuden mahdollisuuksia kunnallisessa nuorisotyössä. Tiivistetysti liikkuvaa nuorisotyötä määrittävät ainakin renkaat eli auto, välimatkojen taittaminen, nuorten luo meneminen ja tavoittaminen eri alueilla, tilan ja kohtaamispaikan tarjoaminen, yhdenvertaisuus ja siihen pyrkiminen nuorisopalvelujen osalta, nopea reagointi, ilmiö- ja tarvelähtöisyys sekä nuorten osallisuuden mahdollistaminen. Lisäksi määrittäykseen liittyy vahvasti paikallisuus ja kunta-kohtaisuus. Yhtä kaikkialla samalla tapaa toimivaa liikkuvan nuorisotyön mallia ei voisi ehkä tehdä, vaan on oltava valmiutta soveltaa.

Osaamisen kehittämistä sanoittamalla

Liikkuvan nuorisotyön tutkimushankkeen tutkijat katsoivat liikkuvan nuorisotyön kenttää siitä ulkopuolisina toimijoina. Ulkopuolisen tahon kuvaus nuorisotyön toteuttamistavasta, joka on kokoava, haastatteluihin ja havainnointeihin sekä dialogiseen työskentelyyn perustuva, tarjoaa niin työntekijöille kuin kunnillekin mahdollisuuden kehittää itseään ja luoda uutta.

Kun eri tavoin eri paikkakunnilla toteutettava liikkuva nuorisotyö saa jokseenkin yhteisen määritelmän tunnuspiirteineen, mahdollistuu tätä työtä tekeville selkeämmin oman ammattidentiteetin ymmärrys sekä oman työn sanoittaminen. Ulkopuolisen tekemät havainnot ja huomiot voivat tarjota mahdollisuuden kehityä ja tehdä paremmin. Tämän lisäksi ne voivat tuoda merkittäviä kiitoksia ja työn arvostuksen osoituksia työntekijöille itselleen.

”Update!” Käsitteet, toimintaympäristöt ja -tavat muuttuvat ajassa

On tärkeää muistaa, että tutkimushankkeessa tehty liikkuvan nuorisotyön käsitteen määrittely tehtiin ja on pätevä tässä ajassa. Yhdessä kentän toimijoiden kanssa haluttiin korostaa myös sitä, että ymmärrys, tavoite ja tarve voivat kaikki liikkuvassa nuorisotyössä muuttua ajan mittaan, ja mahdollisesti tämäkin määritelmä elää. Osaamistaan niin käsitteellisessä ymmärryksessä kuin työn tekemisen tavoissa onkin oltava valmis päivittämään. Liikkuva nuorisotyö eri muotoineen on siitä hyvä osoitus.

Liikkuvassa nuorisotyössä kiteytetysti ”olla liikkuen läsnä”. Kohtaaminen ja läsnäolo ovat nuorisotyön ydintä, ja kohtaamisia on tänä päivänä nuorisotyön kentällä mahdollistettava moninaisissa ja muuttuvissa toimintaympäristöissä. Niin verkossa, kauppakeskuksissa, kouluissa ja harrastuksissa, mutta myös kaduilla, kyillä, toreilla, maitolaitureilla, skeittipaikoilla; siellä, missä nuoret ovat – ja missä he sitten tulevaisuudessa tulevatkin olemaan. Tilanteisiin ja toimintaympäristöjen muutoksiin on reagoitava, ja osaamista niiden suhteen myös pystyttävä tarkentamaan. Erilaisesta tutkimuksellisesta käsitteen määrittelystä voidaan nähdä olevan nuorisosalalle ja konkreettista työtä tekevillekin hyötyä myös jatkossa.

Lähteet:

Tormulainen, Aino & Kauppinen, Eila 2022. Liikkuen läsnä, hetkessä teille. Tutkimusraportti liikkuvasta nuorisotyöstä.

Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 173. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 146. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/liikkuen-lasna-hetkessa-teille-2022-final.pdf>

Kirjoittaja

Aino Tormulainen, tutkija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kuvaajat Remo Viikko ja Matti Koukkari
asettelevat kameraa Tiikeri-Wauton
sivupelissä autolla ajon kuvausta varten.

Tutkimus-hankkeen tuloksien raportointi videon muodossa – hyppy tuntemattomaan

Aino Tormulainen

Hyvän lyhyen videon, sellaisen, jonka joku myös katsoo, tekeminen tuntui haasteelta ja varsinaiselta inhokkihommalta. Joskus ikävästä tehtävästä voi oppia, uudessa kehittyä ja lopulta olla myös tyytyväinen tulokseen. Hankkeen yhtenä lopputuotoksena toteutetussa videoprojektissa opin ja kehityin niin, että jaksan intoilla onnistuneesta videosta yhäkin ja kehtaan katsoa sen yhä uudelleen.

Kuinka jouduin, pääsin ja sain osallistua videoproduktioon

Menneenä vuonna työskentelin täysiaikaisesti liikkuvan nuorisotyön tutkimushankkeessa. Hankehakemukseen ja tarkennettuun tutkimussuunnitelmaan oli kirjattu, että tutkimushankkeen tuloksista tehdään video. Tätä tarkempaa linjausta hakemuksen ja suunnitelman kirjoittaneet henkilöt eivät olleet tehneet. Yksi lopputuotoksista itse tutkimusraportin sekä neljän pienisjulkaisun lisäksi sen kuitenkin tuli olla.

Olin aivan uuden äärellä. En ollut varsinaisesti tehnyt koskaan videoita. En käsikirjoittanut videoita enkä kyllä juuri katsonutkaan, ainakaan tutkimushankkeista ja niiden tuloksista kertovia videoita. (Katsoin orientaatioksi muutaman, jotka olivat tosi tylsiä ja kuivia.)

Tehtävä oli reilun vuoden mittaisen projektin epämieluisimmalta tuntuva osa, ja siirsin ja siirsin pitkin kevättä videoprojektin aloittamista. Mistä ahdistus ja vaikeus sitten johtuivat? Ehkä liian epämääräisestä tehtävästä toteuttaa vi-

deo tuloksista. Videolle ei ollut määritelty ennalta kohderyhmää tai toteutusta: kenelle, miksi, miten, kuka tekee, kuka katsoo tai katsoisi? Toisaalta aloittamisen vaikeus liittyi myös siihen, ettei minulla ollut aiempaa kokemusta videoproduktioista. Lopulta tutkimusraportti oli kirjoitettu, ja oli vain pakko siirtyä hoitamaan lopulta myös videon edistämistä.

Ammattilaiset löytyivät somesta

Kuinka lähteä liikkeelle? Tiesin, että videontekijä täytyy löytää. Aloitin helpoimmalla, eli kysyin sosiaalisessa mediassa, tietäkö kukaan tutustani hyviä videontekijöitä. Sainkin nopeasti muutamia vinkkejä ja ryhdyin lähettelemään tarjouspyyntöjä media-alan osaajille. Lopulta videon toteuttajaksi valikoitui tekijä, jota oli keuhuttu laadukkaasta työstä ja joka itse perusteli olevansa kiinnostunut liikkuvan nuorisotyön videon toteuttamisesta, koska hänellä itsellään oli taustaa nuorisotyöstä.

Videon tarkoitus ja kohderyhmä mietitytti vielä tässäkin vaiheessa. Lopulta päätimme, että video kuten liikkuvan nuorisotyön tutkimusraporttikin olisi kuvaus siitä, mitä liikkuva nuorisotyö on, kaikille – ei ainoastaan työntekijöille, rahoittajille tai nuorille, vaan ihan kaikille, joita asia voisi kiinnostaa.

Konkreettisesti produktiossa edettiin siten, että videon toteuttajien kanssa tavattiin ensimmäisen kerran suunnittelupalaverissa, jossa käytiin läpi, minkä seikkojen olisi kaikkein tärkeintä tulla esille. Kontaktoin yhdessä videontekijöiden kanssa kuntatoimijoita niillä paikkakunnilla, jonne videota lähdetäisiin kuvaamaan. Oli tärkeää, että videossa liikkuvasta nuorisotyöstä tulisi kattava kuva sekä selkeä ymmärrys siitä, että sitä tehdään aina jokaisen paikkakunnan omiin tarpeisiin omalla tavallaan.

Työstimme käsikirjoitusta ja haastattelukysymyksiä yhdessä videon toteuttajien kanssa. Kuvaushommat alkoivat ensin minun haastatteluosuuksillani sekä aikatauluun sopivasti sattuneella Joensuussa toteutetulla Wauton käyttökoulutuksella. Tämän jälkeen kuvaajat lähtivät kesällä kohti Savonlinnaa ja Äänekoskea, jossa he pääsivät Wauton ja Kesäkaaran matkaan kuvaamaan, kuinka erilaista liikkuvaa nuorisotyötä tehdään. Elokuun alussa raakaversio tuli kommentoille, ja yhdessä käytiin läpi muutostarpeita. Valmis tekstitetty video aloitti tutkimuksen julkaisutilaisuuden innostavasti kenttää ja työtä konkreettisoiden.

Uutta oppimassa, itseään kehittämässä

On hauska huomata nyt, kuinka tutkimushankkeeni inhottavin tehtävä, jonkun toisen hankemukseen ja tutkimussuunnitelmaan kirjaama videon toteuttaminen, olikin loppujen lopuksi koko tämän hankkeen paras tuotos. Video, tiivis ja tyylikäs summaus tutkimuksesta, toimii äärimmäisen hyvin liikkuvan nuorisotyön esittelyinä eri konteksteissa, niin kunnantaluustoissa kuin nuorisotyön opetuksessakin. Samaan tapaan kuin liikkuvan nuorisotyön tutkimusraporttikin kuvaa sitä, mitä liikkuva nuorisotyö on, millaisia haasteita sekä lisäarvoa se kunnalliseen nuorisotyöhön tuo, myös tässä vi-

deossa saatiin tiivistettyä nämä tutkimuksen keskeiset tulokset seitsemään minuuttiin.

Opin, kuinka videoprojekti kannattaa tehdä, millaisia vaiheita siihen liittyy ja kuinka ammattilaiset työtään tekevät. Itselleni tärkein oppi oli se, että omassa osaamisessaan voi kehittyä. Nyt olen täysin valmis toteuttamaan joskus myös jonkin toisen videon ja tiivistämään tutkimusta populaarimpaan muotoon, myös videoformaatissa. Mutta aion siinäkin tapauksessa pyytää ammattilaisen apua, sillä me voimme auttaa toinen toisiamme, oppia ja saada hyvää jälkeä aikaiseksi asiantuntemuksemme yhdistäen.

Kirjoittaja

Aino Tormulainen, tutkija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Yrittäjyysasenteen ja -osaamisen oppimis- tuloksissa vahvaa kehittymistä Humakin automatisoiduilla yrittäjyyden verkko-opintojaksoilla

Markus Suomi

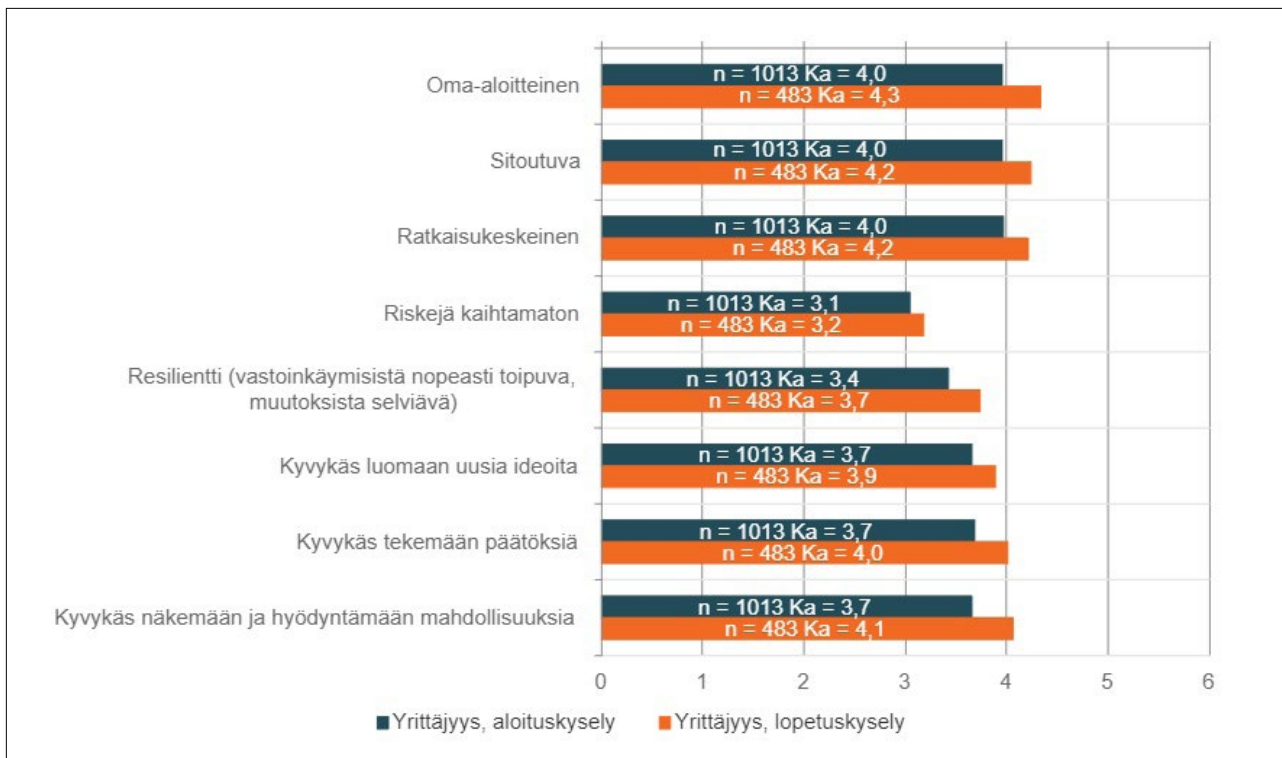
Lukuvuoden 2021–22 aikana Humakin täysin automatisoiduilla opintojaksoilla Yrittäjyys (5 op) ja Yritystoiminnan perusteet (5 op) mitattiin opiskelijoiden lähtö- ja päättötasoa erilaisissa yrittäjyysisällöissä. Kummallakin opintojaksolla kehittyminen sekä yrittäjyyteen suhtautumisessa että yrittäjyysosaamisessa oli kehittynyt selvästi.

Yrittäjäidentiteetin kehittyminen ja yrittäjyyteen kasvaminen

Opintojaksolla Yrittäjyys (5 op) sisällöt käsittelevät oman yrittäjyysidentiteetin tunnistamista, sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden eroja, yrittäjyyden roolia työllistymisessä sekä erilaisia polkuja yrittäjyyteen. Opintojakso suoritetaan itse-

näisesti verkossa aikaan ja paikkaan sitomatta. Tukea tarvitseville on tarjolla ohjaustunteja keran kuukaudessa.

Opintojakson alussa kukin jakson aloittanut vastasi lähtötasokyselyyn, jossa arvioitiin toisaalta yrittäjyyteen liittyviä ominaisuuksia, ja toisaalta yrittäjyyteen liittyvää motivaatiota.

Kaavio 1. Yrittäjyyteen liittyvät ominaisuudet.

Samat kysymykset esitettiin opiskelijoille opintojakson päättyessä. Kyselyllä haluttiin mitata tarkasteltujen ominaisuuksien kehittymistä opintojakson aikana. Päätökyselyyn vastasi 483 opiskelijaa. Koska aloituskyselyyn vastaminen oli tehty opintojaksolla etenemisen kannalta pakolliseksi, voidaan olettaa, että kaikki päätökyselyyn vastanneet vastasivat myös aloituskyselyyn, joskin aloituskyselyn vastaajamäärä kaiken kaikkiaan oli suurempi.

Kyselyssä esille nostettuja yrittäjyyteen liittyviä ominaisuuksia olivat esimerkiksi oma-aloitteisuus, ratkaisukeskeisyys, suhtautuminen riskeihin, luovuus ja päätöksentekokyky. Arviointiskaala oli 1–5. Kaikkien ominaisuuksien kohdalla päätökyselyn arvot olivat 3–8 % aloituskyselyn arvoja korkeammat. Suhtautuminen yrittäjyyteen opintojakson alussa oli 3,2 (asteikko 1–5) ja lopussa 3,8. Opintojakson aikana suhtautuminen yrittäjyyteen oli siis 19 % aloitusvaihetta myönteisempää.

Yrittäjyys- ja liiketoimintaosaaminen

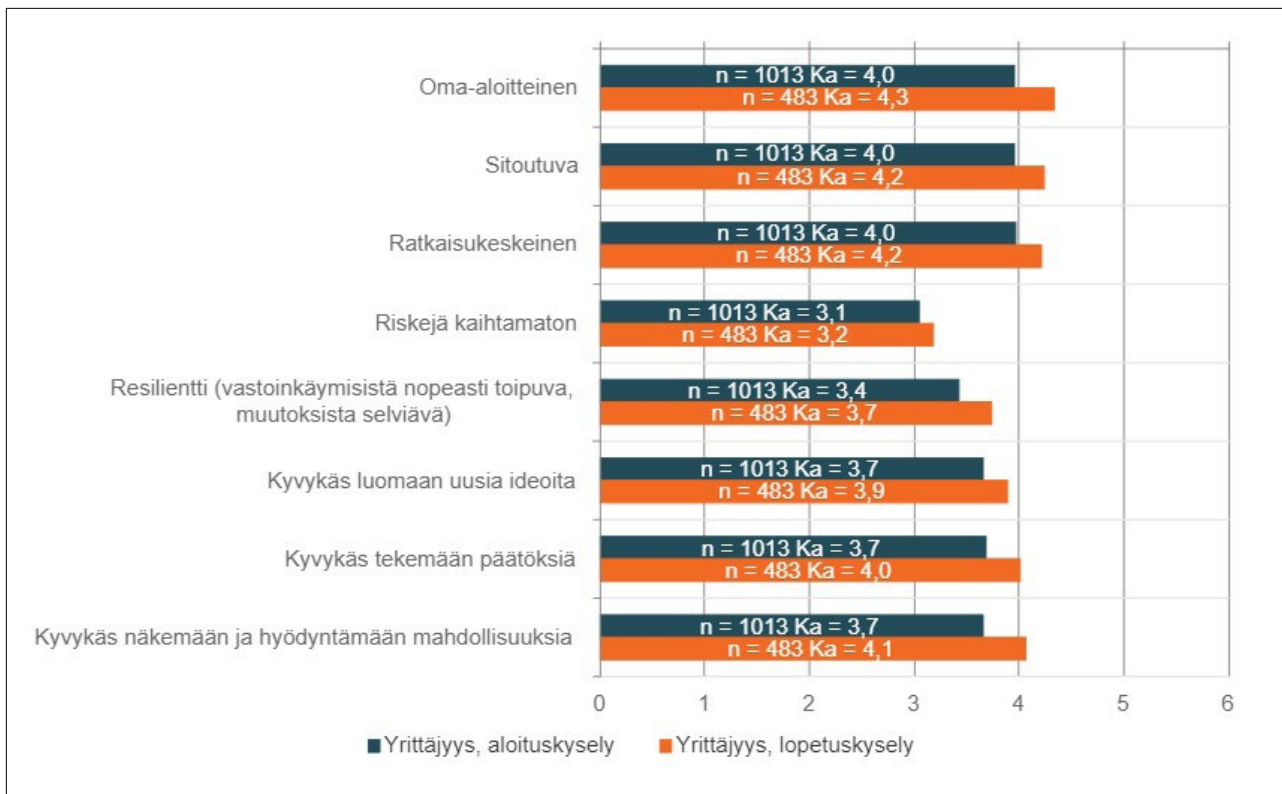
Yritystoiminnan perusteet (5 op) -opintojaksolla sisällöt keskittyivät liiketoiminnan suunnitteluun sekä yrityksen perustamiseen ja johtami-

seen. Jaksolla hyödynnettiin luovaa prosessia oppimisen välineenä. Myös tämä opintojakso suoritettiin verkossa, täällä itsenäisen suorittamisen vaihtoehtona oli tiimisuoritus. Jaksolla oli tarjolla ohjaustunti kerran kuukaudessa.

Jakson päätökyselyyn vastasi 207 opiskelijaa, jotka olivat vastanneet myös aloituskyselyyn. Aloitus- ja päätökyselyn kysymykset olivat samat. Tällä haluttiin mitata opiskelijoiden yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamisen kehittymistä opintojakson aikana. Arviointiskaala oli 1–5.

Yrittäjyysosaamisen alueella kysymykset koskivat esimerkiksi vuorovaikutusta, verkottumista, suunnitelmallisuutta, tavoitteellisuutta, ajankäyttöä, itsevarmuutta ja yrittäjänä kehittymistä. Nämä arvot olivat nousseet aloituskyselystä päätökyselyyn 5–24%.

Liiketoiminnan alueella taas opiskelijat arvioivat osaamistaan esimerkiksi tuoteidean kehittämisessä, asiakaslähtöisessä ajattelussa, kannattavuudessa, myynnissä ja markkinoinnissa sekä yrityksen perustamisessa ja johtamisessa. Opintojakson aikainen kehittyminen näillä alueilla oli peräti 17–50%.

Kaavio 2. Liiketoimintaosaaminen

Tulosten pohdintaa

Kyselyt osoittavat selvästi, että opintojaksoilla oli omaksuttu jaksojen sisältöjä. Yrittäjyys-opintojakson keskeiset sisällöt, yrittäjyysasenne ja yrittäjämäinen tekeminen palvelevat yksilöä paitsi yrittäjänä, myös palkkatyössä ja monessa muussa tekemisessä. Esimerkiksi oma-aloitteisuus, aktiivisuus, sitoutuminen ja päätöksentekokyky ovat ominaisuuksia, joita tarvitaan jokapäiväisessä elämässä. Vaikka kaikista opiskelijoista ei olla tekemässä yrittäjiä, nämä geneeriset taidot ovat tärkeitä tekijöitä kilpailluilla työmarkkinoilla. On rohkaisevaa, että opiskelijat kokevat oppivansa näitä taitoja yrittäjyyden opintojaksolla.

Yritystoiminnan perusteet -jaksolla ilahduttavaa oli esimerkiksi vuorovaikutus- ja verkostoitumistaitojen kasvu. Tämä osoittaa, että jaksoa on suoritettu tiimeissä, ja samalla korostuu tiimin merkitys yritystoiminnassa ja sen suunnittelussa. Tulokset osoittavat myös, että luova prosessi oppimisen välineenä on menetelmänä ollut onnistunut. Merkittävät kasvuprosentit liiketoiminta-alueiden osaamisessa kielivät osittain ehkä vaatimattomasta lähtötasosta, mutta myös isosta harppauksesta liiketoimintaosaamisessa. Näitäkin taitoja voidaan hyö-

dyntää paitsi yritystoiminnassa myös monenlaisessa palkkatyössä.

Kyselyn tulosten valossa kumpikin yrittäjyyden verkko-opintojakso on onnistunut kehittämään opiskelijoiden osaamista yrittäjyyden keskeisillä sisältöalueilla. On innostavaa, että opiskelijoille voidaan täysautomatisoitujen verkko-opintojaksojen kautta tarjota toimiva kasvualusta yrittäjyyteen. Kyselyn tulokset rohkaisevat pysymään valitulla tiellä ja kehittämään opintojaksoja edelleen tältä pohjalta.

Kirjoittaja:

Markus Suomi, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Nuorisotyön uudet YAMK-opinnot – kokemuksia

Merja Kylmäkoski | Katja Munter

Yhteisöpedagogi (ylempi AMK) -OPS-uudistuksen myötä syksyllä 2021 opintonsa aloittanut ryhmä tarttui opintojensa alussa uuteen opetusohjelmaan. Sen mukaisesti nuorisotyötä voi nykyään opiskella kolmen 5 opintopisteen opintojakson verran, ts. yhteensä nuorisotyön opintoja on tarjonnassa 15 opintopistettä. YAMK-opinnot eroavat aikaisemmasta siten, että niiden suorittamisen tavoiteaika on 1,5 vuotta aikaisemman kahden vuoden sijaan. Lisäksi opinnoissa painotetaan verkko-opiskelua, ja nuorisotyön opinnot, samoin kuin muidenkin Humakin yhteisöpedagogikoulutuksen osaamiskärkien opinnot, ovat vapaasti valittavia opintoja. Nuorisotyön opinnot ovat muiden osaamiskärkien opintojen tavoin tarjonnassa keväisin, ja niihin voi osallistua myös avoimen opiskelijana. Nuorisotyön uudet opintojaksot

toteutettiin ensimmäisen kerran ajalla 17.1.–31.5.2022. Kullekin opintojaksolle osallistui reilu 20 opiskelijaa.

Kevätlukukausi käynnistettiin hyvinvoinnin pohdinnalla

Ensimmäisellä opintojaksolla, Nuorisotyön arki muutoksessa, keskityttiin tarkastelemaan nuorisotyön työyhteisöä sisältäpäin. Opintojaksolla tarkasteltiin nuorisotyön työhyvinvointia, monialaisen työn vahvuuksia ja kehittämiskohtia, johtajuutta nuorisotyössä sekä muutoksen hallintaa. Opintojakson päätöswebinaarissa opiskelijat keskustelivat OKM:n VANUPOsta vastaavan virkamiehen kanssa seuraavasta VANUPO-kaudesta ja saivat äänensä kuuluviin

valmistelutyössä. Opintojaksopalautteessa tästä tuli kiitoksia, samoin kuin opintojakson aihepiiriin kiinnostavuudesta, opiskelumateriaaleista ja opetuksesta.

Kohtaaminen on nuorisotyön ydintä huolimatta siitä, missä sitä tehdään

Toisella opintojaksolla, Nuorisotyön kentät ja kohtaamisen tavat, katse käännettiin nuorisotyön työyhteisön sisältä nuorisotyön kenttään. Opintojaksolla perehdyttiin erilaisiin nuorisotyön työympäristöihin, kuten digitaalisessa ympäristössä työskentelyyn, josta esimerkkinä käytettiin sairaalanuorisotyötä, sekä julkisessa tilassa tehtävään nuorisotyöhön, josta esimerkkinä esitettiin liikkuva nuorisotyö. Nuorten kohtaamisen tematiikkaan opintojaksolla syvennyttiin valokuvan käytön sekä luovien ja taideterapeuttisten menetelmien välityksellä. Opiskelijapalautteessa opintojaksoa luonnehdittiin kiinnostavaksi ja sisällöltään hyväksi.

Nuorisotyö toimii kansainvälisesti ja tukee nuorten kansainvälisyyttä

Kevään kolmannelle ja viimeisellä opintojaksolla, Eurooppa nuorisotyön toimintakenttänä, perehdyttiin nuorisotyön keskeisiin kansainvälisiin sitoumuksiin, rakenteisiin ja foorumeihin sekä perehdyttiin nuorisotyöhön ja nuorisotyön ajankohtaisiin teemoihin kuuden eurooppalaisen maaesimerkin avulla. Opintojakson live-webinaareissa oli kaksi kansainvälistä vierailijaa, jotka luennoivat englanniksi. Lisäksi opintojaksolla oli runsaasti englanninkielistä videomateriaalia. Opiskelijapalautteesta opintojaksoa kiiteltiin sen monipuolisuudesta ja aineiston kansainvälisyydestä. Opintojakso myös yllätti ne opiskelijat, jotka olivat suhtautuneet kansainvälisyysteemaan aluksi hieman empien. Se poisti ennakkoluuloja kielitaidon suuria vaatimuksista ja antoi oivalluksia, miten nuorten kanssa voi toimia kansainvälisyyttä edistäen myös varsin pienellä panostuksella.

Nuorisotyön opintojen kehittämispohdintaa

Kokonaisten opintojaksojen toteuttaminen uusina opintoina sataprosenttisesti verkko-opintoina on ollut haastavaa. Monella tapaa on oltu uuden äärellä, kun opintojaksoja rakennettaessa on mietitty, miten opintojaksojen toteutus joustaisi ja tukisi parhaiten työn ja perheen ohella opiskelevia aikuisopiskelijoita sekä samanaikaisesti mahdollistaisi opiskelijaryhmälle yhteisöllisyyden kokemuksia. Opintojaksopalautteen perusteella tässä on varsin hyvin onnistuttukin, joskin oppimisympäristön rajat ovat tulleet paikoin vastaan.

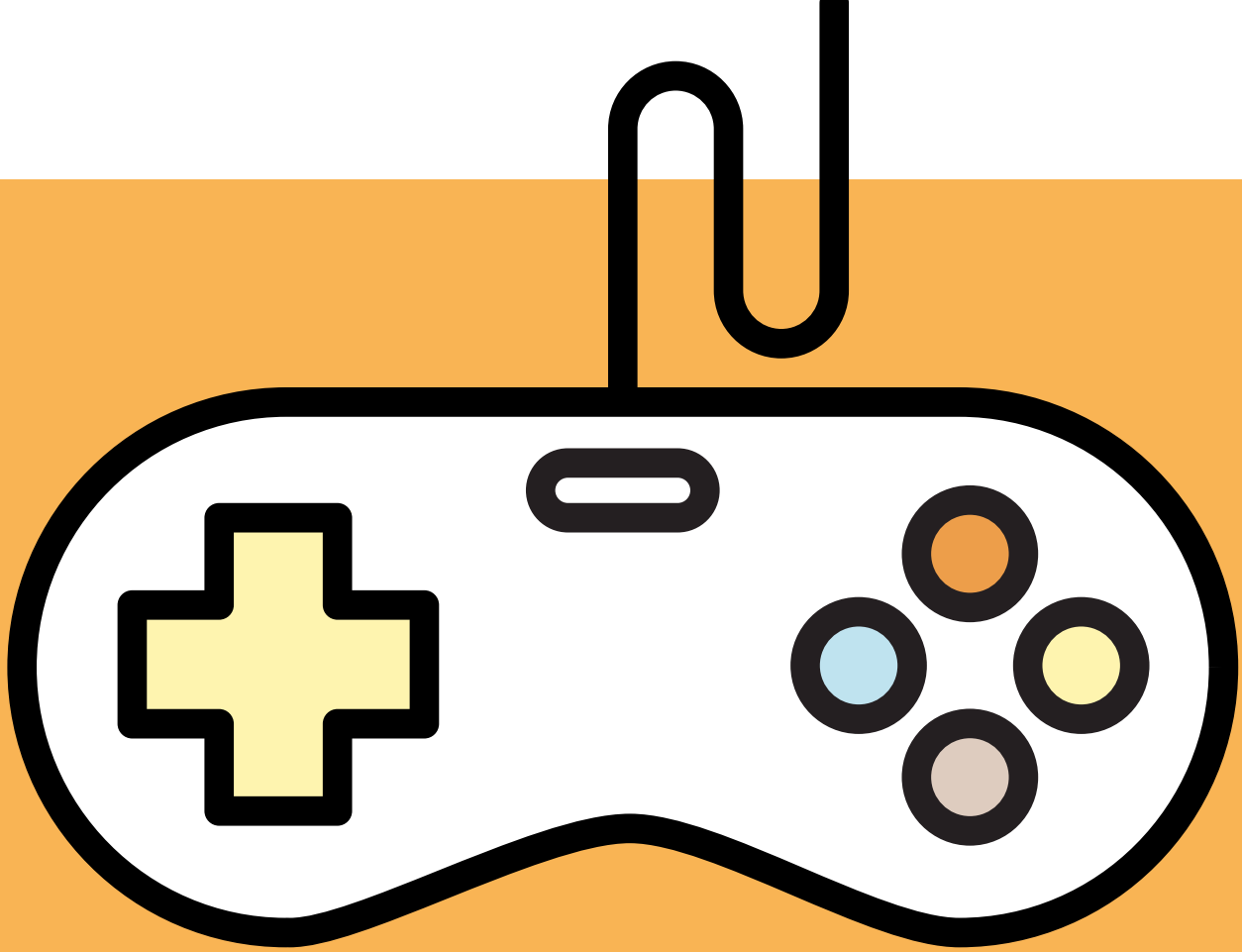
Opintojaksojen toteutus peräkkäin mahdollisesti edellisen opintojakson teknisten ratkaisujen uudelleen miettimisen seuraavia opintojaksoja aloiteltaessa. Yksi esimerkki tästä on toiselle opintojaksolle lisätty tarkistustyökalu, jolla opiskelijat pystyivät varmistamaan, ettei yksikään opintojakson tehtävistä ole jäänyt tekemättä. Kolmannelle opintojaksolle tarkistustyökalun sijaintia oppimisalustalla muutettiin edellisen opintojakson päätöswebinaarin palauttekeskustelun pohjalta, jotta se olisi helpommin löydettävissä.

Kehittämistyö jatkuu seuraavilla toteutuskerroilla. Teknisten ratkaisujen lisäksi seuraavilla toteutuksilla varmistetaan, että materiaali on edelleen ajantasaista ja mahdolliset uudet toimialaa pohdittavat ilmiöt tulevat mukaan opintojaksoille.

Kirjoittajat:

Merja Kylmäkoski, yliopettaja
Katja Munter, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Uusinta uutta Humakin nuorisotyön koulutuksessa: pelikasvatusopinnot

Merja Kylmäkoski | Suvi Tuominen

Humakilla on pitkä historia mediakasvatukseen ja verkkonuorisotyöhön kytkeytyvän tematiikan parissa. Jo vuonna 2016 Humak toteutti yhteistyössä Verken kanssa digi-nuorisotyön opintojakson, jonka yksi aihe oli pelikasvatus. Henkilöstöstä löytyy vieläkin pidemmän linjan pelikasvattajia, mukaan lukien peräti 15 vuoden takaisen pelikasvatukseen tekijä. Talvella 2019 Tampereen järjestetty ensimmäinen Kunnallisen nuorisotyön e-urheiluseminaari antoi uuden sisäisen nuorten pelaamisen tarkasteluun Humakissa. Maaliskuussa käynnistyneet

pelikasvatuksen opinnot ovat tämän pitkän monisyklisen kehittämistyön tulosta.

Työelämän kanssa yhteiskehittämistyönä syntyi kaikkiaan 10 opintopistettä pelikasvatusopintoja, jotka jakautuvat kahteen viiden opintopisteen laajuiseen opintojaksoon, Pelikasvatus nuorisotyössä 1 ja 2. Opintojen vahvuus on niiden hyvin työelämälähtöisessä kehitystyössä.

Seminaarista alkanut työelämäyhteistyö on ollut huikea matka. Siihen on sisällynyt

Kuva 1. Digitaalisten pelien lisäksi myös perinteiset pelit ovat edelleen suosittuja.

perehtymistä niin esportiin kuin perinteisempiinkin peleihin ja peli-ilmiöihin. Keskeinen oivallus on ollut, että nuorisotyöntekijän ei tarvitse olla itse pelaaja, kiinnostus pelaamiseen riittää. Pelaaminen kuuluu kaikille nuorille, ja sen tulee olla mukava harrastus.

Opinnot vastaavat kentän tarpeeseen

Pelikasvatusopintojen kehittäminen Humakissa alkoi nuorisotyön kentällä havaitusta pelaavien nuorten kanssa työskentelevien nuorisotyöntekijöiden kiinnostuksesta oman koulutuksen saamiseen. Kysyntään pyrittiin vastaamaan tilaamalla ylempi AMK -opiskelijaryhmään valitulta, työnsä kautta aiheeseen erikoistuneelta Stella Härköselältä [opinnäytetyö](#), jonka tehtäväksi sovittiin nuorisotyön pelikasvatuksen opintojen kehittäminen.

Opinnäytetyön valmistuttua kehittämissyhteistyöhön tuli mukaan [Non-toxic-hanke](#), joka osallistui opintojen toteutussuunnitelmatyöhön tuottamalla opintojaksolle videomateri-

alia. Varsinaisen opintojaksojen rakentamisen Moodleen teki opintojen vastuupettaja Suvi Tuominen.

Opinnot käynnistyivät keväällä 2022

Ensimmäiselle opintojaksolle ilmoittautui noin 40 opiskelijaa. Puolet ryhmästä oli Humakin omia tutkinto-opiskelijoita ja puolet avoimen opiskelijoita. Humakin yhteisöpedagogi (AMK) -opiskelijoita oli opintoihin ilmoittautunut eri kampuksilta ja monimuotoryhmästä.

Opinnot olivat vapaasti valittavia opintoja, kenenkään ei ollut pakko valita niitä. Varsin lyhyellä ja pienellä markkinoinnilla näin ison ryhmän kokoon saaminen kertoo omaa tarinaansa opintojen kiinnostavuudesta. Ensimmäisestä webinaarista lähtien tunnelma olikin erittäin innostunut ja yhteisöllinen.

Ensimmäisellä opintojaksolla pohdittiin muun muassa, mitä pelaaminen merkitsee nuorelle, miksi pelitoimintaa pitäisi järjestää nuo-

Kuva 2. Karttakuva Suomen pelimuseon näyttelystä Mielikuvituksen maantiede 9.6.–18.9.2022.

risotyössä ja mitä kaikkea nuorisotyöllinen pelikasvatus pitää sisällään. Opintojakson koivana tehtävänä opiskelijat laativat tulevaisuusvisioita nuorisotyöllisestä pelitoiminnasta (ks. Tuominen 2022).

Opintojaksot ovat itsenäisiä kokonaisuuksia

Syksyllä käynnistyneen Pelikasvatus nuorisotyössä 2 -opintojakson kokoamisessa hyödynnettiin kevään opintojakson palautetta. Syksyn opintojaksosta haluttiin tehdä itsenäinen kokonaisuus, jonka voi opiskella joustavasti käymättä ensin Pelikasvatus nuorisotyössä 1 -opintojaksoa. Näin opintojakson voivat valita sellaisetkin, joilta edellinen opintojakso jäi keväällä huomaamatta.

Myös Pelikasvatus nuorisotyössä 2 -opintojakson punainen lanka on pelitoiminnan käynnistäminen ja kehittäminen nuorisotyössä. Lisäksi opintojaksolla käsitellään pelinkehittämistä, roolipelaamista ja pelien ikärajoja. Yhtenä oppimistehtävänä opiskelijat pääsevät kokeilemaan roolipelaamista Suomen roolipeliseurankanssa.

Kehitämme opintojaksoja työelämäyhteistyössä myös jatkossa

Humakin tarjonnassa on nyt yhteensä 10 opintopistettä pelikasvatuksen opintoja. Opinnot järjestetään kerran vuodessa verkko-opintojaksoina. Tämä on kuitenkin vasta alkua, sillä tulevaisuudessa hämmäyttävät laajemmat pelikasvattajan opinnot.

Koko opintojen kehittämisen ajan opinnoista on kerrottu avoimesti toimialalla. Niitä on esitelty NUORI2020-tapahtumassa ja koronan laantuttua jälleen NUORI2022-tapahtumassa täysille saleille. Kentän ammattilaisilta on myös tullut poikkeuksellisen paljon yhteydenottoja, joissa on kerrottu kiinnostuksesta osallistua opintojen kehittämiseen. Iloitsemme näistä yhteistyötarojuksista ja toivomme niitä jatkossakin. Tiivis työelämäyhteistyö on paras mahdollinen tapa kehittää opintoja.

Lähteet

Härkönen, Stella 2021. Pelikasvatus nuorisotyössä: Yhdenvertaisuus etusijalle nuorisotyöllisessä pelitoiminnassa. Viitattu 28.10.2022. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021061415930>

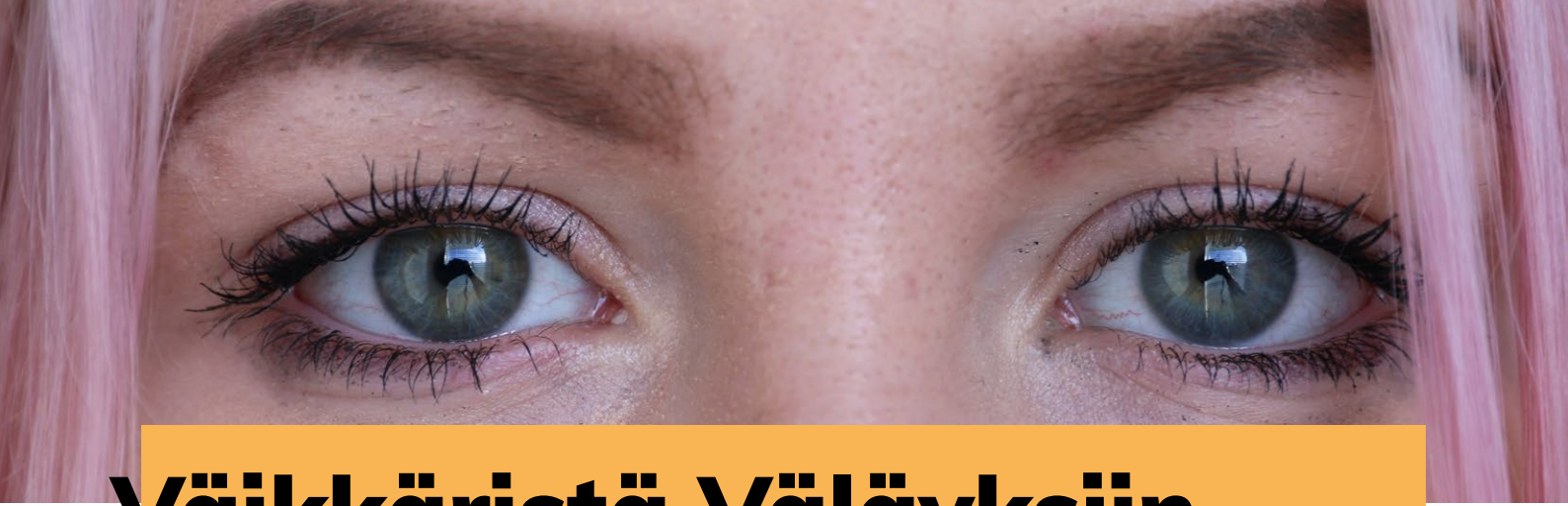
Kylmäkoski, Merja 2019. Nuorisotyö kohtaa ja kasvattaa nuoria e-urheilun parissa. Viitattu 28.10.2022. <https://www.humak.fi/blogit/nuorisotyö-koh-taa-ja-kasvattaa-nuoria-e-urheilun-parissa/>

Tuominen, Suvi 2022. Miltä nuorisotyöllinen pelikasvatus näyttää tulevaisuudessa? Viitattu 3.11.2022. <https://www.humak.fi/blogit/milta-nuorisotyöllinen-pelikasvatus-nayttää-tulevaisuudessa/>

Kirjoittajat:

Merja Kylmäkoski, yliopettaja
Suvi Tuominen, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Väikkäristä Väläyksiin

– 18 käytännön periaatetta suunnitella ja toteuttaa reaaliaikaista yhteisöllistä verkko-opiskelua

Päivi Timonen

Humakin digioppimisen kehittämisryhmän yksi vuosien 2022 ja 2023 painopiste on yhteisöllisen verkko-opiskelun kehittäminen (Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2022). Yhteisöllisen verkkopedagogiikan ja verkko-opiskelun tarve on ryöpsähtänyt esille koronapandemian aikana ja sen jälkeen. Opiskelijapalautteiden perusteella opiskelijat kokevat itsensä yksinäisiksi. Osaltaan tämä voi johtua siitä, ettei koronapandemian aikana verkko-opiskelussa ole riittävästi suunniteltu ryhmissä opiskelua eikä yhteisöllistä ja aktiivista opiskelua. Yhtenä tehtävänäni verkkopedagogina Humakissa minulla on digioppimisen kehittämisryhmän työn luotsaaminen. Vapaa-ajallani tekemäni tutkimustyö edistää myös omalta osaltaan Humakin digioppimisen kehittämisryhmän yhteisöllisen verkkopedagogiikan kehittämistä.

Aloitin jatko-opiskelun vuonna 2019 ja tutkin ja kehitän valmennuspedagogista mallia reaaliaikaiseen yhteisölliseen verkko-opiskeluun. Tutkimusmenetelmän punainen lanka on opetuksellinen kehittämistutkimus (Pernaa, 2013; Vesterinen & Aksela, 2013). Kolmessa osatutkimuksessa tutkin aiheitani eri näkökulmista edeten aikaisemmassa tutkimuksessa saatu-

ja tuloksia tutkien. Ensimmäinen osatutkimus oli systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja laadullinen sisällönanalyysi. Etsin kansainvälisistä vertaisarvioituista artikkeleista, mitä teorioita ja pedagogiikkaa oli tutkittu reaaliaikaisen yhteisöllisen verkko-opiskelun ja -opetuksen tutkimuksissa ja millainen on analysoitu alustava valmennuspedagoginen malli.

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tuotti tulokseksi seitsemän eri pedagogiikkaa, joista yleisin ja eniten käytössä ollut oli Garrisonin ja kollegoiden (Garrison, 2000) ja Garrisonin (Garrison, 2016, 2017) tutkima ja kehittämä teoreettinen viitekehys Tutkiva yhteisö ja sen kolme läsnäoloa. Ne ovat sosiaalinen, tiedollinen ja opetusläsnäolo. Kuviossa 1 esittelen Tutkivan yhteisön kehitettynä reaaliaikaiseen yhteisölliseen verkko-opiskeluun (Timonen & Ruokamo, 2021a). Alustavassa reaaliaikaisen yhteisöllisen verkko-opiskelun valmennuspedagogisessa mallissa opettaja suunnittelee ja muotoilee sosiaalisen läsnäolon prosessia. Sosiaalinen läsnäolo sisältää opiskelijoiden reaaliaikaisen verkkoläsnäolon lisäksi aktiivista yhteisöllistä oppimista ryhmissä. Tiedollisessa läsnäolossa nousee esille yhteisöllinen oppiminen ja tiedon rakenta-

Kuvio 1. Alustava reaaliaikaisen yhteisöllisen verkkoopiskelun valmennus-pedagoginen malli (Timonen & Ruokamo, 2021a) mukailen Garrisonia (2016, 2017) ja Garrisonia ja kollegoita (2000).

minen ryhmissä. Opetusläsnäolossa oppimista muotoillaan pedagogisin menetelmin webinarissa toteutuvaksi valmennukseksi ja aktiiviseksi opiskeluksi. Opetusläsnäolossa opiskelijoiden pienryhmät ovat osa prosessia. (Timonen & Ruokamo, 2021a, 2022.) Pienryhmien toiminta nousi ensimmäisen osatutkimuksen yhtenä tuloksena osana yhteisöllistä opiskelua.

Tässä lyhyessä väikkäristä Väläyksiin -piipahduksessa vedän yhteen systemaattisen kirjallisuuskatsauksen ja laadullisen aineiston analyysin tuloksia, joita voidaan esimerkiksi hyödyntää reaaliaikaisen verkko-opetuksen suunnittelua ja toteutusta tehdessä (Kuvio 2).

Edellä mainittujen 18 reaaliaikaisen yhteisöllisen verkko-opiskelun käytännön periaatteiden avulla voi varmistaa kolmen eri läsnäolon toteutumisen webinarissa. Jotkut periaatteista ovat sellaisia, että ne toteutuvat kertaalleen verkko-opintojaksolla, jossa on useampia webinaareja. Esimerkiksi sosiaalisen läsnäolon periaate varmistetaan, että ryhmät luovat säännöt opiskelulle webinarissa, voi

opintojaksolla toteutua prosessina seuraavasti: ensiksi ryhmissä sovitaan itsenäisesti opiskelusta, ja periaatteet viimeistellään ja esitellään verkko-opintojakson ensimmäisessä webinarissa tai ryhmissä työskentelyn sopimus työstetään ensimmäisessä webinarissa.

Kuvion voi tulostaa käyttöönsä, ja siihen voi kirjata webinaaria koskevia huomioita ennen toteutusta ja webinaarin jälkeen. Kuvioon voi lisätä haluamansa itsearviointiasteikon. Esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen käyttämä arviointiasteikko on 1 = puuttuva, 2 = alkava, 3 = kehittyvä, 4 = edistynyt (Karttunen ym., 2018). Käyttää voi myös omaa 1–3-portaista arviointiasteikkoa tai kehitetään parhaillaan – toteutunut -tyylistä asteikkoa. Tätä 18 periaatteen listausta voi siis hyödyntää itsearvioinnissa myös yhteisöllisen verkko-opiskelun laadun varmistamisen näkökulmasta. Yhteisöllinen ja aktiivinen verkko-opiskelu ei toteudu ilman, että se suunnitellaan osaksi webinarin pedagogista käsi-kirjoitusta.

Alustavan valmennuspedagoginen mallin 18 käytännön periaatetta suunnitella ja toteuttaa reaaliaikaista yhteisöllistä verkko-opiskelua (Timonen & Ruokamo, 2021). Mallin taustalla oleva Tutkiva yhteisön viitekehys pohjautuu mm. Garrisonin (2016, 2017) tutkimuksiin.								
Opetusläsnäolo	Suunniteltu	Toteutunut	Sosiaalinen läsnäolo	Suunniteltu	Toteutunut	Tiedollinen läsnäolo	Suunniteltu	Toteutunut
Suunnitellaan opettajan pedagoginen toiminta, joka tukee tehtävissä vuoropuhelua ja keskustelua.			Vahvistetaan opiskelijoiden välistä vuoropuhelua ja pohdintaa yhteisöllisillä menetelmillä.			Suunnitellaan tiedon rakentamiseksi yhteisöllisiä ja tutkivia oppimisaktiviteetteja käänteisellä oppimisella.		
Pätevöidytään opettajana webinaarin kulkuun ja pedagogisiin vinkkeihin.			Suunnitellaan webinaarissa opiskelu kokonaisvaltaisesti ryhmät huomioiden.			Varmistetaan vertaisoppimisen ryhmät ja ongelmaperusteisen oppimisen yhteiseen luomiseen ja rakentamiseen.		
Suunnitellaan opettajan toimintaa, joka vaikuttaa yhteisölliseen opiskeluun ja fasilitoi keskustelua sekä edistää opiskelijan sitoutumista.			Varmistetaan, että ryhmät luovat säännöt opiskelulle webinaarissa.			Muodostetaan valmennusprosessit tukemaan kognitiivisia tavoitteita ja yhteenkuuluvuutta.		
Varmistetaan webinaarin sisältö, toimintatapa ja tekniikka ennen webinaaria, sen aikana ja sen jälkeen.			Vähennetään sosiaalista etäisyyttä webinaariympäristön teknisillä työkaluilla ja opetusmenetelmillä.					
Suunnitellaan erilaisia aktiiviteettityyppejä ja ennaltaehkäistään teknistä osaamattomuutta.			Hyödynnetään breakout-ryhmiä emotionaaliseen sitoutumiseen ja mahdollistetaan inhimillinen yhteys.					
Luodaan ja edistetään opetussuunnitelmaa, vuorovaikutusta, sääntöjä ja opiskelun fasilitointia.			Vahvistetaan opiskelijoiden verkkoläsnäoloa yhteyksien kautta.					
Suunnitellaan webinaari uudelleen käyttäen vaihtelevia pedagogisia menetelmiä ja harjoituksia.								
Varmistetaan ammatillinen taustatuki opettajalle myös substansiin.								
Luodaan jatkuvia, oikea-aikaisia arviointeja myös oppimisanalytiikkaa hyödyntäen.								

Lähdeluettelo:

Garrison, R. D. (2016). Thinking collaboratively. Learning in a community of inquiry. Routledge.

Garrison, R. D. (2017). E-learning in the 21st century: A Community of Inquiry Framework for Research and Practice (Kolmas painos). Routledge/Taylor and Francis.

Garrison, R. D., Anderson, T., & Archer, W. (2000). Critical Inquiry in a Text-Based Environment: Computer Conferencing in Higher Education. The Internet and Higher Education, 2(2), 87–105. Viitattu 2.11.2022. [https://doi.org/10.1016/S1096-7516\(00\)00016-6](https://doi.org/10.1016/S1096-7516(00)00016-6)

Humak 2022. Digioppimisen kehittämisryhmän TTS2022 suunnitelma. Sisäinen työdokumentti. Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak.

Karttunen, P., Kiviniemi, K., Koivumäki, K., Liinpää, N., Virtanen, T., Mustonen, K. & Aurén, H. (2018). Humanistisen ammattikorkeakoulun auditointi 2018. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi). Julkaisut 13:2018.

Pernaa, J. (2013). Kehittämistutkimus tutkimusmenetelmänä. Teoksessa J. Pernaa (Toim.), Kehittämistutkimus opetuslalla (9–26). PS-kustannus.

Timonen, P., & Ruokamo, H. (2021a). Designing a Preliminary Model of Coaching Pedagogy for Synchronous Collaborative Online Learning. Journal of Pacific Rim Psychology, 15. Viitattu 2.11.2022. <https://doi.org/10.1177/1834490921991430>

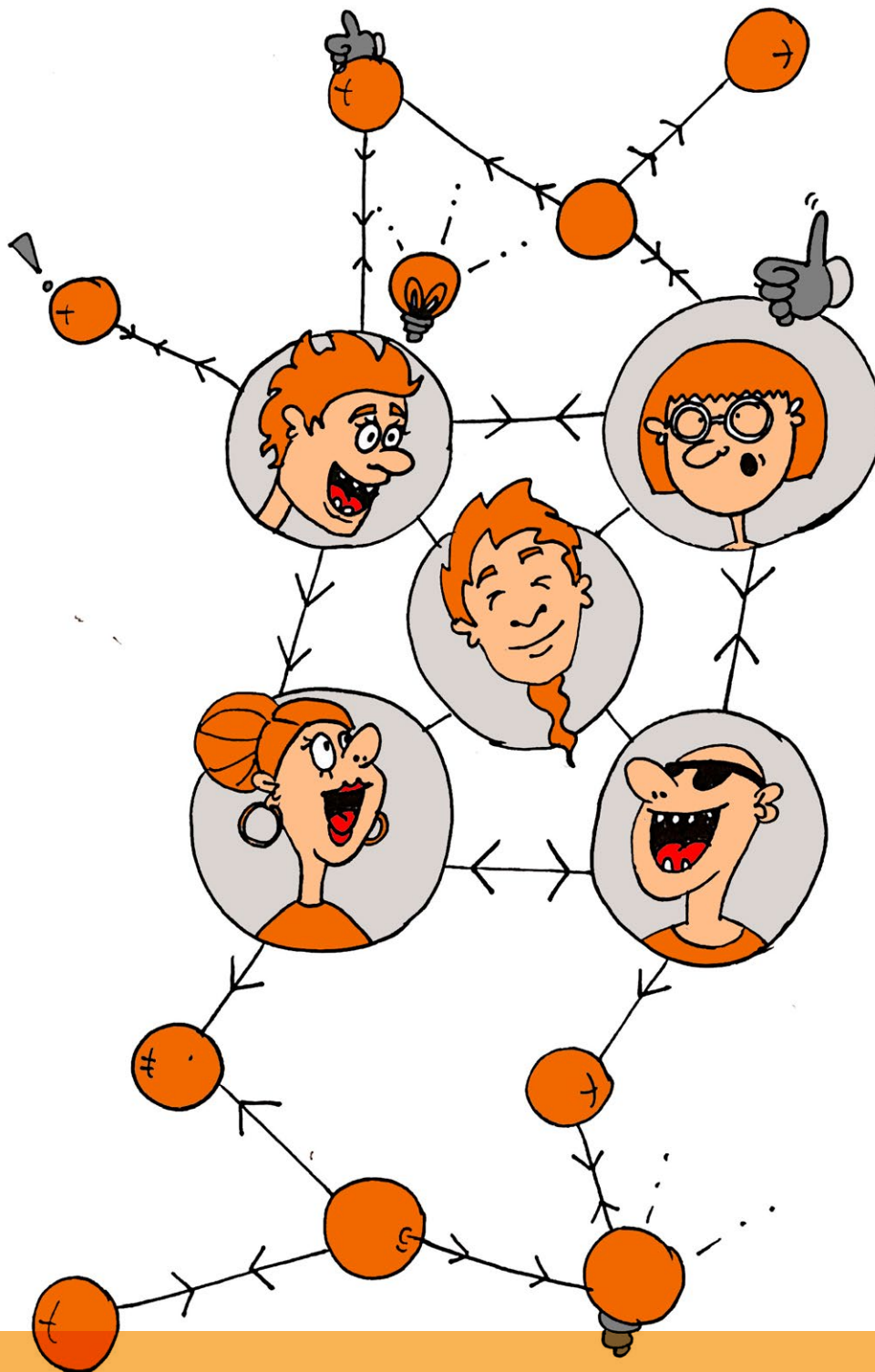
Timonen, P., & Ruokamo, H. 2021b. Alustava valmennuspedagoginen malli reaaliaikaiseen yhteisölliseen verkko-opiskeluun ja 18 käytännön periaatetta valmennuspedagogiikan toteutumiseksi reaaliaikaisessa yhteisöllisessä verkko-opiskelussa. Viitattu 29.10.2022. <https://www.thinglink.com/scene/1484311735769759746>

Timonen, P., & Ruokamo, H. (2022). Ammattikorkeakoulun verkko-opiskelijaprofiilit sekä sosiaalinen, tiedollinen ja opetusläsnäolo reaaliaikaisen yhteisöllisen verkko-opiskelun valmennuspedagogisessa mallissa. Ammattikasvatuksen Aikakauskirja, 24(3), 74–92. <https://doi.org/10.54329/akakk.123033>

Vesterinen, V.-M., & Aksela, M. (2013). Opetuksellinen kehittämistutkimus väitöskirjatutkimuksen lähestymistapana. Teoksessa J. Pernaa (Toim.), Kehittämistutkimus opetuslalla (201–222). PS-kustannus.

Kirjoittaja:

Päivi Timonen, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

eMentorointi – uusi vanha avaus NUORI2022-päivillä

Minna Rajalin | Merja Kylmäkoski

Humakissa mentorointia tehtiin jo kymmenisen vuotta sitten etsivän nuorisotyön täydennyskoulutuksessa ja Messi-vertaismentorointina. Myöhemmin mentorointia on kehitetty ja toteutettu valtakunnallisessa etsivän nuorisotyön osaamiskeskuksessa vuosina 2018–2019.

Vaikka nuorisotyön mentoroinnissa on pari viime vuotta ollut hiljaiseloa, eMentorointia on tehty alumnitoiminnassa ja hanketyössä. Kimmoke nuorisotyön mentoroinnin käynnistämiseen uudelleen nousi NUORI2022-tapahtuman suunnittelusta ja covid-19-pandemian myötä lisääntyneestä verkkovälitteisestä työskentelystä.

Verkkomentorointi on yhteisöllisyyttä vahvistavaa vertaistoimintaa

eMessi-vertaismentoroinnista (2013–2015) peräisin olevia periaatteita ovat vertaisuus, luottamuksellisuus, dialogisuus, kunnioitus, ryhmämuotoisuus sekä tietoverkkoperustaisuus (Kaunismaa & Rajalin 2015, 29). Toiminnan tavoite määritellään yhdessä toimintaa käynnistettäessä, ja siihen voidaan tarvittaessa palata prosessin aikana.

Oleellista on taata luottamuksellinen ilmapiiri, jossa jokaisella osallistujalla on oikeus tulla kuulluksi ja jakaa ajatuksiaan sovitusta teemasta. Nimettyjen mentoreiden erityistehtävä ryhmässä on yhteisen prosessin etenemisestä huolehtiminen esimerkiksi esittämällä kysymyksiä ja tekemällä yhteenvetoja (Rajalin, Ali-Melkkilä & Heimo 2020, 9–10). Etsivän nuorisotyön mentorointiprojektissa vuosina 2018–2019 kehitettiin myös malli mentoreiden koulutukseen (ks. esim. mt.).

Ryhmämuotoinen mentorointi toimii monessa tilanteessa. Kiireisen työelämän lomassa se tarjoaa hetken pysähtyä pohtimaan ja jakamaan näkemyksiä oman työyhteisön tai -tiimin kanssa. Tavoitteellisena toimintana mentorointi eroaa muista, satunnaisista työyhteisön vuorovaikutustilanteista ja palavereista, sillä akuuttien asioiden hoitamisen sijaan voidaan rauhassa syventyä yhdessä sovittuun teemaan.

Rakenteen luominen eMentoroinnille

Keväällä 2022 eMentorointi päätettiin tuotteistaa. Toimintaa varten rakennettiin nettisivusto, <https://ementori.humak.fi/>. Sieltä löytyy keskitysti tietoa Humakin tuottamasta eMentorointi-palvelusta ja eMentorointi-tuotteista, referenssejä sekä runsaasti muuta materiaalia.

Samanaikaisesti sivuston kehittämisen kanssa luotiin palveluprosessi, jossa eMentoroinnin substanssin tuottaminen erotettiin palvelun myynnistä. eMentorointi asetoitiin organisaatiossa liiketoiminnaksi, jonka sisältöosaaminen tulee nuorisotyön osaamiskärjestä ja taloushallinto kehittämispalveluista.

Mentorointituote voidaan muokata tilaajan toiveita vastaavaksi, ja se voi sisältää myös mentoreiden koulutuksen. Mikäli asiakas tarvitsee vain tietynmittaisen ryhmätapaamisten sarjan, ryhmän fasilitoinnin voi hoitaa Humakin työntekijä. Tällöin ryhmässä ei ole erikseen määriteltyjä mentoreita, vaan vertaismentoroinnin periaatteiden mukaisesti jokainen osallistuja saa tuoda oman osaamisensa ja omat ajatuksensa yhteiseen keskusteluun.

eMentorointi-tuotteen lanseeraus

Sivusto avautui NUORI2022-tapahtuman kynnyksellä. Samanaikaisesti käynnistettiin pienimuotoinen some-kampanja, jossa kerrottiin Humakin eMentori-tuotteesta. Samalla innostettiin NUORI2022-tapahtuman osallistujia vierailemaan Humakin messuosastolla kuulemassa lisää eMentoroinnista ja osallistumaan eMentori-tuotteen arvontaan.

NUORI2022-tapahtuma tarjosi hyvän foorumin palvelun lanseeraamiseen. Suomen suurimpana nuorisotalon tapahtumana se kokosi yhteen noin 2 000 kävijää. eMentorointi herätti runsaasti mielenkiintoa, ja arvontaan osallistuttiin vilkkaasti. Arvonnassa onni suosi Vantaan etsivää nuorisotyötä, jonka esihenkilön Mari Salmisen kanssa sovittiin etsivien tiimille sopiva eMentoroinnin ajankohta myöhemmin.

Vantaan nuorisopalveluiden eMentorointi

Arvontapalkinto kattoi kaksi verkkomentorointikertaa työtiimille. Yhden mentorointikerran kesto oli noin 1,5–2 tuntia. Tiimin esihenkilön kanssa sovittiin, että mentoroinnissa keskitytään tarkastelemaan työhyvinvointiteemaa eri näkökulmista.

Mentorointi toteutui kahtena aamuna marraskuussa 2022. Ensimmäisellä kerralla osallistujat haastettiin pohtimaan ja kertomaan omia työhyvinvointitekojaan eli asioita, jotka pitävät yllä hyvinvointia yleisestikin. Lisäksi pohdittiin, mitä työntekijät tarvitsevat omalta tiimiltään ja laajemmin työnantajaltaan voidakseen hyvin työssään. Aktiivista keskustelua herätti se, mitä kukin työntekijä antaa tiimilleen, jotta kaikilla olisi hyvä olla työssä.

Arvonta suosi Vantaan etsivää nuorisotyötä. Onnettarina Merja Kylmäkoski (vasemmalla) ja suunnittelija Marika Stam (oikealla).

Minna Rajalin mentoroimassa.

Toisella tapaamiskerralla paneuduttiin tarkemmin työtä ja työhyvinvointia tukeviin rakenteisiin. Teemaan virittäytyttiin kuuntelemalla ote Janina Kosken (2022) podcastista, jossa asiantuntijavieraana oli etsivän työn konkari, Humakin alumni Anni-Reetta Sorell. Keskustelun teemoiksi nousivat muun muassa keinot, joilla rajata omaa työtään ja tunnistaa oman kannatteluvastuunsa rajat. Kiinnostava keskustelu käytiin myös siitä, mihin asioihin voidaan tiedollisesti valmentaa perehdytyksessä ja mitkä asiat taas opitaan käytännön työn tekemisen kautta.

Lähteet:

Kaunismaa, Pekka & Rajalin, Minna 2015. Verkkovälitteinen vertaismentorointi järjestöyöntekijöiden tukena. eMessi2-hankkeen loppuraportti. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja 4. Viitattu 25.11.2022. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-456-212-6>

Koski, Janina 2022. Rakenteet tekee hyvää. Oispa jo perjantai! -podcast #2. Viitattu 25.11.2022. <https://anchor.fm/janina-koski/episodes/2--Rakenteet-tekee-hyv-e1qg29h>

Rajalin, Minna & Ali-Melkkilä, Sirpa & Heimo, Tiina 2020. Ääniä reunoilta, kohtaamisia verkossa. Havaintoja ja kokemuksia etsivien nuorisotyöntekijöiden e-mentoroinnista vuosina 2018–2019. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja 105. Viitattu 25.11.2022. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202102053803>

Kirjoittajat:

Merja Kylmäkoski, yliopettaja
Minna Rajalin, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

© Henna Launistola 2022

Aktiivinen ja hyvinvoiva korkeakoulu

Maarit Honkonen-Seppälä

Opiskeluun ja työskentelyyn tukea

Jo vuoden 2016 Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa (KOTT) kerrottiin, että korkeakouluopiskelijat istuvat keskimäärin lähes 11 tuntia vuorokaudessa ja että iso osa tästä määrästä kertyy nimenomaan opiskelupäivän aikana. Samassa tutkimuksessa nousi esille myös opiskelijoiden psyykkiset haasteet sekä yksinäisyyden kokemus. ”Jotain tarttis tehdä” pohdittiin monessa paikassa, myös Jyväskylän Korkeakoululiikunnan yhteistyöryhmässä.

Yhdessä osaamisen parastamista

Kolme vuotta myöhemmin päivänvalon näki neljän korkeakoulun yhteinen kehittämishan-

ke. ”Jo lähtökohtaisesti tämä on ollut merkittävää osaamisen jakamista ja kehittämistä, sillä mukana ovat Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ilmasotakoulu sekä verkostoammattikorkeakoulu Humak”, kertoo opetusministeriön rahoittaman hankkeen projektipäällikkö **Essi Heimovaara-Kotonen** Jamkista.

Taukojumppia ja vaikuttajaviestintää

Humak on ollut alusta asti ideoimassa sekä toteuttamassa Aktiivinen ja hyvinvoiva korkeakoulu -hanketta (AHK). Ensimmäinen vuosi pilotoitiin lähinnä Jyväskylän kampuksella. Kuluvan vuoden kesästä aina kevääseen 2024 asti käynnissä oleva hanke on jalkautunut koskemaan koko Humakia. Taukojummat, webi-

AKTIVOIVA TAUKO

Taukoliikuskeluhetki (1-2 min.)

Tee jokaista liikettä 8 toiston verran. Tee liikkeet tarvittaessa molemmille puolille.

1. Aloita askelkyykyillä eteen.
2. Nouse sitten päkiöille.
3. Heiluttele käsiä rentona puolelta toiselle ja seuraa niitä katseella.
4. Pyörittele lopuksi hartioita eteen ja taakse.

naarit, hyvinvointikortit, liikunnallisten opetusien koulutukset ja työpajat sekä aiheen esille tuonti ja vaikuttajaviestintä ovat Humakissakin arkea.

Osa liikkuvaa kokonaisuutta

Neljän korkeakoulun yhteinen AHK-hanke on osa Liikkuva opiskelu -kokonaisuutta. Valta-kunnalliseen liikunnan edistämishjelmaan eli Liikkuvat-ohjelmaan kuuluvat Liikkuva perhe, Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu, Liikkuva opiskelu, Liikkuva aikuinen ja Ikiliikkuja -ohjelmat. Ohjelmia rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikkuvat-ohjelmien avulla edistetään liikunnallista elämäntapaa eri ikä- ja väestöryhmissä. Lisää tietoa Liikkuvat-ohjelmista täältä.

Hyvinvointikortit konkreettinen jelpi opettajille

Jyväskylän ammattikorkeakoulun liikunnan opettaja, hankkeen asiantuntija Maija Jylhä korostaa opiskelutilanteen tauottamisen merkitystä ja esimerkiksi juuri Hyvinvointikorttien hyödyntämistä. ”Aktivoivan tauon avulla aivot ja hermosto kiittävät, keskittyminen ja oppiminen parantuu, lihakset saavat enemmän hap-

pea ja aineenvaihdunta ja aistitoiminnot sekä hengitys ja verenkierto vilkastuvat. Myös palautuminen on vahvempaa, kun olemme laittaneet mieltä ja kroppaa liikkeelle.” Jylhä kannustaa kaikkia ottamaan tauot osaksi opetusta ja kokouksiakin. ”On tärkeää myös muistaa, että opiskelijat ovat toivoneet, että tauotuksista huolehtii opettaja.”

Lisätietoja löydät [Aktiivinen ja hyvinvoiva korkeakoulu -hankkeesta](#), jonka toteutuksesta vastaavat neljä korkeakoulua: JYU, JAMK, Humak ja Ilmasotakoulu.

[Opiskelijoiden Liikuntaliiton sivuilta](#) löytyy myös hyviä vinkkejä opetuksen toiminnallistamiseen.

Hyvinvointikortit löydät [hankkeen sivuilta](#).

Kirjoittaja

Maarit Honkonen-Seppälä, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Ensimmäiset nelivuotisen korkeakoulututkinnon omaavat puhevammaisten tulkit ja kommunikaatio-ohjaajat valmistuivat Humakista

Tytti Luoma

Suomi on edelläkävijä niin tulkkien koulutuksessa kuin siinä, että kuurojen ja puhevammaisten henkilöiden oikeus maksuttomaan tulkkauspalveluun perustuu lakiin. Näin olemme turvanneet yksilön osallisuuden myös siinä tapauksessa, että henkilön – kenen tahansa meistä – kommunikaatio muuttuu jonakin päivänä esimerkiksi sairauden tai vammautumisen seurauksena. Suomessa tulkkauspalveluun on oikeutettu jokainen kuulovammainen, kuulonäkövammainen tai puhevammainen henkilö, joka pystyy ilmaisemaan itseään tulkkauksen avulla. Kaikkien edellä mainittujen tulkkeja koulutetaan Suomessa korkeakoulutasolla.

Humanistisella ammattikorkeakoululla (Humak) on pitkä historia erityisesti viittomakielen tulkkien kouluttajana. Tulkki (AMK) -tutkinto antaa mahdollisuuden toimia erilaisissa viittomakielen, viittomakommunikaatioon, tulkkaukseen ja vuorovaikutuksen ohjaamiseen liittyvissä tilanteissa. Otimme syksyllä 2018 Tulkkaus ja kielellinen saavutettavuus -koulutuksessa käyttöön opetus suunnitelman, jossa Tulkki (AMK) -tutkintonimikkeellä alla pystyy opiskelemaan viittoma-

kielen tulkkauksen lisäksi puhevammaisten tulkkausta ja kommunikaatio-ohjausta.

Tulkit puhevammaisten kommunikaation esteiden raivaajina

Tulkkien toiminnan ensisijaisena tavoitteena on kommunikaation mahdollistaminen ja kielellisen saavutettavuuden edistäminen. Viittomakielen tulkkauksessa korostetaan kielen välittäjän roolia, puhevammaisten tulkkauksessa puolestaan viestin oikeellisuuden varmistamista. Puhevammaisten tulkkauksessa viestin toisto on olennaista. Vastaavaa toistoa ei tapahdu usein viittomakielen tulkkauksessa. Viittomakielen tulkit tulkkaavat ammatissaan useimmiten simultaanisti, kun taas puhevammaisten tulkit tulkkaavat usein konsekutiivisesti tai yhdistelevät eri tapoja. Asiakkaiden kirjo sekä käytettävät tulkkausmenetelmät ja -tavat ovat moninaisempia puhevammaisten tulkeilla kuin viittomakielen tulkeilla.

Puhe on suurimmalle osalle ihmisistä kommunikaatiomuoto, jolla olemme tottuneet asioimaan erilaisissa tilanteissa. Puheen ymmärtäminen ja tuottaminen ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys. Erilaisissa arki-, opiskelu- ja työympäristöissä kohdataan päivittäin ihmisiä, joille normaalin puheen ymmärtäminen on vaikeaa tai mahdollonta. Suomessa on noin 3 000 kuuroa henkilöä, jotka käyttävät äidinkielenään suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä (Kuurojen Liitto 2020). Lisäksi Suomessa on noin 65 000 ihmistä, joilla on eriasteisia puhe- ja kommunikointivaikeuksia. Yksi puhevammaisten tulkkien jatkuvasti kasvava asiakasryhmä ovat aivoverenkiertohäiriöihin (AVH) sairastuneet henkilöt. Joka päivä aivoverenkiertohäiriöön sairastuu 68 henkilöä. Joka toiselle sairastuneista jää sairaudesta pysyvä haitta, kuten puhevaikeus (Aivoliitto 2022). Näin ollen jopa 30 000 heistä tarvitsee vuorovaikutuksessaan puhetta korvaavia apuvälineitä ja menetelmiä.

Puhevammaisella ihmisellä tarkoitetaan kuulevaa ihmistä, joka ei tule tavallisissa arjen kommunikointitilanteissa toimeen puheen avulla. Hänen voi olla vaikea tuottaa ja/tai ymmärtää puhetta. Usein puhevammaan liittyy myös vaikeuksia lukemisessa ja kirjoittamisessa. (Papunet 2020.) Puhevammaiset asiakkaat voivat itse kuulla esimerkiksi kolmannen osapuolen esittämän kysymyksen tai antaman ohjeen, mutta tulkkia tarvitaan toistamaan sanottu esimerkiksi piirtäen, viittoen tai kuvien tai kommunikoinnin apuvälineiden avulla. Tulkki tulkkaa myös puhevammaisen henkilön viestin muille osapuolille. Myös opetustehtävät, kommunikatiivovälineiden päivitys ja uusien materiaalien tuottaminen ovat keskeinen osa puhevammaisten tulkkien työtä.

Nyt vuonna 2022 saamme Humakin Tulkkaus ja kielellinen saavutettavuus -koulutuksesta ammattialalle ensimmäiset nelivuotisen puhevammaisten tulkin korkeakoulututkinnon suorittaneet. Tulkkausympäristöt ja -tilanteet ovat sekä viittomakielen tulkeilla että puhevammaisten tulkeilla samankaltaisia. Tulkkia tarvitaan eri asiakasryhmille niin asiointiin, opiskeluun, harrastuksiin kuin työhön. Puhevammaisten tulkit hallitsevat erityisesti sen, miten erilaiset vammat tai sairaudet vaikuttavat kommunikointiin. Lisäksi näillä kommunikatioasiantuntijoilla on osaamista, joka on hyödynnettävissä kaikkial-

la yhteiskuntamme eri sektoreilla. Voit lukea aiheesta tarkemmin tämän julkaisun artikkeleista:

- Humakista valmistuu korkeakoulututkinnon omaavia kommunikaation moniosaajia, sivu 166.
- Kommunikatioasiantuntijoiden työllistyminen eri sektoreille varmistaa lainsäädännön toteutumisen, sivu 168.

Lähteet

Aivoliitto 2022. Fakta AVH:sta. Viitattu 29.11.2022. <https://www.aivoliitto.fi/aivoverenkiertohairio/fak-tat/#fc48269a>

Kuurojen Liitto 2020. FAQ Kuurojen Liitto. Kysymyksiä ja vastauksia kuuroudesta ja viittomakielestä. Viitattu 21.11.2022. https://kuurojenliitto.fi/wp-content/uploads/2020/02/kuurojen_liitto_julkaisu_150x150mm_web.pdf

Papunet 2020. Mitä on puhevammaisuus? Viitattu 21.11.2022. <https://papunet.net/tietoa/mita-on-puhevammaisuus>

Kirjoittaja

Tytti Luoma, koulutuspäällikkö
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humakista valmistuu korkeakoulututkinnon omaavia kommunikaation moniosaajia

Tytti Luoma

Tulkit työskentelevät tulkkaus- ja kommunikaatio-ohjaustilanteissa sekä opettajina erilaisien asiakasryhmien, kuten huonokuuloisten, sisäkorvaistutteen käyttäjien, afaattisten, kehitysvammaisten ja autismin kirjoon kuuluvien henkilöiden, parissa. Käytämme Humakissa tulkinimikkeen rinnalla käsitettä kommunikaatioasiantuntija, sillä Tulkki (AMK) -tutkinnon omaavien osaaminen ei rajoitu vain tulkkaukseen.

Koulutuksessa hankittu vuorovaikutus- ja kommunikaatioasiantuntijuus on hyödynnettävissä

erityisryhmien lisäksi eri viranomaisten ja julkisten tahojen tueksi. Näin edistetään saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. Lisäksi muun muassa EU:n säätämä saavutettavuusdirektiivi ja kesästä 2025 alkaen velvoittava esteettömyysdirektiivi toteutuvat maassamme käytännössä. Tutkinto tarjoaa tulkkiopiskelijoille entistä monipuolisempaa osaamista vuorovaikutuksen ja kielellisen saavutettavuuden parissa sekä mahdollistaa yhä moninaisempiin tehtäviin sijoittumisen työelämässä.

Kommunikaatioasiantuntijat osana kuntoutusta sekä multimodaalisten keinojen taitajina kasvokkain ja digitaalisesti

Puhevammaisia on Suomessa peräti 65 000. Silti tulkkauspalvelua hakeneita puhevammaisia henkilöitä oli esimerkiksi vuonna 2020 yhteensä vain 1 953. Kuntoutusprosessissa olevien henkilöiden tulisikin saada systemaattisesti tietoa tulkkauspalvelusta. Valitettavan usein kuntoutusalan ammattilaisilla on tässä tiedonpuutetta ja on tyypillistä, että esimerkiksi aivoverenkiertohäiriöön sairastunut henkilö ei saa lainkaan tietoa tulkkauspalvelusta kuntoutusprosessinsa aikana. Kuntoutusprosessin aikana on erittäin tärkeää saada selvyys henkilön tulevaan kommunikointi- ja viestintämenetelmään nykyistä paremmin. Päätöksen ja suosituksen tästä tekeväälle puheterapeutille erinomainen työpäri on kommunikaatio-ohjaukseen perehtynyt, korkeakoulutettu tulkki. Näin ollen tulkki voi ohjata asiakkaan tämän tarvitseman kommunikaation käyttöön arjessa sekä tutustuttaa tämän tulkkauspalveluun.

Humakista valmistuneen puhevammaisten tulkin ja kommunikaatio-ohjaajan osaamisen punaisena lankana toimivat multimodaaliset vuorovaikutustaidot. Multimodaalisuudella tarkoitetaan vuorovaikutuksen ja viestinnän moninaisuutta – miten eri resursseilla voidaan tuottaa merkityksiä (Haddington & Käätä 2011, 11). Kommunikaatioasiantuntijat auttavat ihmisiä ja organisaatioita ymmärtämään sekä tulemaan ymmärretyiksi. Mikäli kommunikaatiossa tai tiedottamisessa halutaan saavuttaa mahdollisimman monenlaisia ihmisiä, on välttämätöntä toteuttaa tuotteet, palvelut ja viestintä erilaisia aistikanavia käyttäen. Kommunikaatioasiantuntijat pystyvät toimimaan erilaisissa kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa. He tietävät, miten rakennetaan kielellisesti toimivia fyysisiä kommunikaatioympäristöjä sekä mitä saavutettavat teknologiavälitteiset ympäristöt ja sivustot ovat.

Kommunikaatioasiantuntijat osaavat tulkkausten lisäksi jakaa tietoa ja rakentaa merkityksiä muillakin vuorovaikutuksen keinoilla kuin esimerkiksi vain puhutulla, viitotulla tai kirjoitetulla kielellä. He osaavat käyttää viestinnässä esi-

merkiksi piirtämistä, kuvia, esineitä, kuvailua, kosketukseen perustuvaa kommunikointia, kehoa, ilmeitä, eleitä, tilaa ja erilaista teknologiaa. Heiltä onnistuvat esimerkiksi videoiden tekstitys ja kuvailutulkkaukset sekä selkoilmaistun materiaalin valmistus. Materiaali voi olla painettua tai sähköistä. Selkoilmaisussa kieltä tarkastellaan multimodaalisesta näkökulmasta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi verkkosivuille tai eri alojen asiakaspalveluihin voidaan rakentaa infoa selkoilmaistuna, selkoikieltä ja kuvia hyödyntäen.

Kommunikaatioasiantuntijat voivat toimia myös opettajina puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä käyttävissä perheissä, työyhteisöissä, päiväkodeissa ja oppilaitoksissa. He osaavat kouluttaa yksilöitä ja yhteisöä niin kuulo- ja puhevammaisten asiakkaiden kohtaamisesta kuin eri kommunikointimenetelmistä.

Lähteet

Haddington, Pentti & Käätä, Leila 2011. Johdanto multimodaaliseen vuorovaikutukseen. Teoksessa Pentti Haddington & Leila Käätä (toim.) *Kieli, keho ja vuorovaikutus*. Multimodaalinen näkökulma sosiaaliseen toimintaan. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 11–45.

Kirjoittaja

Tytti Luoma, koulutuspäällikkö
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kommunikaatio- asiantuntijoiden työllistyminen eri sektoreille varmistaa lainsäädännön toteutumisen

Tytti Luoma

Väestön vanheneminen ja siihen liittyvät sairaudet sekä erilaiset onnettomuudet lisäävät ongelmia puheen ymmärtämisessä ja tuottamisessa. Lisäksi meillä on Suomessa ja maailmalla kasvava joukko nuoria, joilla on vaikeuksia ymmärtää muun muassa opettajan antamia ohjeita kouluissa. Puheen, kielen ja kommunikaation vaikeuksia on usein myös rikostaustaisilla henkilöillä. Nuorilla kyseiset ongelmat voivat lisätä ongelmakäyttäytymistä. Niiden on myös havaittu hankaloittavan oppimista, sosiaalisia tilanteita ja oikeusprosessissa pärjäämistä sekä lisäävän riskiä tehdä ja uusia rikoksia. (Pekkala, Urrio & Rainò 2022.) Lisäksi yksi keskeinen ryhmä, joka tarvitsee toimenpiteitä puhutun kielen ymmärtämisessä, ovat maahanmuuttajat. Yhteisen kielen puuttuminen vaikeuttaa kaikkea kanssakäymistä mutta on erityisen hankalaa poliisi- ja oikeuslaitoksen toimintaympäristöissä ja terveydenhuoltotilanteissa.

Suomessa viranomaiset, yritykset tai eri alojen ammattilaiset eivät ole vielä ymmärtäneet kommunikaatioasiantuntijoiden osaamispotentiaalia – eivätkä sitä, kuinka laajasti Humakista valmistuneet asiantuntijat voisivat olla hyödyksi eri organisaatioille. Heillä on syvällistä osaamista eri aistikanavien kautta toteutuvassa viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Tämä

osaaminen tulee entistä arvokkaammaksi, kun saavutettavuusdirektiiviä edelleen syventävä esteettömyysdirektiivi tulee velvoittavaksi keuhällä 2025. Esteettömyysdirektiivi edellyttää, että niin viranomaiset kuin yksityinen sektori (mikroyrityksiä lukuun ottamatta) tekevät tuotteista ja palveluista esteettömiä, jotta yhteiskuntaan osallistuminen onnistuu yhdenvertaisesti kaikilta ihmisiltä.

Laki tulee koskemaan niin e-kirjoja, puhelinpalveluja, verkkokauppoja kuin itsepalvelupäteperiaatteella toimivia vempelitä. Näin ollen esimerkiksi erilaisten matkalippuautomaattien, lähtöselvitysautomaattien ja pankkiautomaattien tulee jatkossa olla esteettömiä ja saavutettavia (Euroopan komissio 2022). Käytännössä niihin vaaditaan useamman aistin kautta annettavaa tietoa. Esimerkiksi pelkkä teksti ei ole riittävä, vaan automaatissa tulee lisäksi olla esimerkiksi puhemoodi. Laitevalmistajat tulevat tarvitsemaan kielellisen saavutettavuuden asiantuntemusta, jota Humakista valmistuvilta ammattilaisilta löytyy.

Esteettömyysdirektiivi ulottuu tuotteiden ja digitaalisten palveluiden lisäksi esimerkiksi rakennettuun ympäristöön, jossa palvelua tarjotaan. Ympäristön kuvittaminen semanttisesti

oikeaoppisin opastein tulee korostumaan tulevaisuudessa. Myös fyysisten ympäristöjen kuvitus kuuluu kommunikaatioasiantuntijoiden osaamisalaan. Heidän osaamisensa tukee muun muassa kaupunkisuunnittelun ammattilaisten työtä. Useat ihmiset hyötyvät julkisten paikkojen kuvittamisen lisäksi esimerkiksi yritysten, apteekkien, kauppojen, terveysasemien ympäristön ja erilaisten toimintaohjeiden kuvittamisesta. Myös sote-alan ohjeiden, kuten lääkäreiden antamien kotihoito-ohjeiden, muokkaamisen tarve selkoilmaisuuden keinoin kasvaa tulevaisuudessa.

Kommunikaatioasiantuntijat julkisen ja yksityisen sektorin ammattilaisten tukena

On hyvä muistaa, että kielellistä saavutettavuutta voidaan edistää tulkkiensa avulla, joskin on erittäin paljon tilanteita, joissa tulkkauspalvelua ei ole saatavissa. Tulkit eivät myöskään voi olla aina läsnä. Tällöin eri alojen ammattilaisten oma osaaminen on tärkeää. Erityisesti rikoksen tehneillä nuorilla puheen, kielen ja kommunikaation häiriöiden on havaittu aiheuttavan ongelmia selvittää poliisin ja oikeuden kuulusteluista (Pekkala, Urrio & Rainò 2022). Myös terveydenhuollossa hoitohenkilöstön tulee pystyä havaitsemaan ja ratkaisemaan kommunikaatioon sekä monikulttuurisuuteen liittyviä ongelmia (Jirwe, Gerrish & Emami 2010). Esimerkiksi kuvien käyttö helpottaa tilanteita, joissa ei ole yhteistä kieltä: sanallinen info ei tavoita, mutta piirtämisen tai kuvien avulla voidaan selvittää esimerkiksi kivun astetta tai tapahtumien kulkua. Kuvien käyttö kommunikaation välineenä kuitenkin edellyttää, että henkilö tunnistaa kuvan ja ymmärtää sen merkityksen. Kuvien lisäksi työntekijät voivat käyttää apunaan erilaisia sanattomia keinoja, kuten eleitä, ilmeitä ja kehonsa liikettä. Kehonkielen merkitys kommunikaation kannalta onkin erittäin tärkeää.

Kommunikoinnissa voi hyödyntää myös asioiden näyttämistä tai esittämistä. Haasteeksi muodostuu kuitenkin usein se, että eri ihmisryhmien ja eri kulttuurista tulevien henkilöiden sanat, kuvat, ilmeet ja eleet saattavat saada eri merkityksiä kuin oli tarkoitettu. Väärintulkinnoista johtuen erityisesti hoidon tarpeen selvittäminen tai rikoksen epäilyyn liit-

tyvät seikat kuulustelutilanteessa henkilölle, jolle puheen ja/tai tekstin ymmärtäminen on vaikeaa tai mahdotonta tai joka tulee vieraasta kulttuurista, on erityisen vaativaa. Myös poliisien, juristien sekä lääkäreiden ja hoitajien ammattisanastoa voi olla vaikea ymmärtää. Hoitoon ja oikeusprosesseihin liittyviä käsitteitä tulisikin yksinkertaistaa.

Kommunikaatioasiantuntijat voivat toimia kouluttajina edellä mainituissa asioissa. Osaamista voidaan tarjota viranomaisten käyttöön keikkaluontoisesti tai rekrytoimalla kommunikaatioasiantuntija pidempään työsuhteeseen esimerkiksi hyvinvointialueelle. Tällöin voidaan varmistaa, että sairaalassa on aina henkilö, joka taitaa erilaisia kommunikointikeinoja erilaisten asiakkaiden kanssa. Lisäksi hän voi toimia tulkkina sekä opettaa vuorovaikutuksen, tiedottamisen ja kommunikaation keinoja myös kollegoilleen. Kommunikaatioasiantuntijoilla on monipuolisia työkaluja, joilla kohdata ja toimia tehokkaammin ammatillisesti haastavissa, kommunikaatioon liittyvissä tilanteissa. Kommunikaatioasiantuntijat voivat työllistyä sairaaloiden ja tulkkausalan yritysten lisäksi esimerkiksi kuntiin, hyvinvointialueille, päiväkoteihin, oppilaitoksiin, yritysten viestintään, hoitolaitoksiin, vastaanottokeskuksiin, asumisyksiköihin, työ- ja toimintakeskuksiin sekä perhekoteihin.

Lähteet

Euroopan komissio 2022. European accessibility act. Viitattu 22.11.2022. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202&langId=en>

Jirwe, Maria & Gerrish, Kate & Emami, Azita 2010. Student nurses' experiences of communication in cross-cultural care encounters. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 24, 436–444. Viitattu 29.11.2022. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1471-6712.2009.00733.x>

Pekkala, Seija & Urrio, Leena & Rainò, Päivi 2022. Rikostaustaisten nuorten puheen, kielen ja kommunikaation vaikeudet. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti* 59(3). <https://doi.org/10.23990/sa.102603>

Kirjoittaja

Tytti Luoma, koulutuspäällikkö
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kulttuurituotannon opetussuunnitelmatyö toteutettiin dialogissa yhteistyökumppaneiden kanssa

Sanna Pekkinen

Humakissa otetaan käyttöön syksyllä 2023 uudet opetussuunnitelmat. Opetussuunnitelmien uudistusprosessi on iso, mutta välttämätön työ, joka toistuu noin viiden vuoden välein. Kulttuurituotannon vahvuusalalla oli alusta asti selvää, että Kulttuurituottaja (AMK) 240 op -opetussuunnitelmatyö tehdään tiiviissä dialogissa työelämän, opiskelijoiden, opiskelijajärjestön ja koko vahvuusalan henkilöstön kanssa.

Opetussuunnitelmatyö käynnistyi henkilöstön ja opiskelijoiden työpajoilla, joissa poimittiin vanhasta opetussuunnitelmasta parhaat palat ja keskeisimmät uudistustarpeet. Työpajoissa etsittiin heikkoja signaaleja, jaettiin ajatuksia tulevaisuuden työelämästä ja nostettiin kehittämiskohteet esille. Jokainen kulttuurituotannon vahvuusalan henkilöstön

jäsen: koulutuspäällikkö, yliopettajat, lehtorit, koulutussuunnittelija, osa tuntiopettajista, TKI-asiantuntijat sekä projektipäälliköt ovat osallistuneet prosessiin tuoden oman näkökulmansa ja asiantuntemuksensa esille.

Opiskelijat pääsivät ruotimaan vanhaa opetussuunnitelmaa omissa työpajoissaan sekä opiskelijajärjestö HUMAKOn kautta. HUMAKOn kulttuurituottajaopiskelijat olivat erityisen paneutuneita uudistukseen varsinkin ensimmäisen version kommentointivaiheessa.

Työelämän edustajille järjestettiin keväällä 2021 kolme keskustelutilaisuutta. Ensimmäiseen paneeliin osallistuivat edustajat Design- ja arkkitehtuurimuseosta, musiikkitapahtumien ja niiden järjestäjien

etujärjestö LiveFIN ry:stä, Taiteen edistämiskeskuksesta, Espoon kaupungin kulttuuriyksiköstä sekä Suomen Kansallisoopperasta ja -baletista. Toisessa keskustelussa asiantuntijat edustivat Music Finlandia, Business Finlandia, Tapahtumateollisuus ry:tä, Santa Park Arctic Worldia sekä HC TPS Turku Oy:tä. Kolmas paneeli oli kansainvälinen. Saimme kuulla ajatuksia luovien alojen asiantuntijoilta ja yrittäjiltä Englannista, Espanjasta, Saksasta, Kanadasta, Virossa, Singaporesta ja Tanskasta. Lisäksi kussakin kolmessa paneelissa kuulimme tulevaisuudentutkimuksen näkökulmasta ajatuksia työelämästä ja sen vaatimuksista. Alustuksen pitivät tulevaisuudentutkijat ja ennakoitavuuden asiantuntijat Tulevaisuuden tutkimuskeskuksesta, Sitrasta ja Futures Platformsista.

Keskustelu työelämän edustajien kanssa oli herkullista. Olimme syvällä luovien alojen ytimessä, tavassa tehdä työtä, tehdä taidetta ja kulttuuria saavutettavaksi, elinkeinoksi ja bisnekseksi. Asiantuntijat vaihtoivat näkemyksiään, kommentoivat toisiaan, kuuntelivat meidän näkökulmiamme ja antoivat meille paljon ajattelemisen aihetta. Vahvuusalan henkilöstöllä oli mahdollisuus osallistua tilaisuuksiin ja ottaa osaa keskusteluun.

Syksyllä 2021 ja keväällä 2022 lehtorit jatkoivat ammatillisten opintojen työstämistä viidesä eri moduuliryhmässä. Nyt oli aika tiivistää, supistaa, laajentaa, vetää yhteen ja hankkia lisätietoja kaikesta siitä tiedosta ja opitusta, mitä erilaiset tutkimukset, selvitykset, kartoitukset ja kuulemiset olivat meille tarjonneet. Aika ajoin kävimme koko vahvuusalan henkilöstöllä läpi ensimmäisiä versioita tulevasta karsien päällekkäisyyksiä, paikaten aukkopaikoja. Ensimmäinen versio uudesta opetussuunnitelmasta valmistui toukokuussa 2022.

Dialogi jatkui työn edetessä

Elokuussa 2022 oli aika palata taas työelämäedustajien ja opiskelijoiden pariin. Lähetimme ops-version ennalta tutustuttavaksi viidelle työelämäkumppanille. Verkkopaneelissa kuulimme kommentteja Design- ja arkkitehtuurimuseon, Taiteen edistämiskeskuksen, Provinssirockin, Giggle App Oy:n ja Espoon kaupungin edustajilta. Osa mukaan kutsutuista oli samoja hen-

kilöitä, joita olimme kuulleet jo aikaisemmassa vaiheessa, osa tutustui opetussuunnitelmatyöhön nyt ensimmäistä kertaa. Työelämän edustajat pitivät kovasti prosessista. Heistä oli hienoa, että korkeakoulu haluaa kehittää ja kuunnella tarkasti työelämän näkemyksiä tulevaisuuden ammattilaisten osaamistarpeista. Näkisin, että kulttuurituotannon vahvuusallalla tämä on hyvin luontainen tapa toimia. Koulutamme asiantuntijoita luovien alojen työpaikoille ja -kentille ja odotamme myös työelämän kouluttavan omalta osaltaan opiskelijoita. Opetussuunnitelmassa on useita opintojaksoja, joissa tehdään yhteistyötä työelämän kanssa projektien ja harjoittelujen muodossa, ja näin ollen ajattelemme, että myös työpaikat ottavat vastuuta alan ammattilaisten asiantuntijuuden lisäämisestä. Saimmekin monia tarkentavia näkökulmia ja toiveita, mutta myös kannustusta ja kiitosta siitä, että olimme huomioineet työelämän tuomat ajatukset aikaisemmista kuulemisista osaksi opetussuunnitelmaa.

Ensimmäistä luonnosversiota esiteltiin myös opiskelijakunta HUMAKOn tilaisuudessa. Opiskelijoiden antama palaute oli suoraa ja kannustavaa. Olimme menossa oikeaan suuntaan myös heidän näkökulmastaan, mutta toki saimme myös kriittistä palautetta ja huolestuneita kommentteja tiettyjen opintojaksojen sisällöistä ja ajoituksista.

Kommenttikierrosten jälkeen oli aika taas henkilöstön voimin palata opintojaksojen kuvauksiin. Jatkoimme moduuleissa työtä syksyn 2022 ajan, ja pikkuhiljaa alkaakin olla valmista. Olen luottavaisella mielellä Kulttuurituottaja (AMK) 240 op 2023–2030 opetussuunnitelmamme suhteen. Se on tehty tiiviissä yhteistyössä työelämän, opiskelijakunnan ja koko vahvuusalan henkilöstön kanssa, joten meillä on vahva selkänoja, johon tukeutua, kun syksyllä 2023 aloitamme uusien opiskelijoiden kanssa yhteisen tutkintoon tähtäävän opintopolun.

Kirjoittaja

Sanna Pekkinen, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Jäljelle jäi
yksi arvo,
josta kaikki toiset
arvot juontuivat:
puheeksi ottaminen.
Riittäisikö siis
yksi arvo?

Opitaan ottamaan puheeksi

Anniina Aunola | Erja Anttonen

Järjestötoimijoiden hyvinvointia ja työnjohdollista osaamista edistävä JärKeä-hanke päättyi joulukuussa 2022. Tämä moninkertaisena poikkeusaikana toteutettu hanke toi meille ainutlaatuisen näköalapaikan järjestötoimijoiden arkeen ja hyvinvoinnin haasteisiin.

Opimme hankkeen aikana paljon niin järjestöistä kuin itsestämme. Uskottavuutemme hyvinvoinnin edistäjinä vaati meitä niin yksilöinä kuin hanketiiminä aivan uudella tavalla kehittämään myös omaa työarkeamme. Kamppailimmehan itsekkin järjestötoimijoiden tavoin etäyhteyksin toteutettavien kohtaamisten ja lisääntyneen digitaalisuuden vaatimusten parissa.

Monta eri tapaa tukea hyvinvointia

JärKeä-hankkeessa kysimme pohjoissavolaisilta järjestötoimijoilta, mikä auttaisi parhaiten heidän oman yhteisönsä hyvinvointia. Vastauksien perusteella toteutimme järjestölähtöisiä prosesseja, joissa kuuden työpajan sarjassa tuettiin kutakin järjestöä teorian tiedolla ja käytännön harjoituksilla heidän valitsemansa aiheen parissa.

Järjestöt olivat kanssamme yhteiskehittäjinä, kun tarkastelimme näitä hyvinvointiin vaikuttavia ilmiöitä ja kehitimme materiaaleja, joita muutkin järjestöt voisivat käyttää hyvinvointinsa edistämiseksi. Joulukuussa julkaistujen Hyvinvoiva järjestö - verkkomateriaalien avulla järjestöillä on mahdollisuus tutustua näihin hankkeessa mukana olleiden järjestöjen hyväksi havaitsemiin lähestymistapoihin työhyvinvoinnin ylläpidossa ja edistämiseksi. Aineistoja on syntynyt mm. psykologisesta turvallisuudesta ja luottamuskulttuurin rakentamisesta, yhdessä ohjautumisesta ja taidelähtöisyydestä.

Kun nyt hankkeen loputtua me hanketiimiläiset kysymme itseltämme, mikä meitä auttoi tämän kahden ja puolen vuoden aikana ylläpitämään ja kehittämään omaa työhyvinvointiamme ja mikä mielestämme tukisi meitä jatkossa, nousee yksi teema ylitse muiden; puheeksi ottamisen taidon kehittäminen. Yksikään järjestö ei omassa lähtötilanteessa tuonut esiin, että juuri asioiden puheeksi ottaminen olisi yhteisössä vaikeaa ja haittaisi järjestötoimijoiden hyvinvointia. Kuitenkin useiden järjestöjen prosessien aikana tämä haaste tuli esiin, ja päädyimme niin järjestöjen kuin oman hanketiimin sisäisen hyvinvoinnin edistämiseksi hyödyntämään varsin usein erilaisia puheeksi ottamisen käytänteitä.

Puheeksi ottaminen

Puheeksi ottamisen sanaparilla viitataan usein siihen, miten tärkeää olisi osata ottaa rakentavasti esiin vaikeitakin asioita. Paljon käyttämämme Työturvallisuuskeskuksen malli lähtee liikkeelle siitä, että kuvataan ensin tilanne, mitä konkreettisesti tapahtui. Sen jälkeen kerrotaan ne tunteet, jotka tapahtuneesta heräsivät. Tämän jälkeen puhutaan siitä, millaisia tarpeita ja toiveita itsessään tunnisti. Vasta tämän jälkeen kerrotaan, miten haluaisi toimittavan jatkossa.

Nelivaiheinen puheeksi ottamisen malli on yllättävän haastava muistaa, ja varsinkin kaksi viimeistä kohtaa helposti sulautuvat yhdeksi, vaikka niissä juuri piileekin yksi tämän kaavan hienouksista. Sen, mitä tarpeita ja toiveita tunnistaa, ei välttämättä tarvitse vaikuttaa siihen, miten toivoo toimittavan tulevaisuudessa. Meillä hanketiimissäkään vaikeiden tilanteiden jälkeen ei välttämättä ole ollut olennaista päätyä toimimaan toisin. Tilanteet, joissa negatiivisia tunteita heräsi, liittyivät usein esimerkiksi erilaiseen tapaan käyttää aikaa tai priorisoida, ja näissä asioissa muutos on vääjäämättä hidasta ja jossain määrin myös epärealistinen tavoite. Olennaista olikin toisen oppia sanoittamaan esimerkiksi omaa turhautumistaan hitaudesta toiselle, kun toinen puolestaan opetteli tuomaan esiin omia tarpeitaan ja toiveitaan toisen ollessa kärsimätön.

Huoli puheeksi

Huoli puheeksi -sanapari on useimmiten käytössä silloin, kun ammattilaisen tulisi osata sensitiivisesti ottaa puheeksi erilaisia huolia, joita hänellä itsellään tai hänen kanssaan toimivilla on herännyt esimerkiksi erilaisista riippuvuuksista, huolestuttavasta käytöksestä ja uupumuksesta. Kun otetaan huoli puheeksi, korostetaan, miten tärkeää on pitäytyä keskustelussa nimenomaan siinä, että hakee keskustelukumppanilta apua oman huolensa vähenemiseen. Käytti asian esille oton tukena vaikkapa Työturvallisuuskeskuksen puheeksi ottamisen kaavaa tai pyrki käsittelemään vaikeaa asiaa oman huolen ilmaisun kautta, jännitys toisen ihmisen negatiivisesta reaktiosta on usein suuri. Tätä lieventää oikeastaan vain harjoittelu. Mitä enemmän tulee kokemuksia, että tämänkin asian esiin ottamisesta selvittiin, sitä syvemmäksi yhteys ihmisten välillä vaikuttaa kasvavan. Olemme hankkeen aikana oppineet sovittelemaan hyvinkin erilaisia tilanteita puheeksi ottamisen kaavaan, ja samalla tulleet kehittäneeksi haastavan tilanteen purkukysymykset. Puheeksi ottamista voi luonnollisesti toteuttaa myös kirjoittamalla, mutta yhtä kaikki; keinona lähestyä toista turvallisesti, yhdessä sovitulla, tutulla tavalla.

Kirjoittajat

Anniina Aunola, lehtori
Erja Anttonen, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

kemu
SOTE

Kevytyrittäjyys ja muutoskyvykkyys
sote-alan toimintaedellytysten
sekä työhyvinvoinnin edistäjänä

Monimuotoisen työuran ja osaamisen malli sosiaali- ja terveysalalla

Milla Lähdeniemi | Anita Saaranen-Kauppinen

Kevytyrittäjyys ja muutoskyvykkyys sotealan toimintaedellytysten sekä työhyvinvoinnin edistäjänä (KEMUSOTE) -hankkeessa (ESR, 2020–2023) kohderyhmänä ovat olleet sotealan toimijat, joille palkkatöistä yrittäjäksi siirtyminen on näyttäytynyt kiinnostavana mahdollisuutena. Artikkelissamme esittelemme hankkeessa yhteistoiminnallisesti kehitetyn monimuotoisen työuran rakentamisen ja osaamisen hallinnan mallin ja pohdimme mallin merkitystä.

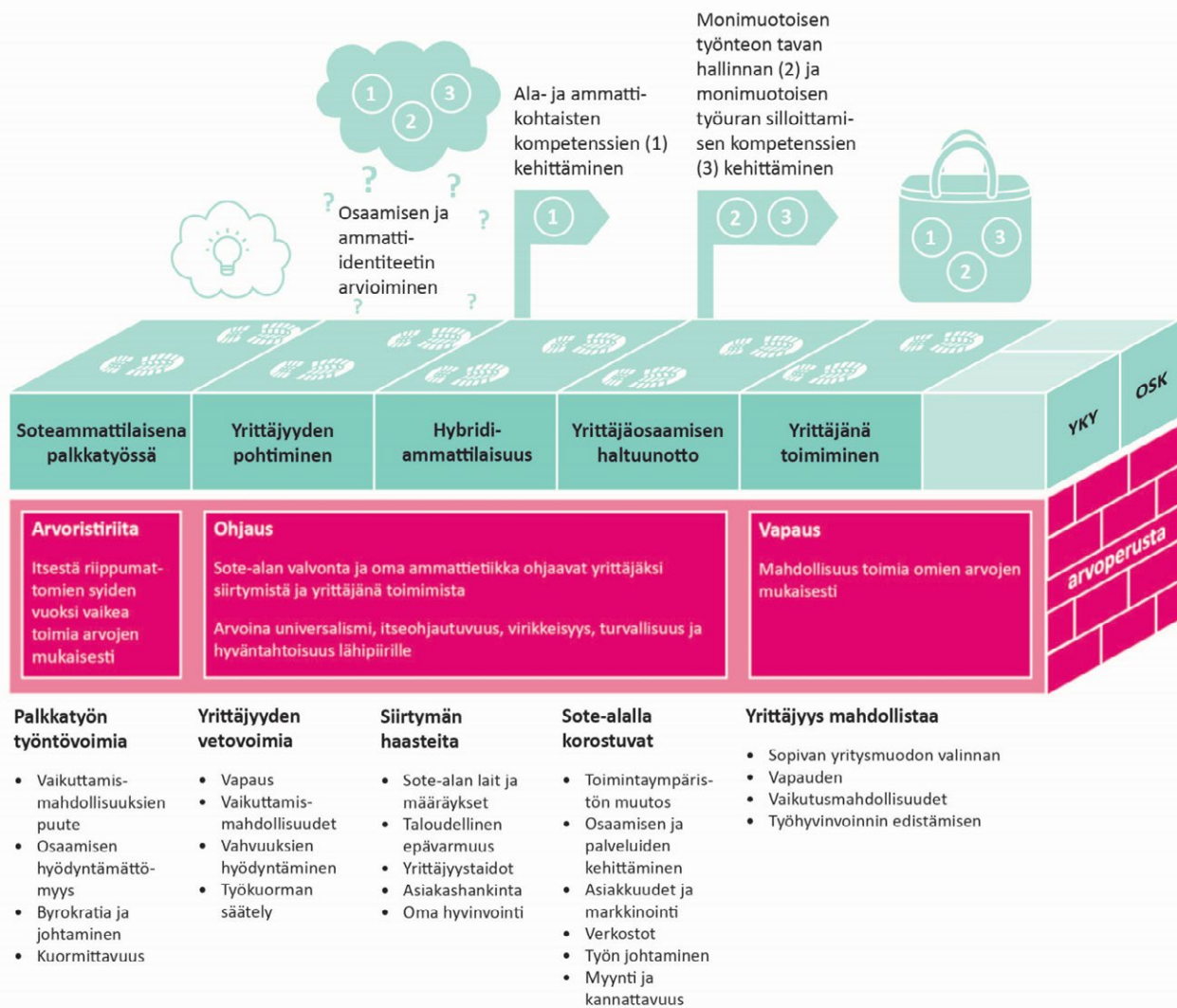
Sotealan yrittäjyys

Vuonna 2018 kaikista sotepalvelualan yritykistä 94 prosenttia oli alle kymmenen henkilöä työllistäviä mikroyrityksiä (Tevameri 2020). Sotealalla pk-yritysten kasvuhakuisuuden on havaittu olevan vähäisempää muihin aloihin verrattuna (Tevameri 2021). Naisvaltaisella sotealalla pienyrittäjäksi ei päädytä kasvuhakuisesti tai taloudellisen pakon sanelemana, vaan yrittäjyyteen ajavat muut tekijät.

Yrittäjyyskoulutukset ja yrittäjyysaikomukset selittävät yrittäjäksi ryhtymistä (Joensuu-Salo, Varamäki & Viljamaa 2020.) On myös havaittu, että yrittäjyyskasvatuksessa olisi tärkeää ymmärtää paremmin erityisesti naisten yrittäjyyspolkuja (Joensuu-Salo, Sorama, Kettunen & Viljamaa 2016, 5; Joensuu-Salo, Viljamaa & Varamäki 2020, 84).

Monimuotoisen työuran rakentamisen ja osaamisen hallinnan malli

Malli on rakennettu aikaisemman tutkimustiedon pohjalle ja sen keskiössä ovat monimuotoisen työuran kompetenssit (Järvensivu 2022). Mallin perustana käytettävä aineisto on kerätty Kemusote-hankkeessa järjestettyjen työpaikkojen yhteydessä haastatteluiden ja kyselyiden avulla.

Kuvio 1. Monimuotoisen työuran rakentamisen ja osaamisen hallinnan malli sotealalla.

Mallissa on viisi askelmaa. Aluksi soteammattilainen on perinteisissä palkkatöissä (1), seuraavaksi pohditaan yrittäjyyttä ja arvioidaan osaamista (2). Osaamisen arvioinnin myötä siirrytään kohti hybridiammattilaista (3), jolla on tavoitteena ottaa haltuun yrittäjyysosaaminen (4) ja siirtyä pois pelkästä palkkatyöstä kohti monimuotoisempaa työuraa – oli kyse sitten sivutoiminen tai kokoaikainen yrittäjyys (5). Lisäksi mallissa kuvataan palkkatyön työntöivoimia ja yrittäjyyden vetovoimia sekä monimuotoisella työuralla vaadittavia taitoja. Sotealan eettinen perusta ja ammattilaisten arvot ohjaavat yrittäjäksi siirtymistä ja yrittäjyyttä.

Mallin merkitys koulutuksessa ja työelämässä

Malli auttaa sotealalla itseään eri tavoin työllistäviä oman työuran hahmottamisessa, rakentamisessa ja hallinnassa. Tavoitteena on tukea soteosaajia alan vaihtamisen sijaan jatkamaan alalla työuraansa monimuotoistamalla. Eri vaiheita ei halutakaan nähdä arvottavassa suhteessa toisiinsa: yrittäjyyttä ei tule tulkita toivottavampana ratkaisuna vaan yhtenä vaihtoehtona. Monimuotoisemmasta yrittäjyysymmärryksestä hyötyvät sotealan kouluttajat ja yrittäjyyskasvatuksen ammattilaiset. Mallista on apua myös uraohjaajille ja oppilaitoksiin osaamisen tunnistamiseen ja kehittämiseen.

Lisätietoa ja tausta-artikkelit:

Hankkeen verkkosivut:

<https://www.jamk.fi/fi/projekti/kemusote>

Lähdeniemi, Milla ym. 2022. Yrittäjyysaikomukset ja arvot sosiaali- ja terveysalalla. Yrittäjyyskasvatuspäivät 2022 julkaisusarja. Taitossa.

Lähdeniemi, Milla & Simola, Mari. Askelmat so-tealan yrittäjäksi. Jamkin julkaisusarja. Taitossa.

Järvensivu, Anu. 2022. Monimuotoinen työ ja työura edellyttävät erityisiä kompetensseja. Työvoipoliittinen aikakauskirja 65, 1/2022, 8–18.

Tevameri, Terhi. 2020. Missä mennään sote-toimi-ala? Sosiaali- ja terveysalan toimialaraportti. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 7.11.2022. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-480-8>

Tevameri, Terhi 2021. Pk-toimialabarometri: Sosiaali- ja terveyspalvelut, syksy 2021. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 7.11.2022. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021112356693>

Lähteet

Joensuu-Salo, Sanna & Sorama, Kirsti & Kettunen, Salla & Viljamaa, Anmari 2016. Matka yrittäjyyteen: amk-opiskelijanaisten polut ja suunnitelmat oman yrittäjyysuransa aloittamisessa. Teoksessa Mari Suoranta & Päivi Patja & Iiri Aaltio & Minna Tunkkari-Eskelinen (toim.) Conference proceedings. 10. Yrittäjyyskasvatuspäivät 13.–14.9.2016. Jyväskylä University, School of Business and Economics, 383.

Joensuu-Salo, Sanna & Varamäki, Elina & Viljamaa, Anmari 2020. Mikä saa opiskelijan ryhtymään yrittäjäksi? Tuloksia toiselta asteelta ja korkeakouluista kuudesta maasta. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 22(4), 27–41.

Joensuu-Salo, Sanna & Viljamaa, Anmari & Varamäki, Elina 2020. Yrittäjyyskompetenssin vaikutus pystyvyyssuomukseen ja sukupuolen merkitys. Teoksessa Seliina Päällysaho & Pasi Junell & Jaana Latvanen & Silja Saarikoski & Sirkku Uusimäki (toim.) Osaamista strategian vahvuusaloilla. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 33, 78–85.

Kirjoittajat

Milla Lähdeniemi, asiantuntija

Anita Saaranen-Kauppinen, yliopettaja
Humanistinen ammattikorkeakoulu

kemusOTE

Kevytyrittäjyys ja muutokkyvykyys sote-alan toimintaedellytysten sekä työhyvinvoinnin edistäjänä

jamk

XAMK
Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

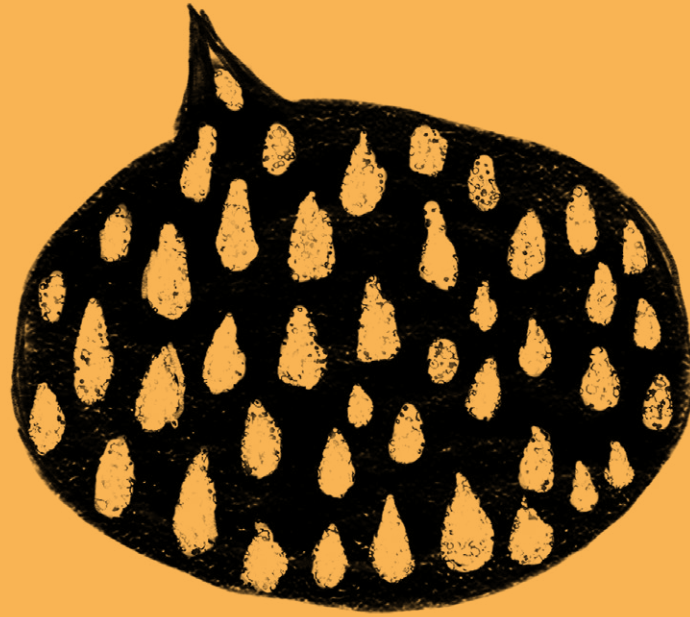
HUMAK®

Tampereen ammattikorkeakoulu

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Vastaa ja vaikuta!

– Uudistutaan rohkeasti yhdessä

Virpi Ruuska | Emilia Lehtonen

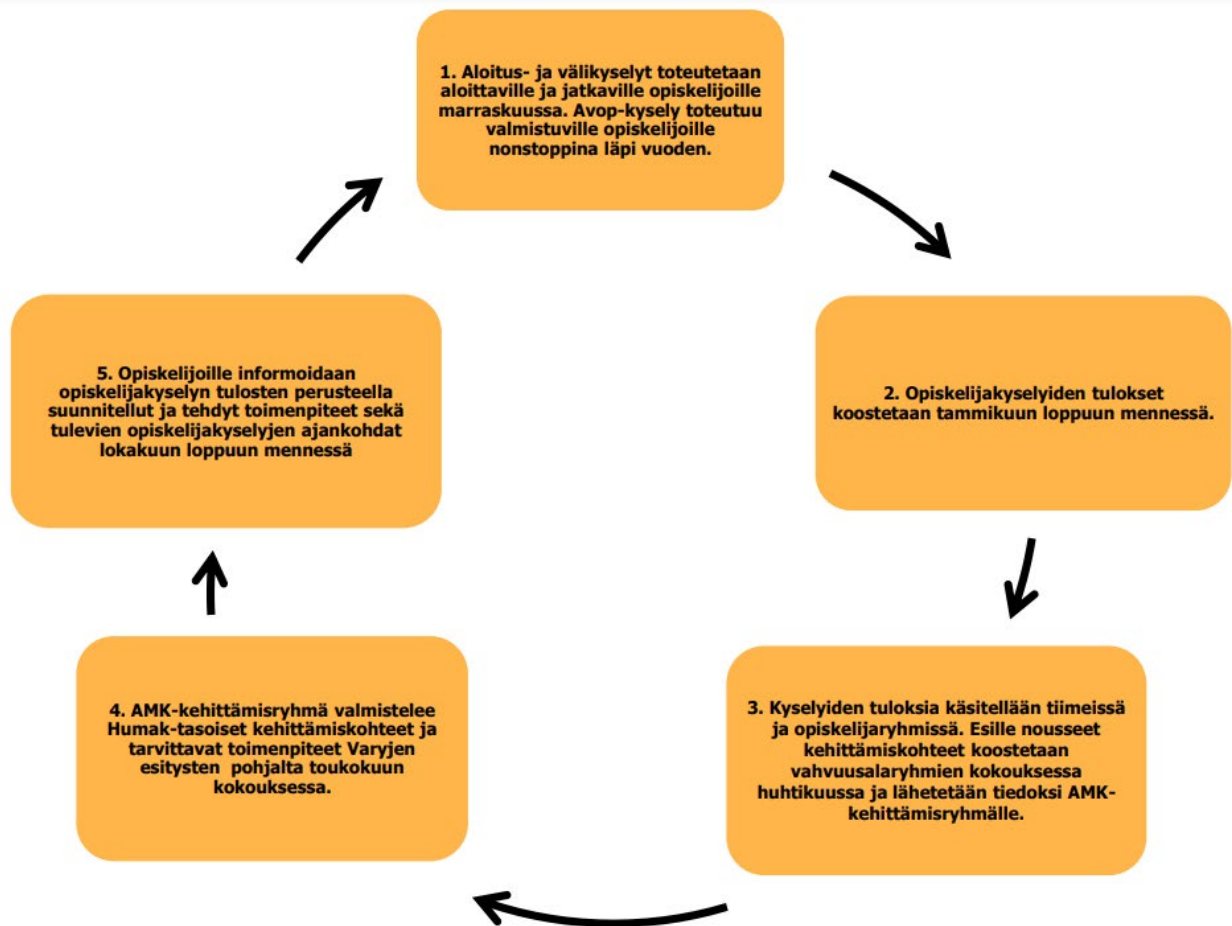
Humakin strategian ydin on osaamisen vahvistaminen. Osaamisen vahvistaminen toteutuu koulutuksen, TKI-toiminnan ja muun palvelutoiminnan avulla. Humakin arvopohjan mukaisesti pyrimme toiminnassamme uudistumaan kestävästi ja rohkeasti. Uudistumiskyky on Humakin tärkeimpiä ominaisuuksia, ja olennaista siinä on omien vahvuuksien kehittäminen siihen suuntaan, missä olemme hyviä. (Määttä 2020a, 10, Määttä 2020b,17.)

Koulutuksen ja pedagogisen toiminnan koordinoimista, kehittämisestä ja laatutyöstä vastaa Humakissa AMK-kehittämisryhmä. Kehittämisryhmä osallistaa kehittämistyöhön koko Humakin yhteisön eli opiskelijat, henkilöstön sekä Humakista valmistuneet eli alumnit. Uudistuminen vaatii asioiden tarkastelua kriittisesti ja monipuolisesti sekä ennen kaikkea asiakaslähtöisesti. Koulutuksen kehittämisessä pyrimme olemaan entistä vahvuusalueillam-

me ja uudistumaan niissä, joissa havaitsemme puutteita.

Koulutuksen kehittämisen toimintaa kehitetään kuulemalla eri asiakasryhmiä. Opiskelijakyselyillä kerätään tietoa valtakunnallisella tasolla 1) viisi vuotta tutkinnosta (AMK ja YAMK) valmistuneille eli alumneille suunnatun Uraseurantakyselyn ja 2) tutkinnoista valmistuvien palautekyselyiden (AVOP) kautta. (Humak 2022.) Näiden lisäksi Humak toteuttaa omille opiskelijoille vuosittain 3) Vastaa ja vaikuta! -kampanjan, jossa opiskelijoilta kerätään tietoa ensimmäisen vuoden opiskelijoille suunnatulla aloituskyselyllä sekä opintojaan jo pidempään suorittaneille välikyselyllä. Opintojaksojen kehittäminen toteutuu opintojaksotasolla erillisen opintojaksopalautteen kautta.

Opiskelijapalauteprosessissa (kuva 1) kuvataan, kuinka kehittämismateriaali kerätään ja

Kuva 1. Opiskelijapalauteprosessi.

niistä koostetaan vuosittaiset kehittämistoimenpiteet. Kyselyiden pohjalta saatua kehittämismateriaalia analysoidaan yhdessä henkilöstön kanssa Humak- ja koulutusasolla sekä valmentajan johdolla eri opiskelijaryhmien kanssa. AMK-kehittämisryhmä arvioi kyselymateriaalin pohjalta tärkeimmät vuosittaiset kehittämiskohteet, joita kehitetään systemaattisesti vuoden aikana.

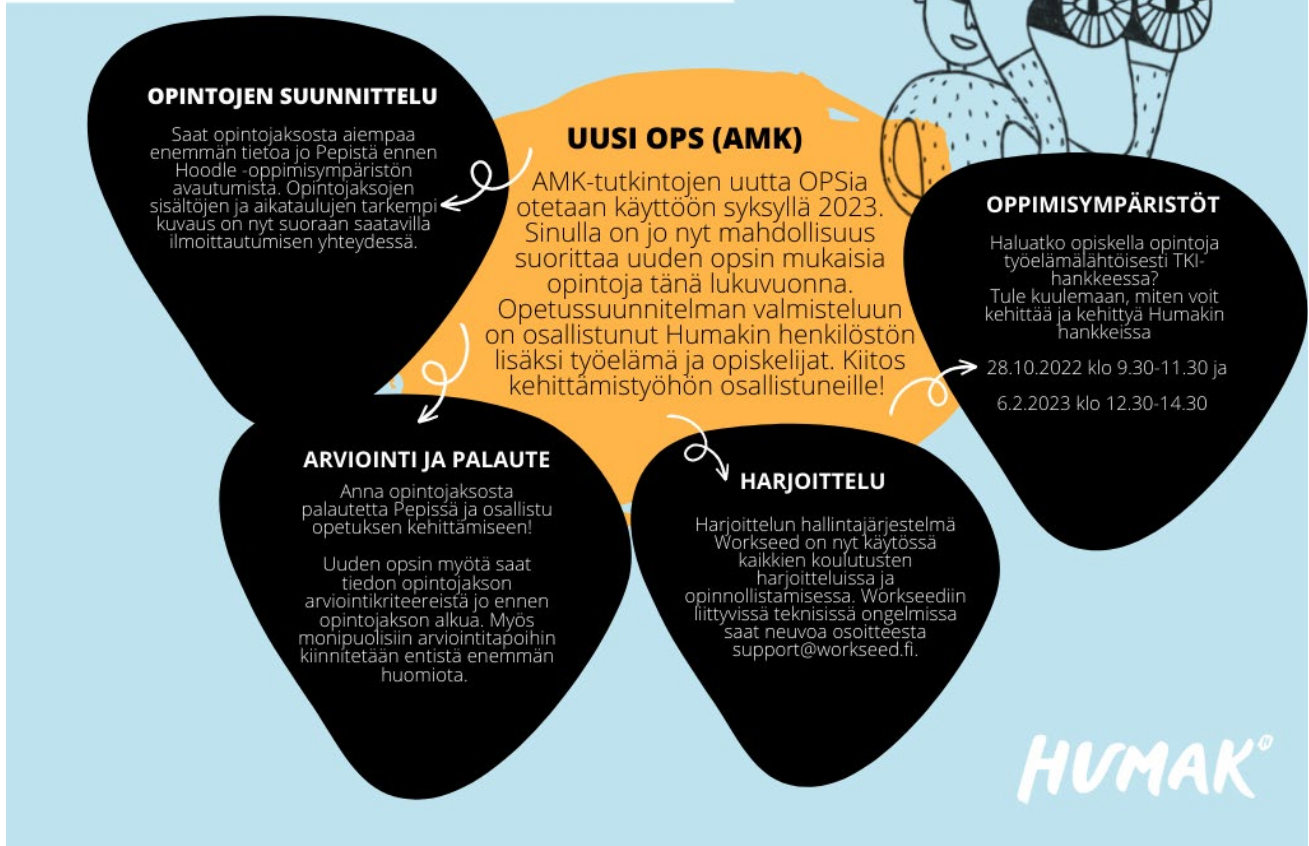
Vuoden 2022 kehittämiskohteet taulukoitiin huhtikuussa, ja työ alkoi toukokuussa 2022. Työ kehittämistoimien osalta jatkuu kevääseen 2023, jolloin arvioidaan uudelleen kehittämiskohteita vuoden 2022 opiskelijakyselyiden pohjalta. AMK-kehittämisryhmä koostaa syksyisin kehittämistoimien osalta koonnin ”Palautteista toimenpiteiksi”, joka kokoaa yhteen kuluvan vuoden kehittämistyön ja konkretisoi opiskelijoille kyselyyn vastaamisen tärkeyden.

Vuoden 2022 toimenpiteissä (kuva 2) kehittämistyötä on vauhdittanut uuden opetussuunnitelman valmistelu. Uusi opetussuunnitelma (2024–2030) otetaan käyttöön syksyllä 2023 aloittavien opiskelijoiden kanssa. Kuluvan lukuvuoden 2022–23 aikana opiskelijoilla on ollut mahdollisuus päästä suorittamaan uuden opetussuunnitelman ns. pilottiopintojaksoja. Vuodesta toiseen opiskelijakyselyiden mukaan viestintä on keskeinen kehittämisen kohde.

Vuoden 2022 kehittämistoimenpiteissä viestinnän kehittäminen on näkynyt opintojen suunnittelussa. Opintojakson tiedoissa pyritään tuomaan tietoa opiskelijalle liittyen opintojakson aikatauluun, arviointiin ja suorittamiseen. Opiskelija voi pohtia ennen opintojaksolle ilmoittautumista, missä oppimisympäristöissä (Kansainvälisyys, Verkko, Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohanke, Kampus, ja Työelämä) opintojakson suorittaminen on mielekästä

Palautteista toimenpiteiksi

Vuoden 2022 aikana tehtyjä kehittämistoimenpiteitä

Kuva 2. Palautteista toimenpiteiksi.

oman osaamisen kehittämisen näkökulmasta. Oppimisympäristö pyritään tekemään näkyväksi opiskelijoille jo opiskeluun hakeutumisen ja opintojaksoille ilmoittautumisen vaiheessa (Timonen, Lehtonen, Miettinen & Ruuska 2022).

Lähteet:

Määttä, Jukka. 2020a. Humakin profilli ja strategiset valinnat. Teoksessa Tiina Miettinen ja Titta Pohjanmäki (toim.) Humakin Strategia 20230. Viitattu 31.10.2022 <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/08/HUMAK-2030-MiettinenPohjanmaki-2020.pdf>

Määttä, Jukka. 2020b. Humakin strategiatyön taustat ja toimintaympäristön muutos. Teoksessa Tiina Miettinen ja Titta Pohjanmäki (toim.) Humakin Strategia 20230. Viitattu 31.10.2022 <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/08/HUMAK-2030-MiettinenPohjanmaki-2020.pdf>

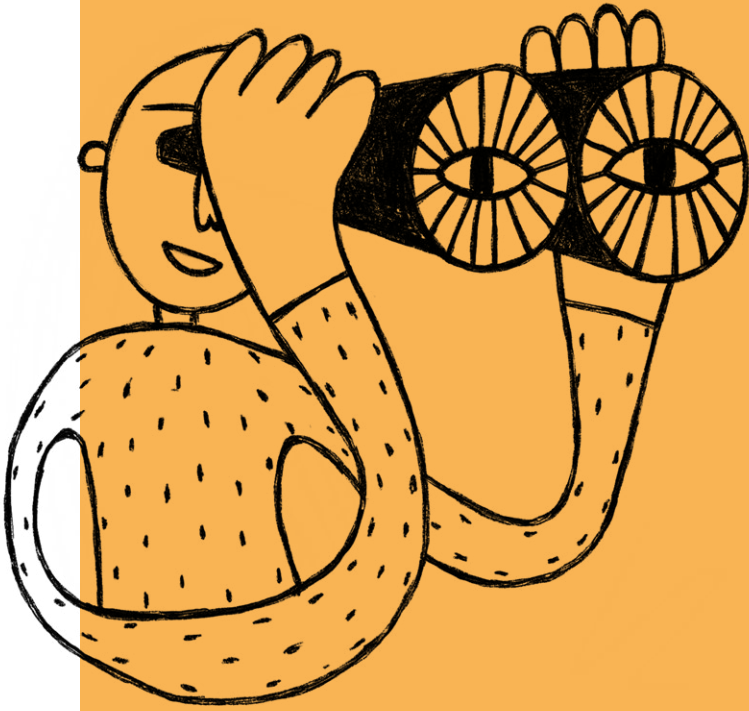
Timonen, Päivi. Lehtonen, Emilia. Miettinen, Karoliina. Ruuska, Virpi. 2022. Oppimisympäristöjen ja -yhteisöjen konseptointi: Humakin viisi oppimisympäristöä – "Osaaminen edellä -blogisarja, osa 4". Viitattu 4.11.2022. <https://www.humak.fi/blogit/oppimisymparistojen-ja-yhteisojen-konseptointi-humakin-viisi-oppimisymparistoa-osaaminen-edella-blogisarja-osa-4/>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2022. Opiskelijakyselyt, Opiskelijan opas. Viitattu 4.11.2022 https://opiskelijanopas.humak.fi/?page_id=2038

Kirjoittajat:

Emilia Lehtonen, koulutussuunnittelija
Virpi Ruuska, koulutussuunnittelija

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kompetenssit yhteisöpedagogin osaamisen kehittämisessä

Tiina Toivola | Virpi Ruuska

Yhteisöpedagogin ammatillisuus on yhteisöpedagogikoulutuksen ensimmäinen ammatillisen toiminnan perusteiden opintojakso, joka vie opiskelijan heti opintojen alussa yhteisöpedagogin ydinosaamisen eli kompetenssien äärelle. Yksi keskeinen kysymys, jota opintojakson aikana pohditaan, on, millaiseen tietoperustaan yhteisöpedagogi rakentaa ja ydinosaamisensa. Opintojakso rakentaa opiskelijalle pohjaa yhteisöpedagogin ammatilliselle ajattelulle sekä antaa aineksia opiskelijan oman identiteettityön rakentamiselle (Humak 2022 b). Kaikki opintojaksoa suorittavat tutkinto-opiskelijat (280 opiskelijaa) ja avoimen AMK:n opiskelijat (62 opiskelijaa) kutsuttiin Yhteisöpedagogin ammatillisuus -opintojakson ensimmäiseen

webinaariin 5.9.2022 kuulemaan Humakista valmistuneiden yhteisöpedagogien ajatuksia kompetensseista.

European Qualification Framework (EQF) määrittää eri asteisten korkeakoulututkintojen viitekehysten. Viitekehyksessä kuvataan tutkinnon suorittaneiden osaamistuloksia määriteltynä tietona, taitoina ja kompetenssin kahdeksalla eri tasolla. Suomessa on käytössä myös oma kansallinen viitekehys Finnish National Framework for Qualifications and Other Competence Modules (FINQF). Humakin AMK-tason tutkinnot on sijoitettu sekä eurooppalaisessa että suomalaisessa viitekehyksessä tasolle 6.

Viitekehysten tehtävä on varmistaa, että yksittäiset kansaiset pääsevät etenemään opinnoissaan ja työurillaan niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Työelämän ja eri sidosryhmien näkökulmasta viitekehys auttaa parantamaan toimia ja käytäntöjä. (Arene ry. 2022; Euroopan unioni 2019.)

Kompetenssit puolestaan kertovat osaamisalueista, joita tutkinto tuottaa. Kompetenssi on yksilöllinen ja kollektiivinen kyvykkyys suoritua tietystä tehtävästä tai työstä (Kullaslahti 2011, 30.) Suomessa Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry päivittää ammattikorkeakoulutasoiset yhteiset kompetenssit. Tämän lisäksi koulutuksilla on omat koulutuskohtaiset kompetenssit. Yhteisöpedagogikoulutuksen koulutuksen kompetenssit määritellään Humanistisessa ja kasvatustieteiden tutkimuskeskuksessa (Huka). Yhteisöpedagogin AMK-tutkinnon alakohtaiset kompetenssit päivitettiin helmikuussa 2022. Kompetenssit ovat 1) yhteisöllinen, 2) pedagoginen, 3) yhteiskunnallinen ja 4) vaikuttamis- ja kehittämisosaaminen. (Humak 2022a.)

Mitä kompetensseilla todella tarkoitetaan?

Kompetenssit seuraavat yhteisöpedagogikoulutuksen mukana aina työelämään asti. Opintojen alussa opiskelijan voi olla haastavaa hahmottaa kompetensseja. Yhteisöpedagogiksi 2015 valmistunut, Humakissa lehtorina toimiva Tiina Toivola määrittelee kompetensseja eri kysymysten kautta. Yhteisöllistä osaamista voisi avata kysymyksen mitä tehdään kautta. Mikä on yhteisöllisyyden tavoite ja merkitys yksilön kehityksessä sekä hyvinvoinnin rakentamisessa? Pedagoginen osaaminen voisi avautua miten tehdään -kysymyksen kautta. Miten yhteisöpedagogi toteuttaa yhteisöllistä osaamista? Yhteiskunnallinen osaamisessa keskeistä on yhteisöpedagogina asemoida itsensä eri toimintaympäristöihin eli kysyä, missä toimitaan. Missä toimintaympäristössä toimintaa toteutetaan, eli mitkä ovat ympäristön palvelujärjestelmät ja toimintamallit? Asiakkaan näkökulmasta olennaista on tunnistaa yhteiskunnan rakenteet ja myös eri ammattialojen rajat; milloin esimerkiksi ohjata asiakas eteenpäin palvelujärjestelmässä. Vaikuttamis- ja kehittämisosaaminen

kasvaa opintojen loppuvaiheella ja erityisesti opintojen jälkeen työelämässä. Keskeinen kysymys on, miten vaikutan työhön ja toimialaan eri tasolla sekä kehitän sitä. Yhteisöpedagogin toimiessa on tärkeää ymmärtää ja nähdä kehittämiskohteet. Vaikuttamis- ja kehittämisosaamisessa ei pelkästään enää toteuta tiettyä työtä, vaan kehitetään sitä ja viedään koko toimialaa eteenpäin.

Lähteet

Arene ry. 2022. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta. Viitattu 3.9.2022. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2022/Kompetenssit/Suositus%20ammattikorkeakoulujen%20yhteisiksi%20kompetensseiksi.pdf?t=1642539572>

Euroopan unioni 2019. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys tukee oppimista, työskentelyä ja rajat ylittävää liikkuvuutta. Viitattu 3.9.2022 <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/eqf-10-vuotta-opas.pdf>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2022. Humakin avoimen AMK:n verkkokauppa. Viitattu 4.11.2022 <https://kauppa.humak.fi/tuote/yhteisopedagogin-ammattillisuus-kevat/>

Kullaslahti, Jaana 2011, Ammattikorkeakoulun verkko opettajan kompetenssi ja kehittyminen. Viitattu 28.8.2022. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8452-0>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2022. Yhteiset kompetenssit opiskelijan opas. Viitattu 4.11.2022. https://opiskelijanopas.humak.fi/?page_id=920#Yhteiset_kompetenssit

Tiina Toivola, Yhteisöpedagogin ammatillisuus webinaari 5.9.2022. Viitattu 4.11.2022.

Kirjoittajat:

Tiina Toivola, lehtori
Virpi Ruuska, koulutussuunnittelija

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kulttuurituottajan luovat urapolut

Kokemuksia Lookout-hankkeen monialaisesta yhteistyöstä

Johanna Muhonen

Kulttuurituottajalle tulevat jo opintoaikana tutuiksi kulttuurialan yhteiskunnalliset toimintaympäristöt eli julkinen, yksityinen ja kolmas sektori sekä vapaa kenttä. Usein kulttuurituottaja löytää itsensä luomassa uraa näiden toimintaympäristöjen sisällä erilaisissa kulttuuri-, taide- ja tapahtuma-alojen tehtävissä. Todellisuudessa työelämän suuntia on paljon enemmän, mutta mahdollisuuksia ei vielä täysin tunnisteta. Kulttuurituottajan sekä muiden luovien alojen osaajien monialaisia urapolkumahdollisuuksia on tutkittu Humakin hallinnoimassa Lookout-hankkeessa.

Luovaa yhteistyötä Lookout-hankkeessa

Lookout-hanke on Keski-Suomessa toteutettava luovien alojen kouluttajien yhteishanke. Lookoutissa mukana ovat Humakin kulttuurituotannon koulutuksen lisäksi Gadian luovat alat sekä JAMKin musiikkipedagogikoulutus. Lisäksi Jyväskylän yliopiston luovia aloja hankkeessa edustavat Kulttuurin, taiteen ja musiikin tutkimuksen laitos sekä Kulttuurit ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa.

Hankkeessa toteutettiin keväällä ja syksyllä 2022 valmennuspajoja luovien alojen opiskelijoille. Heitä myös törmäytettiin yhteen Keski-Suomen strategisten kärkialojen kanssa, joita ovat digi- ja teknologia-ala, osaamistalous, matkailu, sosiaali- ja hyvinvointiala sekä biotalous (Lookout 2022). Hankkeen ydinideana on ollut kokeilla luovien alojen osaajien ja kehittämiskärkialayritysten yhteistyötä sekä tutkia luovien alojen osaajien mahdollisuuksia työllistyä oman alansa ulkopuolelle. Luovaa osaamista tarvitaan jokaisella alalla!

Monialaisia urapolkuja pilotoimassa

Lookout-hankkeen valmennusten keskiössä olivat luovien alojen opiskelijoiden toteuttamat kehittämisprojektit, joiden tilaajina olivat sosiaali- ja hyvinvointi-, matkailu- sekä urheilualojen yritykset. Projekteissa korostuivat visuaalinen markkinointi, digitaaliset kanavat sekä uusien toimintamallien kehittäminen. Yritysprojektien kautta huomattiin, että visuaalinen viestintä ja markkinointi on kaikille aloille yhteinen rajapinta, johon luovien osaajien kannattaa panostaa.

Lookout-hankkeen valmennukset antoivat kurkistuksen siihen, millaisista kulttuurituottajan vahvuuksista on hyötyä myös muilla aloilla. Kulttuurituottajat näyttivät osaamisensa luovan innovoinnin toteuttamisessa, tuotantoprosessien hallinnassa sekä asiakaslähtöisen, elämyksellisen markkinoinnin kehittämisessä. Valttikortteina olivat myös taiteen tuntemus ja ymmärrys taiteen hyödyntämisen mahdollisuuksista. Miltä kuulostaisivat esimerkiksi tanssivat tarjoilijat osana matkailuyrityksen markkinointitempausta?

Kulttuurituottajana uusilla urilla

Luovan osaamisen hyödyt on tunnustettu jo pitkään. Luovaan osaamiseen ja aineettomaan pääomaan panostaminen kehittää yrityksen menestystekijöitä ja työllisyyttä toimialasta riippumatta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 26). Tähän näkökulmaan kannattaa myös kulttuurituottajan kiinnittyä perustellessaan oman osaamisensa arvoa yrityksille. Kulttuurituottajan kompetensseista esimerkiksi liiketaloudellinen osaaminen ja kehittämisosaaminen tukevat erinomaisesti eri alojen rajapinnoilla hyödynnettävää luovaa osaamista. Kannattavien asiakaslähtöisten palveluiden suunnitteleminen ja toteuttaminen, innovaatioiden merkityksen ymmärtäminen sekä ongelmanratkaisumenetelmien hallitseminen tulevat osaksi luovaa osaamista jo opintojen aikana. (Humak 2022.)

Luovia innovaatioita tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa esimerkiksi uusiin palvelukonsepteihin, asiakasymmärrykseen ja kokonaisvaltaiseen brändiymmärrykseen (Creative Business Finland 2022). Kulttuurituottajan osaamiseen peilattaessa työtehtävät muilla aloilla voisivat tarkoittaa yritysbrändin tarinallistamista, elämyksellisten asiakastilaisuuksien kehittämistä tai vaikkapa palvelumuotoilun keinoin luotuja ohjelmapalveluita. Yksittäisten työtehtävien sijaan kulttuurituottajan näkökulma luoviin toimintamalleihin ja taidelähtöiseen kehittämiseen on toimintaa läpileikkaava ja tavoitteellinen. Kulttuurituottajalla on uusin tieto esimerkiksi taiteen soveltavan käytön mahdollisuuksista ja hyvinvointivaikutuksista. Sen ansiosta hän pystyy tunnistamaan taiteen hyödyntämisen mahdollisuuksia yrityksissä ja toimimaan muiden luovien osaajien, kuten tanssin ja musiikin tekijöiden, välittäjänä.

Yhteisymmärryksellä yhteistyöhön

Oman alan ulkopuolelle työllistymisessä haasteeksi nousee usein yhteisymmärryksen puute. Yritysten voi olla vaikea ymmärtää, mitä kulttuurituottaja voi antaa yritykselle. Toisaalta myös kulttuurituottajien tulee pystyä kommunikoimaan vastapuolen kielellä eli sanoittamaan osaamisensa ymmärrettävästi.

Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan yritykselle ammattinimike ”kulttuurituottaja” ei välttämättä kerro vielä mitään. Olennaista on pystyä sanoittamaan juuri sote-alalle hyödyllinen osaaminen sekä kuvaamaan, mitä uutta kilpailuetua ja sisältöä luovan osaamisen kautta kehitetty aineeton pääoma voisi yritykselle tuottaa. Ensiarvoisen tärkeää on ottaa selvää yrityksen taustasta ja toiminnasta sekä soveltaa oma osaamisensa vastaamaan yrityksen tarvetta. Oman osaamisen soveltamisen ja sanoittamisen taito on reitti yhteisymmärrykseen ja yhteistyöhön.

Lähteet:

Creative Business Finland 2022. Luovuudella lisäarvoa. Viitattu 27.11.2022. <https://www.business-finland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/ohjelmat/creative-business-finland>

Humak 2022. Koulutuskohtaiset kompetenssit. Viitattu 27.11.2022. https://opiskelijanopas.humak.fi/?page_id=920#Koulutuskohtaiset_kompetenssit

Lookout 2022. Hankkeen tavoitteet. Viitattu 28.11.2022. <https://lookout.humak.fi/hankkeen-tavoitteet/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi. Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:18. Viitattu 27.11.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79725/Luova%20talous%20ja%20aineettomat%20arvot_FINAL.pdf

Kirjoittaja:

Johanna Muhonen, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

HUMAK®

GRADIA

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Tukiviittomia Keski-Uudellamaalla

Hanna Putkonen

Pimeä aamu. Sateinen paikallistie kohti bensa-asemaa. Risteyksen jälkeen auton jarrut kiinni. Tien ylittää häntäkarvat pyöriä hipoen ylväs kettu.

Olen syksyn myötä kahdeksana aamuna istunut autoon, valinnut reittiohjeet Keski-Uudellemaalle ja suunnannut opettamaan tukiviittomia Kaikille yhteinen varhaiskasvatus -hankkeen maksupalvelukoulutuksena.

Hankkeeseen osallistui päiväkoteja seitsemän kunnan alueelta: Hyvinkäältä, Järvenpäästä, Keravalta, Mäntsälästä, Nurmijärveltä, Pornaisista ja Tuusulasta. Opetusryhmiä oli kuusi, opetuspäiviä viikossa kaksi. Jokainen ryhmä kokoontui neljä kertaa, puolitoista tuntia kerrallaan.

Opetuksen sisältö rakentui vahvasti päiväkotien tarpeisiin. Kurssilla opeteltiin viittomia seuraavista aihepiireistä: perhe, eläimet, värit, vaatteet, ruokailu ja tunteet. Lauseiden muodostamiseen tarvittavia elementtejä opeteltiin kysymisen, tekemisen, myönteisyyden ja kielteisyyden kautta. Suurempia kokonaisuuksia rakennettiin erilaisissa harjoituksissa ja liittämällä viittomia satuihin.

Kurssin aikana pohdittiin paljon myös kielimallina olemista. Henkilökunnan on ymmärrettävä lapsia ja nähtävä lapsen kielen kehitys. Lapsen viittominen ei ole täydellistä. Hän hakee viittomien muotoja ja liikkeitä. Aikuisella taas on oltava hallussaan oikeat viittomat. Hän on lapsen ja viittomia opettelevan aikuisenkin kielimalli. Tämän vuoksi kurssilla harjoiteltiin oikeiden käsimuotojen, viittomapaikkojen ja viittomiin liittyvien liikkeiden hallintaa runsain mitoin.

Viittomien opettelu sidottiin päiväkodin arkeen. Vaatteita opeteltiin pukemalla nukkevauvoja. Näin huomioitiin myös viittominen yhdellä kädellä. Ruokia opeteltiin viittomaan päiväkodin ruokalistojen perusteella. Satuja ja lauluja viitottiin päiväkodin tarpeiden mukaan.

Kurssin tavoitteena oli madaltaa viittomien käyttöön liittyvää osaamisen pelkoa. Viittomisessa kannustettiin yrittämiseen ja viittomisen arkipäiväistämiseen. Viittomia voi käyttää juuri sen verran kuin osaa ja siinä tilanteessa, kun se tuntuu luontevalta. Viittomisen ilon pitää antaa säilyä.

Tukiviittomien kurssi oli hyvä esimerkki viittomien oppimisen alkusysäyksestä. Henkilökohtainen kohtaaminen ja kontaktiopeutus toimivat lähtölaukauksena yrittämiselle ja osaamiselle. Tämän jälkeen päiväkotien henkilökunnalla on hallussaan osaamisen perusteet. Joidenkin sydän syttyi viittomiselle enemmänkin, ja jatkona toivottiin opettajan käyntiä päiväkodissa. Silloin tällöin annettu tuki ja muistinvirkistys viittomisessa pitäisi yllä taitoa ja tukisi osaamista.

Syys-lokakuun aikana ajettujen reittien sisälle jäi monta kettua. Hankkeen koordinaattori oli miettinyt erinomaisesti koulutuksen toteutukseen liittyvät aikataulut, reitit ja opetustilat. Konsepti on monistettavissa paitsi päiväkotimaailmaan myös muille aloille, esimerkiksi monenlaiseen asiakaspalveluun. .

Kirjoittaja:

Hanna Putkonen, lehtori
Humanistinen ammattikorkeakoulu

**Puheen, kielen ja
kommunikaation vaikeudet
lisäävät nuorten oppimis-
ja sosiaalisia vaikeuksia,
ongelmakäyttämistä
sekä riskiä tehdä
ja uusia rikoksia**

Päivi Rainò | Seija Pekkala

Syyskuussa 2022 ilmestyi Sosiaalilääketieteellisessä aikakauslehdessä integroiva kirjallisuuskatsauksemme Rikostaustaisten nuorten puheen, kielen ja kommunikaation vaikeudet. Artikkelin on ensimmäinen tähän tematiikkaan liittyvä logopedian näkökulmasta laadittu akateeminen vertaisarvioitu julkaisu Suomessa.

Teimme artikkelia taustoittavaa tutkimusta vuonna 2020 hankkeessamme ”Rikostaustaisten nuorten aikuisten puheen, kielen ja vuorovaikutuksen vaikeudet sekä niihin liittyvä puheterapeuttinen interventio-ohjelma rikosseuraamusalalle”. Projektin sai rahoitusta Rikosseuraamuslaitoksen tutkimus- ja kehittämismäärärahasta. Artikkelin pohjautuu osittain myös Helsingin yliopistosta logopediksi valmistuneen Leena Urrion yliopistonlehtori Seija Pekkalan ohjauksessa tuottamaan aineistoon.

Rikostaustaisilla henkilöillä muita enemmän kehityksellisiä kielivaikeuksia

Hankettamme edelsi havainto, että etenkin anglosaksisista maista (Iso-Britannia, Australia, Uusi-Seelanti) oli 2010-luvulta lähtien kertynyt tutkimuslöydöksiä siitä, että rikostaustaisilla nuorilla on enemmän kehitykselliseen kielihäiriöön viittaavia vaikeuksia äidin- tai ensikielensä kuin muilla samanikäisillä. He ovat myös kokevat heikkojen taitojen vaikuttavan negatiivisesti niin vuorovaikutustilanteisiin kuin itsetuntoonkin. Lisäksi puheen, kielen ja vuorovaikutuksen vaikeudet heikentävät rikostaustaisten henkilöiden mahdollisuuksia tasavertaiseen kohteluun esimerkiksi oikeudessa ja poliisihaasteluissa.

Kirjallisuuskatsauksen tuloksia

Integroivalla kirjallisuuskatsauksella tarkoitetaan tietystä aiheesta tuotetun ja tietyin perustein valitun laajan tutkimuskirjallisuuden kriittistä arviointia ja julkaisuissa esiintyvän sisällön tiivistämistä ja syntetisointia aiheeseen perehtyvälle. Omaan aineistoomme valikoitui yli tuhannesta tiedonhaun kautta löytyneestä julkaisusta 21 tutkimusartikkelia, joiden kautta osoitimme, että 25–64 %:lla rikostaustaisista

nuorista ja 3–10:illä heidän ikäverrokeistaan oli havaittavissa vaikeuksia muun muassa oman äidinkielen sanaston ja kieliopin hallinnassa, lauseiden muodostamisessa sekä abstraktin kielen ymmärtämisessä, kielellisen viestin tulkinnaissa ja kerronta- ja keskustelutaidoissa. Nämä vaikeudet aiheuttivat rikoksen tehneille nuorille merkittäviä haasteita poliisin ja oikeuden kuulusteluissa sekä keskusteluun perustuvissa kuntoutusmuodoissa.

Ennen hankettamme kotimaista tutkimustietoa rikostaustaisten nuorten aikuisten puheen, kielen ja vuorovaikutuksen vaikeuksista ei ollut saatavilla näitä taitoja tutkivien tieteenalojen (logopedian ja kielitieteen) näkökulmasta.

Hankkeen aikana keräämämme koti- ja ulkomainen tutkimusnäyttö vakuutti meidät siitä, että tutkimuksen ohella tarvitaan puheterapiapalvelujen laajaa integroimista rikosseuraamusalan toimintakulttuureihin ja kuntoutukseen. Lisäksi rikosseuraamustyössä eri tahoilla toimiville tulisi tuottaa perehdytysmateriaalia, jotta heidän asiakkaitensa mahdolliset puheen ymmärtämisen ja tuottamisen vaikeudet osataisiin tunnistaa. Muutoin rikosseuraamusten perimmäinen tavoite, kuntouttaminen yhteiskunnalliseen integraatioon, jää toteutumatta.

Lähde:

Pekkala, Seija & Urrio, Leena & Rainò, Päivi 2022. Rikostaustaisten nuorten puheen, kielen ja kommunikaation vaikeudet. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2022:59 (3), 266–284.

Julkaisu on avoimesti saatavilla 6 kk:n kuluttua ilmestymisestään osoitteessa <https://journal.fi/sla>

Kirjoittajat:

Päivi Rainò, tutkija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Seija Pekkala, lehtori
Helsingin yliopisto

Pajapäivät ja verstasviikot

Outi Kuvaja

Pajapäivät ja verstasviikot ovat hyviä käytänteitä, jotka ovat vuosien saatossa vakiinnuttaneet paikkansa viittomakielen tulkkiopetuksen lähiopetuksessa Helsingissä. Tässä artikkelissa kerrotaan, mistä ihmisistä pajapäivissä ja verstasviikoissa oikein on kysymys.

Pajapäivät

Pääkaupunkiseudun TKI-keskuksessa Helsingissä järjestetään vuosittain ennen joulua kaksipäiväiset pajapäivät. Pajapäiville kokoon-tuvat kaikkien vuosikurssien kaikki opiskelijat. Pajapäivien ohjelmassa on sekä kaikille yhteisiä tunteja että eri vuosikursseille suunnattuja yhteistunteja. Pajapäivät järjestetään lähiope-tuksena kampuksella. Pajapäivien keskeinen tavoite ja tarkoitus on ollut eri vuosikursseilla opiskelevien opiskelijoiden kohtaaminen ja yhdessä opiskelu.

Pajapäivien aikana kaikille vuosikursseille tar-koitetuilla yhteisillä tunneilla on vuosien varrel-la kuultu tutkinto-opiskelijoiden, alumnien sekä vierailevien asiantuntijoiden esityksiä. Vuosi sitten pajapäivien yhteisillä tunneilla oli esityk-siä seuraavista aiheista: assistenttina kirjoitus-tulkkauksen seminaarissa, international studies sekä finlandssvenska teckenspråket. Vuoden 2022 pajapäivät järjestetään 7.–8.12. Tuolloin yhteisten tuntien teemana on muun muas-sa kansainvälisyys. Lisäksi pajapäivillä esitel-lään projektityönä tehdyn videon tekstittämistä ja videon tekemiseen liittyvää asiantuntijatyö-tä. Kaikille vuosikursseille tarkoitettuja yhteisiä tunteja järjestetään neljä kertaa lukuvuodessa. Yhdet yhteiset tunnit sijoittuvat aina pajapäi-vien yhteyteen.

Pajapäivien aikana eri vuosikursseille suunna-tuilla yhteistunneilla tehdään tulkkausharjoi-tuksia, opiskellaan viittomakieltä ja kuunnel-

laan asiantuntijapuheenvuoroja. Esimerkiksi neljännen vuosikurssin opiskelijat esittelevät tulkkauksen tutkimukseen liittyviä tutkimuk-sia toisilleen ja toisen vuosikurssin opiskelijoille. Lisäksi ensimmäisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijat toteuttavat yhteisharjoituksen, jossa ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat tuottavat erilaisia suomen kielen opintoihin liittyviä dis-kursseja, joita kolmannen vuosikurssin opiske-lijat tulkkavat.

Opiskelijoilta saatu palaute pajapäivistä on ol-lut positiivista. ”Tällaisia harjoituksia voisi olla useamminkin”, on tuttu kommentti pajapäivien jälkeen.

Verstasviikot

Verstasviikkoja on järjestetty keväisin erikseen toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoille. Verstasviikko on intensiivinen, TKI-keskuksessa toteutuva lähiopetusviikko, jonka aikana pure-taan harjoittelukokemuksia, tehdään tulkkaus-harjoituksia ja ryhmätöitä sekä toteutetaan tulkkauksen taidonnäyttö.

Harjoittelukokemuksia puretaan erilaisten teh-tävien ja esitysten muodossa. Harjoitteluiden ai-kana kertynyttä käytännön tietoa kootaan muun muassa Padleteille, jotka toimivat purkukeskus-telun pohjana. Lisäksi harjoittelukokemuksia jaetaan kertomalla merkityksellisistä oppimis-kokemuksista tai käymällä paneelikeskusteluita.

Verstasviikoilla tehtävien tulkkausharjoitusten tarkoituksena on tukea opiskelijoiden valmistautumista tulkkauksen taidonnäyttöä varten. Verstasviikoilla toteutetaan muun muassa pysäkkityöskentelyä, jossa opiskelijat kiertävät eri pysäkeillä toteuttaen niihin määritellyjä tehtäviä. Pysäkeillä esimerkiksi tulkataan erilaisia tekstejä lehtoreille ja saadaan tulkkauksesta henkilökohtaista palautetta tai valmistellaan annetusta tekstistä ryhmätyönä käänös, joka esitetään verstasviikon aikana koko vuosikursille.

Viittomakielen tulkkauksen taidonnäyttöjä tehdään usein niin, että lähtöteksti katsellaan tai kuunnellaan tallenteelta. Verstasviikoilla taidonnäytöt toteutetaan lähitulkkauksena, eli opiskelijat ovat taidonnäyttötilanteessa samassa tilassa muiden viestintäosapuolien kanssa. Tallenteelta tulkkaamisen sijaan verstasviikkojen taidonnäyttötilanteet muistuttavat aitoja tulkattuja vuorovaikutustilanteita, sillä opiskelijat voivat olla vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden kanssa, joita tulkkaavat.

Myös verstasviikot ovat saaneet opiskelijoilta positiivista palautetta. Tässä joitakin poimintoja opiskelijoiden verstasviikkoihin liittyvistä palautteista:

”Parasta oli verstasviikon ohjelma, koin sen todella opettavaiseksi.”

”Motivoivaa.”

”Tulkkauspysäkit olivat erityisen antoisia.”

”Opin todella paljon.”

”Viikko on raskas, mutta tunneilla toteutettu ohjelma varmasti tenttiin.”

”Oli mukava saada palautetta heti.”

”Ryhmätyöskentely oli mukavaa.”

Kirjoittaja

Outi Kuvaja, lehtori

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Saavutettavampi Humak

Tanja Miettinen

Millaista on hakea korkeakouluun ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat? Entä mitkä tekijät vaikuttavat osaamisen karttumiseen ja opintojen etenemiseen? Jokaisen polku on erilainen erilaisine tekijöineen. On myös polkuja, jotka ovat vaikeampia kuin toiset. Saavutettavuutta parantamalla korkeakoulutuksesta poistetaan turhia esteitä ja korkeakoulusta tulee kaikkien korkeakouluja. Saavutettavuustyö on tasa-arvotyötä, jolla pyritään todelliseen mahdollisuuksien tasa-arvoon näennäisen sijaan.

Saavutettavuus osana suurempaa yhteiskunnallista tavoitetta

Koulutuksen rooli yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa luovana instituutina on yksi merkittävimmistä. Paradoksaalisesti se voi luoda myös yhteiskunnallista eriarvoisuutta. Korkeakoulut ovat omissa linjauksissaan sitoutuneet saavutettavuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen, mutta myös opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut tavoitteita korkeakoulutuksen ja korkeakoulujen saavutettavuuden parantamiseksi. Tarkoituksena on edistää opiskelijoiden koulutukseen pääsyä ja koulutuksen läpäisyä. Vuoden 2022 keväällä Humak sai muiden korkeakoulujen tavoin veloitteen laatia saavutettavuussuunnitelman. Laadintaan tuli toimeksiannon mukaisesti osallistaa kattavasti korkeakoulu yhteisön jäseniä sekä opiskelijoista että kaikista henkilöstöryhmistä.

Saavutettavuuden vähimmäistaso määräytyy lakiperusteisesti, mutta toimivan korkeakoulu yhteisön tulee huomioida saavutettavuus laajemmin. Korkeakoulujen saavutettavuudessa huomioitavia taustatekijöitä ovat esimerkiksi perhetausta, maahanmuuttotaustaisuus, toimintarajoitteisuus ja vammaisuus, kuuluminen kielellisiin ja kulttuurisiin vähemmistöihin, erilainen oppijuus sekä kuuluminen seksuaali- ja

sukupuolivähemmistöihin. Saavutettavuus parantaa myös kaikkien muiden yhteisön jäsenten viihtyvyyttä ja toimintaympäristön tarjoamia mahdollisuuksia.

Saavutettavuuden tila Humakissa

Humakissa yhteisöä osallistettiin syksyllä 2022 toteutetulla saavutettavuusselvityksellä, johon osallistui henkilöstön ja opiskelijoiden lisäksi sidosryhmiä. Selvityksessä käytettiin ESOK-verkoston OHO!-hankkeessa laatimaa saavutettavuuskriteeristöä, johon kuuluu kahdeksan osa-aluetta: arvot, asenteet ja toimintakulttuuri, johtaminen, fyysinen ympäristö, digitaalinen saavutettavuus, opetus ja oppiminen, tuki ja ohjaus, viestintä sekä opiskelijavalinnat. Aineistoa kerättiin kriteeristöön perustuvalla kyselyllä, keskusteluin, keräämällä vapaata palautetta ja havainnoiden. Monilähteyksinen aineisto tarjosi paremman kokonaiskuvan, useampien henkilöiden osallistumisen ja mahdollisuuden valita itselleen sopiva tapa jakaa kokemuksiaan.

Selvityksestä kävi ilmi, että saavutettavuus on Humakissa hyvällä tasolla. Saavutettavimmiksi osa-alueiksi koettiin arvot, asenteet ja toiminta-

kulttuuri. Keskiarvoltaan alle hyvä-tason jäi ai-noastaan fyysisen saavutettavuuden osa-alue. Vaikka kampukset eroavat fyysisen saavutettavuutensa osalta, yhtään kampusta ei voi pitää täysin saavutettavana. Muiden osa-alueiden suhteen parannettavaa oli yksittäisissä kehittämiskohteissa.

Kohti saavutettavampaa Humakia ja korkeakoulutusta

Vaikka saavutettavuustyö onkin Humakissa osa pidempää jatkumoa, saavutettavuussuunnitelma antaa sille uusia suuntaviivoja. Fyysisen saavutettavuuden huomiointi sisältyy ammattikorkeakoulun kehittämisen pitkäaikaisiin suunnitelmiin. Huomiota kiinnitetään yhä enemmän myös digitaaliseen saavutettavuuteen. Siinä on edelleen useita kehityskohteita, ja se vaikuttaa jokaisen opiskelijan arkeen ja opinnoissa etenemiseen. Kaikkien kahdeksan osa-alueen saavutettavuustavoitteet ja -toimenpiteet on sisällytetty saavutettavuussuunnitelmaan, ja niiden toteuttamiseksi on laadittu aikataulu. Korkeakoulujen saavutettavuutta arvioidaan myös tulevaisuudessa, ja saavutettavuussuunnitelmat tulee päivittää aika ajoin. Tulevissa saavutettavuusselvityksissä voidaan hyödyntää aiempia selvityksiä, suunnitelmia ja saavutettavuuskriteeristöä, joita muokataan edelleen Humakin tarpeita palveleviksi.

Saavutettavuus on osa sosiaalisesti kestävästä kehitystä. Vaikka saavutettavuuden käsite on haastava laajuudestaan johtuen, kysymys on lopulta käytännön kokemuksista ja joko näkyvistä tai näkymättömistä esteistä. Jokainen vaikuttaa osaltaan saavutettavuuteen ja on vastuussa siitä. Vaikka toistaiseksi joitakin saavutettavuuden osa-alueita on vaikea mitata ja niiden edistymisen seuraaminen on haastavaa, jokainen voi luoda hieman saavutettavamman ympäristön esimerkiksi kiinnittämällä huomiota siihen, miten omalla toiminnallaan vaikuttaa asenneilmapiiriin ja toimintakulttuurin saavutettavuuteen.

Toimintatapojen ja -ympäristöjen muuttuessa myös saavutettavuus muuttuu, ja sitä kohti tulee aktiivisesti pyrkiä. Siksi saavutettavuus halutaan pitää Humakissa osana kaikkea tekemäämme kehittämistyötä.

Lähteet

Kosunen, Tapio 2021. Kohti saavutettavampaa korkeakoulutusta ja korkeakoulua. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163235>

OHO! 2022. Saavutettavuuskriteeristö. Väline korkeakoulun saavutettavuuden arviointiin. <http://www.esok.fi/hankkeet/oho-hanke/julkaisut/saavutettavuuskriteeristo>

Kirjoittaja

Tanja Miettinen, saavutettavuusharjoittelija
Humanistinen ammattikorkeakoulu

Emilia Karvonen & Mikko Äärynen (toim.)
Väläyksiä Humakista VI

ISBN 978-952-456-430-4
ISSN 2343-0664 (painettu)
ISSN 2343-0672 (verkkojulkaisu)

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 151.
© Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2022, Helsinki